

singulos dies, absque Sabbato & Dominicâ, non contingens aliquid nisi panem & aquam. Et pergentibus nobis ad ecclesiam, præcepit presbytero, vt Missas caneret. Ille autem ait ad eum: Sancte Dei, sicut doces, qui malus est à meliore benedicitur. Dicit ei sanctus pater noster: Cum omnibus studijs tuis habeto obedientiam. Consentens autem presbyter astitit ad sanctam Missam, & tempore exaltationis viuificæ Corporis Domini nostri Iesu Christi vidit sanctus Dei, & quidam de dignis, sanctum Spiritum descendantem in specie ignis, circumdantem presbyterum, & sanctum altare. Communicantes autem, & gratias agentes Domino, iuimus in domum presbyteri, & sumentes escam dixit illi sanctus Dei: Refer mihi vnde tibi thesaurus iste, & quæ est vita tua? Dixit ei presbyter: Ego, sancte Dei, peccator sum, subiaccens publicis tributis. habeo iuga bouum duo, vnum quidem ⁴⁶ ego duco, alterum autem mercenarius meus: & vnum quidem est in administratione peregrinorum, vnum autem in administratione vectigalium, & est cõfamula mea hæc, ministrans hospitibus & mihi. Dicit illi: Voca illam sororem, iuxta quod & est. & dic mihi actus tuos. Dicit ei presbyter: Non possideo bonum super terram, extraneus sum omnium virtutum. Dicit ei communis pater noster: Surge & eamus simul: & ducit illum in vnam cellulam domus eius, & dicit ei: Aperi ianuam. & dicit ei: Sancte Dei, ne iubeas ingredi, ⁴⁷ quoniam necessaria est domus. Dicit ei sanctus: Et ego ad hoc opus veni. Nolente ergo presbytero aperire claue, sermone aperuit pater noster egregius, & ingressus inuenit illic virum vlcerosum, cui defluerant plurima corporis sui membra, & nullus eum sciebat illic esse, nisi presbyter & huius soror. Dicit ei sanctus pater: Quare voluisti abscondere thesaurum istum? Dicit ei presbyter: Furiosus est domine, & iniuriosus, & timui ne fortè caderet in verbo. Dicit ei pater: Benè certasti in illum, sed dimitte me nocte istâ ministrare illi, vt & ego per te mercedem consequar. Et dimittente sanctum cum vlceroso in cellulam, nec vocem habente loquendi præ imbecillitate passionis, claudente ostium discessimus. Medicus autem vulnerum, faciens super eum orationem, per totam noctem deprecans Deum, omnem languorem & omnem infirmitatē sanans, curauit eum. Dicit ergo nobiscum presbyter: Gloria tibi Deus, qui facis mirabilia timentibus te, & orationes eorum exaudis. Ecce medicus ægrotū fecit sanum. & statim cla-

mauit sanctus Dei vt aperiremus ianuam. Eduxit itaque vlcerosum totum sanum, non habentem cicatricem in corpore suo, loquentem clarè, & glorificantem Deum: Hoc autem magno miraculo facto, reuersi fumus in ciuitatem nostram, cum gaudio laudantes & benedicētes Deum, cui est honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.

⁴⁸ Mulier quædam nobilis genere, & diuitibus sæcularibus orta, & vanitatibus huius mundi composita, & in omnibus superexaltata, & vidua effecta, indecenter deuorauit pecuniam, luxuriosè viuens, stupro semetipsam subiiciens, nulla quæ Deo sunt placita agebat, sed porcorum similitudine in sterquilinio peruoluta. Nutu quidem Dei aliquando in semetipsam reuersa, immensurabilium eius facinorum illuminatâ mente, taciturno silentio recordabatur multitudinem peccatorum suorum, & dolenter plorabat dicens: Væ mihi peccatrici, quomodo reddam rationem de multitudine peccatorum meorum: spirituale templum corrupti, habitantem in corpore animam coinquinaui. Væ mihi, væ mihi, quid operabar? quid mihi contigit? dicam sicut meretricem illam, aut sicut publicanum illum peccasse? * Hæc omnia infra se considerante, ille qui omnes vult saluos facere, & in censuram veritatis reducere, & neminem vult perire, in eius memoriam reducere dignatus est, quæ à iuuentute suâ perpetrarat peccata. Et sedens ea quæ ab adolescentiâ suâ vsque ad senectutem fecerat delicta, scripsit in chartâ. Nouissimè verò scripsit magnum quod fecerat pessimumque peccatum, & plumbo ⁴⁹ bullauit chartam illam. Præuidens verò tempus aptum, quando sanctus Basilius solitus erat orationis causâ ad ecclesiam accedere, præcurrrens subitò iactauit chartam illam ante pedes eius: & prosternens se ante faciem eius, dicebat: Miserere, miserere mihi peccatrici, sancte Dei, super omnibus peccatis. Stans verò beatissimus ille, sollicitè inquirebat ab eâ, quidnam esset eius mugitus & vlulatus. Illa dixit: Ecce, sancte Dei, omnia peccata & delicta mea scripsi in hac chartâ: & bullaui, tu autem sancte Dei bullam istam minimè moueas, sed tantummodò de tuis sanctis orationibus omnia hæc dele. Magnus quidem sanctus Basilius eleuans chartam illam, & attendens in cælum dixit: Tibi, Domine, soli sunt opera istius manifesta, tu quidem mundi huius abstulisti peccata, & de solâ istâ animâ facilius delere potes. Omnia quidem nostrorum facinora dinumerata sunt apud te: tu enim misericordiâ immensâ, & inuestigabilis.

S. Spiritus ignis specie sacrificantem Anastasium circumdat.

Leprosus clam fouetur ab Anastasio.

Leprosus illum Basilius sanat.

Mulier libidinibus dedita respicit.

** Alius inter p. addit: Sed nemo sicut ego peccaui, maxime post sanctū Baptisma. Quomodo ergo certa ero, quia penitentem suscipiet Deus? Peccata sua in chartâ scripta & bullata Basilio offeri.*

gabilis. Et hæc dicens introiuit in sanctam ecclesiam, tenens præfatam chartam in manibus: & prosternens se coram altari, & per totam noctem, & in crastinum per tota Missarum solemnia deprecans Deum. Et accersitâ feminâ illâ, porrigit ei chartam, & dixit ad eam: Audisti mulier, quia nullus potest dimittere peccata nisi solus Deus? Illa dixit: Audiui pater, & ideo te promoui pater, ad intercedendum apud Deum misericordissimum pro me. Et hæc dicens soluit chartam, & reperit eam totam deletam. Remanserat enim magnum illud peccatum, quod fecerat, solum scriptum. Videns autem illa hoc peccatum minimè deletum, percutiens se in pectore, angustiari cœpit, ceciditque ante pedes eius, cum lacrymis clamans, & dicens: Miserere mihi serue Dei excelsi, & sicut de omnibus peccatis meis certamen habuisti, & exauditus es, & pro hoc solo intercedere vales, vt ipsum peccatum deleatur. Sanctus verò Basilius lacrymatus est præ misericordiâ, & dixit: Surge mulier, & ego homo sum peccator, necesse habens indulgentiam. Qui deleuit, remisit tibi peccata quæ voluit: potens est enim Deus & hoc vnum peccatum auferre à te, ille qui abstulit peccata mundi: si amodò obserua-ueris, & in vijs Domini ambulaueris, non tantum indulgentiam habebis, sed & gloriâ digna eris. Vade autem in eremum, & illic inuenies sanctum hominem nominatum inter omnes sanctos patres, nomine Ephræm. Illi porrigere hanc chartam, & ipse intercedet, & obtinebit apud Dominum pro te. Tunc mulier commendauit se sancto Dei episcopo, & cucurrit in eremum, & pertransiuit longitudinis iter. Peruenit ad magnû & mirabilem eremitam, nomine Ephræm, & pulsans ianuam clamabat dicens: Miserere mihi, miserere sancte Dei. Ille verò præuidens in spiritu, pro quâ petitione aduenerat, dicit ei: Vade mulier, quoniam ego peccator homo sum, necesse habeo & ego adiutorium. Illa autem iactauit chartam dicens: Sanctus Basilius Archiepiscopus misit me ad te, vt depreceris Deum, vt peccatum quod in hac chartâ scriptum est, deleatur. Reliqua verò plura peccata, sanctus Basilius orans deleuit, & tu sancte Dei de vno delicto ne pigriteris intercedere ad Deum, quia ad te missa sum: Tunc confessor ille dixit: Non, filia. Numquid qui de multitudine illorum facinorum potuit obtinere apud Deum, & de hoc vno non potest intercedere & obtinere? Vade etenim, ne tardaueris, vt eum iungi debeas, priusquam anima

eius de corpore proficiscatur. Tunc mulier illa commendauit se sancto confessori Ephræm, reuersa est in Cæsaream. Cum autem ingressa esset urbem, obuiauit corpus deducuntibus sancti Basilij, & videns prostrauit se in terram, cœpit clamare aduersus sanctum Dei, dicens: Væ mihi peccatrici, væ mihi consumptæ, væ mihi, sancte Dei, pro hoc direxisti me in eremum, vt de me sine fatigatione proficisceres: & ecce sine operibus reuersa sum, in vanum deuorans tantæ multitudinis pelagi viam iteranti. Videat Dominus Deus, & iudicet inter me & te, quoniam potuisti intercedere & obtinere apud Deum, nisi ad alium me dirigeres. Et hæc dicens, iactauit præfatam chartam supra stratum, in quoducebatur corpus sancti Basilij. & minutius referebat rei euentus coram omni populo. Vnius quidem ex clero volens cognoscere quodnam esset peccatum illud, eleuans chartam illam & soluens, reperit eam totam deletam, & mundam, clamans voce magnâ illi feminæ: O mulier, charta ista scripta non est, quid enim in tali labore & angustiâ consumeris, nesciens magna lia Dei in te facta, & inuestigabilem eius misericordiam. Multitudo quidem populi videntes tale gloriosum miraculum & magnum, glorificabant Deum, qui potestatem talem habet, vt in terris remittat omnium peccata; & daret gratiam seruis suis, vt post discessum eorum sanet omnem languorem, & omnem infirmitatem, remittendique omnium delictorum facinora potestatem concessit his qui rectam fidem Domino conseruant, certantes in bonis operibus, & glorificantes Deum & Dominum nostrum Iesum Christum.

50 Fratres, narrationem volo facere de Basilio, nobili scilicet, & Ephræm Syro. Et quædam quidem ex patris nostri, quædam autem ex non mentientis ore sancti & mirabilis Ephræm audiui. Est verò ita: Ephræm nobilis existens in eremo, quædam quidem illustratione sancti Spiritus videns, quædam verò ex desiderio & interrogatione ediscens miranda nobis nostri patris Basilij, sine intermissione rogabat reuelari sibi, qualis esset Magnus Basilius. In extasi ergo factus, vidit columnam ignis, cuius caput pertingebat ad cælum, & vox desursum dicens: Ephræm, Ephræm, quemadmodum vidisti columnam hanc ignis, talis est & Magnus Basilius. Et statim tollens interpretem, eò quòd nesciret loqui linguam Græcam, venit in magnam ecclesiam magni nominis Cæsareæ, & peruenit in sanctam festiuitatem

Basilij peccata eius vno dempto deluuntur.

Ablegatur mulier ad sanctum Ephræm.

Remittitur ad S. Basilium.

Reuersa proicit chartam super feretrum Basilij, & deletam recipit.

CAP. XL.

Ephræm in spiritu appareret Basilius instar columna ignis.

tem Theophaniæ, & ingrediens occultè vidit procedentem in ecclesiâ magnum Basilium, & dixit sequentibus se: Quoniam in vanum laborauimus; puto enim, frater iste, in tali ordine existens, non est iuxta quod vidi. erat enim circumdatus stolâ candidâ, & circa eum venerandus clerus candidatus & obsequens ei. Et stans in loco absconso ecclesiæ aspexit ordinem, dicens in semetipso: Nos qui portauimus pondus diei & æstus, nihil proficimus: & hic in tali obsequio & honore humano, columna ignis existit! miror. Hæc eo dicente, mittit sanctus Archidiaconum suum, dicens: Vade contra portam Occidentalem, & in angulo ecclesiæ inuenies abbatem cum alio quodam, habentem cucullam, raribarbium, pusillum, & cetera vultus eius, & dices ei; Ingredere ⁵² sacrarium, inuitat te pater tuus Archiepiscopus. & discens per interpretem dictum, respondit dicens: Errasti frater: nos hospites sumus. Et pergens Archidiaconus renuntiavit hæc magno Basilio sacros libros recitanti. Videt sanctus Ephræm linguam igneam loquentem per os eius, & dicit Diacono; Vade, & dices domino Ephræm, iube intrare ⁵³ in sanctum tribunal, vocat te Archiepiscopus vt ingrediaris in sanctum tribunal. Stupefactus ergo super his sanctus, glorificans Deum, ⁵⁴ & faciens metancœam, respondens ei dixit: Veraciter magnus Basilius, veraciter columna ignis Basilius, veraciter Spiritus sanctus loquitur per os eius. Rogauit autem Archidiaconum, vt renunciaret ei, quoniam magis ⁵⁵ post Missas in secretario salutabo eum. Ingrediens ergo post absolutionem Missæ in secretarium, vocauit sanctum Ephræm, & in Domino ⁵⁶ osculum tradidit ei. Dicit illi: Benè venisti, quia multiplicasti discipulos Christi in Ecclesiâ, & dæmones expulisti per Christum, in quo est labor tuus. Pater, venisti videre peccatorem hominem. det tibi Deus mercedem secundum laborem tuum. Et

respondens ei honorabilis Ephræm, & dicens omnia quæ in corde suo versabantur, vnâ cum abbate qui cum illo erat communicauit in sanctas manus eius, & faciente eo charitatem dixit sanctus Ephræm: Pater honorande, vnâ peto gratiam abs te, & hanc concede dari mihi. Qui dixit ad eum: Iube, dic quæ videntur tibi, multa enim tibi debeo: & maximè propter laborem tuum, & tui aduentus. Dicit ei Ephræm: Scio, pater sancte, quia quæcunque petis à Deo, concedet tibi; volo vt depreceris Deum, vt loquar ⁵⁷ Græcè. Qui dixit ei: Super potentiam meam petijsti: sed quia fideliter petijsti, veni pater, & eremi præceptor, deprecemur Dominum: potens est enim facere voluntatem tuam. Scriptum est enim: Voluntates timentium se faciet, & orationes eorum exaudiet, & saluos faciet eos. Et facientibus orationes per plurimas horas, & surgens dixit magnus Basilius: Quare, domine Ephræm, non accipis consecrationem presbyterij, quoniam congruit tibi? Dicit ei per interpretem: Quoniam peccator sum. Respondit illi: Vtinam peccata tua ego haberem. Et dicit ei: Mittamus genuflexionem, & iacentibus super pauimentum, posuit manum super sanctum Ephræm magnus sacerdos, & dixit orationem Diaconij, & dicit illi: Iube, subleua nos. Repletâ ergo linguâ eius, dicit sanctus Ephræm Græcâ linguâ, Salua, miserere, suscipe, & conserua nos Deus in tuâ gratiâ: & consummatum est, quod scriptum est: Tunc saliet sicut ceruus, claudus, & aperta erit lingua babbatentium. Et loquente eo Græcè, ipsâ horâ glorificauerunt Dominum, qui omnia potest, & exaudit orationes timentium se. Et spiritaliter lætantes per tres dies, & consecrans illum interpretem diaconum, & ipsum ⁵⁸ presbyterum, dimisit illos in pace, glorificantes Deum pro omnibus quæ audierunt, secundum quod dictum fuerat ad illos.

Basilium
curat ac-
cesseri
Ephræm,

Ephræm
videt in Ba-
silio linguâ
igneam.

Basilium
Ephræm
osculo exci-
pic.

Ephræm
Basilij in-
tercessione
petit loqui
Græcè.

Psal. 144.

Loquitur
Ephræm
Græcè.

Isa. 35.

Ephræm
ordinatur
presbyter.
Lucæ 2.

NOTATIO.

BASILII] *Martyrologium Romanum* 1. Ianuarij: Cæsaree in Cappadociâ depositio S. Basilij episcopi, cuius celebritas xviii. Kalendaris Iulij, quâ die ordinatus fuit episcopus, potissimum recolitur. De quâ eius ordinatione in episcopum ibidem xlv. Iunij: Cæsaree in Cappadociâ ordinatione S. Basilij episcopi, qui tempore Valentis Imperatoris doctrinâ & sapientiâ insignis, omni-

busque virtutibus ornatus, mirabiliter effulsit, & Ecclesiam aduersus Arrianos & Macedonianos mirâ constantiâ defendit. *Menologium Græcum* 1. Ianuarij: Eodem die cõmemoratio S. P. N. Basilij. In *Menaïs eodem die fusiùs de eo agitur. Cuius etiam memoria cum Gregorio Nazianzeno Theologo, & Ioanne Chrysostomo ibidè celebratur xxx. Ianuarij, & utroque loco μαγάλο*, magni epitheto honestatur. *Euagrius in Gnostico Vocabulo* vocat veritatis columnam. ita refert *Nicephorus libro xi.*

L I V S.

cap. XLIII. Gregorius Nyssenus in Encomio Ephraem, ait Basilium esse os Ecclesiæ, auream doctrinæ Iulciniam. Ipsi Ephraemo dicitur in encomio eius, ἡ βάσις τῆς ἀρετῶν, βίβλος τῆς ἐπιτηδῶν, gressus virtutum, liber laudum. qui & aliis præclaris elogiis eum ibi exornat. Theodoret libro IV. cap. XIX. Ὁ δὲ οὐνεμὲς υἱὸς φωσφῆρος: præfulgidum lumen orbis vniuersi. *Varia eius elogia vide initio operum eius. Res eius præclare gestas laudatissimis suis Annalibus intexuit Cardinalis Baronius. Qui ex veteribus Basilij encomium scripserint, declarat hic ipse Amphilochius in Prologo.*

2. AMPHILOCHIO] *Martyrologium Romanum* XXIII. *Novembris*: Iconij in Lycaoniâ sancti Amphilochij episcopi, qui sanctorum Basilij & Gregorij Nazianzeni in eremo socius, & in episcopatu collega, post multa certamina pro Catholica fide suscepta, sanctitate & doctrinâ clarus quieuit in pace. *Menologium Græcum eodem die*: Natalis S. P. N. Amphilochij, episcopi Iconij, sub Theodosio Imp. Magno, vir diuinarum litterarum peritiâ, & sanctitate vitæ, rectæ & Catholicæ fidei sinceritate insignis, Basilij Magni amicitia & testimonio commendatus. Hic libros orthodoxam fidem continentem conscripsit, & ad summam senectutem prouectus in pace quieuit. *Fusus de eodem in Menais die eodem.*

Amphilochium vita huius auctorem esse, iam olim ante annos DCCC. existimant Vrsus S. R. E. Subdiaconus Cardinalis, qui eam tunc Latinitati donauit, de quo plura n. 3. & Sigebertus Catalogo illustrium Ecclesiæ Scriptorum cap. VI I. Amphilochius Iconij episcopus scripsit vitam Basilij Cæsariensis episcopi. Eam etiam Sixtus Senensis lib. IV. Bibl. Sanctæ Amphilochio tribuit. Et eo auctore recitat eam Vincentius in Spec. hist. lib. XI V. capitibus LXXVIII. LXXIX. LXXX. Antoninus part. II. tit. IX. cap. IV. §. I. & II. Petrus episcopus Equilinus in Catalogo SS. lib. II. cap. XXVIII. Eius exemplar Græcum nomine Amphilochij insignitum, accepi Parisiis ex Bibliothecâ Regiâ.

Baronius tamen in *Martyrologio Romano* ad diem I. Ianuarij ait: *Exiat Amphilochij nomine scripta Vita Basilij, quæ tamen prudentiorum omnium sententiâ, alterius cuiuspiam potius, quam Amphilochij æqualis Basilio esse putatur; cum aliqua illi habeantur, quæ illi minùs conuenire videntur. Idem in Annalibus tomo IV. varios in Vitâ hac neuos notat, quos singulos hic suis locis indicabo, ut magno hoc censore sincera ab interpolatis discernas.*

Iam olim Glycas, cum videret hanc Vitam Amphilochij nomine circumferri, eam Amphilochio abindicauit, hoc potissimum argumento: Quamquam, inquit, per scriptum reperiamus in libro de S. Basilij miraculis, quæ magnus ille vir Amphilochius litteris commendasse perhibetur, mandato perpetuæ Virginis Deiparæ per S. Mercurium, Magni Basilij precibus, desertorem hunc traiectum fuisse: non tamen hæc narratio meretur, ut ei continuò fidem adhibeas. Quam ob rem istud? quoniam in eodem scripto legimus, Magnum Basilium Cæsareæ pontificem id temporis fuisse, cum eas regiones Imperator improbissimus cõtra Persas expeditione susceptâ peragraret. At verò aliter eximius ille Gregorius cognomento Theologus memoriæ prodidit. Nam si Basilus, hoc ita narrante, in quo degebat sub initium imperij Valentis, qui aliquanto post tempore regnauit,

cum Cæsareæ pontifex esset Eusebius; multò minùs Iuliano imperante Basilus antistitis munere fungebatur. De quo satis euidenter apparet, Iulianum iter per Cappadociam facientem, neque Basilium istic pontificem reperisse, neque ipsius ecclesiæ minatum esse. Confimili modo nec precatus est hoc nomine Deum Basilus pontifex, nec ad tollendum è medio desertorem Mercurius ille Christi testis fuit ablegatus. quippe si hoc pacto res gesta fuisset, obscurum non esset in hodiernum vsque diem, à quo Iulianus telo confixus fuerit. Nam iaculo traiectum constat; auctore facti profus incognito.

Cuius sententiæ etsi Baronius tomo IV. anno Christi CCCLXIII. accedat: At ipse tamen, inquit, Glycas haud in eò nobis probari potest, cum eam ob causam, quòd ea commentitia Amphilochij nomine scripta haberentur, derogat penitus fidem historia, quæ auctoritate Helladij citati à Damasceno, quem ipse non vidit, aliter tamen rem gestam recitantis, egregiè testata redditur.

Damasc.
de Imagin.
Orat. I.

Quidquid sit de dissensione narrationis ab Helladio & Amphilochio instituta (si tamen diuersorum Auctorum ea sit narratio, & non potius Amphilochius Helladium integrè expresserit, quem Damascenus compendiosè citat) certè in hac Vrsi interpretatione ea historia non comparet, ut eius rationem reddere minimè cogamur.

Etsi certior & solidior Vita Basilij, ex ipsius & Gregorij Nazianzeni scriptis, & aliis synchronis Auctoribus colligi possit, quòd ferè in Annalibus suis præstat Baronius, & iam præ manibus habet Doctorum Ecclesiæ, aliorumque aliquot Vitæ noster Petrus Halloix; quia tamen nobis nunc propositum fuit, non quid de quoque Sancto vndecumque indagari possit, hic exprimere, sed potius Vitæ Patrum, quæ toties typis excusæ sunt, & in multorum manibus versantur, atque à doctis viris citantur, recensere, dubia in iis explicare, notare apocrypha: permisi hanc quoque Vitam inter ceteras suam tenere locum: præmittens tamen hanc Barony monitionem, quam habet tomo IV. anno Christi CCCLXXVII. Damasi Pape XII. Valentis XV. Gratiani XII. Valentiniani III. Impp.

Quæ Amphilochij falso nomine fertur Vita Basilij, haud digna satis habetur, quæ eruditorum auri- bus ingeratur, nisi adeò sint perspicaces, qui in eis quæ sint vera à falsis disquirere ac discernere valeant. Complura enim ibi vera esse, inficias nemo inerit, ut ea præsertim, quæ ab ambobus Gregoriis, Nazianzeno atque Nysseno, necnon ex Ephraem esse noscuntur accepta, vel ab Helladio mutuatus est Auctor. Hactenus Baronius.

3. VRSO] *Baronius ad Martyrologium Romanum* I. Ianuarij: *Dedit, inquit, (Vitam Basilij ab Amphilochio, ut creditur, scriptam) Latinitati Vrsus S. R. E. subdiaconus, cuius præfationem, quæ desideratur in ceteris, legimus in veteri manuscripto codice nostræ Bibliothecæ, quam possidemus liberalitate piæ memoriæ optimi ac eruditissimi viri Achillis Statij Lusitani.*

In iisdem præterea quedam miracula eiusdem Basilij, Helladio auctore scripta habentur, in Latinum versa ab Anastasio Bibliothecario, temporibus Nicolai I. Romani Pontificis, cuius ibidem habetur præfatio ad prædictum Vrsum conscripta. Hactenus Baronius.

Ex his colligimus Vrsi Vita huius interpretis atate, cum

cum

Glyc. 4.
part. An-
nal.

cum Anastasius floraverit circa ann. Domini DCCCLX.

Ceterum doctus hoc Baronij indicio, exstare Romæ Vrsi prefationem in Vitam Basilij, quæ nondum lucem vidisset, Romam scripsi ad R. P. Andream Zazzaram, Congregationis Oratorij pralustre decus, qui statim eam ex manuscriptis codicibus exscribendam curavit, mihiq; transmisit. Quæ acceptâ deprehendi stylum aliquanto meliorem esse, quam textus Vitæ Basilij in vulgatis hæctenus Patrum Vitis exhibeat. quare & textum Vitæ Basilij eodem interprete indidem evocari: quem hic represento.

Ne fallare tamen, octo tantum priora capita cum prefatione, Vrsi nomine insignita, ad me Româ missa sunt. Reliqua tria indidem accepi ex manuscriptis Congregationis Oratorij, sed Vrsi nomen non præferrebat, ut dubitem an ex eius officinâ sint. Sanè Vrsi etiam illa transtulisse, saltem x. ipse indicium facit prefatione hac n. 5. An verò hac ex eius translatione sint, affirmare non habeo.

PRAEFAT.
INTERP.

4. HIERONYMVM ECCLESIAE ROMANÆ PRESBYTERVM] Vides, iam olim, etiam Vrsi interpretis huius ætate inualuisse opinionem eam de presbyteratu Romano Hieronymi. Quam etiam refert Vita Hieronymi manuscripta, quæ penes me est. Sed ipse Hieronymus contrait, qui Antiochia se ordinatum asserit; ita tamen, ut nulli certæ ecclesiæ adstringi cogeretur. Ita enim ipse epist. LXI. ad Pammachium aduersus errores Ioannis Ierosolym. loquens de Paulino Antiocheno episcopo: Num togavi te ut ordinarer? Si sic presbyterium tribuis, ut monachum nobis non auferas: tu videris de iudicio tuo. Sin autem sub nomine presbyteri, tollis mihi, propter quod sæculum dereliqui: ego habeo, quod semper habui: nullum dispendium in ordinatione passus es.

Quod si quis fortè Hieronymum vocari velit Romanum presbyterum, quia Damaso Pontifici ab epistolis fuit, non valde abnuero.

5. NISI DVO MIRACVLORVM EIVS] Ergo ætate Vrsi, nihil Latine ad eius manus, de Vitâ & miraculis Basilij auctore Amphilochio peruenerat, præter duo illa miracula, quæ hic habes cap. VIII. & x. quæ quia styli ruditate offendeant, paulò ipse cultius ea conatus est exprimere.

6. IN EPITAPHIO] Basilij epitaphium seu oratio funebri à Gregorio Nazianzeno conscripta, habetur tomo I. Operum Nazianzeni oratione xx. Idem quoque epitaphium seu carmen funebre de eodem composuit, quod exstat tomo I I. Operum Nazianzeni, Carmine XIV.

PROLOG.
AVCTOR.

7. GREGORIO VIDELICET, QVI IN THEOLOGIA CLARVIT] Nicephorus libro XI. cap. XIX. Gregorius, qui à veteribus Nazianzenus, à nobis autem, quòd tali cognomine dignus sit, Theologus est vocatus.

8. GREGORIO MEMORABILI NYSSORVM] Gregorij Nysseni orationem, quæ fratris sui laudes & memoriam concelebrat, habes inter eiusdem opera, Laurentio Sisano interprete. In eâ Basilium Moysi, Samueli, Elie, Ioanni Baptista, & Paulo, ob singulares cuiusque virtutes & actiones comparat.

9. BEATO EPHRAM] Habes Basilij encomium ab Ephramo scriptum inter Opera Ephram tom. III. Latinitati donatum à Gerardo Vossio, cuius encomij meminit ipse Ephram in Oratione in XL. Martyres.

10. APOSTATAM IULIANVM] Respicit, opinor, ad historiam de Iuliani morte, quæ Basilij precibus impetrata dicitur ab Helladio apud Damascen-

num Orat. I. de Imagin. Quæ paulò aliter in vulgato Amphilochio narratur. Sed deest ea in hac Vrsi Cardinalis versione. De morte Iuliani vide accuratè inquirentem Baronium tom. IV. an. Christi CCCLXIII. Liberij Papa XII. Iuliani Imp. II.

11. QVI VALENTIS OS] Quam constans Basilii contra Valentem perstiterit, describit Gregorius Nazianzenus Oratione funebri in laudem Basilij, Ephram Oratione de eiusdem laudibus, Sozomenus libro VI. cap. XV. Socrates libro IV. cap. XXI. Theodoretus libro IV. cap. XVI I. Gildas Sapiens Orat. in Eccles. Ordin. Nicephorus lib. XI. cap. XVIII. Vide Baronium tom. IV. ad an. Christi CCCLXX.

12. VERBORVM PALMAS] Vulgata editiones, sermonum manus. Græcè est, λόρον, παλάμας, sermonem, palmas. Vterque interpret legit λόρον παλάμας. Chrysostomus homil. II. de Machab. quæ est ordine XLIX. tomo I. editionis Frontoniana: Ἀλλὰ καὶ δὴ ἄλλοι χειρὶ τῆς Θεολογίας τῆς λόρον; Sed quæsi manibus cohortatione verborum. Idem homil. I. de Machab. quæ est in eadem editione ordine XLIV. Ἐνῆκεν ἀντὶ χειρῶν τῆς λόρον πρὸς αὐτὸν χειρομένη πειρασίαι καὶ συμβουλή: Pro manibus cum verbis exhortationis vsa impulit.

13. ATHENAS] Gregorius Nazianzenus Oratione funebri in Basilium, ex quâ Nicephorus lib. XI. cap. XVII. Antè tamen Casarea, & Constantinopoli operam litteris dederat, ut idem Gregorius testatur.

Vt hic Athenæ dicuntur verborum mater, sic Gregorius loco proximè citato vocat eas τὸν λόρον ἐδουλοῦ, litterarum sedem seu domicilium. Libanius Declamat. XXI. καὶ τῶν λόρον ἐργασίαιον, sermonum officinam.

14. EVBVLQ] Sozomenus libro VI. cap. XVII. alios Basilio & Gregorio Nazianzeno præceptores assignat: Ἀμφὸς νέοι ὄντες, Ἰμερίῳ καὶ Προαρεσίῳ τοῖς τότε δοκιμαστοῖς σοφιστῆς ἐν Ἀθῆναις ἐφοίτησαν· καὶ ταῦτα ἔβη Ἀποχρῆτα Λιβανίου τοῦ Σύρου. Ambo cum adhuc adolentes essent, Himerio & Proæresio, sophistis id temporis facillè præstantissimis, se in disciplinam Athenis tradebant: postea autem Antiochiæ Libanio Syro. Baronius tom. III. anno Christi CCCLIV. leni memoria vel calami lapsu, Libanium Athenis cum Himerio docentem ex Sozomeno statuit.

15. QVI THRONI APOSTOLICI GVERNACVLA DVODECIM] Non vnus tantum Amphilochij opinio Gregorium Nazianzenum duodecim annis ecclesiæ Constantinopolitanae præfuisse. Ita enim & Menæa xxx. Ianuarij in memoriâ SS. trium Ecclesiæ Doctorum: Πρόβητι ἢ καὶ τῶν Κορσωντινιπολίταις ἐκκλησίας ἡγουῦς δώδεκα: Præfuit ecclesiæ Constantinopolitanæ annos duodecim. Intelligit annos, quibus ibi vixit, & ecclesiam eam contra Arianos propugnauit.

16. LIBANIVS] Sozomenus supra ad n. 14. Libanium Basilij magistrum fuisse asserit.

17. SVRGENS ERGO PROPERAVIT ÆGYPTVM] Constat ex Nazianzeni Oratione funebri iam antecitata, Basilium peregrinationes aliquas suscepisse: Ἐπιτα ἐκδημιῶν πρὸς, ἐπεὶ δὴ ἡμεῖς ἐκ εἰς χε, τῶν ἀναγκαστῶν ὑπολαβόμενοι, καὶ ἐκ τῶν σκοποῦ τῶν περικειμένων φιλοσοφίας: Ac deinde, quoniam me carebat, necessarias quasdam peregrinationes, minimeq; à proposito sibi philosophiæ scopo alienas iniuit. Nicetas Gregorij commentator existimat Basilium profectum Seleuciam ad Thecle templum, vel orandi causâ, vel etiam quietæ ac tranquillæ vitæ studio.

Sed profectiois suæ in Ægyptum ipse Basilium duabus epistolis meminit. Ac in primis epist. CLXV.

LIVS.

ad Eustathium philosophum, nondum bene doctus Basilius panē in fortuna offensacula referebat, quod longā peregrinatione Eustathium minimè reperisset, nec in patriâ, nec in Syriâ, nec in Egypto. Clarius animi sui astum, & peregrinationes ad veritatem inquirendam susceptas exprimit ipse epist. LX XIX. ad Eustathium episcopum Sebastia: Εγὼ πολὺν χρόνον προσαναλώσας τῇ ματαίωτη, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἐμὴν νεότητά ἐναφάνισας τῇ ματαιοπονίᾳ, ἣν εἶχον προσδιαβίβαν τῇ ἀναλήψῃ τῆ μαθημάτων τῶν Θεοῦ μαρτυρίας σοφίας, ἐπειδὴ ποτὲ ὡσπερ ἐξ ὑπνῶν βαδέει διασπασθεὶς ἀπέβλεψα μὲ πρὸς τὸ θαυμαστὸν φῶς τῆ ἀληθείας τῆ διαγγελίου, κατείδον δὲ τὸ ἀρχαῖον τῆ σοφίας, ἧς ἀρχόντων τῶ αἰῶνι τούτου ἦν καταρρυμένον, πολλὰ τὴν ἐλεεινὴν μου ζωὴν ἀποκαύσας ὑψηλοῦ δόξω μοι χριστολογὸν πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τῆ δογματικῆς εὐσεβείας. καὶ πρὸ πάντων ἐπιμελὲς ἔω μοι, δόρθωσίν πνα τῶ ἡδῶς ποιήσασθαι, πολὺν χρόνον ἐν τῷ πρὸς τοὺς φαύλους ὁμιλίαι διασχεφέντῳ. καὶ τίνον ἀναγνούς τὸ διαγγέλιον, καὶ θεασάμενος ἐκεῖ μεγίστη ἀφορμὴ εἰς τελείωσιν τῆ διάθεσιν τῆ ἀπαρχόντων, καὶ τὴν πρὸς τὴν ἀνδρείαν ἧς ἀδελφῶν κοινωνίαν, καὶ ὅλων τῶ ἀφροντίστων ἔχῃ τῶ βίβι τέτου. καὶ ὑπὸ μνηστίας συμπαθείας πρὸς τὰ ὠδὲ τὴν ψυχὴν ὀπρῆρεσθαι, ἣν χόμιον ἀρεῖν πνα τῆ ἀδελφῶν, ταύτην ἐλόμιον τὴν ὁδὸν τῶ βίβι, ὡς τε αὐτῶ σωδιαπεραιωθῆναι τὸν βαθμὸν τῶ βίβι κλύθονα. καὶ δὴ πολλὰς μὲν ἀρεῖν καὶ τῆ Αλέξανδρείαν, πολλὰς δὲ καὶ τὴν λοιπὴν Αἴγυπτον. καὶ ἐπὶ τῆ Παλαιστίνης ἐτέρους, καὶ τῆ κοίλης Συρίας καὶ Μεσοποταμίας. ὧν ἐδαύμαζον μὲν, τὸ πρὸ τὴν δίαίταν ἐγκρατές. ἐδαύμαζον δὲ τὸ καρτερικὸν ἐν πόνους: Ego sanè posteaquam multum temporis vanitati impendissem, & omnem prope iuuentutem inani studio attriuissem quo tenebar, cùm apprehendendis infatuatæ à Deo sapientiæ disciplinis immorabar; tandem aliquando, vbi velut ex graui somno expergefactus ad euangelicæ veritatis admirabile lumen respexi, agnouique inutilitatem sapientiæ principum huius sæculi, qui abolentur: deploratâ plurimùm in miserabili meâ vitâ, ductorem mihi dari optabam qui ad pietatis me dogmata introduceret. Et cum primis hoc mihi curæ, vt morum correctionem aliquam instituerem, quos per diutinam consuetudinem cum improbis contractam peruerteram. Lecto itaque Euangelio, animaduersoque illic, quod plurimum occasionis & momenti adferat ad perfectionis studium, si quis bona sua vendat, deque illis egenis fratribus communicet, & profus nullâ teneatur vitæ istius curâ, nec patiatur mentem suam aliquâ rerum præsentium affectione turbari, optabam dari aliquem ex fratribus, cui istud vitæ genus arrideret, quo vnâ cum profundum vitæ huius pelagus superare liceret. Inueni sanè multos apud Alexandriam, nec paucos apud reliquam Ægyptum, deinde & alios in Palæstinâ, & Cælesyriâ, & Mesopotamiâ, quorum admiratus sum cùm in seruandâ diætâ temperantiam, tum in obeundis laboribus tolerantiam.

18. PORPHYRIVM] In Menais Græcorum inuenire est varios sanctos Porphyrios: sed nescio an vllus eorum huic historia quadret.

19. IEROSOLYMAM CAVSSA ORATIONIS] Jam olim peregrinatio hac celebris vel ab ipso Christi in calum ascensu. Hieronymus epist. xviii. ad Marcellam: Longum est nunc ab ascensu Domini vsque ad præsentem diem per singulas ætates currere, qui episcoporum, qui Martyrum, qui eloquentium in doctrinâ ecclesiasticâ vitorum venerint Ierosolymam, putantes minus se religionis, minus habere scientiæ, nec summam, vt dici-

tur, manum accepisse virtutum, nisi in illis Christum adorassent locis, de quibus primùm Euangelium de patibulo coruscauerat. Varia exempla Ierosolymam orationis causâ tendentium vide apud Gretzerum nostrum libro 1. de Peregrinat. cap. iv. & aliquot seqq.

20. IN PROASTIO] Alia versio, in suburbano. CAP. II. Sapè atatis mediæ interpretes retinent Græcum vocabulum. Infra apud Russinum lib. 111. n. 19. Vide Onomasticon.

21. TRES TABVLAS] Alia versio tres catinos. Græcè est, τρεῖς πίνακας. πίναξ & tabulam, & discum seu catinum Græcis sonat. Sed rectè hic noster tabulam vertit. Adumbratum ex Tabulâ Cebetis, vbi tres sunt πίνακες seu septa, vti hic tres tabula. Habes ibidem etiam virtutes & vitia, vti hic.

22. MAXIMINO] Hieronymus in Chronico CAP. IV. Maximum vocat, anno xi. Constantij & Constantis. cui Christi annum assignant cccxlix. Quadragesimus Maximus post Macarium Ierosolymorum episcopus moritur. Baronius tomò 111. anno Christi cccxxxi. Siluestri Papa xviii. Constantini Imp. xxvi. Maximi subrogationem in sedem Ierosolymitanam ponit. De eo etiam Sozomenus libro 11. cap. xix.

23. IN IORDANE] Fuere olim, qui ob aquas Iordanis baptismo Christi consecratos, in Iordane quoque baptizari expetierint. Tali desiderio flagrasse Constantinum Magnum, narrat Eusebius in eius Vita libro iv. cap. lxi.

24. ET COLUMBA] Ita iam antè Spiritus sanctus, dum Christus à Joanne baptizaretur, apparuit. Cuius rei rationem aliquam assignat Nicephorus li. i. cap. xvi. Factum id cùm propter volucris ipsius puritatem, tum quòd ea olim diluuij finem læto prædixit nuntio.

Vti hic Basilio, ita non rarò aliis sanctis columba in Baptismo apparuit. Et vetus olim in quibusdam Ecclesiis mos fuit, columbam super baptisteria appendere; vt habetur in Synodo Constantinopolitanâ sub Mennâ C P. episcopo celebratâ, Actione v. quem locum vide hic infra citatum ad n. 33.

25. ET VNGENS ETIAM SANGTO CHRISMATE] Sacri huius Chrismatis in Baptismo & post Baptismum vsus, etiam nunc ab ipsis Ecclesiæ primordiis in ecclesiâ Catholicâ durat. De quo consule Bellarminum tom. 111. contr. Gen. 11. lib. 11.

26. A MELETIO] Nicephorus libro xi. c. xvii. Basilius à Meletio Antiochiæ episcopo diaconus creatus, postea patriæ suæ Cæsareæ Cappadocum antistes factus, cum curâ & fide ecclesiis præfuit.

27. PROVERBIO] Inter opera Basilij exstat in Proverbiorum principum Tractatus.

28. EVSEBIO] Nicephorus libro xi. cap. xviii. Eusebio, qui ante Basilium ecclesiæ Cæsariensis gubernator fuit, dissidium quoddam cum Basilio etiamnum diacono intercessit. Vbi narrat postea Basilium Eusebio reconciliatum, & eidem in cathedrâ episcopali successisse.

29. AD INSIGNE HABITACVLVM] Alia editio: ad insignem zætam. Græcè est, ἐν ὀπισθίω διαίτη, quod alter interpretes deflexit in zætam, vt subinde dia in ζα commigrare solet. Vide Onomasticon.

30. SYNODVM] Quæ hæc Synodus fuerit, nondum mihi liquet. Fortè intelligit tantum Synodum de congregatione hac episcoporum, quâ ad creationem Basilij in episcopum conueniunt.

31. REPLE OS MEVM LAVDE] Hæc prima CAP. VI. hic

hic ex Liturgiâ Basilij citata verba, non inuenio in eiusdem Liturgiâ Parisiis Græcè editâ typis Regis anno M. D. LX.

Sed non mirum, tanto temporis spatio aliquid in Liturgiis immutatum esse, aliquid additum, aliquid demptum. Quin & sæpè diuersa eiusdem Liturgiæ Græcæ deprehenduntur exemplaria. Sanè editio Græca Morelliana Liturgiæ Chrysostomi, valdè dissidet à versione Latinâ Erasmi.

Quæ hic sequentia ex Liturgiâ Græcâ Basilij citantur verba, habes in editione Morellianâ panè eadem. Verba in Vita hac citata habet ita Græcè: Πρόχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐξ ἁγίης κατοιικητρὶς σου, καὶ ἔλθε εἰς τὸ ἀγιασάσαι ἡμᾶς ὁ ἄνω πατὴρ παντὶ συγκαθημενῶ, καὶ ὧδε ἡμῖν ἀόρατος σωτὴρ, καὶ κατεξίσωσον τῇ κερταυᾷ σου χειρὶ μεταδόναι ἡμῖν καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῶ, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Ο ΛΑΟΣ. εἰς ἁγίῳ, εἰς κύριῳ. Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς, ἀμήν. quæ ita Latinè reddidit Ursinus: Attende Domine Iesu Christe Deus noster de sancto habitaculo tuo, & veni ad sanctificandum nos; qui sursum cum Patre fedes, & hic nobiscum inuisibiliter ades; & dignare potenti manu tuâ tribuere nobis & per nos omni populo sancta sanctis. POPVLVS RESPONDIT; Vnus sanctus, vnus Dominus Iesus Christus cum sancto Spiritu in gloriâ Dei Patris, Amen. Iam verò Græca Basilij editionis Morelliana vix dissident à superioribus.

Πρόχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐξ ἁγίης κατοιικητρὶς σου καὶ ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ βασιλείας σου, καὶ ἔλθε εἰς τὸ ἀγιασάσαι ἡμᾶς ὁ ἄνω πατὴρ παντὶ συγκαθημενῶ καὶ ὧδε ἡμῖν ἀόρατος σωτὴρ καὶ κατεξίσωσον τῇ κερταυᾷ σου χειρὶ μεταδόναι ἡμῖν τὰ ἀχραντῶν σώματός σου καὶ τὸ πνεῦμα ἁγίου, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῶ.

32. EXALTIAT PANEM] *De elevatione panis seu Eucharistiæ in Misâ, vide Claudium Sainctesimum, de Eucharistiâ, Repetitione IX. quæ est de Adoratione Eucharistiæ cap. VII.*

33. AD CONSEPULIENDVM SIBI] *Fuit olim quorundam consuetudo, vt Eucharistiam etiam mortuis ingererent & consepulirent, quam abrogauit Concilium Carthaginense III. can. VI. Placuit vt corporibus defunctorum Eucharistia non detur: dictum est enim à Domino: Accipite & edite. caduera autem nec accipere possunt, nec edere. Cauendum est etiam, ne mortuos baptizari posse fratrum infirmitas credat, cum Eucharistiam mortuis non dari animaduertit. Subscripsit huic Concilio S. Augustinus: & idem canon repetitur in Concilio Hipponensi can. V. & in Concilio Antissiodorensi anno D XL. can. XII. & in Concilio Generali VI. (quod est Constantinopolitanum III.) quod celebratum est in Trullo anno Christi DCLXXX. Agathonis Papa anno III. Constantini Pogonati, (cum solus regnauit) anno XIII. vbi canon LXXXIII. ita habet: Μὴ εἰς τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων τὸ εὐχαριστίας ὑποκρίνωμεν γέγραπτον ἡμῖν λέγετε, φάγετε τὰ ὅσα ἔσονται ὑμῶν σώματα ἕδὲ λαβείν δυνάμεται, ἕδὲ φαγεῖν. Nemo mortuorum corporibus Eucharistiam communi-*

Matth. 26. cet. Scriptum est enim: Accipite, & comedite. Mortuorum autem corpora non possunt accipere nec comedere. Frustrâ est Petrus Crespetius in Summâ Catholicâ, qui existimauit de hac re agere Cyprianum lib. I. epist. I. & lib. IV. epist. VI. Nam cum ait Cyprianus: Non morientibus, sed viuentibus communicatio à nobis danda est; agit ibi de lapsis, quibus non tam morientibus vult cõmunionem dandam, quam viuentibus: scilicet cum iam respiscerent, & pararent se ad quotidie imminètia martyria.

34. SVPER COLVMBAM] *Columba olim & super altaria & super baptisteria in memoriam Spiritus sancti appensa. Hinc clerici Antiocheni epistolâ ad Ioannem C P. episcopum, contra Senerum episcopum suum hereticum: Columbas aureas & argenteas, in formam Spiritus sancti super diuina lauacra & altaria appensas, vnâ cum aliis sibi appropriauit; dicens; non oportere in specie columbæ Spiritum sanctum nominare. Lecta est hæc epistola in Synodo Constantinopolitanâ Act. V. quæ Synodus habita est Constantinopoli post obitum Agapeti, tempore interregni Pontificij sub Mennâ C P. episcopo anno Christi DXXXVI.*

35. EPHRÆM] *Narratio, quæ hic de S. Ephrem promittitur, habetur infra cap. XI.*

36. HEBRÆVS] *Exemplum hoc, quo Christus formâ pueri in Eucharistiâ monstratur, ex hac Vita citat D. Thomas Opusculo LVIII. cap. XI. Similem habet visionem Paschasius libro De corpore & sanguine Domini cap. XIV. quæ oblata fuit Plego presbytero, cum Christum formâ pueri in altari vidit & amplexus est: Quatenus, inquit Paschasius, & veritas patefceret in ostensio, & sacerdotis desiderium impleretur ex miraculo, nostraque fides firmaretur ex relatu. Quod exemplum ex Paschasio citat D. Thomas supra: vbi non rectè Ægidius legitur loco Plegus.*

37. HELLADIVS] *Vitam S. Basilij fuisse scriptam ab Helladio eius discipulo & successore, testatur Ioannes Damascenus Oratione I. de Imagin. vbi ex eâ sequentem historiolam citat: ὅτι ἦ ἔκων ἐφορεμα τὸ τῶν εἰκόνων, ἀλλὰ ἀρχαῖον, καὶ τοῖς ἁγίοις, καὶ ἐκκελιτοῖς πατράσιν ἐγνωσμένον τε, καὶ εἰδισμένον, ἄκουε γέγραπται ἐν τῷ βίβλῳ Βασιλείου τῶν μαρτύρων, καὶ δι' Ἑλλάδου τῶν ἀπὸ μαθητῶν καὶ διαδόχων τῶν αὐτῶν ἱεραρχίας, ὡς παρεστήκει ὁ ὄσιος τῆς Ἀσσοκίης εἰκότι, ὅτι ἦ καὶ ὁ χαρκατῆρ ἐγγράπτος Μεγκουρίου τῶν εἰκόνων μάρτυρος παρεστήκει ἦ ἐξ αὐτῶν Ἰουλιανὸς τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἀποστόλου τυράγνου ἀνείρεσιν. ἐξ ἧς εἰκότι ἐμοῦ ἐπιτύχη τῶν ἀποκάλυψιν ἑώρα καὶ παρὲς ἡ βραχυ, ἀφανῆ τὸν μάτυρα μετ' ἐπολυ ἦ τὸ δόρυ ἡμαρμάνων κατέχρητα: Quod autem imaginum institutio non noua, sed prisca sit, & apud sanctos & eximios Patres nota, & vñitata; discet ex iis quæ in vitâ beati Basilij ab Helladio eius discipulo, in pontificatuq; successore conscripta sunt. Pius enim vir, vt ipse narrat, Domine nostræ adstabat imagini, in quâ Mercurij etiam celebris Martyris figura descripta erat. Adstabat autè supplicans, vt impius Iulianus apostata tolleretur. Ex quâ quidem imagine didicit, quid esset euenturum. Vidit autem Martyrem exiguum ad tempus ab oculis suis euanescentem, non autè multò post hastam cruentam tenentem.*

38. PROTERIVS] *Hæc narratio apud solum inuenitur Amphiloichium.*

39. TONDERE] *Alia editio, consecrare. Græcè est, ἀποθρίξαι, tondere. Nempe quia per tonsuram Deo consecranda virgo erat, ideo aliter interpret verit, consecrare.*

40. DÆMONES FORNICATIONI PRÆPOSITOS] *Vide dicta supra ad Vitam S. Hilarionis cap. XVI. num. 35.*

41. INTRA QVEM SACRI HABEBANTVR AMICTVS] *Alia versio: vno loco interioris sacri periboli. Græcè est: Ἐν ἐνὶ τοῦ ἔσω τῶν ἱερῶν περιβόλων. Alter interpretum retinuit Gracum vocabulum, aliter rem explicuit.*

42. ANASTASIVS] *Hæc narratio apud vnum est Amphiloichium.*

43. VSV AVTEM SOROR] *Insigne exemplum castitatis conjugalis, quod miraculo probatum, dum ignem sinu illafo gestat Theognia, uti hic ex thuribulo pruna in sinum Theognia ad castitatis testimonium iniecta: ita in Vita Ioannis Eleemosynarij cap. XLVI. habes simile continentia exemplum & miraculum de Abbate, qui Porphyriam meretricem conuertit.*

Quae ante uxores, post sorores & erant & dicebantur, cum mariti ad sacros Ordines transibant. Idacius in Chronico MS. apud Sirmundum nostrum de Pamphili episcopi Nolani uxore: Terasia de coniuge facta foror. Fortunatus libro I. carm. XV. de Placidina Leontij Burdigalensis episcopi coniuge:

Quae tibi tunc coniux, est modò chara foror.

44. TOLLE THVRIBVLVM ET CEREOS] *Vt in deorum cultu olim thus, lucerna, & faces, eadem in Imperatorum veneratione adhibita. Herodianus in Commodo de Lucilla sorore eius, καὶ τὸ πρῶτον ὡσεὶ πύρον αὐτῆς, & ignis eam praecedebat. quem honorem negatum Marciae Commodi concubinae idem refert; Pertinacem quoque hoc principatus insigne non permisit sibi praeferi. M. quoque Antoninus libri Vita sua, λάμπας inter Imperij insignia ponit. Persarum Regi praelatum ignem docet Xenophon libro VII. de Asiaticis quoque insinuat Ammianus lib. XXIII. Vide Lipsium ad lib. I. Annalium Taciti.*

Sic Lampades Imperatori C. P. & Imperatrici praelata, ut habet Codinus de Offic. aula Palatina, & Theodorus Balsamo mox citandus.

Hinc res hac ad viros primarios abiit, maxime Patriarchas & primarios Episcopos. Theodorus Balsamo de Privileg. Patriarch. lib. VII. Iuris Graeco-Romani: Εἰπεὶ δὲ πρὸς ἀρχὴν ὡς ἐκ ἐφεύται τῶν Ἀλεξανδρείας ἢ τῶν Ἀντιοχείας τυχόν, μετὰ λαμπάδων πατερῶν καὶ τὰς ὁδοπορίας ποιεῖν εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλευσάν ἢ εἰς ἑτέραν διαίτησιν, καὶ τὰς ἀπονεμηθεὶς ἀπὸ τῶν κανόνων αὐτοῖς. ἢ δὲ λαμπὰς τὸ διδασκαλικὸν (φασὶν) εἶναι ἐξῆλωματῶν, παρ' ἐνορίαν δὲ διδάσκειν ἐκ ἐφεύ ἀρχιερεῖ, καὶ τὴν κ' κανὼνα δὲ ἐν τῶν Τριῶν ἀγίων καὶ οἰκουμένης ἐκτίσσωσάντων: Quia verò nonnulli dicunt non esse permittum Alexandrino vel Antiocheno, verbi gratia, ut cum lampade vel face Patriarchali faciat iter ad urbem Imperatoriam, vel aliam diœcesim, exceptis illis prouinciis, quae per canones eis attributæ sunt. Quippe fax, inquit, ad officium doctoris spectat. Extra prouinciam verò docere, non permittum est Pontifici, secundum canonem xx. habitæ in Trullo sanctæ atque vniuersalis sextæ Synodi. Apud quem plura vide de harum lampadum praelatione, & qui eâ uti possint.

45. THEOGNIA] *Alia versio: Theogenia. Sed Græcè est Θεογνία.*

46. EGO DVCO] *Alia versio: ego mino. Græcè est: τὸ ἔν ἐν ἐγὼ ἐλαύνω.*

47. QVONIAM NECESSARIA EST DOMVS] *Alia versio: quia necessaria sunt domus. Græcè est: ὅτι χρεία ἐστὶ τῶ οἴκου.*

CAP. X.

48. MVLIER QVÆDAM] *Non absimilis historia occurrit in Vita S. Ioannis Eleemosynarij, infra capite LI.*

49. BVLLAVIT] *Alia versio: sigillauit. Græcè est: ἐβέλωσα. Bullare, pro sigillare frequens vox mediae aetatis. In Vita Ioannis Eleemosynarij infra c. LI. Non potes scribere, & bullare, & afferre mihi? & post: Dat ei proprium pictacium bullatum.*

CAP. XI.

50. FRATRES] *Hoc caput Amphilochio asserit MS. codex Græcus, quo vsus est Gerardus Vossius, & vocat. Comparationem ac similitudinem san-*

ctorum Patrum Basilij & Ephraem Syri. Præmittit eam Vossius ante opera Ephraem. Quaedam hoc capite contenta etiam ipse Ephraem describit in encomio sancti Basilij.

51. ROGABAT REVELARI SIBI] *Vide Delrio nostrum tom. II. Disquis. Magic. lib. I. cap. I. quaestione III. sect. I. ubi agit, An reuelatio à Deo peti possit.*

52. SACRARIVM] *Alia versio, presbyterium. Græcè est, ἱερατεῖον.*

53. IN SANCTVM TRIBVNAL] *Græcè: εἰς τὸ ἅγιον βῆμα. Erat βῆμα certus locus in templis antiquorum iuxta altare. Vide Onomasticon.*

54. ET FACIENS METANOEAM] *Græcè, καὶ μετανοίας μετανοίας. Alia versio: & genuflectens. Rectè expressit phrasim Græcam istius sæculi, quo βαλεῖν μετανοίας erat genuflectere, honoris causâ ad aliquius pedes se abiicere, & venerabundo animo prosternere, benedictionem petere. Occurrit in Vita S. Chrysostomi, quam citat Ioannes Damascenus Orat. I. de Imagin. βαλεῖν μετανοίας τὰς ἑσάβην, Ioanni venerabundo ad pedes accidens, ubi non rectè Franciscus Zinus verterat: Ioanni desiderium iniiciens. Vide Iacobum Billium ad locum citatum Damasceni.*

55. POST MISSAS] *Alia versio: post ministratorem. Græcè, καὶ τὴν λειτουργίαν.*

56. OSCVLVM] *Alia versio, salutationem. Vtrumque verum fuit. Nam osculo se salutabant. Ipse Ephraem in Panegyrico in laudem Basilij in hac ipsâ re: Cumque me apprehendisset, sancto suo osculo consalutauit.*

57. GRÆCE] *Baronius tomo IV. anno Christi CCCLXX. Damasi Pape IV. Valentini & Valentis Imp. VII. Addunt, inquit, nonnulli tunc temporis sanctum Basilium eam Ephraem fuisse gratiam impertitum, ut Græcè dicta intelligeret, atque Græcè pariter loqueretur. Sed quoniam nihil de his ipse Ephraem, qui testatur sibi Basilium per interpretem esse locutum, libentius dicere præmittimus, pauciora potius referre contenti, quæ omni sunt fide munita, atque acceptatione dignissima, quam plura veritate nutantia inculcare. Hactenus Baronius.*

Historia tamen hac, quæ hic Amphilochoy auctoris nomine circumfertur, habetur etiam in Menologio Græco M. S. quod est apud Cardinalem Cremonensem inter Vitæ à Basilio Imp. (quem VIII. laudat Synodus) cum suis Iconibus collectas. ubi ita habet: Atque ut magis etiam mortalibus prodesse posset (Ephraem) cum Casaream venisset, à Basilio Magno creatus presbyter, repente linguam Græcam (cuius erat, ut homo mediâ Syriâ natus, prorsus rudis & expers) callere cepit. quæ ex manuscripto citata habes apud Gerardum Vossium initio tomi I. Operum S. Ephraem.

58. PRESBYTERVM] *Idem testatur iam proxime citatum Menologium. Sozomenus tamen libro III. cap. V. narrat Ephraem in ordine clericali ad diaconatum solum elatum.*

Atque hactenus Vita S. Basilij, uti eam Româ ex Congregatione Oratory accepi, interprete Urso S. R. E. Subdiacono. Quæ planè conuenit cum eâ, quæ hactenus barbaro & rudi stylo, incerto interprete, in Vitæ Patrum est divulgata. Nisi quòd in eâ in fine addatur seu inseratur historia, de Ioseph Hebræo medico, & mortè Basilij, quæ hic deest. In hac contrâ habes caput III. Quomodo Basilius Antiochiam peruenerit, & Libanij discipulos instruxe-

struxerit quod caput deest in *Vitis-Patrum*; ut appareat *Vitam* hanc olim per varia fragmenta descriptam & translata.

Integram Vitam Basilij Gracè scriptam, & Amphilochoij nomine insignitam, accepi Parisus ex Bibliothecâ Regiâ, quam iam olim vertit nescio quis: cuius interpretationem habeo ex codice Marchianensi vetustissimo, qua stylo conuenit cum eâ, qua in Vitis-Patrum est, rudem planè & impolitam. In Graco tamen exemplari caput unum est, De miraculo Basilij in Petrum fratrem suum & eius vxorem. quod etiam in illâ versione deest.

Graca hec Vita, & Latina vetus innominati interpretis versio, continet hæc præterea capita, quæ & in hac Vitâ Basilij interprete Ursô, & in illâ qua in Vitis-Patrum hæctenus fuit, desunt. De

mysticâ reuelatione & morte Apostatæ Iuliani. Item, De scripturâ, quam muliercule fecit. Ad hæc, Quomodo Spiritus sancti aduentum vidit, & de quodam diacono, & Libanio Sophistâ. Præterea, De quibusdam Gentilibus, & interpretatione Hexaëmeri. Deinde, Quomodo ductus est Antiochiam, & de filio Valentis. Denique, De Valente Deo odibili, seu apertione ecclesiæ in Nicæâ.

Surius offensus impolitâ veteris versionis, quam manuscriptam integram habuit, excepto capite iam dicto, De Petro fratre Basilij, eam stylo Latiniore reformauit. & tomo suo primo de Vitis Sanctorum. 1. Januarij inseruit. Sed quia ipsi exemplar Gracum defuit, dum insistit confragosis veteris versionis vestigijs, non potuit non subinde cespitare. Sed aliàs hæc de re accuratiùs.

V I T A
S. ¹EPHRAEM SYRI I. FEBR.
²DIACONI EDESSAE
AVCTORE
³GRAECO INCERTO
INTERPRETE
⁴GERARDO VOSSIO.

CAP. I.

Patria
Ephram.Visio pa-
rentum.

ANCTVS hic pater noster Ephræm, ex Oriente oriundus, Syrus genere, pijs parentibus natus in Edessâ. Vixit temporibus Constantini Magni Regis, & aliorum

qui post ipsum regnarunt. Abstinens à puero ab omni re malâ. Cuius parentes eo adhuc puero, per somnium videlicet visionem conspexerunt, quod ex ore ipsius Ephræm ⁶ vitis adscenderet valdè frugifera, quæ excrescebat, & replebat omnem sub cælo regionem: veniebantque cuncta volatilia cæli, & comedebant de fructu vitis, & præter quæ comedebant, adhuc superabat fructus. Hic ab ætate iuuenili eremum incoluit, compunctionis sibi abyssum vindicans, per quam & diuinam Spiritus sancti gratiam suscepit.

CAP. II.

Alia de
Ephram
visio.

De quo, quidam diuino afflatus spiritu, per somnium vidit virum terribilem, tinentem chartæ volumen, & interrogabat: Quis, putas, accipere & custodire illud po-

terit? factaque est vox ad eum: Nullus alius, nisi Ephræm seruus meus. Quo quidem adstante, & os aperiente, illudque deuorante, illicò fons sermonum à Deo proficiscentium scaturijt, compunctione & pœnitentiâ plenus, timorem commemorans iudicij, & secundi cum maiestate aduentus vniuersorum Regis & Domini Iesu Christi, veri Dei nostri, vt reddat vnicuique secundum opera sua. Præterea etiam diuinorum dogmatum rectitudinem ac veritatem libris mandauit.

Matth. 18.
Rom. 2.

Alius autem quidam sanctorum senum, rursus in visione vidit ⁷ Angelorum agmina ex cælis diuino iussu descendentia, & in manibus caput, id est volumen intus & extrâ conscriptum tenentia. Et dicebant inter se: Cui debet liber iste committi? Et alius quidem hunc, & alij alios nominabant. Alij autem responderunt dicentes: Verè sancti & iusti sunt isti: verumtamen nemini hoc volumen credi poterit, nisi Ephræm miti & humili corde. Viditque senex, quod sancto Ephræmi tradidissent caput.

CAP. III.

Alia visio
de sancto
Ephram.Quanti
factus sit
Ephram.

caput.

caput. Et surgens manè, audiuit ex ore ipsius aptissimos pro aliorum instructione sermones, omnis compunctionis & timoris diuini, velut ex fonte aliquo scaturiente, profluentes. Et agnouit fenex, à Spiritu sancto illa suggeri, quæ ex illius ore manabant.

CAP. IV.

*Cogitat
Edeffam.*

*Precatio
S. Ephræm*

Captus est autem desiderio sanctus hic pater noster Ephræm ⁸ visendæ Edeffæ vrbis, orauitque Deum dicens: Domine Iesu Christe, dignare me videre ciuitatem illam, & cum ingrediar, obuiam mihi habere merear hominè eiusmodi, qui mecum à Scripturâ sermonem exordiat. Et ingredienti iam ei in locum, & pertranseunti portam ciuitatis, ⁹ occurrit mulier, quæ in ciuitate erat meretrix: quam adspiciens seruus Dei Ephræm, indoluit, sic secum loquens: Domine Iesu Christe, despexisti preces serui tui Ephræm: quo pacto enim hæc de Scripturâ mecum disse- rat? Substitit autem meretrix, intuens illum. Ad quam sanctus: Dic mihi puella, quid substitis, & ita intentis in me intueris oculis? Cui respondens meretrix, ait ad eum: Intueor te, quia ego mulier ex te viro sumpta sum. Tu autem ne me intuearis, sed terram ex quâ tu vir sumptus es. Quæ cum audiret seruus Dei Ephræm, suspexit, & glorificauit Deum, qui talem ei sapientiam dederat, vt eiusmodi ab ipsâ responsum acciperet. Et cognouit suam à Deo nequaquam fuisse spretam orationem. Veniensque in vrbem, diuersatus est ibi.

CAP. V.

*Alterius
scorti insi-
dia.*

*Argutum
Ephræm
dictum.*

Casu autem iuxta eius hospitium ¹⁰ alia meretrix habitabat: quæ, cum ille per complures dies in vrbe commoraretur, dixit ad eum: Benedic domine abbas. Et fixis oculis fenestram intuens, vidit illam prospicientem, aitque ad eam: Deus benedicat tibi. Ad quem illa: Quid tuo deest septo atque domicilio? Cui sanctus: Tres lapides & argilla modica, vt fenestra obstruatur, per quam prospicis. Cui ipsa respondit, dicens: Cum primùm te alloquor, reijcis me: ego dormire tecum cupio, & tu vel à colloctione me excludis? Respondens autem illi seruus Dei Ephræm, ait: Si mecum dormire velis, veni quò dixero tibi, vt ibi simul dormiamus. Ad quem meretrix: Dic mihi, inquit, locum, & veniam. Et sanctus ad illam: Si condormire mihi cupias, non poteris alio in loco, nisi in vrbe mediâ. Respondens autem illa, dixit ad illum: Et non erubescimus conspectum hominum? Et respondens magnus Ephræm, dixit ei: Si homines erubescimus, multo magis Deum erubescere

*Responsum
efficax &
salutare.*

simul & timere oportebit, qui nouit etiam occulta hominum: quoniam ipse est, qui veniet iudicaturus mundum, & redditurus vniciquæ secundum opera sua. Hæc audiens meretrix, compuncta est ex verbis illius: & accedens procidit ante pedes eius, plorans, dicensque: Serue Dei, deduc me in viam salutis, vt à multis meis malis, operibusque improbis liberer. Sanctus autem fenex multis eam admonens ex sacrâ Scripturâ, confirmanisque illius pœnitentiam, misit ipsam in monasterium, & saluauit eius animam ex cœno flagitiorum.

Et discedens à ciuitate illâ, venit Cæsaream Cappadociæ, vbi ingressus templum, reperit sanctum Basilium Archiepiscopum concionantem ad populum: & cœpit magnâ voce beatissimus Ephræm prædicare eum. Dicebant autem quidam de turbâ: Quis est iste peregrinus, qui sic laudat episcopum, quippe adulatur ipsi potius, vt aliquid ei largiatur. Peractâ autem iam concione, ait Basilius: Accersite ad me hominem, qui insiltebat laudando me. Et accersito eo, dicit ipsi: Quid ita instanter vociferabaris laudando me, domine Ephræm? Respondens autem sanctus fenex, dixit: Ideo perseuerabam clamando, & laudando te; quia aspiciebam ¹¹ immaculatam columbam stantem in humero tuo dextero, & in aures tibi suggerentem, quæ populo concionabaris. Magnus autem Basilius Spiritu sancto plenus, ipsum agnouit, & dixit ad eum: Tu ne Ephræm es Syrus? Verè quemadmodum intellexi, sic & in te comperi, quietis amator. Scriptum habetur in prophetâ Dauid: Ephræm fortitudo capitis mei. Nam mansuetudo tua atque clementia, & simplicitas clara est, velut lumen apparens omnibus.

Alibi rursus transeunte sancto Ephræm, fraudulenter accessit ad ipsum ¹² meretrix, quæ assentatoriè eum ad turpem pertrahere nitebatur commisionem: sin minus, saltem vt ad indignationem ipsum commoueret, quòd nemo vmquam illum vidisset iratum. Qui dixit ad illam: Sequere me. Cum autem iam appropinquaret ad locum à magnâ ciuitatis turbâ frequentatum, dixit ad eam: Isto in loco, veni faciamus vt cupis. At illa videns turbam, dicit ad eum: Quomodo poterimus istud hic agere, in tantâ hominum præsentia? nõnne nos pudet? Et ait ad illam: Si homines erubescis, quanto magis erubescere oportet Deum, abscondita tenebrarum redarguentem. At illa confusa, re infectâ abijt, nihil perficere cum illo valens, & ne ad iram quidem eum concitare.

Atque

Rom. 2.

*Scortum
respicit,
& mona-
sterium in-
greditur.*

CAP. VI.

*Ephræm
Cæsaream
venit ad
S. Basilium.*

*Videt in
humero
eius colum-
bam sug-
gerentem
concionem.*

Psal. 59.
& 107.

CAP. VII.

*Scorti vel
ad flagitiū
vel ad irā
concitare
nititur
Ephræm.*

Pelag. li-
bello 10.
n. 21.

1. Cor. 4.

*Nihil profi-
citur.*

CAP. IXX.

Atque ista sunt certamina Magni Ephræm. Vir enim erat clemens ac patiens, mansuetus, purus ac simplex, in cognitione diuinâ velut omni fūco carens, secundum quod scriptum est, demissus atque modestus, humilis, & compunctione plenus, supra fidem; ut etiam ipso tacente, vel ex solo aspectu intuentes ipsum docere videretur. Totus precibus ad Deum fundendis intentus erat. Hic igitur sanctus pater noster, post vitam bene beateque peractam, & cum se exemplum diuinæ virtutis exhibuisset, plurimosque sanctæ doctrinæ sermones exposuisset, præcius sui

obitus, composuit testamentum ad discipulos, & quoscumque monachos, de futuris eos commonefaciens: & sic modicum ægrotans, quieuit in Domino, à monachis eremi sepulturæ traditus. Precibus igitur & intercessione sancti Ephræm, dignetur & nos peccatores Christus Deus noster facere imitatores diuinæ vitæ ipsius: per quam consequi possimus misericordiam, & remissionem peccatorum nostrorum, in quæ lapsi sumus. Quoniam ipsi Christo & Deo nostro conuenit omnis honor & adoratio, cum Patre, & sancto ac viuifico Spiritu, in sæcula sæculorum. Amen.

Testamentum ab Ephræm patre conditum.

Etiam taceans solo aspectu populum docet Ephræm.

NOTATIO.

PHRÆM] *Martyrologium Romanum* 1. Februarij: S. Ephræm Edessæ ecclesiæ diaconi, qui post multos labores pro fide Christi susceptos, sub Valente Imperatore sanctitate & doctrinâ conspicuus quieuit in Domino. *Menologium Græcum* xviii. Januarij: Natalis S. Patris reuerendissimi Ephræm Syri, ex patriâ Edessâ, in cuius laudem exstat sermo S. Gregorij Nysseni. *Eiusdem eodem die breue in Menais habes elogium.*

2. DIACONI EDESSÆ] *Ita Hieronymus Catalogo illustrium Ecclesiæ Scriptorum* c. cxv. Ephræm Edessæ ecclesiæ diaconus, multa Syro sermone composuit: & ad sanctam venit claritudinem, ut post lectionem Scripturarum publicè in quibusdam ecclesiis eius scripta recitentur. Legi eius de Spiritu sancto Græcum volumen, quod quidam de Syriacâ linguâ verterat, & acumen sublimis ingenij etiam in translatione cognouit. Decessit sub Valente Principe. *Palladius quoque cap. c. i. Lausiace historia* diaconum ecclesiæ Edessæ vocat.

3. GRÆCO INCERTO] *Inuenta est hac Vita Romæ in vetustissimis MSS. Græcis Vaticanis & aliis anonyma, nisi quod in vetustissimo manuscripto Græco Cod. Bibliothec. Cryptæ ser. sub litt. xx. eiusmodi inscriptio reperitur: Περὶ τῆς Κουρῆς Ἐφραίμ. ἱσ. τῆς ἀμειλιχίης ἐπισκόπου.* De Domno Ephræm. fortè, Amphiloichij episcopi.

Habes egregium Ephræm encomium à Gregorio Nysseno Græcè conscriptum, Gerardo Vossio interprete, inter Opera Ephræm, & in postremâ Nysseni editione: qui testatur, ex variis scriptis Ephræm Vitam eius se concinnasse, & sedula instar apis, ex plurimis floribus sanum spiritualem confecisse. Metaphrastes quoque vitam Ephræm conscripsit, quam habet Lipomanus tomo x. de Vitis SS. & Surius tomo 1. De Ephræm quoque Vincentius in Spec. historial. lib. xiv. cap. lxxxvi. Antoninus part. ii. tit. ix. cap. iv. §. i. & ii. Petrus episcopus Equilinus in Catalogo SS. lib. iiii. cap. lxx. qui sua desumpserunt ex Vita S. Basily per Amphiloichium, que in eius Vita precedente habes cap. xi.

4. GERARDO VOSSIO] *Fuit hic Doctor Theologus, Præpositus Tungrænsis, patriâ Borchlonius, è Comitatu Lossens, diœcesis Leodiensis. qui multis annis Romæ vixit, & varia Patrum Opera è Graciâ in Latium deduxit. Quorum, qui volent, catalogum*

reperiet in fine tomi iii. Operum S. P. N. Ephræm.

5. NATVS IN EDESSA] *Ita etiam Metaphrastes. Sozomenus libro iii. cap. xv. Nisibi natum ait: Ὁς ἐν Νισσηνῶν, τῆς ἱερῆς ἐπιγραφῆς τὸ γένος εἶχεν: Qui Nisibi natus, genus ex illius vrbis indigenis duxit.*

6. VITIS ASCENDERET] *Eadem visionem habes assertore Gregorio Nysseno in encomio S. Ephræm, & Metaphraste in eius Vita, & Menologio Græco manuscripto Cardinalis Cremonensis, capite ultimo precedentis Vitæ citato.*

7. ANGELORVM AGMINA] *Et huius visionis assertorē habes Nyssenum iam citatum, & Metaphr.* CAP. III.

8. VISENDÆ EDESSENORVM VRBIS] *Non ex nouitate quadam, sed desiderio inuisendi loca sancta, & hauriendi aliquam utilitatem ex consortio sapientum, & eam quoque aliis impartienti. Nyssenus supra: Hisce verò de caussis eò concessit, ut loca ibi sancta inuiseret, tum ut sapientem aliquem conueniret virum, ac cognitionis ipse fructum vel caperet, vel aliis præberet. Eo animo Ephræm properasse Edessam, refert etiam Metaphrastes.* CAP. IV.

9. OCCVRRIT MVLIER] *Eadem habes apud Gregorium Nyssenum in encomio S. Ephræm, item apud Metaphrastem.*

10. ALIA MERETRIX] *Hanc historiam, opinor, respicit Gregorius Nyssen in encomio S. Ephræm, dum ait: Ex impudicâ pudicam, ex lasciuâ grauem, ex inquinatâ puram castamque reddidit. Tota est apud Metaphrastem, ubi quod hic est tuo septo, ibi est tuo cibo.* CAP. V.

11. IMMACVLATAM COLUMBAM] *Idem narrat Gregorius Nyssenus in encomio Ephræm: & habes etiam apud Metaphrastem.* CAP. VI.

Simile habes in Vita S. Gregorij apud Ioannem Diaconum libro iv. cap. lxxix. ubi Petrus Diaconus, qui S. Gregorio familiarissimus fuit, narrat, quod super caput (Gregorij) ipse Spiritum sanctum in similitudine columbæ tractantis frequentissimè perspexisset. Et sequenti capite subdit Ioannes Diaconus: Hinc est, quod consuetudinaliter Spiritus sanctus in specie columbæ super scribentis Gregorij caput depingitur.

12. MERETRIX] *Idem habes infra libro v. De Vitis PP. apud Pelagium libello x. n. 21.* CAP. VII.

13. VEL EX SOLO ASPECTV] *Nyssenus supra: Aspectusq; eius Angelicus sufficiens erat, qui per se absque vllâ oratione intuentes ad commiserationem permoueret.* CAP. VIII.

V I T A

V. IAN. SANCTI SIMEONIS

STYLITAE

AUCTORE ANTONIO

EIVS DISCIPVLO.

CAP. I.

Simeon electus ex utero matris.

ANCTVS Simeon ex utero matris suæ electus est à Domino, & meditabatur parère & placere illi: 4 erat autem isti pater Susocion nomine, & nutriebatur à parentibus suis.

Pascit oves.

Qui cum factus fuisset annorum tredecim, pascebat oves patris sui: & videns ecclesiam, relictis pecoribus, ingressus est: audiuitque Apostolum ibi legi. interrogansque vnum seniore, ait: Domine, quid est istud quod legitur? senex respondit ei: Pro substantiâ animæ ut discat homo timere Deum ex toto corde, & ex totâ mente suâ. Dixit beatus Simeon: Quid est timere Deum? Dixit ei senior: Quare me flagitas fili? Et ille: Quasi Deum, inquit, interrogo te. Ista enim, quæ à te audio, discere volo, quia ignarus sum & stultus. Respondit ei senior: Si quis ieiunaverit iugiter, & obsecrationes fecerit per momenta, & humiliaverit seipsum omni homini, & non dilexerit aurum, neque parentes, neque vestimenta, neque possessiones, & honorat patrem & matrem, & sacerdotes Dei prosequitur, hic hereditabit regnum æternum: & qui e contrario ista non custodit, hic hereditabit tenebras exteriores, quas paravit Deus diabolo & angelis eius. Ista omnia, fili, in monasterio exaggerantur. Audiens hæc beatus Simeon, cecidit ad pedes eius, dicens: Tu es pater meus & mater mea, & doctor operum bonorum, & dux ad regna cælorum. Tu enim acquisisti animam meam, quæ iam mergebatur in perditionem. Dominus reddat tibi vicissitudinem pro animâ meâ. Ista sunt enim quæ ædificant. ego autem iam nunc vadam, sicut docuisti, in monasterium, ubi Deus voluerit: & fiat voluntas eius in me. dixit illi senior: Fili, priusquam ingrediaris monasterium, audi quæ dico. Tribulationem

Investigat viam salutis.
Lucæ 10.

Matth. 22.
Eiusdē 25.

Doctorem salutis pro patre habet.

habiturus es: necesse est enim te servire & vigilare in nuditate, & indefinenter sustinere mala: & iterum confortandus es, vas pretiosum Deo.

Et statim exiens beatus Simeon de ecclesiâ, ibat in monasterium sancti Timothei magnifici viri: & procidens ante fores monasterij, iacebat per dies quinque non manducans neque bibens. Et die quintâ egrediens abbas Timotheus, interrogavit eum, dicens: Unde es fili? aut quos parentes habes qui sic afflictus es? aut quod est nomen tuum, ne fortè aliquid maligesseris, aut forsitan servus sis, & dominum tuum fugias? Tunc beatus Simeon cum lacrymis dixit: Nequaquam domine, sed opto ut sim servus Dei, si ipse voluerit, quia volo servare animam meam perditam. Iube ergo me introire in monasterium, & omnibus deferuire: noli me foris diutius dimittere. Tunc apprehensâ manu eius, introduxit eum abbas in monasterium, dicens fratribus: Filioli mei, ecce trado vobis istum fratrem, docete eum canones monasterij. Fecit autem in monasterio quasi menses quatuor, serviens omnibus sine querelâ, in quibus Psalterium ex integro memoriæ commendavit, quotidie percipiens cibum diuinum. Cibum verò quem simul cum fratribus accipiebat, tacite pauperibus erogabat, non sollicitus de crastino. Fratres ergo ad vesperam, ille verò septimo die cibum sumebat.

CAP. II.

Petit monasterium S. Timothei.

Examinatur ante susceptionem.

Canones monasterij.

Quotidie communicat.

Septimo tantum die cibum sumit.

CAP. III.

Fune totum corpus confringit.

Vnâ autem dierum ingressus ad puteum aquam haurire, sumpsit funem de situlâ, unde fratres aquam hauriebant, & inuoluit eum toto corpori suo nudo à tenibus vsque ad collum: & ingressus, dicit fratribus: Exiui haurire aquam, & non inveni funem in situlâ. Et illi dixerunt: Tace frater, ne fortè agnoscat abbas, quousque tempus prætereat. Putrefactum est autem corpus eius de obligatione & asperitate funis, quia

seca

secabat eum vsque ad ossa : ingressus est enim in carnem ita, vt vix appareret. Quadam autem die exeuntes aliqui de fratribus, inuenerunt eum cibum suum dantem pauperibus : & regressi, dixerunt abbati : Vnde nobis adduxisti hominem istum ? Non possumus abstinere sicut ille : de Dominica enim in Dominicam ieiunat, cibos quos accipit, pauperibus erogat : sed & foetor grauissimus egreditur de corpore eius, ita vt nullus iuxta eum stare possit : & cum ambulat, vermes de corpore eius cadunt, lectusque eius plenus est vermibus.

Cibus pauperibus erogatur.

Corpus eius scateat vermibus.

Matth. 10.

Tunc exiens abbas inuenit sicut illi dixerunt, cui ait : Fili, quid est quod dicunt fratres de te ? Non tibi sufficit ieiunare sicut nos ? An non audiisti Euangelium, de doctoribus dicens, quia non est discipulus super magistrum : erit autem omnis perfectus, si sit sicut doctor eius ? dic mihi fili, foetor iste vnde procedit ? Stans beatus Simeon, nihil respondit. Et iratus abbas, iussit eum spoliari, & inuenerunt funem circa corpus eius, ita vt nihil pareret de eo nisi summitas tantum. exclamans autem abbas voce magna, dixit : Vnde nobis aduenit iste homo, destruere volens regulam monasterij ? Rogo ergo te, discede hinc, & perge quod vis : cum multo tamen dolore & labore tulerunt a corpore eius funem, de quo erat inuolutus, vna cum carne eius putrida. facientes autem illi studium per multos dies, sanauerunt eum.

Curatur a fratribus.

CAP. IV.

Sanatus autem post haec, exiuit de monasterio, nullo sciente : & ingressus est puteum desertum, vbi non erat aqua, non longe a monasterio, vbi immundi spiritus inhabitabant. Et ipsa nocte reuelatum est abbati, quod multitudo populorum circumdarent monasterium suum cum fustibus & gladijs, dicentes : Da nobis seruum Dei Simeonem, Timothee. Sin autem, incendemus te cum monasterio tuo, quoniam exasperasti hominem iustum. Qui euigilans, ait fratribus : Filioli mei, visionem vidi, & multum turbatus sum in ea. Et in alia nocte vidit multitudinem virorum fortium adstantium & dicentium ei : Da nobis seruum Dei Simeonem : dilectus est enim Deo & Angelis : quare illum vexasti ? maior te est apud Deum : omnes enim Angeli contristantur propter illum. ipsum autem praeponebat Deus in mundo, ita vt per illum multa signa fiant, qualia nemo fecit. Tunc exurgens abbas, cum magno timore dixit fratribus : Requirit mihi hominem illum, & adducite in hunc locum, ne forte omnes moriamur propter illum. Verum enim sanctus Dei est : mirabilia enim

Puteum desertum ingreditur.

Viso abbatu Timothei.

Quiritur a monachis.

magna vidi & audiui de illo. Tunc omnes monachi exierunt eum quaerere, & omnia perlustrantes & non inuenientes, renuntiaverunt abbati dicentes : Nullum locum reliquimus, vbi eum non quaesivimus, nisi tantum in deserto puteo. Respondit abbas : Rogo vos, fratres, ite ad perquirendum eum : sed & ego vadam vobiscum. verum sanctus & seruus Dei est. Et sumens secum quinque ex illis, venit ad puteum. Et faciens orationem, descendit cum fratribus in puteum. Vidensque illum beatus Simeon, coepit rogare, dicens : Rogo vos serui Dei, dimittite me vna hora, vt reddam spiritum meum : adhuc enim modicum, deficiens est. valde autem fatigatur anima mea, quoniam exasperavi Dominum. Dixitque ad illum abbas : Veni serue Dei, vt deducamus te in monasterium : cognoui enim de te, quia seruus Dei es. Illo vero nolente, adducunt eum vi ad monasterium : & omnes prosternunt se ad pedes eius, flentes & dicentes : Peccauimus in te, famule Dei, indulge nobis. Beatus autem Simeon gemebat, dicens : Quare grauatis infelicem & peccatorem ? Vos autem estis serui Dei & patres. Stetit autem ibi quasi annum vnum.

Reperitur in puteo.

Post haec egressus occulte, pergit non longe a monasterio, ibique multo tempore fuit, aedificauitque sibi clausuram ex lapide sicco, ibique fuit annos tres : & veniebant ad eum multi ad orationem. Deinde fecit columnellam cubitorum quatuor, stetitque in ea annos quatuor. crescebat autem de eo fama sancta per orbem terrarum, & faciunt ei columnam habentem cubitos duodecim, & stetit in ea annos duodecim. Rursumque fecerunt columnam cubitorum viginti, stetitque in ea annos duodecim. Tunc congregati sunt omnes habitatores loci illius, & aedificauerunt iuxta ipsam columnam basilicas duas, & columnam cubitorum triginta : & super ipsam stetit annos quatuor, & coepit virtutes facere. Multi languidi veniebant ad eum, & daemonia habentes, & curabat eos : caeci visum recipiebant, debilius manus restituebantur, surdi auditum recipiebant, leprosi mundabantur. Multas hic gentes inclinavit ad fidem Christianam, id est, Sarracenos, Persas, Armacenos & Laotos : similiter & Allophylos. audientesque de eo & de virtutibus eius, conueniebant & adorabant eum.

Columna insistit.

Admiranda signa edit.

Gentes varias ad Deum convertit.

Tunc inuidus diabolus transformavit se in speciem Angeli, fulgens in splendore cum equis igneis. & currus igneus apparuit iuxta columnam, vbi staret beatus Simeon,

CAP. VI.

Diaboli prestigia.

STYLIT.

Diaboli ad Simeonem blanditia.

4. Reg. 2.

Signo crucis pellit diaboli praestigias.

CAP. VII.

*Prepropero pedipœnam induit.**Vno pede columna insisit anno integro.**Antonius scriptor huius Vita.*

CAP. VIII.

*Basilicus Rex Sarracenorum eum inuisit.**Vermis in margarita vertitur.*

meon, illuxitque cum fulgore & splendore quasi specie Angeli fulgens. Et dixit diabolus blandis sermonibus: Simeon, audi verba mea, quæ tibi Dominus mandauit. Misit me Angelum suum cum curru igneo & equis igneis, vt rapiam te, quomodo rapui Eliam. Tempus tuum iam est. Et tu similiter ascende iam mecum in currum: quia Dominus cæli & terræ transmisit hunc. ascendamus pariter in cælos, vt videant te Angeli & Archangeli cum Mariâ matre Domini, cum Apostolis & Martyribus, Confessoribus & Prophetis: quia gaudent videre te, vt ores Dominum qui te fecit ad imaginem suam. Etiam locutus sum tibi, ne tardes adscendere. Simeon completâ oratione, dixit: Domine, vis rapere me peccatorem in cælum? Et eleuans dexterum pedem vt adscenderet in currum, leuauit dexteram manum, & fecit signaculum Christi. Cùm signum crucis fecisset, continuò diabolus nusquam comparuit, cum argumento suo euanuit, sicut puluis ante faciem venti. Tunc intellexit Simeon artem esse diaboli.

Reuersus ergo in se, dixit pedi suo: Non reuertêris retrorsum hinc, sed stabis hîc vsque ad obitum meum, donec accersiat Dominus me peccatorem. Interea diabolus in frigore apposuit vulnus super femur eius, & putrefactum est ita vt multitudo vermium scatens de eo, descenderet de corpore eius, decurrebatque de pedibus eius in columnam, & de columnâ in terram. Anno autem integro stetit in columnâ super vnum pedem. Quidam autem iuuenis adstitit ei, Antonius nomine, qui vidit & scripsit hæc. Iuxta præceptum illius colligebat vermes, qui cadebant ad terram, porrigebatque illi sursum. At ille ponebat eos sibi in ipso vulnere, ad similitudinem iusti Iob, dicens: Manducate quod vobis Dominus dedit.

Audiens autem ¹¹ Basilicus rex Sarracenorum famam eius, venit ad eum. Videns autem illum stantem sursum & orantem, subito cecidit vermis de corpore eius. At ille currens apprehendit eum in fide, ¹² & posuit super oculos suos. Et videns Simeon, ait: Quare hoc fecisti, vir illustris, & me grauasti? Vermis est enim de corpore meo putrido. Et cùm hæc audisset rex Basilicus, aperiens manû suam, inuenit margaritâ pretiosissimam. Et dixit ad beatum Simeonem: Non est vermis putridus, sed margarita pretiosissima; cui ille respondit: Homo, secundum fidem tuam data est tibi, & benedicetur in manibus tuis omnibus diebus vitæ tuæ. Et ita ingressus est homo ille plenus fide.

Post multum verò temporis, audiens ¹³ mater eius famam de eo, venit videre eum: sed prohibita est videre eum, ¹⁴ quia locum illum mulier non ingrediebatur. Cùm autem audisset beatus Simeon vocem matris suæ, dixit ei: Sustine mater modicum tempus, & simul nos videbimus, si Deus voluerit. At illa hæc audiens, flere cœpit, & rogare vt eum videret, & solutus crinibus, increpabat eum, dicens: Fili, quare hoc fecisti? pro vtero quo te portauit, factasti me luctu: pro lactatione quâ te lactauit, dedisti mihi lacrymas: pro osculo quo te osculata sum, dedisti mihi amaras cordis angustias: pro dolore & labore quem passa sum, imposuisti mihi sæuissimas plagas. Et tantum locuta est, vt nos omnes faceret flere. Audiens beatus Simeon vocem genitricis suæ, posuit faciem suam in manus suas, & plorauit amarè, mandauitque illi, dicens: Domina mater, quiesce modicum tempus, & videbimus nos in æternâ requie. At illa cœpit dicere: Per Christum qui te plasmauit, si est possibilitas videndi te, in tanto tempore alienum à me, permitte me videre te, aut si non, vel vocem tuam audiam, & statim moriar, quia pater tuus in tristitiâ propter te mortuus est. Et nunc ne me in ipsâ amaritudine perdas, fili. Hæc dicens, præ tristitiâ & planctu in somnum conuersa est: habebat autem tres dies & tres noctes, non cessans deprecari eum. Tunc beatus Simeon orauit ad Dominum pro illâ, & statim reddidit spiritum. Colligentes verò corpusculum eius, adduxerunt in conspectu eius. Et ille flens, ait: Dominus suscipiat te in gaudio, quia tribulata es propter me, & portasti me in vtero mensibus nouem, atque lactasti simul etiam & nutriti cum labore. Hæc eo dicente, matris vultus sudabat, & corpus eius commotum est, nobis omnibus inspicientibus. Ille autem eleuans oculos ad cælum, dixit: Domine Deus virtutum, qui sedes super Cherubim, & scrutaris fundamenta abyssi, qui cognouisti Adam antequam esset, qui promisti regni cælorum diuitias diligentibus te, qui locutus es Moyse in rubo ignis, ^{Exodi 3.} qui benedixisti Abraham patrem nostrum, ^{Gen. 22.} qui introducis in paradysum animas iustorum, & animas impiorum mergis in perditionem, qui duos leones humiliasti, & fortia Chaldæorum incendia mitigasti seruis tuis, qui Eliam coruis deferentibus escam pauisti, suscipe animam eius in pace, & colloca eam in locum patrum sanctorum, quia tibi est potestas in sæcula sæculorum.

Post hos verò dies rursus fecerunt ei columnam habentem cubitos quadraginta, & stetit

CAP. IX.

*Renue matris aspectum.**Locus mulieribus interdicitur.**Matrem spe æterna visionis solatur.**Mater eius pro dolore exspirat.**Orat pro animâ defunctæ matris.*^{Exodi 3.}^{Gen. 22.}^{Dan. 6.}^{Dan. 3.}^{3. Reg. 17.}

CAP. X.

*Draconi
beneficium
praestit.*

stetit super ipsam annos sedecim vsque ad obitum suum. In quo tempore draco grandis nimis habitabat iuxta eum in partibus Aquilonis, vnde nec herba ibidem nascebatur, cui etiam intrauit lignum in oculo dextero. Et ecce quadam die veniebat cæcus ille draco, & trahens se applicuit ad habitaculum in quo vir Dei morabatur, totus in gyrum se complicans, quasi veniam poscens, humiliatoque capite iacebat. Quem beato Simeonē intuente, statim exiuit de oculo eius lignum habens cubitum vnum. Videntes autem omnes, glōrificauerunt Deum, tamen ab eo fugerunt propter metum. Sed bestia ipsa inuoluit se, & mansit in vno loco immobilis, quamdiu omnis populus pertransiret. Deinde surgens, adorauit ostium monasterij ferè per duas horas, & sic reuersa est in cubile suum, & neminem læsit.

*Adoras
eum draco.*

CAP. XI.

Mulier quædam sitiens nocte, venit ad hydriam aquam bibere, in quâ erat paruulus serpens: & bibens, deglutiuit illum, & creuit in vtero eius. Sed multi medici, & incantatores, & magi, adhibentes studium, nihil profecerunt. Post aliquod verò tempus adducitur ad sanctum Simeonem: at ille iussit eam poni in terram, & de aquâ monasterij in os eius mitti, tunc exclamauit fortiter, & statim exiuit de ore eius serpens, cuius longitudo erat cubitorum trium. Eadem horâ crepuit serpens, qui etiam ad multorum testimonium suspensus est ibi septem diebus. Et sana facta est mulier ex illâ horâ.

*Mulierem
à serpente
liberat
aquâ monasterij.*

CAP. XII.

Virtutes eius quamuis alicuius facundia enumerare vix valeat, tamen prout sunt vires, omnino silentio eas tegi minimè patiar. Factum est autem vt aqua in loco non inueniretur, & totus populus periclitabatur, & omnia animalia præ aquæ penuriâ. Videns verò sanctus Simeon contritionem eorum, stetit ad orationem. Circa decimam autem diei horam subito dirupta est terra, & factum est chaos magnum ab Orientali parte ipsius monasterij: & inuenta est quasi spelunca, inæstimabiliter multam habens aquam. Tunc iussit fodi septem cubitis, & ex eo tempore superabundauit aqua in illo loco vsque in præsentem diem.

*Aquam
oratione
in, erat.*

Quo in tempore expetentes quidam de longè orationem ipsius & opera, meridianâ horâ diuenterunt paululum ad vmbraculum arboris propter æstum ad repausandum. Cumque sederent, ecce subito prægnans cerua præteribat secus illos, & dixerunt ad illam: Per orationem sancti Simeonis te coniuramus: modicum sta, vt te comprehendamus. Quæ stetit eadem ho-

*Ad nomen
Simeonis
cerua sistsit.*

ra. Apprehendentisque eam, occiderunt, & comederunt partem aliquam ex eâ. statimque obmutuerunt, & sic veniebant, sicut & cerua illa. Currentes autem, venerunt ad sanctum Simeonem, portantes corium eius, & fecerunt ibi duos annos, & vix aliquando sanitatem recipere potuerunt. Iniquum est enim, peccatum eorum recitare. Corium autem ceruæ suspende- runt ibi ad testimonium multorum.

*Cerua co-
rium velius
miraculi
anathema
in templo
suspenditur.*

Sed & pardus immanis erat in locis illis, qui & homines & animalia interficiebat, & in gyro omnia vastabat. Venientes autem homines loci illius ad sanctum Simeonem, nuntiauerunt ei quod tanta ac talia mala pardus operaretur. Tunc sanctus Simeon iussit de terrâ vel de aquâ monasterij adspergi in illa loca. Et factum est. Exquirentes verò postmodum, inuenerunt ipsum pardum iacentem mortuum: & omnes glōrificauerunt Deum Simeonis.

CAP. XIII.

*Sparsio pul-
uere vel
aquâ monasterij
noxius pardus
interit.*

Quemcumque tamen sanabat, præcipiebat illi, dicens: Vade in domum tuam, & honorifica Deum qui te sanauit: & ne audeas dicere quod te Simeon curauerit, ne tibi subito deterius contingat: & ne præsumas iurare per nomen Domini, quia graue peccatum est: sed ¹⁵ in me humili & peccatore iura siue iuste siue iniuste. Quam ob causam omnes Orientales & barbaræ gentes, quæ sunt in illis regionibus, per eum iurant.

CAP. XIV.

*Curatio
honoris Deo
tribuit.**Iuramentum
in nomine
Simeonis.*

Latro quidam de Antiochiâ, qui nominabatur ¹⁶ Ionathas, multa mala faciens, cum à multis persequeretur, nec posset se iam ab illis abscondere, quasi leo à facie multorum persequentium fugiens, subito ingressus est monasterium: & amplexus columnam sancti Simeonis, cœpit amarissime flere. At ille dixit ei: Quis es? aut vnde venisti homo, aut cur hîc introisti? At ille: Ego sum Ionathas latro, qui omnia mala feci, veni hîc pœnitere. Ait itaque sanctus Simeon: Talium est regnum cælorum. sed ne velis me tentare, ne iterum inueniaris in sceleribus ipsis quæ reliquisti. Hæc illo loquente, ecce ¹⁷ officiales veniebant ab Antiochiâ, dicentes: Trade nobis inimicum & maleficum Ionathan, ne subito commoueatur ciuitas in seditionem. Bestiæ enim paratæ sunt ad deuorandum eum. Respondit eis beatus Simeon: Filioli mei, ego non adduxi eum huc: quoniam qui adduxit eum, maior nobis est, & istis talibus subuenit: etenim talium est regnum cælorum. Et si potestis intrare, rapite eum hinc. ego autem non possum, quia timeo eum qui illum misit ad me. Audientes autem hæc viri illi, regressi sunt eam timore

CAP. XV.

*Ionathas
latro ad
columnam
velut ad
asylum fu-
git.*

Matth. 19.

Ibidem.

magno, & renuntiauerunt omnia Antiochia: sed Ionathas latro per septem dies amplexans & tenens columnam, dicit ad beatum Simeonem: Domine, si iubes, ambulare volo. Respondit illi iustus: Iterum in ipsa mala festinas? Dixit illi Ionathas: Non domine, sed tempus meum impletum est. Et sic loquens cum eo, reddidit spiritum. Et volentibus eum sepelire iuxta monasterium, ecce alij officiales veniebant ab Antiochiâ propter illum, & cœperunt clamare & dicere: Da nobis inimicum nostrum: omnis enim ciuitas turbata est propter illum. Respondit ei beatus Simeon: Qui illum adduxit, venit cum multitudine cœlestis militiae, qui potens est in tartarum mittere ciuitatem vestram cum habitantibus in eâ, qui etiam hunc reconciliauit sibi: & ego timui ne subito occideret me: ne ergo amplius fatigaretis me humilem & pauperem. Et ita cum timore regressi sunt, nuntiantes omnia quæ viderant & audierant.

CAP. XVI.

Post paucos verò annos, factum est vnâ die, hoc est, sextâ Sabbati, & inclinauit se ad orationem, sustinens tres dies, id est, sextâ, Sabbato, & Dominico. Tunc ego pauefactus ascendi ad ipsum, & steti in conspectu eius, dixique ad eum: Surge domine: benedic nos: quoniam populus tres dies & tres noctes habet, exspectans benedictionem à te: & non respondit mihi. & rursus aio ad eum: Quare me contristas domine, aut quid offendi? Supplico, mitte mihi manum: aut forsitan iam à nobis migrasti? Et sentiens quòd non loquebatur mihi, cogitavi vt nulli dicerem, quia timebam illum tangere. & stans quasi horâ mediâ, inclinavi me, & posui aurem meam ad auscultandum: & non erat flatus, nisi tantum quasi odor multorum aromatum ascendebat de corpore eius: & sic intellexi quia requieuit in Domino. & hebefactus, planxi amarissimè: & inclinans me, ¹⁸ osculatus sum oculos eius, & barbam complexus crinesque capitis eius. & increpans dixi: Cui me domine derelinquis? vel vbi requiram tuam Angelicam doctrinam? Quale responsum reddam pro te? aut cuius anima respiciat columnam sine te, & non lugeat? Quale responsum reddam infirmis, quando veniunt & requirunt te hîc, & non inueniunt? Quid dicam, aut quid loquar ego humilis? Hodie video te, crastinâ verò considero ad dexteram siue ad sinistram, & non inuenio te. Aut quo amictu operiam columnam tuam? Heu me, quando veniunt aliqui de longè quærentes te, & non inueniunt! Et præ multâ tristitiâ ob-

dormiui. Statimque apparuit mihi, dicens: Non derelinquam columnam hanc, nec locum & montem hunc benedictum, in quo illuminatus sum: sed descendens, satisfac populo: & annuntia de me Antiochiæ secreta, ne tumultus fiat in populo. Ego enim requieui, sicut Dominus voluit: tu autem ne cesses ministrare in hoc loco, & reddet tibi Dominus mercedem in cælis. Exurgens autem à somno, pauefactus dixi: Domine, memento mei in requie sancta tuâ. Et subleuans vestimenta eius, procidi ad pedes eius, & osculatus sum vestigia illius: & tenens manus eius, posui super oculos meos, dicens: Benedic, obsecro, mi domine. Et iterum fleui & dixi: Quales reliquias tollam à te in memoriam? Et hæc dicens, motum est corpus illius. ego autem timui tangere eum.

Et vt nemo sciret, descendi celeriter: & fidelem fratrem misi Antiochiam ¹⁹ ad episcopum. Qui statim veniens cum tribus episcopis, & cum illis ²⁰ Ardaborius magister militum cum suis, tendentes cortinas circa columnam eius, defixerunt vestimenta sua. Erant autem conficta ab auro. Et deponentibus eum iuxta altare ante columnam, colligentibusque se, aues volabant super columnam, clamantes & quasi lugentes, ita vt omnes viderent. Planctus etiam populi & iumentorum resonabat per miliaria septem. sed & montes, & campi & arbores contristati sunt circa loca illa: vbiq; enim nebula tenebrosa facta est per circuitum. Ego autem considerabam ²¹ Angelum venientem ad visitandum eum. Circa horam septimam seniores septem loquebantur cum Angelo, vultus cuius erat sicut fulgur, & vestimenta sicut nix. Et vocem eius in timore & tremore tamdiu consideravi, quamdiu audire potui: quid tamen fuisset, ignoro.

Cum autem iaceret sanctus Simeon in feretro, volens Papa Antiochiæ de barbâ illius pro benedictione aliquid contingere, extendit manum, statimque arefacta est: multaque obsecrationes & orationes fiebant ad Deum pro eo, & sic restituta est manus eius.

Supponentes autem corpus feretro, ²² cum psalmis & hymnis duxerunt Antiochiam. Omnis autem populus, qui erat per circuitum regionis illius, plangebat, quòd patrociniū tantarum reliquiarum tolleretur ab eis, & quòd episcopus Antiochiæ iurasset, vt nemo tangeret corpus illius.

Venientes verò in quintum miliarium ab Antiochiâ, in vicum qui vocatur ²³ Merroë, nullus potuit mouere eum. Tunc quidam

Feliciter
expirat
Ionathas.

Eius preces
postulat
Antonius.

Amor veli-
quiarum.

CAP. XVII.

Ardabo-
rius magi-
ster militum.

Aues aliq;
creatura
mortem Si-
meonis pla-
gunt.

Ab Angelis
deducitur
Simeon.

CAP. XVIII.

Pœna vo-
lentis mu-
tilare cor-
pus Simeo-
nis.

CAP. XIX.

Cum psal-
mis &
hymnis fu-
nus duci-
tur.
Reliquiarum
patrociniū.

CAP. XX.

dam

Per triduum
ante obitum
erat Simeon.

Mortui
corpus odor-
em spirat.

Simeonis
lipsisimum
osculatur
venerabilis
Antonius.

dam homo annis quadraginta surdus & mutus, subito cecidit ante feretrum, & coepit clamare, & dicere: Bene venisti serue Dei, tuus enim aduentus me saluabit: & si meruero viuere, ego tibi seruiam omnibus diebus vitæ meæ. Et eleuans se, apprehendit vnum ²⁴ de burdonibus qui portabant feretrum, statimque mouit se de loco isto. Et ita sanus factus est homo ex illâ horâ. Peccatum autem hominis illius tale erat: Hic amabat vxorem alienam, & volens eam adulterare, non potuit: & mortua est, & posita in monumento. At ille iuit, & violauit sepulcrum eius: statimque obmutuit, & surdus factus est, & obligatus est in illo loco annis quadraginta.

Surdus idē mutusq̄ sanatur.

Adulter sepulcri violator 40. annis obmutuit & obfurdus.

CAP. XXI.

Tunc exeuntes omnes de ciuitate Antiochiæ, suscipiunt super argentum & aurum corpus sancti Simeonis, cum psalmis &

hymnis, & ²⁵ cum multis lampadibus portauerunt in ecclesiam maiorem, & inde in aliam ecclesiam, quæ vocatur, Pœnitentia. Multæ etiam virtutes fiunt ad sepulcrum eius, magis quàm in vitâ suâ: & homo qui sanus factus est, ibi seruiuit vsque in diem mortis suæ. Multi autem obtulerunt thesauros episcopo Antiochiæ pro fide, poscentes reliquias de corpore eius: sed propter iusiurandum minime præstitit.

Lipsum Simeonis cum hymnis & lampadibus suscipitur.

Ecclesia Pœnitentia.

Ego humilis & peccator Antonius, in quantum potui, lectionem hanc breuiter exposui. Beatus autem qui habet illam scriptam in libro, & legit in ecclesiâ & in domo Dei: & cum memoriam eius fecerit, mercedem ab Altissimo recipiet: cui est honor, potestas, & virtus in sæcula sæculorum, Amen.

Antonius scriptor huius Vita.

NOTATIO.

SIMEONIS STYLITÆ] Martyrologium Romanum v. Ianuarij: Antiochiæ S. Simeonis monachi, qui in columnâ stans multos annos vixit: vnde & Stylitæ nomen accepit. cuius vita & conuersatio exstitit admirabilis. Menologium Græcorum 1. Septembr. Commemoratio sancti Patris nostri Simeonis Stylitæ, qui fuit sub Imperatore Leone Magno, & Martyrio Antiochenæ vrbis Pontifice, à prouinciâ Ciliciæ, ex castello Sefan, qui monasticam vitam ingressus in columnam ascendit, in quâ quadraginta septem annos stetit, & multis per eum editis miraculis in pace quieuit. qua verbotenus sunt in Menais, ubi pro Sefan est Σισάν.

Tres fuere Simeones Stylita, qui non rectè quandoque à viris doctis confunduntur. Trium insimul meminit Triodidum pag. xxxii. Οὐρανὸς τετραπόσινρον ἐπέστη ἐν γῆ ἢ δὲ δὴ αὐτῆς Συμεώνιοι ὁμοῦνμία, οὐ ἐν τοῖς σῦλοις ἡγεῖς εἰσι, καὶ εἰς ὁ Σάλα. Cælum quatuor instructum luminibus in terrâ apparuit; bis bina ipsa Simeonia cognominatio, quorum in columnis tres sunt, & vnus Salus. Trium quoque Stylitarum meminere Menæa.

Noster hic, de quo agimus, senior est: cuius meminit Theodoretus in Philotheo cap. xxvi. qui eum Cilicem dicit ex Sesâ vico, & pastorem ouium. De eo quoque Euagrius lib. i. histor. Eccles. cap. xiiii. & xiv. Theodorus Lector lib. i. Collect. Nicephorus lib. xiv. cap. li. qui à Theodoro in Philotheo, & à Simeone Metaphraste Vitam eius scriptam refert. Prioris exstat inter opera Theodreti, non item posterioris; nisi hæc que Antonium auctorem habet, etiam titulum Metaphrasta olim prætulit. Eiusdem etiam meminit Eulogius Archiepiscopus Alexandria, Oratione ix. apud Photium, Cod. ccxxx. Metaphrastes in Vitâ Theodosij Cenobiarchæ xi. Ianuarij, & in Vitâ Danielis Stylitæ xi. Decemb. Gregorius Turonensis De gloriâ Confess. cap. xxvi. Suidas in Συμεών, Cedrenus in Compendio historia anno xxv. Theodosij iunioris, Glycas iv. parte Annal.

Apud quos memoria huius exstat.

Hic primus absolutè dicitur Stylites: (licet Suidas eum etiam Θαυμαστὸν admirabilem vocet) alij cum additione aliquâ.

Qua triū Simeonum Stylitarum distinctio.

Vt secundus, in Menais xxiv. Maij: ὁ ἐν Θαυμαστῷ ὄρει: in admirabili monte. qui iunior fuit sub Iustino seniore, ut ibi notatur: qui in Menologio xxiv. Maij dicitur Stylites admirabilis; in Synodo v. qua est II. Nicæna, Actiōne v. Συμεὼν Στυλίτης, ὁ εἰς τὸ Θαυμαστὸν ὄρη: Simeon Stylita, qui in mirabili monte fuit. ubi etiam sub Iustino iunior dicitur vixisse à Ioanne Damasceno Orat. III. de Imaginibus, Συμεὼν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει: Simeon admirandi montis: quod, ut scribit Euagrius lib. vi. hist. Eccles. cap. xxii. (qui eum nouit) Ἐν κίονι ἐστὶ ἀνωτάτω τῷ ὄρει ἀνωπέρας. Stetit in columnâ, in summo montis vertice positâ. De quo etiam Nicephorus lib. xviii. cap. xxiv.

Tertius in Menais xxvi. Iulij notatione τοσοῦτος καὶ ἀρχιμανσρίτου, presbyteri vel senioris & archimandrite afficitur. An hic idem sit cum aliquo duorum præcedentium, vel cum eo, de quo Moschus in Prato Spirituali cap. lvii. qui quadraginta miliaribus ab Agis ciuitate Cilicia vixit, & fulmine ictus interit, mihi incertum est.

Si diuersus, quartus Simeon Stylita apud Moschum fuerit, cuius nulla nec in Menais, nec in Menologio exstat memoria.

Error in primis est in Menologio xxiv. Maij, ubi cum agatur de Simeone Stylitâ iunior tempore Iustini, male assignatur de eo agere Theodoretum, cum ille de seniore agat. quod fortè Baronium quoque in errorem induxit, cum Notat. in Martyrol. Rom. ad diem v. Ianuarij, ait de seniore Stylitâ agi in Menologio xxiv. Maij, & de iunior 1. Septembris. Nam contra affirmari oportuit.

Huius egregia sanctitas toti orbi innotuit. Imago Imago eius Roma in vestibulis officinarum ad tutelam figebatur, ut est apud Theodoretum supra. Genouena eius etiam quoque in Gallis diuinitus eum velut presentem nominis. nit, ut habent eius Acta III. Ianuarij. Exstat ad eum Theodosij iunioris epistola in Actis Concilij Ephesini tom. v. cap. xv. edit. Pelt. Scripsit quoque ad eum Leo M. Imp. teste Euagrii lib. ix. hist. cap. ix.

Nominis eius celebris.

STYLIT.

Tempus,
quo vixit.

De tempore, quo vixit, ex Theodoro, inquit Baronius, eius primordia colligi possunt, dum ait columnam iam incoluisse temporibus Meletij episcopi Antiocheni, qui sub Valente Imp. vixit, desinitque ab humanis eo anno, quo celebrata est magna Synodus Constantinopolitana, Siagrius & Eucharion Cos. qui numeratur annus à Christo iuxta veriores Chronographos CCCLXXXI. Superuixit autem Simeon, ut ait Cedrenus, usque ad IV. annum Leonis M. Imp. quod etiam colligitur ex Actis Danielis Stylitæ. Est annus is à Christo CCCCX. quâ ratione iam centenarius maior obdormisse dignoscitur. Apud Nicephorum in margine habetur vixisse Simeonem CIII. annos. sed nihil tale in textu.

Euagrius summam Vita eius seuerè acta ita colligit lib. I. cap. XIIII. Διέβητε τοῦτω ἐν σαρκὶ τὸν θεὸν ἡ βασιλικὴν ἐπιπέσει καὶ στυλιτικόντα. ἐν τῷ πρώτῳ φροντισμῶν, εἰδα τὰ θεῶν κατηχῆσι, ἐπιπέσει ἐν τῷ αὐτῷ κελύφῃ Μανδρα, ἐπιπέσει καὶ τετρακόντα ἐν τινὶ μὲν στυλιτικῶν ἐπιπέσει δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι διαύσιας ἐν τῷ κίσει θεοχρηστεῖς ἐπιπέσει καὶ ὅτι τετρακόντα πηχῆσι ἐπιπέσει τετακόντα. Iste Simeones hoc feuerum viuendi genus in carne traducens, vitam ad LV. annos propagauit. Nam in monasterio, in quo primùm diuinas viuendi præceptiones didicit, annos vixit IX. In Mandrà autem, sic enim vocatur, XLVII. atque horum annorum, X. in loco admodum angusto confecit: in columnis arctioribus, VII. denique in columnâ quadraginta cubitorum, XXX. Eadem habet Nicephorus libro XIV. cap. LI. in quo error in numerum irrepfit. Nam pro vndetriginta scribendum triginta. Quæ putatio si vera est, non potuit peruenisse ad centesimum annum. Alioqui necesse esset asserere eum, cum XLIV. erat annorum, primùm ingressum esse monasterium. quod non quadrat cum Vitâ hîc ab Antonio scriptâ, qui eum statim ab adolescentiâ ingressum esse monasterium scribit.

Ex quo hæc Vita summa colligitur: Cum erat tredecim annorum, pascebat oves. Inde videtur ingressus monasterium, ubi vixit anno I. inde III. annis in clausurâ: post IV. annis in columnâ cubitorum IV. iterum XII. annis in columnâ cubitorum XII. rursus XII. annis in columnâ cubitorum XX. post IV. annos in columnâ cubitorum XXX. demum XVI. annos in columnâ cubitorum XI. Atque ita exercitationis anni exsurgunt LII. haud multùm differentes à numero Euagrii.

Apud Theodoretum habetur, quod II. annos mansit in primo monasterio: X. annis in monasterio Heliodori: III. annos in vico Telanesso: XXVIII. annis in columnâ, in id tempus, quo Theodoretus eius Vitam scripsit. Hic tantum habentur anni XLIII. exercitationis. sed eo tempore adhuc vivebat.

Cedrenus in Compendio historiae ait, an. XXV. Theodosij iunioris eum columnam ascendisse, & an. IV. Leonis vitâ functum. Ex quo intervallo iuxta computum Annalium Baronij. conscriuntur tantum anni XXVIII.

Contra calumniatores Magdeburgenses Stylitam hunc egregie defendit Illustrissimus Cardinalis Belarminus tom. II. Controv. general. II. lib. II. De monachis c. XXXIX. & Alanus Copus Dial. II. c. XLIX.

2. STYLITÆ] Ducitur à Grammaticis & συλιτικῶν & στυλιτῶν ab eadem origine ἰστυμ, ἰστο. Suidas Στυλιτικῶν, ὁ δὲ κίσιος ἰστυμικῶν, Stylita qui columnam inffit. Quis primus apud Romanos super columnam cellulam struxerit, docet nos Asconius in Ciceronis Orationem in Q. Cæciliam, quæ Diuinitio in Ferrem

dicitur: Mænius cum domum suam venderet Cætoni & Flacco Censoribus ut ibi basilica ædificaretur, exceperat ius sibi vnius columnæ, super quam tectum proliceret ex prouolantibus tabulis, unde & ipse & posterius eius spectare munus gladiatorium possent, quod etiam tum in foro dabatur. unde ab eodem Manio dicta sunt Mæniana. Festus: Mæniana edificia à Mænio sunt appellata: is enim primus ultra columnas extendit tigna, quo ampliarentur superiora. Glossæ: Mænianum, ἐξ ὧν ἐστὶν Mænianus, ἐκ θένος.

3. ANTONIO] Auctor Vita huius est non incertus, ut putauit Baronius, sed Antonius, qui ipse nomen suum declarat cap. VII. Quidam autem iuuenis adstuit ei Antonius nomine, qui vidit & scripsit hæc. Et capite ultimo: Ego humilis & peccator Antonius, inquantum potui, lectionem hanc breuiter exposui. De hoc puto intelligere Euagrius libro I. hist. Eccl. cap. XIIII. Τὸ πῶς τὰς θεωρηματίας γέγραφε μὲν καὶ περὶ τῶν αὐτοῦ πλὴν θεωρημένων, γέγραφε δὲ, καὶ λογίως ἀπέδειξε καὶ Θεοδώρου ὁ τῶν Κυρηνεῶν ὁπιοκωπίου: Huius res gestas litteris prodidit cum alius quidam, qui eum oculis aspexisset; tum Theodoretus ecclesiæ Cyrenensis episcopus eadem disertè exposuit.

4. ERAT AVTEM ISTI PATER SVSOCION] CAP. I. Vetus editio: Erat autem iste filius Susocion. A nullo alio scriptore patris hoc nomen exprimitur. Tantum dicitur fuisse ex vico Sefan vel Sifan: quem vicinum sua regioni & Cilicum ait Theodoretus. Sifan vicum habet etiam Theodorus Lector libro primo Collectan.

MS. Leodiensis S. Laurentij & in patris nomine variat, & matris quoque nomen exprimit: Is erat filius cuiusdam Isici nomine, mater autem eius Mathana dicta est.

5. ECCLESIAM] Theodoretus ait fuisse ecclesiam SS. Martyrum.

6. IN MONASTERIVM S. TIMOTHEI] In CAP. II. Theodoro nomen huius viri non exprimitur. exprimuntur aliorum virorum monasteria, ut Ammiani & Eusebij; Eusebone & Abitonis, item Heliodori. cui posteriori quadam conueniunt, quæ hîc habentur de Timothei monasterio.

7. MAGNIFICI VIRI] Magnificus hîc est, qui magna signa & miracula facit. Vide Onomasticon.

8. CLAVVRAM EX LAPIDE SICCO] In CAP. V. nais XXII. Februarij in Vitâ Thalassij & Limnai est ἑρβλιδῶν. quod Longus & Hernetus simpliciter lapidem vertunt in Theodoretum Philotheo cap. XXII. si tamen ἑρβλιδῶν in eius textu Græco fuit. Suidas: ἑρβλιδῶν, ὁ ἀνδρῶν πλοῦτος κτισμένος. καὶ ὁ ἀνδρῶν ἑρβλιδῶν σπουδαζόμενον τὸ φρούριον, ἐν μεγάλῳ λίθῳ σωτηρωσόμενον. Siccum saxum, quod sine luto ædificiis adhibetur. Erat lapide sicco castellum interpolatum, ex magnis saxis coagmentatum. Apud Theodoretum in Philotheo cap. XVI. in Eusebio: Lapidibus ne luto quidem coniunctis. Contra est in eodem Theodoro cap. XXI. Luto & lapidibus, quod in Mænais, πηλῶ καὶ λίθῳ.

9. ARMACENOS] Armaca Antonino Cappadocia vrbs. Sed magis hîc puto intelligi Armenios, ut habet Theodoretus.

10. LAOTOS] Gentem hanc nullibi inuenio. Auritum populum vox Græcæ sonat. An iidem qui Panotij? Isidorus lib. XI. Orig. cap. III. Panotios apud Scythiam esse ferunt tam diffusâ aurium magnitudine, ut omne corpus ex eis contegant.

ταῦν enim Græco sermone omne, ὅτι αὐτὸς dicuntur. Quas hæc Vita gentes habet, Sarracenos, Persas, Armacenos, Laotos, & Allophylos, eorum loco apud Theodoretum habes Ismaëlitas, Persas, Armenios, Iberes, Homeritas. Idem apud Cedrenum exceptis Homeritis; nisi quis suspicari velit, apud eum ὁμηρίτας, quotidianos, ex Homeritis deprauatum; vel contra apud Theodoretum. vel potius Cedrenus sua expressit ex posteriore loco Theodoretii, ubi Homeritas omittit, licet priore loco eos aliis adiungat.

CAP. VIII. 11. BASILICVS REX SARRACENORVM] Querendum in historiis. Habet Theodoretus, quod prefectus quidam vnius tribus seu Phylarchus Sarracenorum Simeonem accesserit: sed sine nomine, & in aliâ re.

12. ET POSVIT SVPER OCVLOS SVOS] Ritus venerationis hic est, quo rem sibi oculos contra charam indicabant. Sic cap. XVII. Manus eius posui super oculos meos dicēs: Benedic, obsecro, mi domine.

CAP. IX. 13. MATER] Gregorius Turonensis De gloria Confessorum cap. XXVI. Legitur in eius (Simeonis Stylitæ) Vitæ libro, Nullâ vinquam mulierem post conuersionem oculis attentis inspexit: postquam verò columnæ editiori se sanctitate feruens inuexit, non modò extraneæ mulieri, verumetiam nec propriæ matri se videndum permisit.

14. QVIA LOCVM ILLVM MVLIER NON INGREDIEBATVR] Idem habet Theodoretus. item Enagrius libro I. cap. XIV. & Nicephorus lib. XIV. cap. LI. & Gregorius Turonensis supra, qui mirum quid de mulieris cuiuspiam temeritate refert: Ferunt, inquit, quendam mulierem indutam fuisse veste virili, & in basilicam ingredi voluisse columnæ. Tractauit secum misera, agere posse per indumentum, quod latere posset Altissimum, ignorans illud Apostoli: Quia Deus non irridetur. & licet ibiveniens ad templum erexit pedem, vt sanctum ingrederetur limen, tamen protinus retrorsum ruens cecidit, & mortua est: satisque fuit populis, ne hæc vltra mulier vlla præsumeret, cum in istam cerneret vltionem pessimè irrogatam.

CAP. XIV. 15. IN ME HVMI LI ET PECCATORE IVRA, SIVE IVSTE SIVE INIVSTE] Sanè hoc capiendum; nec enim iniuste iurandum. Vult tantum prauam iurandi per Deum abrogare temeritatem, suum potius nomen ei exponens. Huc spectat pœna cuiusdam apud Theodoretum, qui votum teste Simeone factum violauerat, in cuius ore & pectore caro auis lapiduit.

CAP. XV. 16. IONATHAS] De hoc non memini legere: fors nec alius quispiam. In Græco est Ἰωνάθ, sine genibus. quod illi latroni cognomen fortasse an ex euentu adhaesit. Unde deprauatè primò scripsere Gonthas, inde Ionathas.

17. OFFICIALES] Ita vocabant ministros publicos. Sic officium frequenter apud Auctores accipitur.

CAP. XVI. 18. OSCVLATVS SVM OCVLOS EIVS] Ritus venerationis, quâ præstantissima quaque membra, & partes corporis osculo delibabant. S. Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremita cap. XI. Osculatis eius oculis manibusque. Sic mox ex humilitate: & osculatus sum vestigia illius.

19. AD EPISCOPVM] Is tunc erat Martyrius, vt constat ex Enagrio & Nicephoro supra.

20. ARDABORIVS MAGISTER MILITVM] Apud Enagrius lib. I. cap. XIII. Ἀρδαβούριος ἡ ἀπὸ τῶν ἐσθλητῶν τοῦ βασιλέως: Ardaburio præterea præfecto præfidiorum in Oriente. Idem apud Nicephorum supra.

21. ANGELVM] Solemnem pompam exhibitam à valitibus ipsâ die, quâ triumphans calum conscendit Simeon, Daniel Stylita longè lateque absens agnouit, vt habetur in Vitâ eius per Simeonem Metaphrastem conscriptâ XI. Decemb. Eadem de Simeonis triumpho visio oblata fuit S. Auxentio cum esset in Bithyniâ, vt habent eius Acta apud Metaphr. IV. Febr.

22. CVM PSALMIS ET HYMNIS] Mox capite XXI. Cum psalmis & hymnis, & cum multis lampadibus portauerunt in ecclesiam maiorem. S. Hieronymus in Vitâ S. Pauli primi eremita c. XIII. Hymnos quoque & psalmos ex Christianâ traditione decantans. Frequens is primorum Christianorum ritus in his Vitis occurrit.

23. MEROE] Vicus quinque millibus ab Antiochia, vt hic dicitur, distans. de hac Stephanus: Ἐστὶν ἡ Μερὸν καὶ ἀνατολὰς τῆς πατρῴας Ἀντιοχείας. τὸ ἐδνικὸν Μεροεὶος, ἢ Μερσίος, καὶ τὸ τῆς ἑορτῆς ὄνομα: καὶ τὸ κτηνικὸν, Μερουσιακός: Locus ad Orientem non longè à Daphne Antiochiæ. cuius gentile, Meroæus vel Merusius, secundum festi nomen: possessiuum, Merusiacus.

24. DE BURDONIBVS, QVI PORTABANT FERETRVM] Esti burdo ambiguum sit vocabulum, clarum hic intelligi de animali; quia in Græco μολδα. Isidorus lib. XII. Orig. cap. I. Burdo, ex equo & asinâ. Glossarium: Burdo, ἡμίονος ἐξ ἵππου καὶ ὄνου. sic Mulus ἡμίονος ἐξ ἵππου καὶ ἀσίνης ὄνου. quod apud Varronem est II. de RR. cap. VIII. Exequâ & asino fit mulus; contra ex equo & asinâ hinnus. Burdonum mentio fit in L. XLIX. D. De legat. libro III.

25. CVM MVLTIS LAMPADIBVS] Et lampadibus, & cereis, & facibus, & scolacibus funera religiosè olim celebrata. Acta S. Cypriani: Cum cereis & scolacibus. Male hæctenus ibi obtinuit, scholaribus, vt ex vetustis libris docui in Notationibus ad Martyrologium Adonis XI V. Septembris in martyrio S. Cypriani.

Omisi Auctor hic, vt & Theodoretus, de obedientiâ eius erga monachos Egypti, de quâ ita Simeon Stylita ait: Συμειὼν, ὁ θαυμαστός, καὶ ὁ ἐν Αἰγύπτῳ μοναχὸς μακρόν, ὅτι ἐπὶ κλῖνον ἵσταντο, καμψάμενοι τὰ ἔσθρα, καὶ αὐτὸς τὰ τοῦ ἐπαινοῦ ἀποιωνοῦσαν αὐτῷ ἐπέμψαν. εἶτα ἐγνωκότες τὸ βίον τῶ ἀνδρὸς καὶ τὸ ἄτυχον, πάλιν αὐτῷ ἐκοινωνήσαν. ὁ δὲ Μαρκεῖος ὁ βασιλεὺς ἐν χημάτι ἰδιώτου πρὸς αὐτὸν ἀφανῶς παρεγγύετο: Simeon, mirabilis ille, de quo cum Egyptij monachi intellexissent, eum in columnâ stare, insolitam rem auerfati quòd primus id attentasset, eum suo cœtu excluderunt. Post autem cognitâ viri vitâ, & animo factus experte, rursus eum susceperunt. Marcianus verò Imperator hominis priuati habitu clam eum adiit. quæ fufius deducta vide apud Enagrius lib. I. c. XII. & Niceph. lib. XIV. cap. LI.

VITA

XXIII. IA-
NVARII.

SANCTI IOANNIS

ELEMOSYNARIJ

AUCTORE LEONTIO

NEAPOLEOS CYPRORVM EP.

INTERPRETE ANASTASIO

S. R. E. BIBLIOTHECARIO.

PRÆFATIO ANASTASII INTERPRETIS
AD DOMNVM NICOLAVM PAPAM.

Prou. 25.

Eccli. 3.

COGITANTE me, ac diu tacitè sollicitèque mecum considerante, quid in domo Dei commodius ac dignius operari possem: ne ea videlicet præsumerem, quæ mihi ex ministerio credita non sunt: nec rursus illa arriperem, quæ ingenio mei vires excedunt, secundùm illud Salomonis: Mel inuenisti, comede quod sufficit tibi, ne fortè satiatus euomas illud. Et alibi: Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris. Ecce subitò quidam strenui ac studiosi viri me cohortari uoluerunt, ut in Latinum sermonem uerterem ¹ Leontium de Vitæ residuis Ioannis Alexandrini antistitis, quem Græci propter multiplicem compassionem, quam erga omnes possidebat, meritò & absolutè Eleïmona, id est, misericordem appellant: quatenus tantus vir non tantùm sermone Græco, verùm etiam Latino eloquio pol-
lentibus utilitati esset & commodo.

Quapropter quia me dignum ad tantum opus atque idoneum minimè perspexi, ² leuavi oculos meos in montes, vnde ueniret auxilium mihi: sicque solatia patrum & orationes adhibens, tam proficuum virum non passus sum celare Latinis. Sed licet membranas inciderim, schedulas præparauerim: non tamen hunc in codicem conficere ausus sum, antequam à Dominatione uestrâ, ô millies beate, licentiam adipisci promerui. Neque enim fas est, ut absque Vicario Dei, absque clauigero celi, absque curru & aurigâ spiritualis Israël, absque uniuersitatis Pontifice, absque vnico Papâ, absque singulari Pastore, absque speciali Patre, ³ absque te omnium arbitro aliquid consummetur aut diuulgetur. Tu enim tenes clauas David, tu accepisti clauas scientiæ. In arcâ quippe pectoris tui tabula testamenti & manna caelestis saporis requiescunt. Tu enim quod ligas, nemo soluit: quod soluis, nemo ligat: qui aperis, & nemo claudit: claudis, & nemo aperit. Vicem namque in terris possides Dei.

Cùm

Egria
Pontificis
elogia.

Luc. 11.

Math. 16.
Apoc. 13.

Cum autem hunc beatum in Latinum verterem eloquium, nec Græcorum idiomata, nec eorum ordinem verborum sequi potui vel debui. Non enim verbum è verbo, sed sensum è sensu excerpfi. Sed nec Latinas regulas usquequaque seruare curavi, dum tantum intentio mea illo tenderet, ex quo utilitas nasceretur legentibus. Quà de re coangelice Domne, non personam tantillitatis meæ intuens, non astutiam inuestigans, non verborum phaleras requirens: sed potius pio cordis oculo profectum legentium prænosens, ut tantus vir tamquam exemplar & speculum sit omnibus, vestrà Apostolicà auctoritate translationem hanc, si vestro arbitrio placet, firmate; si displicet, emendate: dummodo Latinitas se tanto non doleat esse sale priuatam, quo Græcia se gaudet opimè conditam.

Pontifex
Domnus
coangelicus.

Suscipe ergo Sanctum à peccatore interpretatum: & noli attendere per quem translatus sit, sed quis translatus sit. Neque enim ⁷ propter fistulam plumbeam, aquam limpidissimam despicias: neque propter spinas quæ producunt, rosam quæ producitur, spernis. Custos denique & amator tuus, quando voluit, Pharaoni & Nabuchodonosor iniquis regibus somnia, quibus futura prænoscerentur, ostendit: & per Caipham impium, quod expediebat protulit: quinimò & quando voluit, asinæ loqui articulatâ voce permisit.

Gen. 41.
Dan. 4.
Ioan. 11.
Num. 22.

Salue Præsul amate Deo, per sæcula salue,
Totius atque orbis Papa beate vale.

PROOEMIUM AVCTORIS.

INTENTIO quidem vna est nostra quoque & eorum qui ante nos fuerunt studiosorum & sanctorum virorum, super præsentem memorabilis viri Vitæ narratione: id est, ut ex hoc

omnibus quidem imitatio pia & utilitas fiat, gloria autem & magnificentia sanctæ & adorandæ Trinitati referatur: & in hoc, sicut & in omnibus, quæ semper in generationem & generationem propria luminaria ostendit, ad illuminandos qui in tenebris & in umbrâ mortis sedent & peccati. Quoniam verò amici Christi non valdè miramur, qui ante generationem nostram fuerunt viri, qui Deo placitâ conuersatione vixerunt; sed de diabolicâ operatione illos sermones semper dicimus ad alterutrum, quia sub viris qui ante nos fuerunt, non erat ita iniquitas hominum multiplicata sicut modò, ut prædixit diuina Scriptura, eò quòd abundauit iniquitas, refrigeravit charitas multorum; ideò non valemus ad eorum confurgere meritum: huius rei gratiâ ad præsentem sanctæ huius Vitæ narrationem ex parte venimus ad ostendendum etiam diebus nostris volentes, & propositum suum cogentes, excellentiores nobis demonstrari, & angustam & arctam viam posse incedere, & obstruere os lo-

quentium iniqua, & animæ nocuos intellectus. Psal. 62.

Iam quidem & alij ante nos optima atque excellentissima de hoc admirabili viro & summo sacerdote Ioanne philosophati sunt, potentes existentes in opere & in sermone. Dico enim ⁸ Ioannem & Sophronium Dei cultores, & amatores virtutum, & pietatis propugnatores: attamen quamuis tales essent, de dignitate & merito studij viri istius & ipsi omiserunt, & id ipsum perpeffi sunt, quod nonnulli studiosi agricolæ, vineam vberem & fructuosam vindemiantes: nam relinquunt utique ex fructu benedictionem, etiam nolentes, retrò se sequentibus egenis eligentibus vineam: ex quibus sumus & nos minimi. Nam & omnes sancti isti, quamuis omni fortitudine suâ fructiferam hanc oliuam, quæ in domo Dei, ut ait Psalmista, plantata est, propter multiplices reuerà oliuas, quæ in eâ sunt, zelo Dei vindemiare studuerint: attamen latuit eos multus oliuæ fructus, Domino dispensante. Nostram ergo vilem & frigidam alacritatem suscipite, ut duo viduæ minuta: non enim illis detrahentes, neque qui possimus eorum à Deo donatam sapientiam imitari, iusti gesta scripturæ tradere festinauimus: sed primò quidem ut quod intelligimus non iustum esse, ea quæ possunt utilitatem audientibus facere, silentio occultare: ne & nos incidamus in iudicium serui illius, qui talentum in terrâ abscon-

Ioannes &
Sophronius
Vita Ioan.
Elemos.
scriptores.

Psal. 51.

Lucæ 21.

Causa, ob
quas Leon-
tius vitam
Ioannis
scribit.

Matth. 25.

Luc. 1.

Matth. 24.

Matth. 7.

abscondit. Secundò autem, vt in hac narratione nostrâ correctiores & delectabiles historiæ conscribantur, quæ scriptæ non sunt ab optimis viris, in laudibus sanctissimi reuerà atque beatissimi Ioannis. Deinde verò, quia sapientes & potentes in sermone, amatores historiæ erant, sapienter & sublimiter materiam depinxerunt: quod maximè & perampliùs erexit nos ad præsentem sollicitudinem, vt eo qui inest nobis, pedestri, deformi, humiliquè characterè enarraremus, vt posset & idiota & sine litteris, de his quæ dicuntur, proficere.

V I T A.

CAP. I.

Peregrinatio Leontij ad sepulcra SS. martyrum Cyri & Ioannù.

Zacharias Ioannis discipulus cruciculam argenteam, quam ferebat, pauperi dat.

Mennas œconomus ecclesiæ Alexandrina.

CVM peruenissem Alexandriam ego indignus ad amplectendos sanctos & victores martyres ⁹ Cyrum & Ioannem, & eorum iucundis epulis & refectione frueremur, conuenientibus & colloquentibus ibidem quibusdam viris venerabilibus atque ¹⁰ philochristis, & disputaremus de Scripturis & de animæ institutione: venit ad nos quidam peregrinus petens eleëmofynam. Dicebat enim se nuper de captiuitate Persarum ereptum. Accidit igitur vt nullus de confidentibus inueniretur habens pretium aut nummum. Vnus ergo de confidentibus habebat illic adstantem mercenarium, callidè datorem, accipientem tres tantum nummos per singulos annos, & habentem vxorem & duos filios. Cumque recessisset qui petebat, profecutus est eum ingeniosè: & abstulit à se quam ferebat ¹¹ cruciculam argenteam, & dat ei: dicens se non habere aliud aliquid ¹² vsque ad siliquam vnã in vitâ suâ. Ego igitur de hoc quod acciderat, imò quod gestum videram, per gratiam Dei considerans quod fecerat: & compunctus, enarraui statim propè sedenti, Mennæ nomine, viro industrio & timenti Deum: qui & erat ordinans dispensationem sanctissimæ ecclesiæ sub nobili & beatissimo Ioanne patriarchâ. Qui cum me intuitus esset admirantem & laudantem eum qui eleëmofynam fecerat, dixit mihi: Ne mireris, eò quòd ex traditione & doctrinâ huiusmodi actionis operator extitit. Et dicente me ad eum, Quomodo? propter charitatem prodesto mihi. ipse respondens ait: Sanctissimo ter beato patriarchæ nostro ministrans permansit Ioanni, & tamquam filius proprius patris industriam suscepit, dicente sancto ad eum: Humilis Zacharia, esto misericors: & verbum habes ex Deo per infelicitatem meam, quia neque in vitâ meâ neque post mortem deerit à te Deus. quod seruat vsque hodie. Multas enim benedictiones

mittit ei Deus, sed non dimittit quidquam, quod non statim det pauperibus, prope modum constringens & in nihilum redigens domum suam. Multoties autem in exultatione inuenerunt eum quidam, dicentem Deo: Sic sic, aut tu mittendo, aut ego dispergendo; videbimus verò quis vincat. Liquet enim quoniam tu diues Domine, & vitæ nostræ ministrator es. Porro est, quando iuxta euentum non habet ad horam aliquid quod det à se petenti; & tristatus dicit ad tabernarium aut ad negotiatorem: Da mihi vnum ¹³ tremissem, & seruiam tibi vno mense vel duobus, vt vis & vbi vis, quoniam esuriunt valdè qui in domo meâ sunt. Et sumens dat egeno, rogans vt nemini dicat. Cum ergo sensisset me idem Dei cultor ¹⁴ Mennas, tamquam Euangelium audientem se, dicit mihi cum compunctione: In hoc miraris domine? Iam si inuenisses sanctum patriarcham, quid? Aio ei: Quid ampliùs viderem? Tunc dixit mihi: Crede per indulgentiam Dei. ipse me fecit presbyterum, & ¹⁵ vicedominum sanctissimæ ecclesiæ, & vidi in eo opera, vniuersam pænè naturam excedentia. Et si dignatus fueris in seruilia tua hodie veniendo, sanctificare nos, enarrabo tibi gesta, quæ ipse inspector eorum factus, adspexi. Cumque hoc dixisset, tenui manum & erexi eum: apprehendensque, duxit me in à Deo seruatum domum suam. Itaque cum voluisset nobis mensam dignatus apponere, dixi ad eum: Non iustum est, ô domine, animæ cibum relinquentes, corpus ante animam reficere: sed magis cibum, qui non perit, sumamus: & postmodum corpori necessitatem præstemus. Cum ergo cepisset vitam sancti sine mendacio recitare, Primum, inquit, & præcipuum bonum eius fuit, quoniam omnimodis non iurauit. Petij igitur chartam & atramentarium, & quæ dicebantur, per ordinem annotabam.

Promotus ergo, & in throno residens in amicâ Christi magnâ ciuitate Alexandriâ, decreto diuino veraciter, & non ex hominibus, neque per homines, hoc primum forte factum & præmium omnibus demonstrauit. Mittens enim mox dispensatores, & eum qui dicebatur ¹⁶ super pacem, dicit coram omnibus ad eos ¹⁷ in honorabili secreto: Non iustum est, fratres, nos antè alterius cuiusquam curam habere, quàm Christi. Omni verò multitudine quæ conuenerat, audito verbo compunctâ ac sustinente, dicit iterum ille beatus: Euntes ergo per totam ciuitatem, conscribite mihi

Zacharias cum Deo dante certat erogando.

In seruitiū se tradit, vt mercem pauperi eroget.

Mennas Leontio narrat acta Ioannis.

Numquam iurauit Ioannes Eleëmofynarius.

CAP. II.

*Pauperes
dominos
suos vocat.*

mihi vsq; ad vnum omnes dominos meos. Illis autem non intelligentibus, qui hi essent, sed rogantibus dicere, & mirantibus, quinam patriarchæ domini existerent: respondit rursus angelicum illud os, & ait: Quos vos egenos & mendicos vocatis, illos ego dominos & auxiliares prædico. Ipsi enim vobis verè & auxiliari, & cælorum regnum donare poterunt. Et cum hoc multâ velocitate vidisset factum Christi imitator, præcepit eis per singulos dies stipendia tribui, & per proprium dispensatorem præbens eis sufficientem necessitatem: plus autem erant, quàm septem milia quingenti. Tunc quasi pastor verus & non mercenarius, cum sacro suo ouili & cum conuenientibus sanctis viris episcopis ad ecclesiam sanctam pergens, ¹⁸ consecratus est diuino iudicio.

*Quotidie
plusquam
septem milia
quingentos alit.*

*Consecratur
patriarcha.*

CAP. III.

Iustum verò est, hoc gestorum eius non postponere bonum. In crastinum enim iterum mittens per totam ciuitatem eodem Dei amicos, œconomos & ¹⁹ cancellarios, & reliquos quibus erat dispositio ciuitatis credita, non permisit mensuram qualemcumque, vel pondus paruum & magnum in totâ ciuitate: sed omnia ²⁰ in vnâ campanâ staterâ, ²¹ modio & artabe, vendere & emere contestabatur, scribens in subscriptione suâ conditionem per omnem regionem, habentem formam hanc: Ioannes humilis & exiguus seruus seruorum Domini nostri Iesu Christi, omnibus
 « sub paupertate nostrâ degentibus, qui que
 « ab eodem Domino & Deo nostro regimini,
 « hæc: Egregio beato Paulo, per eum qui in
 « eo loquebatur, Christo iubente, & omnibus
 « legem ponente, Obedite præpositis
 « vestris & subiaccete eis: ipsi enim peruigilant,
 « quasi rationem pro animabus vestris
 « reddituri: credit tantillitas mea, verbo diuino
 « obedientes vos, suscipere petitiones nostras
 « ut ex Deo, & non ex homine: vnde
 « hoc sciens, moneo charitatem vestram, vt
 « nequaquam in quopiam vestrum appareat
 « huiuscemodi præuaricatio. Denique, vt
 « ait diuina Scriptura, Stateram magnam &
 « paruam odio habet Deus. Si verò quis apparuerit
 « post præsentem subscriptionis nostræ conditionem,
 « istiusmodi crimen incidens, vniuersas facultates
 « suas indigentibus, non volens, sine mercede,
 « apponet. Ergo, vt dignum memoriâ, & hoc ipsum
 « publicum præceptum hîc ponere festinauimus.

*Vocat se
seruum ser-
uorum.*

Hebr. 13.

Prou. 11.

*Multam
iniquis im-
ponit.*

CAP. IV.

Relatum est autem aliquando huic diuinitus sapientiam consecuto, quòd per xenia ecclesiæ rectores empti personas acciperent circa dispositiones captiuorum. Quos nihil negligens, conuocauit: & neminem peni-

tus exasperans, superauxit mercedes quæ eis prius dabantur, ponens verbum, quatenus munera à quolibet omnimodis non acciperent: Quoniam, inquit, ignis consumet domos munera accipientium. Ex tunc igitur per gratiam Dei abundauerunt domus eorum, ita vt quidam ex eis additæ sibi mercedis quantitatem dimitterent.

*Prohibet
ab officialibus
suis
munera
accipi.*

CAP. V.

Discens verò aliquando iterum ille ter diues, quòd quidam iniuriam paterentur ab aduersarijs suis, & volentes adire eum, timore cancellariorum & ²² ecclesiæ defensorum atque ei adstantium prohiberentur, considerauit tale quid Deo acceptum negotium: & quartâ & sextâ feriâ publicè ponens sellam & duo scamna, sedebat ante ecclesiam, colloquens quibusdam strenuis viris, aut sancta Euangelia præ manibus tenens, nullum tanti obsequij appropinquare sibi permittens, excepto vno defensore ecclesiæ, licentiam & confidentiam dare festinans se adire volentibus: quibus & confestim quod dignum erat, per ecclesiæ defensores faciebat: & præcipiebat, vt nemo eorum gustaret, quousque ordinarent capitulum. & audientibus dicebat: Si nos homines existentes, permissionem semper pro petitionibus nostris habemus ingrediendi domum Dei, & petitiones nostras notas facere ei, videlicet intractabili ac omni creaturæ supereminenti: atque operam damus, quòd preces nostræ impleantur; nec non & rogamus eum, ne tardet, sed illud Prophetæ dictum protinus exclamamus: Cito anticipet nos misericordia tua Domine, quomodo, putas, nos cõseruorum nostrorum petitiones cum omni festinatione debemus peragere, memores Domini dicentis: In quâ mensurâ mensi fueritis, remetietur vobis. & Prophetæ iterum prohibentis: Quemadmodum perfecisti, erit tibi? Vnâ ergo dierum simili modo hic mirabilis procedens, & in solito loco præsidens vsque ad horam quintam, & nemine accedente, moestus & collacrymans recessit: nullo autem audente eum interrogare causam mœroris, sanctus Sophronius ait ad eum secretò (illic enim erat tunc:) Quæ causa est, Dei curator, retinentis animum tuum sanctum tristitiæ? omnes quippe nos repente conturbauit. Qui dixit ei mansuetâ voce: ²³ Hodie humilis Ioannes qualemcumque mercedem à quopiam non habuit, neque Christo pro innumeris peccatis eius aliquid obtulit, sicut nec aliquando. Cui sanctus Sophronius diuinitus inspiratus, respondit (mox enim intellexit causam, ob quam idem tristabatur patriarcha:) Hodie quidem gaudere & lætari oportet

*Modus quo
possit adiri
ab omnibus.*

Psal. 78.

Matth. 7.

*Flet quòd
nemo affli-
ctus ad se
venerit.*

Q. oportet

ELEM.

oportet beatissime: veraciter enim beatissimus es, ita pacificans à Christo creditum tibi gregem, vt nullum habeat contra proximum suum litem aut dubietatē, sed velut Angelos sine litigio & sine iudicio homines esse fecisti. Ille autem verè mitis pastor, credens quod dictum erat verum esse, oculos in cælum extendens, dicebat: Gratias ago tibi Deus, quia & immeritam pusillanimitatem meam sacerdotio fungi, & me exiguum & peccatorem, sacerdotem tuum vocari, & pascere rationabilem gregem tuum dignatus es. Mox ergo pusillanimitate omni depositâ, gaudium in humilitate multum illi affuit. Hunc verò (vt quidam aiunt) in hoc imitatus est Constantinus, qui post Heraclium imperatorem exitit, cuius & filius erat.

Imitatur eum Imp. Constantinus filius Heraclij.

CAP. VI.

Huius sancti patriarchæ temporibus adscendentes ²⁴ Persæ captiuarunt & deprædati sunt Syriam. Itaque pænè omnes qui effugiebant manus Persarum, ad nomen huius ter beati, tamquam ad portum sine fluctu accurrebant, ab eo & ipsi suffragio & susceptione perfrui postulant. Quos beatus iste hospitio recipiebat, & consolabatur non tamquam captiuos, sed quasi naturâ veraciter fratres. Continuo ergo plagatos quidem & infirmos in xenodochijs & nosocomijs fecit recumbere, præcipiens curam eis & medicinam gratis impendi: & tunc recedere, quando vnusquisque eorum propriâ voluntate vellet. Eorum verò, qui cum sani essent & egeni, veniebât ad ²⁵ rogam, masculis quidem singulas siliquas dabat: mulieribus autem & puellis, tamquam infirmioribus membris, binas. Venientibus autem quibusdam indutis ornamentis aureis & dextralibus, & quærentibus eleëmofynam: referebant de eis patriarchæ hi, quibus erat roga credita. Ad quos beatus ille toruo oculo ac seuerâ voce vsus, quamquam mitis esset & visus hilaris, dixit: Si quidem humilis Ioannis, imò Christi dispensatores vultis esse, diuino præcepto sine calliditate obedite, dicenti: **Lucæ 6.** Omni petenti te da. Si autem venientes curiosè inuestigaueritis, Deus curiosorum ministrorum non indiget, neque humilis Ioannes. Si enim quæ dantur, mea existerent, & mecum nata essent, fortasse benè in meis tenax existerem. Si verò quæ dantur Dei sunt, vtique in suis præceptum suum custodiri vult. Si autem ex incredulitate aut modicâ fide illud timetis, ne fortè multitudo eorum quibus dantur, superet introitum pecuniarum: ego vestræ pusillæ fidei communicari non patior. Etenim si beneplacito Dei actum est, vt essem ego

Vulneratos & infirmos seuer.

Ornata auro aqûe dari præcipit, si petât, eleëmofynâ.

Lucæ 6.

Fiducia eius in Deû.

indignus dispensator eius munerum, si totus mundus congregaretur Alexandria eleëmofynæ indigens, immensos thesauros Dei non angustabunt, neque sanctam ecclesiam.

Cumque istos dimisisset, vniuersam quæ circumdederat illos defectionem & modicam fidem scindens, loquebatur his qui ei confedebant; & admirabantur de à Deo datâ ei compassione: Cum essem, inquit, in Cypro adhuc iuuenis quasi annorum quindecim, video vnâ noctium in somnis puellam quamdam, cuius species supra solem splendebat, ornatam supra omnem humanum sensum: quæ venit & stetit ante lectum meum, & pulsauit me in latere. Expergefactus verò, video eam in veritate stantem, & æstimauit eam esse mulierem: figurâ igitur Crucis signatus, dixi ei: Quæ es tu? & quomodo ausa es intrare super me dum dormire? Habebat & coronam de oliuarum ramis super caput suum. Tunc illa hilari vultu & subridendo labijs dicit mihi: Ego sum prima filiarum Regis. Cumque hæc audissem, statim adorauit eam. Tunc dicit mihi: Si me possederis amicam, ego te ducam in conspectu Imperatoris. Etenim nemo habet potestatem apud eum, sicut ego. Ego quippe feci eum in terris hominem fieri & saluare homines. Et hæc dicens, disparuit. Ego verò in memetipsum reuersus, intellexi visionem, & dixi: Credo, Compassio ac Eleëmofyna est, & ideo habet in capite ex oliuæ folijs coronam. Etenim veraciter compassio & benignitas erga homines, Deum carne vestiri fecit. Statim ergo vestiui me, & nullum domus meæ excitans, in ecclesiam abij. erat enim iam aurora. Et cum irem obuiam fratri frigore ²⁶ vexanti, expoliaui me indumento caprino, & dedi ei, dixique intra me: Ecce in hoc sciam, si vtique vera est visio quam vidi, an dæmoniaca. Et veritate testante, nec dum ecclesiam comprehenderam, & subito obuians mihi quidam, albis indutus vestibus, dat mihi ²⁷ ligaturam centum numismatum, dicens: Accipe hæc frater, & dispensa vt vis. Ego autem præ gaudio statim hæc suscipiens, reuersus sum, volens reddere ei ligaturam illam, quasi nihil indigens: & amplius non vidi aliquem. Tunc dixi, Veraciter non erat phantasia. Ex illâ ergo horâ sæpè dabam confratri aliquid, & dicebam: Videbo si mittat Deus mihi, vt dixit, centupla. Et cum tentassem Dominum, malefaciens, & satisfactus essem diuersis modis per eas res, dixi: Cessa misera anima, tentando intentabilem. Tot igitur certitudines habente ex Deo humili animâ

CAP. VII.

Signo Crucis se signat ad insolita mulieris speciem.

Eleëmofyna oliuâ coronata ei apparet.

Infra hic cap. XI.

Dat pauperi indumentum suum.

Deus citissime compensat.

Experitur tentando Dei promissionem de centuplo.

animâ meâ, hi increduli fortasse hodie venerunt, & me in diffidentiam secum cadere hortabantur.

CAP. VIII

²⁸ Adhuc existente eadem populi multitudine in ciuitate, quidam peregrinorum videns tantam eius compassionem, voluit tentare eum: & indutus vestimenta vetera, adiit eum, euntem ad visitandos qui in nosocomio iacebant. Bis enim per hebdomadam vel ter ibat illuc. Et dicit ad eum: Misere mei, quoniam captiuus sum. Dicit datori: Da ei sex numismata. Deinde cum hæc accepisset, vadit & mutat habitum, & obuiat ei aliunde, & procidit ei, dicens: Misere mei, quia coarctor. Dicit denuò patriarcha datori: da ei sex nummos aureos. Cum ergo isset, dicit ille distributor ad aurem illius patriarchæ: Per orationes tuas domine, idem ipse accipit secundò. Fecit verò seipsum patriarcha, tamquam nesciret. Venit itaque tertio iterum accipere, & tetigit dator patriarcham qui aurum ferebat, significans quòd ipse esset. Tunc respondit ei Dei amicus, ille veraciter misericors: Da ei duodecim numismata, ne fortè Christus meus sit, & tentet me.

Bis vel ter in septimana infirmos visitat.

Christum in paupere recognoscit.

CAP. IX.

Nauclero in signem elemosinam erogat.

Nauclerus quidam peregrinus damna pertulit: & accedens hunc beatum virum rogabat eum multis lacrymis, vt compateretur ei, sicut & omnibus alijs. Præcepitque eum accipere quinque libras auri. Cumque accepisset has, abiens emit ²⁹ enthecâ, & misit in nauim. Mox accidit, vt extra ³⁰ pharum naufragium pertulisset: nauim verò non perdidit. Accessit iterum ad eum, de bonâ eius voluntate præsumens, & dixit: Misere mei, vt Deus mundi misertus est. Cui ille patriarcha dixit: Crede frater, nisi miscuisses pecuniæ ecclesiæ illas pecunias quæ tibi remanserant, nullatenus naufragium pertulisses. De malis enim habuisti eas, & perditæ sunt cum eis & quæ fuerunt ex bonis. Verum præcepit denuò dari ei decem libras auri, denuntians ei ne commiseret eis alias pecunias. Emens prætereà enthecâ, & nauigans vno die, vento valido flante, proiectus est in terram: & omnia perdidit, & ipsam nauem, & non sunt saluatæ nisi animæ tantum. Voluit ergo præ confusione & angustia idem nauclerus necare seipsum: sed Deus qui semper saluti hominum præuidet, reuelauit hoc beato patriarchæ. Et cum audisset quod acciderat ei, nuntiat ei venire ad se nihil omnino dubitans. Tunc aspersit se puluere, & tunicam scindens, indecenter accedit ad eum. Cumque vidisset eum in talihabitu ille sanctus, redar-

Ecclesiæ pecunia alteri male parta mixta, utraque perit.

Rursus eadem nauclero elemosinam dat.

guit eum, & dixit: Misereatur tui Dominus benedictus Deus. credo ei quòd ab hodiernâ die nequaquam naufragium incidat, vsquequòd moriaris. Hoc verò tibi contingit, eò quòd & ipsa nauis tua ex iniustitiâ esset possessa. Mox ergo iussit tradi ei vnam magnam nauim, plenam frumento viginti millium modiorum, de illis nauibus, quæ sanctissimæ ecclesiæ subiectæ ministrabant. Quam recipiens, exiit Alexandria: & affirmabat ipse nauclerus, asseuerans: Viginti diebus ac noctibus vehementi vento nauigauimus, non valentes omnino scire quòd issemus, neque per stellas, neque per loca, excepto quòd gubernator videbat illum patriarcham secum tenentem temonem, & dicentem sibi: Ne timeas, bene nauigas. Igitur post vigesimam diem paruimus in insulis Britannia: & descenditibus nobis in terram, inuenimus illic famam magnam. Cum ergo dixissemus primo ciuitatis, quòd frumentum in nauim portarem, dixit: Bene Deus adduxit vos. Quidquid vultis, eligit: aut per singulos modios numisma vnum, aut eiudem ponderis accipite stannum. Elegimus itaque dimidium sic, & dimidium sic. Rem autem vadit dicere sermo, inexpertis munerum Dei incredibilem quidem & sine fide, his verò qui experientiam miraculi eius habent, credibilem atque acceptam. Naui prætereà Alexandriam cum gaudio reuersâ quieuius in ³¹ Pentapoli: & asportauit nauclerus de illo stanno, vt venundaret illud. habebat enim illic antiquum socium in negotijs petentem ex eodem stanno. Dat ei in sacco quasi quinquaginta libras. At ille volens probare speciem si bona esset, soluit illud in igne, & inuenit argentum purum. Putauitque se esse tentatum, & retulit ei sacco dicens: Deus indulgeat tibi. Numquid inuenisti me in postorem erga te, quia argentum pro stanno dedisti mihi? Expauiscens verò de sermone illo nauclerus, dicit: Crede, ego pro stanno illud habeo. Si verò ille qui fecit de aquâ vinum, ipse per orationes patriarchæ fecit & stannum argentum, nihil mirum. Et vt satisfias, veni ad nauim, & videbis cetera istius metalli socia, quod accepisti. Ascendentes itaque, inuenerunt stannum argentum optimum factum. & non est peregrinum miraculum, o philochristi. Qui enim quinque panes multiplicauit, & rur-

Nauis iniuste possessa perit.

Nauim ecclesiæ eidem naufrago tradit.

A Ioanne absente nauis dirigitur.

In Britanniam appellit.

Stannum in argentum conuertitur.

Ioan. 2.

Ioan. 6.

Exodi 7.

Dan. 3.

ditaret,

Q 2

ditaret, & nauclero misericordiam suam præstaret.

CAP. X.

Descendente sanctissimo isto viro aliquando in ecclesiam Dominico die, accessit ad eum homo, qui multas possederat facultates: & fures ingressi domum eius, despoliauerunt eum vsque ad stramentum: & cum multa quæstio esset facta, & non inuenisset qui hæc perpetrauerant: compulsus est multâ nimis paupertate, deprecari cum magnâ reuerentiâ sanctissimum illum patriarcham, dicens ei & calamitatem suam. Misertus ergo illius multum (fuerat enim ex clarissimis & magnis principibus) dicit ad aurem illius cui aurum creditum erat, vt daret ei quindecim libras auri. Cum autem has daturus abiret, apprehendit consilium ³² logothetæ & œconomi: & ex diabolicâ operatione inuidentes, non dederunt ei nisi quinque libras. Cum ergo reuerteretur de ³³ collectâ idem honorabilissimus Archiepiscopus, dat ei in scriptis mulier vidua habens vnicum filium, ³⁴ notitiam xenij quinque centenariorum auri. Cum autem suscepisset, & honorabile secretum dimisisset, conuocauit dispensatores, & dixit eis: Quot libras dedistis illi qui ad me accessit? Qui dixerunt: Domine, vt iussit sacratissima sanctitas vestra, quindecim libras. Cum autem cognouisset per inhabitantem in se gratiam, illos esse mentitos, adducit eum qui acceperat: & interrogauit eum, quid accepisset? Illo verò dicente quinque libras, proferens de honorandâ manu suâ ille sanctus ³⁵ pittacium, quod sibi traditum fuerat, dixit eis: A vobis exquirat Deus & illa alia decem centenaria: quoniam si dedissetis quindecim libras, vt dixit humilitas mea, qui attulit quinque centenaria, quindecim daret. Et vt certos vos faciam, mittens adducam quæ has attulit. Et mittens duos venerabiles viros, vt accersirent reuerendam feminam, quæ in baptisterio pittacium ei porrexerat, cui & indicat, dicens: Benedictionem, quam Deus sibi offerendam misit in cor tuum, ferens tecum, veni ad humilitatem meam. Quæ cursim surgens, apprehendit vestigia sancti viri vnâ cum quantitate auri. Cum ergo suscepisset ille patriarcha oblationem, & orasset super eam, & super filium eius sufficienter, dixit: Obsecro te ³⁶ Nonna, hæc tantum voluisti dare Christo, an aliud aliquid? Cum autem sensisset deiferum, illud quod fecerat cognouisse: tremore compressa, dixit: Per sanctas domini mei orationes, ³⁷ & sanctum meum Mennam, quindecim centenaria scripseram in pittacio: & ante vnâ

Quinque
libra quin-
quecente-
narijs com-
pensantur.

Fraudem
suorū eleē-
mosynas
defraudan-
tium diui-
nitus agno-
scit.

Confirmat
eam Nonna,
quæ obla-
tionem de-
derat.

horam cum starem in synaxi, vt darem hoc tibi domino meo, dissoluens illud, importunè legi. Ego enim indigna ancilla tua scripsi hoc propriâ manu, & inueni decem deleta à seipso. Tunc stupefacta intra metipsam, dixi: Vtique non est voluntas Dei, vt dem nisi quinque. Dimittente autem patriarchâ reuerendam illam feminam, ceciderunt ad pedes eius dispensatores, qui transgressi sunt voluntatem eius, petentes indulgentiam, & affirmantes nihil tale se vltèrius acturos fore.

Intuens ³⁸ Niceta patricius huius viri virtutibus pleni magnanimitatem, & sine parcitate manum expansam, & tamquam ex fonte iugiter omnibus præstantem, instinctu quorundam diabolum imitatum, subit ad sanctum, & dicit ei: Regnum arctatur, & pecuniâ eget. Iam, quia sine parcitate erogantur, quæ deferuntur tibi pecuniæ, da eas Imperio, da eas in publicum saccellum. Ille verò de hoc quod dictum fuerat, imperturbatus manens, dicit ad eum: Non iustum est, vt arbitror, domine Patrici, ea quæ supercaelesti Regi oblata sunt, terrestri dare. Si verò & omnino tale aliquid iudicasti, crede, humilis Ioannes ex eis nummum non dabit tibi: sed ecce sub humili lectulo meo est apotheca Christi: vt volueris, fac. Surgens itaque statim Patricius, vocat de suis hominibus qui portare deberent, & imponit super eos pecunias totas, non relinquens ex eis nisi vnum centenarium. Et cum descenderent, qui portabant huiusmodi pecuniam, ascende-
bant quidam alij portantes pusillas lagunculas, habentes pecunias missas patriarchæ de Africâ, superscriptas alias quidem MEL OPTIMUM, alias autem MEL SINE FVMO. Cum ergo descendens Patricius legeret superscriptiones lagenarum, insinuat patriarchæ vt sibi mitteret de tali melle, quo ad opus suum vteretur. Nouerat enim eum mali esse immemorem. Ascendente igitur qui lagunculas habebat creditas, & responsa reddente, & indicante pecunias esse pro melle in vasis: statim verè mitis pastor misit ei vnâ langunculam, superscriptam MEL OPTIMUM, faciens ei & pittacium, continens ita: Dominus qui dixit, Non te deseram neque derelinquam, sine mendacio est, & Deus verus: idcirco Deum, qui omnibus escam & vitam præbet, homo corruptibilis constringere non potest. Vale. Præcepit autem abeuntibus & portantibus langunculam, vt dicerent ei, vt ante se faceret eam aperiri: & dicerent ei, quòd omnes quas viderat deferri lagunculas, pecunijs essent pro melle repletæ. Con-

CAP. XI.

Niceta pa-
tricius spe-
cie necessi-
tatis Imp-
rij thesau-
rum Ioan-
nis aufert.

Dei promi-
dentia alia
ei pecunia
submitti-
tur.

Ioannis
epistolium
ad Nicetam
patricium.
Heb. 13.
Iof. 1.

tigit

tigit ergo sedente eo ad mensam, vt nuntiaretur adesse eos qui lagunculas portabant, & pittacium patriarchæ. Adscendentibus itaque eis, cum vidisset vnam tantum lagunculam, dixit eis Patricius: Dicite ei; Credo domine, magnam iracundiam aduersum me retines, nam vnam solam non mitteres mihi. Tradito autem pittacio eodem, & ³⁹ bullam dissoluentibus, & euacuantibus coram omnibus pecuniam, agnouit & reliquas lagunculas, quas vidit, similiter plenas esse. Cum ergo legisset, quod homo corruptibilis Deum constringere non posset, compunctus de sermone, dixit: Et viuut Dominus, neque Niceta constringet eum: homo etenim, & ipse peccator & corruptibilis est. Et relinquens mox prandium, & sumens secum quotquot pecunias ab honorando patre abstulerat, & lagunculam quæ ab eo transmissa fuerat, & de suo centenaria tria, apprehendit honoranda eius vestigia, nullo in obsequium proprium sumpto: sed in humilitate multâ adscendens, rogabat eum, quasi alijs accusantibus motum, indulgentiam à Deo exposceret: satisfaciens ei, quod etsi pœnitentiâ ei daret, promptè hanc susciperet & custodiret. Admirans autem Archiepiscopus velocem viri conuersione, nihil de commisso conquestus est, sed & magis consolabatur eum verbis cōsolatorijs. Talis autem amborum cōfirmata est ex tunc à Deo charitas, vt compater supradicti fieret Patricij.

CAP. XII. Qui Abraham in hoc quod expediebat, tentauit, vt eius fidem soli Deo cognitam, vniuersus mundus discens imitaretur: tentauit & memorabilem istum Ioannem. Modus autem illius tentationis, forma vtilitatis sanctis eius ecclesijs extitit. est autem forma hæc: Inæstimabili multitudine fugientium à Persis, sicut iam dictum, & adueniente Alexandriam, & sterilitate multâ ciborum factâ, eò quod non subiret fluiuius Nilus secundum consuetudinem, & auro cuncto erogato quod possederat patriarcha, misit, & mutuo accepit à multis philochristis circa decem centenaria. Et his iterum consumptis, & adhuc fame manente, & de cetero mutuum dare ei nullo volente, sed omnibus pertinaciam famitimentibus, & necessitate compresso eorum qui ab eo alebantur, & in multâ curâ & oratione beato perseuerante, sensit quidam ciuitatis habitator eam, quæ circumdederat sanctissimum illum, ariditatem & omnimodam egestatem: bigamus existens, desiderat diaconus sanctæ ecclesiæ fieri. & per necessitatem quæ sanctum vndique circūdederat, volebat suadere ei, vt eum con-

secraret: fecitque ei deprecationem, continentem ita: (in facie quippe ei non audebat tale aliquid dicere:) Sanctissimo & ter beato patri patrum Ioanni vicario Christi, deprecatio & postulatio ⁴⁰ à Cosmâ indigno seruo seruorum sanctitatis vestræ. Ediscens sanctissime domine, quæ obtinet honorandum caput tuum secundum permissionem Dei, immò pro peccatis nostris, escharum penuriam, non iustum existimaui seruus tuus, in refectione conuersari, domino meo in ⁴¹ subtilitate manenti. Sunt igitur indigno seruo tuo frumenti ducenta millia modiorum, & auri libræ centum octoginta, quas rogo dari Christo per te dominum meum: tantum ego indignus in ministerio vestri diaconatu frui merear, vt per talem cum te domino sancti altaris ministrationem, emunder à peccatorum meorum luxuriâ. Dicit enim verè Dei prædicator sanctus Apostolus, quoniam ex necessitate & legis trãslatio fit. Hæc suscipiens diuinitus sapiens, & virum aduocans, ait ad eum: Tu es qui preces nobis per notarium tuum & filium misisti? Quo dicente; Etiam domine: misit omnes toras beatus & misericordissimus, nolens coram omnibus hunc confundere, & cœpit dicere ad eum: Oblatio quidem tua valde iusta & temporari necessaria, sed maculosa est: & nosti quod in Lege ouis siue parua, siue magna, nisi immaculata esset, non in sacrificium offerebatur: & ideò ad sacrificium Cain non respexit Deus. Quoniam verò dixisti, frater, quod ex necessitate & legis trãslatio fiat, de lege veteri hoc dicit Apostolus: nam quomodo ait frater Domini Iacobus, quod quicumque obseruauerit totam legem, offendant autem in vno, factus est omnium reus? De fratribus verò meis egenis & de sanctâ ecclesiâ, Deus qui eos nutriuit antè quàm ego & tu nasceremur, ipse & nunc nutriet eos; tantum, si sermones eius illæsos custodierimus. Ille enim qui tunc quinque panes multiplicauit, potest & decem horrei mei modijs benedicere. Quapropter illud dico ad te, fili, quod in Actibus Apostolorum dictum est: Non est tibi portio neque hereditas in hac parte. Cumque hunc tristem & sine effectu dimisisset, nuntiatum ei duas ecclesiæ magnarum nauium ad terram esse submissas, quas miserat in Siciliam propter frumentum. Hoc autem audiens ille beatus, cadens in terram, gratias egit omnipotenti Deo, dicens: Gratias refero tibi Domine, quoniam non permisisti seruo tuo pecunijs vendere gratiam tuam. Verè inquirentes te Domine, & sanctæ Ecclesiæ tuæ regulas custodientes,

Epistolium
Cosma bigami muneribus
diaconatus
appetentis,
ad Ioannē.

Hebr. 7.

Nō acquiri
scit eius
Simonis
Ioannes.

Leuit. 22.

Gen. 4.

Iac. 2.

Ioan. 6.

Act. 8.

Aliã ratio
ne Deus
egenti Ioannē
succurrit.

Reddit Niceta Ioanni
vapas &
acceptas
pecunias cū
fanore.

Ioannes fit
compater
Niceta patrij.

CAP. XII.

Gen. 22.

Tentat Dominus Ioannē.

Suprà c. 6.

ELEM.
Psal. 33.
CAP. XIII.
Clericos
percussores
excommu-
nicat.

dientes, non deficient omni bono.

Quibusdam duobus clericis in culpam cadentibus, hoc est, manum in alterutrum iniicientibus, hos excommunicauit canonicè per aliquot dies. Horum quidem vnus libenter suscepit increpationem, & cognouit culpam suam: alter verò malitiosus existens, gaudens præceptum suscepit. Occasionem enim quærebat miser, ne ingrederetur ecclesiam, sed licentiam haberet perseverandi in nefandis actibus suis. Irascebatur autem contra sanctum patriarcham, & quantum in se erat, minabatur ei nocere.

Sup. c. II.

Quidam verò dicebant, & ipsum esse qui prodiderat pecunias ecclesiæ ad patricium Nicetam: quas & rapuit manu, vt præscriptum est. Nuntiatum est igitur, quòd ille mali memor, malitiam reseruaret, & non rectam erga beatum hunc voluntatem haberet. Ille autem verè pastor, memor dicti illius: Quis infirmatur, & ego non infirmor?

1. Cor. II.

Gal. 6.

Rom. 15.

& iterum: Vos qui potentes estis, debetis infirmitates impotentium portare: voluit hunc accersire, & decenter admonere, & soluere eum ab excommunicatione, videbat enim lupum conantem rapere ouem. Dispensatione verò Dei actum est, vt innotesceret omnibus patriarchæ immemor mali animus. oblitus est accersire eum, & soluere ab excommunicatione. Cùm ergo ad sanctum Dominicum diem peruenisset,

Subsiste in sacrificio, quia nondum clericus ei erat reconciliatus.

42 & sancto altari adstitisset, vt incruentum sacrificium offerret, iam diacono generalem orationem pænè consummante, 43 sanctum velum exaltaturo, in mentem malitiæ immemoris venit: & statim diuini præcepti recordans, asserentis: Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum, &c. 44 intimat diacono facienti orationem, quam diaconus solitus facere erat, vt reinciperet à capite: & si impleretur, iterum recapitularet, vsque dum perueniat eius sanctificatio. Finxit enim se, tamquam si eum ventris necessitas compulisset. Et veniens in honorabile 45 cimiliarchium, misit statim ferè viginti hebdomadarios, quærentes iam dictum 46 mali modi clericum. Intentio enim pastoris hæc erat, vt educeret de ore leonis ouem. Deus verò, qui voluntatem timentium se facit, fecit præ manibus inueniri mox clericum. Et veniente eo, & veritati testimonium perhibente, prior patriarcha genu flexit, dicens: Indulge mihi frater.

Math. 5.

Humilitate reducit clericum contumacem.

Veritus ergo illius honorabile pontificium, & eorum qui aderant præsentiam, magis verò timens iudicium Dei, & horrens ne fortè descenderet ignis de cælo eadem ho-

râ & consumeret eum, videntem honorandam illam canitiem humi iacentem, genu flexit & ipse, petens veniam & misericordiam. Et dicente patriarchâ: Deus nobis omnibus indulgeat, surrexerunt & ingressi sunt ambo ecclesiam: & tunc cum multo gaudio & lætitiâ adstitit sancto altari, cum mundâ conscientiam valens dicere Deo: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Ita autem sanâ ex tunc & compunctâ mente factus est lector ille, vt presbyterij consecratione potiri mereretur.

Clerico reconciliatus, sacrificium peragit.

Math. 6.

47 Deiferi quidam sanctorum patrum dixerunt: Angelorum quidem est nullatenus litigare, sed in omnimodâ & perpetuâ pace consistere: hominum verò est altercari quidem, sed statim reconciliari: dæmonum autem est litigare, & totum diem transire inreconciliatos. Hoc propterea præfati sumus, amatores Christi, propter præsentem narrationem. Placuit huic aliquando nobili, vnâ cum commemorato Nicetâ patricio, de quadam publicâ re altercari. Modus autem litigij erat talis: necessarium est enim dicere, cùm sit animâ utilis: Patricius quidem disponere volebat forum propter lucra publica: patriarcha autem id non patiebatur, pauperum in hoc procurans salutem. Multum ergo 48 contra se secretò contendentes, & inflexibiles manentes, recesserunt ambo ab inuicem irati & irreconciliati. Erat autem hora quinta: & quidem patriarchæ erat refragatio & amaritudo pro mandato Dei: Patricij autem, propter pecuniaria lucra erat. Tamen ait ille iustus: Neque pro rationabili, neque pro irrationabili occasione debet homo irasci. Adueniente ergo horâ vndecimâ, mandat per archipresbyterum vnâ cum clero patriarcha Patricio hoc dignum memoriâ verbum: Domine, sol ad occasum est.

CAP. XIV.

Lis inter Ioannem & Patricium.

Cùm autem hoc verbum ille audisset, non tolerans cordis sui ardorem, sed tamquam diuino igne inflammatus, sancti sermone compunctus est, infectusque lacrymis statim totus factus est: & surgens, venit ad beatum hunc. Quem cùm vidisset, ait: Be-neuenisti fili ecclesiæ, obediens voci eius. 49 Mittētibus igitur ambobus metancæam, & amplexantibus alterutrum, sederunt. Et aperiens os suum patriarcha, dixit: Crede mihi domine, nisi quia vidi te valdè tribulatum de hoc, iam non pigritarer ego venire ad claritatem tuam. Etenim Dominus & Deus noster, ipse circuibat ciuitates & castella & domos, visitando homines. Omnibus autem humilitate summi sacerdotis ædificatis, & admiratione plenis, respondit

Componitur prouidentia Ioannis, ex Apostoli dicto Ephes. 4.

ad

ad eum Patricius: Crede pater, quia vltius non capient aures meæ eorum verba, qui litigiosas mihi suggerunt res. Tunc sapiens doctor dixit ei: Crede fili & frater, si omnibus his voluerimus credere, multorum peccatorum erimus domini, maxime in tempore hoc, quando facti sunt multi hominum inuicem odientes. Multoties enim & mihi suadere tentauerunt hi, qui suggerebant mihi dispositiones rerum: & cum facerem sæpè finem, vt seductus fueram, postmodum alij quidam suggerebant mihi, quòd fuerim deceptus in capitulo. cum ergo secundò & tertio hoc fuisset perpeffus, dedi terminum mihi metipsi abque vtrorumque parte, ne darem definitionem alio in capitulo. Quòd si qui suggerebant mihi, mentirentur, ipsi pœnam soluerent, quam accusatus ferret, si contra eum calumnia veraciter fuisset iniecta. Et ex eadem die improuidè suggerere mihi contra aliquem omnino aliquid nullus iam ausum habet: quod depono & moneo magnum decorem tuum, fili, similiter facere. Sæpè enim & cædes iniustas faciunt, qui sublimitatem creditam habent, si fuerint verbis suaforsijs commoti, & si sine cruciatu reciderint quæ ad eos veniunt capitula. Et Patricius tamquam à Deo iussus, pactus est eius mandatum se custodire omni tempore illæsum.

Pœna iniquorum delatorum.

CAP. XV.

Conuiijs appetitur nepos Ioannis.

Ille memorabilis habebat quemdam nepotem, nomine s^o Georgium. Vnâ itaque dierum faciens iste cum quodam ciuitatis tabernariorum rixam, conuiijs ab eo seuerè affectus est: qui amarè dolens, non solum quia publicè, verum etiam quia à viliori inhonoratus esset, maxime verò, quia erat nepos patriarchæ; subiit ad eum in conclauì, eo in secreto morante, flens vehementer. Cum autem hunc ita æstuantem & lacrymantem vidisset mitissimus patriarcha, interrogat causam detinentis eum anxietatis, scire hanc volens. Cumque ille non posset præ amaritudine, quæ circumdederat eum, exprimere sermonem, hi qui præstò fuerunt, quando eum exonorari à negotiatore contigerat, cœperunt recitare Archiepiscopo causam: Et quia non debuerat, inquit, ita sanctitas vestra contemni, vt proprios suos ac propinquos à despectis exonorari pateretur hominibus. Ille autem verus medicus, volens primò veluti emplastro quodam curare nepotis sui-furiam, & tamen tamquam ferro incisionem & liberationem passionis, per sapientissimum os suum huic afferre, talibus verbis cœpit extinguere morbum, & dicere: Et omnino ausus est aliquis os aperire,

& contradicere tibi? Crede fili mi patri tuo, quoniam faciam in eo hodie rem, vt tota Alexandria miretur. Cumque vidisset eum remedium recepisse, & tristitiam cunctam proiecisse, putantem videlicet, quòd ageret contra eum qui se contumelijs affecerat, & faceret eum flagellari per eum, qui super forum erat constitutus, & varijs pompis dehonestari: dicit ei, deosculans pectus ipsius; Fili mi, si ex veritate humilitatis meæ nepos existis, præpara te ipsum & flagellari, & conuitia pati ab omni homine. Vera enim cognatio non ex sanguine & carne, sed ex virtute mentis agnoscitur. Confestim igitur accersit eum, qui super caupones erat constitutus, & præcepit ei, ne ab illo caupone acciperet neque consueta sua, neque publica, neque pensionem ergasterij eius. Et ipse enim sanctissimæ ecclesiæ erat. Et omnes expauescentes immobilem longanimitatem eius, intellexerunt esse hoc quod dixit: Quoniam faciam in eum rem, vt miretur tota Alexandria: videlicet quia non solum vicissitudinem non reddidit, verum etiam pro vltione adiutorium impendit.

Vera cognatio ex virtute, nò sanguine.

Bene meretur de nepotis conuijiatore.

Nuntiatum est aliquando huic beato, quòd quidam clericorum malitiam in corde aduersus quemdam reseruaret, & inconciliatus ei permaneret. Ille verò quærebat huius nomen & gradum nosse. In crastinū ergo die Dominico didicit hunc, Damianum quidem nomine, diaconem verò esse officio. Præcepit itaque archidiacono, vt sibi, quando idem Damianus ad ecclesiam veniret, demonstraret. Igitur cum in crastinum statio Dominico die fieret, venit & diaconus ad stationem: & videns archidiaconus, ostendit eum patriarchæ. Ob eam enim tantummodò controuersiam adstabat tunc Pontifex sancto altari: quid verò vellet facere, nulli credidit. Cum ergo venisset diaconus Damianus, vt suscipere ab eo sanctam Communionem secundum proprium gradum, tenuit manum illius ille sanctus, & dixit: Vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens, dignè suscipe immaculata, immemor malitiæ, Christi mysteria. Reueritus ergo coram tantâ multitudine clericorum contradicere illi, maxime in tali loco & in tali horrendâ horâ, spondit hoc facere: & tunc de sanctis mysterijs dedit ei. Igitur ex tunc omnes clerici & laici custodiebant se, ne inter se malitiam retinerent: timentes, ne & ipsos confunderet, triumpharetque quemadmodum & illum diaconum.

Damiano diacono Communionem negat, nisi reconcilietur. Matth. 5.

Habebat quidem sanctissimus hic vir scientiam diuinarum Scripturarum: non autem

CAP. XVII

tem

ELEM.

tem in sapientiâ sermonis, has tamquam ex inani gloriâ memoriter dicens, sed per eandem ipsam operum actionem, & mandatorum obseruationem: & in secreto quotidiani consilij sui nullus sermo otiosus audiebatur, nisi fortè ordinatio rei ciuiliis exigeret: sed aut relationes sanctorum patrum, aut scripturales quæstiones, aut dogmatica problemata, propter multitudinem nec nominandorum hæreticorum, qui regionem circumdederant. Si verò alicui aliquis detrahere inciperet, hunc patriarcha per alteram fermocinationem, vt sapiens, ingeniosè remouebat: & si iterùm permaneret, nihil quidem ei dicebat; sed hunc annotans, præcipiebat hebdomadario, ne fineret vterius eum intrare cum his qui nuntiabantur, quatenus per eum ceteros temperaret atque erudiret.

CAP. XIII

Definitionem autem & aliam, quam affectauit hic sanctus, non est iustum postponere. Audiens quòd ⁵¹ postquam coronatus est Imperator, nullus vniuersi senatus & adstantium exercituum antiquum memoriale aliquod nuntiet, sed mox hi, qui dicuntur monumentorum ædificatores, sumant quatuor vel quinque minutias marmorum pusillas de diuersis coloribus, & ingrediantur ad eum, & dicant: Domine, quali metallo imperium tuum iubet fieri monumentum tuum: insinuantes videlicet ei, quia tamquam homo corruptibilis & transitorius curam habeto tuę ipsius animæ, & piè regnum dispone: imitabatur & iste beatus veraciter hanc dignam laude traditionem, & præcepit sibi monumentum ædificari, vbi & reliqui prædecessores eius patriarchæ iacebant: imperfectum verò manere vsque ad obitum suum, vt imperfecto existente, per celebrem festiuitatem assistente clero ingredienti qui dicebantur ⁵² studiosi, dicerent ad eum: Domine, monumentum tuum imperfectum est, præcipe ergo vt consummetur, eò quòd nescias quâ horâ fur veniat. Hoc autem faciebat ille sanctus vt ita fieret, volens imitationem bonam & post se futuris relinquere patriarchis.

Matth. 24.

CAP. XIX.

Domino ob multitudinem peccatorum nostrorum permittente, propria templa quæ erant Ierosolymis, à percutiendis à Deo Persis cremari: discens hic sanctissimus patriarcha, in multâ egestate esse sanctum ⁵³ Modestum patriarcham Ierosolymorum, ad horum releuationem & reædificationem mittit ei numismata mille, & mille saccos plenos frumento, & mille legumina, mille libras ferri, ⁵⁴ mille restes siccatorem piscium, qui menomenæ

dicuntur, mille vascula vini, & mille Ægyptios operarios, mittens ei per litteras: Da mihi veniam, vere Christi operator, nihil dignum templis Christi mittenti. Vellem enim, crede mihi, si esset conueniens, & ipse eò venire, & ipse operari in domo sanctę Christi resurrectionis. Verumtamè illud rogo honorandum caput tuum, vt nullatenus hoc imputes minimo nomini exiguitatis meæ: sed hoc potius petas à Christo, vt ibi me conscribat, vbi veraciter conscriptio beata consistit.

Arripit ille sanctus & hoc, bonum dico, videlicet quo infimo stratu recumberet, & vilibus operimentis in cellulâ suâ vteretur. Quod cum audisset quidam possessorum ciuitatis, adscendens ad eum, & videns quòd opertoriò scisso & laneo tegetetur: transmittit ei coopertorium numismatum triginta sex, rogans multum eum, vt eo cooperiretur ad memoriam, inquit, mittentis. Ille verò hoc suscipiens, propter multam viri postulationem coopertus est hoc vnâ nocte, per totam pænè noctem dicebat ad semetipsum, vt recitabant cubicularij eius: Quis dicet, quòd humilis Ioannes (habebat enim semper verbum istud in ore) pallio triginta sex numismatum tegatur, & fratres Christi frigore necentur? Quanti sunt modò, qui dentibus strident præ glacie? quanti sunt modò, qui ⁵⁵ psiatham habentes subtus dimidium, & supra dimidium, & non possunt extendere pedes suos, sed dormiunt ⁵⁶ vt glomus trementes? Quanti in monte dormierunt incœnati, & sine lucernâ, habentes duplicem cruciatum tam ex frigore quàm ex ieiunio? Quanti desiderant saturari de folijs olerum, quæ proijciuntur de coquinâ meâ? Quanti vellent tingere panem suum in ⁵⁷ zemate quod proijciunt coqui mei? Quanti cupiunt vel odorare vinum, quod funditur in cellario meo? Quanti sunt in ciuitate istâ in hac horâ peregrini, non habentes vbi hospitentur, & in foro iacent, fortasse & pluuiâ madefacti? Quanti, putas, habent totum mensem, vel etiam duos, non gustantes oleum. Quanti sunt, qui non habent alterum vestimentum in æstate, & alterum in hieme, & ita miserijs affliguntur? Tu verò expectans etiam æternam iucunditatem assequi, & vinum bibis, & pisces immanes deuoras, & in cubiculis demoraris: modò autem cum omnibus malis & in coopertorio triginta sex numismatum te calefacis? Veraciter ita viuens & in tali laxatione conuersans, non expectabis illic præparatis gaudijs frui, sed audies vti- que quod & dñes ille audiuit: Recepisti

Luc. 16

bona

Epistola
Ioannis ad
Patriarchâ
Ierosol.cc
cc
cc
cc
cc
cc
cc
cc
cc
cc

CAP. XX.

Vitis eius
stratus &
stragulum.Secum de
stragulo
prezioso sibi
oblato ut
tercatur.Sermo eius
relatio
SS. PP. Scri-
ptura, dog-
mata.Detraho-
res odit &
excludit.Imp. coro-
natum pri-
mò marmo-
rarij acce-
dunt de se-
pulcro qua-
rentes.Ioannes, dñi
adhuc vi-
ueret, mo-
numentum
extrui iu-
bet.Mittit mi-
nera pro
ecclesiâ
Ierosol.

bona in vitâ tuâ, pauperes verò mala: nunc ergo consolantur, tu verò cruciaris. Benedictus Deus, humilis Ioannes aliâ nocte non cooperietur illo. Iustum est enim, & bene acceptum Deo, vt tegantur centum potiùs quadragintaquatuor fratres & domini tui, quàm tu infelix. Venumdabantur enim quatuor ⁵⁸ rachanellæ numismate vno. Mox ergo transiit illud in crastinum, vt venumdaretur. Et videns is qui obtulerat, emit illud triginta sex numismatibus, & rursus obtulit patriarchæ. Cùm verò in crastinum vidisset illud, emit hoc similiter, & rursus obtulit patriarchæ, deprecans vt tegetur ab eo. Cùm autem tertio hoc fecisset, dicit ei gratulabundus ille sanctus: Videbimus quis deficiet, ego an tu. Erat enim opulentus valdè, & suauiter quasi vindemiabat eum ille sanctus, paulatim ab eo multa auferens: & dicebat semper, quòd posset aliquis intentione dandi pauperibus ⁵⁹ expoliare diuites, & ipsum etiam hypocamifum ab eis beneuolè auferre, & non peccare: & maxime, si sunt aliqui immisericordes & auari. Duo enim lucratur talis: vnum quidem, quia animas illorum seruat: alterum autem, quoniam & ipse ex hoc mercedem non modicam habet. Attulit autem ad credulitatem verbi & testimonium verax, ⁶⁰ quòd circa sanctum Epiphanium & Ioannem episcopum Ierosolymorum factum est: quomodo sanctus Epiphanius per artem tulit argentum patriarchæ, videlicet Ioannis eiusdem, & dedit egentibus.

CAP. XXI.

Insignis de Petro teloneario historia.

Dignum & congruum prædicto capitulo referrebat semel coram omnibus iste sanctus, dicens: Habebam, inquit, quemdam ministrum in apothecâ meâ in Cypro, fidelem valdè, & virginem vsque ad obitum suum. Hic ergo narrabat mihi, quia in Africâ existente me, facta est res huiusmodi: Permanebam enim, ait, cum quodam teloneario, diuite vehementer & immisericordi. Semel ergo pauperibus in hie me sedentibus ad solem, seque calefacientibus, cœperunt singuli domos eleemosynatorum collaudare, & pro eis orare per singulos eorum, similiter & domos eleemosynam non facientium vituperare. Inter quæ venit in medium eorum & nomen senioris mei telonearij, & cœperunt singuli interrogare proximum: Verè tu frater accepisti aliquando de domo illâ benedictionem? Et omnibus interrogantibus inuicem, nullus inuentus est accepisse aliquando de domo eius aliquid. Dicit ergo vnus ex eis: Quid dabitis mihi, & ego accipiam hodie ex eo benedictionem? Et facientibus

eum eo pactum, venit & stat foris portam domus, expectans quando ad domum suam reuerteretur. Ex dispensatione Dei peruenerunt simul, ipse ingrediens portam, & animal portans siligines ⁶¹ à mancipio, causâ prandij ipsius. Videns igitur egenum, non inueniens lapidem, per furorem arripit siliginem de clitellâ, & iactauit in faciem eius. Ille verò suscepit eam, & abiit vt satisfaceret confratribus suis, quòd ex eisdem manibus accepisset eam. Itaque post duos dies ægrotauit infirmitate ad mortem idem telonearius, & vidit in somnis seipsum rationem ponentem, & omnes actus suos super stateram appendere: in ⁶² vnâ quidem acie congregabantur Mauri quidam deformes: altera autem acies, aliorum quorundam erat candidorum & terribilium specie. Qui nihil inuenientes boni, vt & ipsi appenderent e contra aduersum mala opera, quæ collecta erant à Mauris in acie ipsorum, nimis tribulabantur & tristabantur, & mente consternebantur ad alterutrum, & dicebant: Ergo ne nihil habemus hîc? Tunc dicit vnus eorum: Verè nihil habemus, nisi vnâ siliginem, quam dedit ante duos dies Christo, & ipsam non voluntariè. Et mittentibus eis siliginem, æqualitas facta est. Tunc dicunt teloneario hi, qui apparuerant ei candidati: Vade, & auge ad siliginem hanc: nam verè Mauri isti te apprehendent. Etulans ergo, agnouit quæ visa sunt ab eo, non esse mendacia, sed veracia. Omnia vero quæ à iuuentute suâ commiserat, & quorum ipse erat oblitus, videbat Æthiopes illos congregare, & deportare ad libram, & dicebat: ⁶³ Vauè, si vna siligo quam iactaui per furorem ita profuit, à quantis malis se liberat, qui dat in simplicitate suâ bona indigentibus? Et de cetero ita modestus & prudens atque summus eleemosynator factus est, vt etiam corpori proprio non parceret.

Contigit enim aliquando secundum consuetudinem procedere eum diluculò ad teloneum, & obuiat ei nauta, qui à naufragio nudus vt natus est, euaserat: & cecidit ante eum, rogans vt protectionem apud eum impetraret. Ille ergo putans quòd egenus esset, expoliavit se ⁶⁴ esophorium suum, quòd illius melius erat, & dat ei: rogauitque eum, vt hoc ipse vestiretur. Pergens verò ille & erubescens vestiri hoc, dedit illud venditori vt venumdaretur. Et cùm recederet telonearius, vidit hoc suspensum, & tristatus est vehementer: & adscendens domum suam, nihil passus est gustare: sed claudens ostium conclauis sui,

fede-

Dati in sibi prestu osium strag uiliu ueni curat.

Modus vindemiandi diuites.

Petrus telonearius in pauperum siliginem panem projicit.

Actus eius in statera appenduntur.

Patrocina-tur ei quidam indigna-bundus de-derat pauperi.

Insignis eleemosynator eius dit.

Esophorium suum pauperi largitur.

sedebat plorans & cogitans ; Quia non fui dignus , inquit , vt mei memoriam haberet egenus . Cum ergo anxietur , obdormiuit : & ecce vidit quemdam speciosum tamquam solem , ferentem crucem super caput suum & esophorium , quod dederat nauaræ , adstantem sibi & dicentem : Quid ploras domine Petre ? Hoc enim erat ei nomen . Ille verò dixit , vt ad Deum disputans : Quia , Domine , ex quibus largiris nobis , damus alicui , & in turpe lucrum vertunt accipientes . Tunc dicit ei : Cognoscis hoc ? Et ostendit ei , quia deintus vestitus esset eius esophorio . Dicit ei : Ecce ego illo vestior , ex quo dedisti mihi hoc : & gratias ago voluntati tuæ bonæ : quoniam frigore affligabar , & tu cooperuisti me . Ad se ergo reuersus , admiratus est : & cœpit beatificare egenos , & dicere : Viuit Dominus , si inopes Christus meus sunt , non moriar , & fiam tamquam vnus ex eis .

Christus eo se indutum ostendit.

Christus in pauperibus nudus est , vestitur.

Iubet se vendi Petrus , & pretium dari pauperibus .

Officia Petri venditi & pia opera .

Accersito verò notario suo , quem & emerat , dicit ei : Secretum volo credere tibi : & crede , si propalaueris me , barbaris vendam te , aut si non audieris me . Dat verò ei decem libras auri , & dicit ei : Vade , & eme tibi negotium : & sume me , & duc in sanctam ciuitatem , & vende me cuilibet Christiano , & pretium da pauperibus . Notario autem recusante , dicit ei iterum : Quoniam si me non vendideris , ego vendam te barbaris , vt prædixi tibi . Obediuit ergo ei notarius : & peruenientibus eis ad sancta loca , inuenit idem notarius amicum suum charum , fabrum argentarium , qui damna inciderat . Ad locutionem verò venientibus ambobus , dicit ei notarius : Audi me Zoile , & eme seruum vnum , quia habeo tam bonum , vt dicat homo quòd patrius sit . Et audiens argentarius quòd seruum haberet , admiratus est , & dicit ei : Crede mihi , quia non possideo vnde emere possim . Dicit ei rursus notarius : Accipe mutuum , & eme eum ; multum enim est bonus , & benedicet tibi Deus per eum . Acquieuit ergo ei , & emit eum fordidis vestibus indutum , numismatibus triginta . Relinquens autem eum notarius , abiit Constantiopolim , satisfaciens quòd nulli hoc manifestaret : & quòd de pretio nequaquam sibi retinendo aliquid defraudaret , sed hoc totum pauperibus daret . Ergo aliquando idem Petrus coquinam faciebat domino suo , aliquando autem lauabat pannos eius , numquam aliquando in quolibet horum assuetus . Afflixit autem seipsum & ieiunio multo . Cum verò vidisset se benedici dominus eius super omnem benedictionem , dicit ei , verecundatus enormem eius virtutem &

humilitatem : Volo humilis Petre liberare te , & vt sis de reliquo frater meus . Ille verò noluit . Viderat autem eum frequenter conuitia perferre , & percuti à conferuis suis . Habebant autem eum tamquam amentem , ita vt & nomen ei imponerent Amentis . Quotiescumque ergo tribulabant eum conferui sui , & dormiebat in tribulatione ; apparebat ei qui in Africâ illi apparuerat , vestitus esophorio eius , tenens & illa triginta numismata in manu , dicens ei : Noli mœstus esse frater Petre , ego suscipi & pretium tui , sed sustenta vtique dum cognoscaris .

Renuit libertati restitui .

Instar amentis habetur .

Christus eum solatur .

Post aliquod verò tempus , venerunt à patriâ eius quidam argenti venditores , vt orarent ad loca sancta : & inuitauit eos ad prandium dominus domini Petri : & cum ministraret , statim ille cognouit eos . Ipsi autem dum pranderent , cœperunt affigurare eum , & inuicem ad aures dicere : Quam similat puer iste domino Petro teloneario . Ille verò occultabat , quantum poterat , vultum suum . Iterum ergo comedentibus eis , cœperunt dicere ad eum qui eos inuitauerat : Verè putamus , res tibi magna euenit domine Zoile : etenim , nisi erramus , publicam personam in ministerio tuo habes . Neque enim sciebant certius , quia erat de coquinâ & ieiunio commutatus vultus eius . Diu igitur considerantibus eum , dicit vnus ex eis : Vere dominus Petrus est : surgam & tenebo eum . Valdè enim Imperator audiens , tristatur de eo , quia dudum non comparuit . Foris itaque stans audiuit hæc : & ponens catinum à se , non est ingressus , sed recto cursu cucurrit ad portam . Erat itaque ei qui eum tunc habebat , ostiarius mutus & surdus à natiuitate , qui per nutum tamen aperiebat & claudibat . Festinans ergo seruus Dei exire , dicit surdo & muto : Tibi dico in nomine Christi . Ille verò audiuit statim , & dixit : Etiam domine . Iterum verò ille ad eum : Aperi . Respondit mutus & surdus secundo : Ego domine . Statim ergo surrexit , & aperuit ei . Et exeunte eo , subiit ostiarius , & clamauit coram omnibus gaudens & exultans , quia audiuit & locutus est , Domine , Domine . Porro omnibus qui in eadem domo erant perterritis , quoniam audiebant eum loquentem . Iterum dicit ille quondam mutus : Ille qui coquinam faciebat , exijt currens : sed videte , ne fortè fugâ lapsus sit : magnus enim seruus Dei est . Quando discedebat , dixit mihi : Tibi dico in nomine Domini : & mox vidi de ore eius exeuntem flammam , & rangentem aures meas : & statim audiui , & locutus sum . Et

Agnoscitur à conterraneis .

Fugiens surdo & muto auditum & loquentem imperat .

exilien.

exilientes & sequentes eum cuncti, vltius non viderunt eum. Tunc pœnitentiam omnes agebant, qui in domo illâ erant: & ipse dominus eius qui Petrum emerat, quia in tali exhonorantiâ humiliassent eum: & maximè hi qui vocabant eum Amentem.

Hæ sunt beatissimi à Deo honorati Ioannis patriarchæ narrationes. Non solum enim de vitâ suâ contentus erat volentem proficere ædificare, verum etiam de Deo acceptis & veracibus relationibus suis: & dicebat semper hæc audientibus: Si proprio sanguini non pepercerunt quidam hominum, sed hunc dederunt in manus fratrum, imò Christi: quomodo putas nos cum alacritate & humilitate debemus de facultatibus nostris dare Christo & egenis atque pauperibus, vt recompensationem recipiamus à iusto & mercedum redditore Deo, in illâ timendâ & horrendâ retributionis die? Qui nunc seminat parçe, parçe & metet: & qui seminat in benedictionibus, id est, largè & magnanimiter, multipliciter & metet: hoc est, bona illa hereditabit, quæ omnem mentem transcendunt.

2. Cor. 9.

CAP. XXXI.

Sermo Ioannis de actibus SS. Patrum & elemosynæ cultoribus.

Pallad. cap. 83.

Serapion Sidonites dicit se spoliatum ab Evangelio.

Marth. 13.

Vendit etiâ Evangelium.

Tadem se ipsum vendit.

Omnibus ergo rectis moribus iste sanctus adornatus, nec hoc carebat: valde enim diligebat eloqui de actibus sanctorum patrum, & eorum qui elemosynæ cultores fuerunt. Vnde cum vnâ dierum recitaret de vitâ sancti Serapionis, qui vocabatur Sindonius, & inueniret eum (vt fertur) amictum suum dedisse egeno, & iterum paululum processisse illinc, & frigus patienti obuuisse: & illi tunicam præbuisse, & quia nudus sedebat, tenens sanctum Euangelium; & interrogatus à quodam: Quis te expoliavit abba? demonstrans sanctum Euangelium, ait: Ille. Et alio tempore hoc ipsum Euangelium vendidisse, & dedisse elemosynam: & discipulo suo dicente, Abba, Euangelium vbi est? & illo dicente ad eum: Crede fili, qui dixit mihi, Vnde quæ habes, & da pauperibus: ipsum vendidi & dedi eis, vt in die iudicij habeamus fiduciam abundantiore apud Deum. Et quia aliàs iterum vidua mulier petisset ab eodem sancto Serapione elemosynam, quoniam esuriebant filij eius, & non habente eo aliquid omnino, tradidit se ei, vt venderet eum ad mimos Græcos, quos & Christianos fecit in paucis diebus.

Hæc legens sanctus de sancto Serapione, stupefactus & miratus sancti industriam, totus lacrymis infectus vocauit omnes dispensatores proprios, legit & eis omnia de sancto Serapione; & dicit ad eos: Vauè, ô philochristi, quid prodest homini colloquenti

de actibus sanctorum patrum? Credite mihi, quia vsque hodie putabam, quod vel aliquid facerè, datis, quas habere possum, pecunijs: nesciebam autem quod & seiplos venderent, quadam compassione superati.

Semper quidem honorabat monachum sehemia sanctus hic, & colebat & compatiebatur, vbi maximè adspiciebat monachum corporalibus vtilitatibus angustatum. Habebat autem & hoc super multos præcipuum, quia accusationem qualemcumque, siue mendacem siue veracem, non suscipiebat cõtra aliquem circummictum monachico habitu. Semel enim euenit ex immisione quorundam criminatum, pertulisse eum aliquid tale: Quodam monacho gyrate in ciuitate cum puellâ vnâ iuenculâ, & petente elemosynam per dies aliquot, quidam qui hoc viderant, scandalizati, & existimantes quod mulier eius esset, attulerunt patriarchæ contra eum querelas, dicentes: Propter quid, à Deo honorate, derogat talis Angelicæ monachicæ vitæ schemati, puellam quamdam habens mulierem? Mox ergo Dei famulus, putans prohibere contra Deum commissa peccata, tamquam qui ad hoc ab eo esset prouectus, præcepit mulierem quidem flagellis cædi, & separari ab eo: ipsum autem verberari, & in carcere secretò recludi. Dum ergo cum omni celeritate iussio sancti in opus procederet, apparuit ei nocte per visum monachus, ostendens ei dorsum suum putrefactum (non parentes enim ceciderant eum ecclesiæ defensores) dicens ei: Ita placet tibi domine patriarcha: hac vnâ vice errasti vt homo: crede mihi, quia de proximo est vita & mors. Et hæc dicens, discessit ab eo. Manè autem factò, recordatus est ille beatus visionis nocturnæ: & sedebat super lectum suum mœstus: mittitque statim, & conuocat per cancellarium suum monachum de loco in quo erat reclusus, cogitans intra se beatus ille patriarcha, si similis esset illi, qui nocte sibi apparuerat. Cum ergo venisset cum labore multo, (neque enim propter plagas moueri poterat;) cumque vultum eius vidisset patriarcha, remansit sine voce immotus, non valens loqui: solâ autem manu suâ innuit, vt federet prope se in lectulo suo. In semetipsum verò reuersus & signatus, rogauit monachum præcinctum linteo, vt sine verecundiâ despoliaret se, quatenus videret dorsum eius, si ita esset sicut & in somnis viderat. Vix ergo suafusus vt id ageret, despoliauit se. Cum verò despoliaretur, vt monstraret dorsum suum viro sancto, per admirandum Dei

CAP. XX.
III.

Contra monachum accusationem non recipit.

Monachus iubet verberari.

Nocte corripitur à monacho Ioannes.

consi-

ELEM.

*Monachus
cōcupiscen-
tia accusa-
tus, eunu-
chus depre-
henditur.*

consilium solutus est, quo erat indutus ami-
ctus, & cecidit in terram: & viderunt eum
omnes esse eunuchum. Sed quia recens
erat, nulli hoc existeret manifestum. Vi-
dentibus ergo eum omnibus & sancto Pon-
tifice, & maximè dorsi eius perniciosà ver-
bera: mittens mox, segregauit illos qui hunc
inconsideratè tractauerunt. Venerabilissi-
mo autem monacho complura rationaba-
tur, in ignorantia dicens se in eum peccasse,
& in Deum verum. & in hoc admonebat
eum ille sanctus: Non, inquit, ô fili, ita sine
custodiâ in ciuitatibus conuersari oportet
eos, qui sancto Angelico vestro indumento
circumamicti sunt, maximè & feminam
circumducere ad scandalum aliorum vi-
dentium. Tunc monachus cum omni hu-
militate rationem reddebat sancto, dicens:
Crede domine, non mentiar. Gazæ eram
ante paucos dies: & exeunte me de ciuita-
te, vt venirem⁶⁵ & salutarem sanctum ab-
batem Cyrum, obuiauit mihi hæc benè visa
puella foris portam, vespere incumbente:
& accurrens ad pedes meos, rogabat vt me-
cum ambularet. Dicebat enim te Hebræam
esse, & velle fieri Christianam: & cœpit ea-
dem narrare verbis horribilibus, vt non per-
mitterem perire eam. Timens itaque ego
iudicium Dei, sumpsi eam, æstimans quod
non immitteret tentationem satanas spa-
donibus. nesciebam verò quod nemini par-
cat. Igitur venientibus nobis, sanctissime
pater, & orationem perficientibus, bap-
tizauit eam ad sanctum abbatem Cyrum, &
gyrabam cum eâ in simplici corde, expo-
scens modicum sumptum, quatenus intro-
ducerem eam in monasterium. Cùm hæc
audisset patriarcha, dixit: Papæ! quot abs-
cosos feruos habet Deus, & nescimus nos
humiles? Et enarrabat his qui præstò erant,
visionem quam viderat nocte de eo. & pro-
tulit patriarcha centum numismata de ma-
nu, daturus ei: Dei autem amicus ille verè
monachus, non passus aliquid accipere ex
eis, dignum memoriâ verbum ad patriar-
cham locutus est, dicens: Ego hoc non po-
stulo domine: monachus enim si fidem
habet, horum non indiget. Si autem horum
eget, fidem non habet. Quod maximè am-
plius satisfecit omnibus qui audierant, quod
feruus Dei iste monachus esset. Genu flexit
igitur patriarchæ, & exiit in pace. Extunc
igitur plus honorabat & hospitio recipiebat
monachos, & bonos æstimatos & malos:
& ædificabat mox xenodochium seorsum,
& appellauit hoc Receptaculum omnium
monachorum.

*Peregrina-
tio ad tem-
plū S. Cyri.*

*Ioannes
numismata
monacho
offert.*

*Responsum
dignum
monacho.*

*Ioannes xe-
nodochium
ædificat.*

CAP. XXIV

Mortalitate aliquando ciuitatem com-
prehendente, ibat & ipse sanctus, vt videret

funerum obsequia. valdè enim dicebat hoc
esse proficuum, & sepulcrorum considera-
tionem. Multoties verò assidebat & his,
qui morituri, vexationem in exitu animæ
patiebantur: & ipse eorum oculos propriis
manibus claudebat, memoriam habere ex
hoc sempiternam volens, & curam proprij
exitus. præcipiebat autem & collectiones
pro defunctis⁶⁶ impigrè & sine dubio perficere.
Etenim dicebat, quia antè paucum
tempus captius ductus est ad Perias qui-
dam, & descendens in Persidam, retrusus
est in carcerem, qui appellabatur Lethe, hoc
est, obliuio. Quidam ergo fugientes illinc,
venientesque in Cyprum, & interrogati à
parentibus illius, si fortè vidissent eum: re-
spondentes dixerunt eis, quia nos propriis
manibus sepeliuimus eum. Non autem erat
iste, de quo interrogabant eos: sed alius,
indissimiliter eum similans. Dixerunt verò
eis & mensem, & diem obitus ipsius. Illi ve-
rò tamquam pro mortuo, faciebant ei tres
collectas per singulos annos. Post quatuor
itaque annos venit in Cyprum, fugâ lapsus
à Persis. Dixerunt ergo ei sui: Vere, frater,
nos audiuius quod mortuus esses, & me-
moriâ tuam faciebamus ter in anno. Cùm
ergo audisset, quod in anno ter facerent
pro eo memoriâ, interrogat eos in quo
die, & in quo mense hæc celebrarent. Et
illis dicentibus, ⁶⁷ sanctis Theophaniis, &
Dominicâ sanctâ, atque sanctâ Pentecoste:
dixit ille, Quia tribus istis temporibus anni
veniebat quidam candidatus vt sol, & dis-
soluebat me à vinculis ferreis & à custodiâ:
& mouebat deambulando totâ die, & ne-
mo recognoscebat me, & in crastinum in-
ueniebar vincula ferrea portans. Dicebat
igitur sanctus episcopus, quia ex hoc disci-
mus habere dormientes quietem, quando
pro eis collectas facimus.

*Funerum
obsequia,
& mori-
bundos li-
benter fre-
quentat.*

*Viuentis re-
frigerium
capit ex
collectâ pro
se inquam
mortuo sa-
ctis.*

Quod in Actibus Apostolorum audiui-
mus factum, hoc frequenter & huic com-
patientissimo accidebat. Videntes enim
multi indefinentem eius & inscrutabilem
circa gentes compassionem, mouebantur
multoties ad vendenda multa de substan-
tiis suis: & ferentes, præbebant Dei deuoto
ministro. Vnde & quidam veniens vnâ die-
rum, offerebat ei septem libras auri & di-
midiam, satisfaciens sancto, quod non pos-
sideret aliud aliquid in auro. Perebat au-
tem ab eo cum multis genuflexionibus, vt
oraret, quatenus Dominus Deus filium eius
saluaret. Habebat enim vnum solummodò
filium quasi annorum quindecim, vt redu-
ceret nauim eius cum bono ab Africâ: il-
luc enim abierat. Accipiens igitur summus
sacerdos quantitatem auri de manu eius,

CAP. XXV.
Act. 4.

*Multibona
sua Ioannē
offerunt.*

mira-

miratus est eum tam esse magnanimum ad offerendam totam quantitatem auri quam possidebat. ⁶⁸ Orauit quidem ei & in facie multum, & sic eum dimisit. Tamen propter eius multam fidem, posuit subtus sanctam mensam ligaturam quantitatis auri patriarcha in oratorio cubiculi sui: & synaxim fecit statim perfectam super eam pro illo qui hanc obtulerat: satis abundeque Deum rogans, quatenus & filium eius saluaret, & nauem cum salute reduceret, secundum quod fuerat postulatus ab illo. Necdum ergo triginta tranfactis diebus, defunctus est filius hominis illius, qui obtulerat septem libras & dimidiam patriarchæ: & in tertiâ die mortis pueri, recepit & nauim suam ab Africâ, in quâ erat & frater germanus, eiusdem viri creditor. Et veniens iuxta Pharum, retulit quomodo nauis naufragium pertulit, & perdidit totum quod erat plena, & quod non essent saluata nisi animæ, & vna scapha vacua. Cùm ergo & hunc casum didicisset euenisse sibi dominus nauis & pater pueri, secundum verbum Prophetæ, paullominus in inferno habitauit anima eius. Nondum enim tribulatione filij sui extinctâ, comprehendit eum & nauis. Relata sunt itaque omnia quæ acciderant ei, patriarchæ: & pænè plus quàm is qui hæc perpeffus fuerat, in tristitiâ morabatur, maxime propter filium eius vnicum. Nesciens ergo quid faceret, rogat misericordissimum Deum, vt consolaretur virum immensâ pietate suâ. Conuocare enim eum, & consolari in facie sanctus erubescibat: verumtamen mandauit ei, vt nullatenus desperaret: neque enim sine iusto iudicio Deum facere aliquid, sed omnia in hoc quod expedit, quod nos ignoramus. Ergo vt non perdat mercedem, quam fecit in septem & dimidiâ librâ auri, & fidem quam possidebat circa sanctum patriarcham; iam verò vt & nos in tentationibus, quæ nobis eueniunt, quando aliquid boni fecerimus, imperturbati & gratias referentes ad Deum permaneamus: vidit in somnis iam dictus vir philochristus postera nocte quemdam, quasi in habitu sanctissimi patriarchæ, dicentem sibi: Vt quid tribularis frater, & mœrore dissolueris? Nonne tu me rogasti, vt peterem à Deo, vt saluus fieret filius tuus? Ecce saluus factus est. Crede mihi, si viueret, prauus & immundus homo fieret. & de naui tuâ, verè, nisi Deus placaretur pro bono quod fecisti paruitati meæ, sententia erat data, quatenus tota, vt iacet, cum animabus in profundum pergeret, & perderes fratrem tuum. Sed surge, & glorifica Deum, qui dedit tibi eum, & sal-

uauit filium tuum mundum de hoc sæculo vano. Euigilans itaque vir, inuenit cor suum consolatum, & vniuersam tristitiam eius eiectam: & indutus vestimenta sua, venit cursim ad honorabilissimum patriarcham, & iactat se ad pedes eius, gratias agens Deo & ei, & narrans visionem quam viderat. Quam audiens iustissimus, dixit: Gloria tibi benigne & misericors Deus, qui & deprecationem peccatorum exaudis. Iterumque ad hominem dixit: Nequaquam, ô fili, gratiam hanc orationi meæ adscribas, sed Deo & fidei tuæ: hæc enim omnia ista impetrare valuit. Erat enim valde humiliter sentiens sanctus, verbis scilicet atque prudentiâ.

Pergebat aliquando hic beatus ad visitandos pauperes, in locum qui dicitur Casarium: illic enim eis fecerat quasi ⁶⁹ tholos quosdam prolixos, ligneis tabulis pavimento strato ad requiescendos eos, & simul cum storeis & ⁷⁰ rachanis per totam hiemem, cum quodam episcoporum eorum qui cum eo erant, amatore pecuniæ, passibili modo presso. Dixitque beatus patriarcha ad eum: Ama ac honora, frater Troile, fratres Christi; hoc enim ei erat nomen. Nuntiauerunt enim quidam patriarchæ, quod triginta libras auri portaret in ipsâ horâ domesticus eiusdem episcopi Troili, vt emeret speciem argenti anaglyphi, gratiâ mensæ suæ. Episcopus autem tamquam veritus sermonem patriarchæ, imò ad horam calefactus, singula dari omnibus fratribus præcepit ei, qui triginta libras illas portabat. Celeriter ergo huiusmodi auri quantitas erogata est. Recedentibus itaque vtrisque, patriarcha scilicet, & qui inuitam (vt ita dicam) eleëmofynam fecerat, episcopo Troilo in propriis episcopis, velut quædam amens & animæ periculosa in eum cogitatio irruit, propter pecuniarum dationem: horroris & amoris pecuniæ, & crudelitatis & negligentia genimen eum sequebatur, febre extra naturam mixtâ: propter quod ægrotus inuitus in lectum cecidit. Hebdomadario ergo à sanctissimo patriarchâ ad eum veniente, & ad mensam eiusdem patriarchæ eum inuitante, recusauit: frigore enim & febre se vexari pro quadam causâ dicebat. Igitur cùm hoc audisset patriarcha, mox agnouit causam, quia propter exitum viginti librarum, infirmatus est ille inuitus eleëmofynator. Erat enim (vt prædictum est) valde immisericors, & amator pecuniæ. Non sufferens ergo beatus se quidem super mensam rescere, illum autem super lectum cruciari grauiter, peruenit celeriter ad eum

CAP. XXVI

Pauperes
visitat.Ægrotat
Troilus
episcopus
eleëmofy-
nator inui-
tus.R
illeOrat pro
eo qui au-
rum obtu-
lit, & eius
filio.Filius mo-
ritur, &
nauis nau-
fragium
patitur.

Psal. 93.

In somniis
Ioannes ap-
paret viro,
eumque docet
filium à
malo præ-
seruatum.

ELEM.

il le verè sine superbiâ, & dixit ad eum hilarivultu: Fac charitatem fili Troile. Æstimas quòd in veritate dixerim tibi fratribus huiuscemodi dare? crede mihi, per iocum dixi tibi dare. Ego enim volui præstare eis singula numismata propter sanctam festivitatem: sed quia non habebat distributor meus secum sufficientem quantitatem, huius rei gratiâ mutuam dedisti eam mihi, & ecce attuli tibi illas triginta libras. Vt verò vidit quantitatem episcopus in honorabili manu sapientis existentis medici & pastoris, febris quidem subito disperebat, frigus etiam recedebat, fortitudo quoque & corporis eius calor ad eum reuertebantur: ut ex hoc non posset latere, hanc esse causam repente comprehendentis eum commutationis. Suscipiens ergo aurum ab honorandis manibus patriarchæ, & nihil omnino contradicens, expectabat ab eo patriarcha conscriptionem abrenuntiationis mercedis earum, quæ datæ sunt, triginta auri librarum. Fecit autem hoc cum gaudio Troilus episcopus, scribens proprijs manibus ita: Deus, domino meo Ioanni beatissimo patriarchæ huius Alexandrinorum magnæ civitatis, da mercedem triginta librarum, quæ datæ sunt tibi, quoniam ego recepi mea. Hoc scriptum itaque sanctus accipiens, sumpsit secum & eundem episcopum ad prandium. ut enim iam dictum est, statim sanus factus est. Volens ergo mercedis redditor Deus, corripere eum, simul autem & ad miserationem contributorum & compassionem erigere, ostendit ei eadem die dormienti post prandium patriarchæ in somnis, quâ mercede priuatus esset. Vidit enim (ut ait) domum, cuius pulchritudinem atque magnitudinem non potest ars hominum imitari, & ianuam huius totam auream, & super ianuam titulum conscriptum: MANSIO ÆTERNA, ET REQUIES TROILI EPISCOPI. Cùm ergo hoc, inquit, legissem, gavisus sum: sciebam enim donandam mihi ab imperatore talis domus epulationem. Nondum autem huiusmodi tituli superscriptionem perlegeram, & ecce quidam regius cubicularius, habens secum & alios obsequij diuini: & cùm peruenisset ad talem nitentis domus ianuam, dixit ad proprios officiales: Deponite mihi titulum. Et cùm deposuissent, iterùm dixit: Mutate eum, & ponite quem misit orbis terrarum rex. Et attulerunt & adfixerunt aliud adspiciente me, superscriptum ita: MANSIO ÆTERNA, AC REQUIES IOANNIS ARCHIEPISCOPI ALEXANDRIÆ, EMPTA LIBRIS TRIGINTA. Et cùm hoc vidisset, surrexit

à somno: & magno summoque pastori quæ visa sunt ei in somnis, enarrauit. Proficiens eâ de causâ Troilus episcopus, factus ex tunc eleemosynator magnificus.

Dominus qui diuitias in tempore quodam beato Iob abstulit, fecit simile & huic omni bonitate pleno, sancto patriarchæ Ioanni. Nauibus enim sanctissimæ ecclesiæ comprehendentibus violentam hiemem, in loco qui dicebatur ⁷¹ Adria, proiecerunt omnia sua, quæ naues portabant: erant verò omnes naues simul. Erat autem summa multa valde enthecarum suarum. habebant enim tantum vestimenta & argentum, & alias res aliores: ut computaretur pondus, quod iuit in perditionem, quantitatis centenariorum triginta quatuor. Plus enim erant quàm tredecim naues, capientes per singulas decem millia modiorum. Venientibus verò Alexandriam & pergentibus, statim reliqui creditores & primi nauæ in ecclesiam confugerunt. Sanctus verò hoc audiens, & causam propter quam fugerant, mittit eis verbum manibus suis conscriptum, habens ita: Dominus dedit, fratres, Dominus ut voluit, abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Exite filij, nihil ex hoc veriti: Dominus enim sollicitus erit de castino. Adscendit itaque pænè dimidium civitatis in secretum: die autem altero ⁷² volentes consolari nobilem istum: ipse verò præoccupans, cœpit omnibus dicere: Nequaquam, o filij & fratres, causâ nauium difficultatis tristementi: nam humilis Ioannes, credite, inuentus est culpabilis: quippe nisi extollentiam haberem, nullo modo hoc ferrem. Sed quia extollebar in his quæ Dei erant, & æstimabam quòd magna opera facerem, dans quæ hominum erant, hoc mihi euenit: volens ergo Deus ut hoc intelligerem, ista permisit. Eleemosyna enim non vigilantem plerumque in extollentiam eleuat: inuitus verò casus humiliat sustinentem. Ait enim diuina Scriptura: Paupertas virum humiliat. Et iterùm Dauid hoc sciens, dicebat: Bonum mihi quòd tu humiliasti me, ut discam iustificationes tuas. Dum enim malis factus sum obnoxius, quia dationem per vanam gloriam perdebam, & quoniam per vitium meum perditæ sunt tantæ pecuniæ, habeo nunc iudicium animarum quæ in arcto sunt. Verùm dilectissimi, qui tunc tempore iusti illius Iob fuit Deus, & nunc idem ipse est: qui non propter egestatem meam, sed ob indigentium necessitatem, non derelinquet nos. Ipse enim dixit: Non te deseram, neque derelinquam.

Reuertente pecuniâ avaro sanitas reuertitur.

Troili chi-rographum quo eleemosyna mercedē Ioanni transcribit.

Eleemosynâ hic datâ palatium in celo struitur.

Videt episcopus, quâ se mercede priuarit.

CAP. XX. VII.

Entheca 13. nauium Alexandr. ecclesia naufragio perit.

Ecclesia asylum.

Iob x.

Ioannes fortis & humilis in aduersis.

Psal. 118.

Hebr. 13.

Matth. 6. *linquam. Et rursus: Quarite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Volentes ergo consolari eum ciuitatis habitatores, vt dictum est, ipsi magis inuenti sunt econtra consolationem ab eius beatitudine recepisse. Nimis ego breue tempus præterijt, & in duplum restituit Deus nouo nostro Iob facultates: & iterum erat ipse magnanimus circa misericordiam, fortasse autem & religiosior quam antea fuerat.*

Duplum ei Deus restituit.

CAP. XX. VIII. *Ad extremam paupertatem peruenienti cuidam de domesticis ministris, propria manu iste sanctus, vt nullus sciret, duas libras auri dedit: & audiens ab accipiente, Quoniam hæc accipiens, domine, vltius non habebō vultum intendendi in honorabilem & angelicam faciem tuam: vere dignum laude, vt sapiens, locutus est verbum: Nondum, inquit, sanguinem meum pro te, frater, effudi, sicut mandauit mihi Dominus meus & omnium Christus Deus.*

Ministro suo egeno duas auri libras dat.

Ioan. 10.

CAP. XXIX *Distriktus quidam ab his qui pensionem exigebant, cum non haberet quod daret: (erat enim regio in magnâ difficultate, eò quòd fluuius Nilus secundum consuetudinem non irrigaret aquisterram: ipse abiens deprecatus est duce[m] quemdam magnatorum, vt mutuas sibi daret quinquaginta libras auri: & dicebat se dare pignora, si vellet, dupla. Repromisit ergo dux dare ei, ad præsens verò distulit. Exactoribus ergo constringentibus eum, vadit ipse, vt omnis, ad portum à quo cuncti recipiuntur, videlicet ad mitissimum & dignum admiratione patriarcham. Et nondum pene propriam necessitatem ei narrauerat, dixit sanctus ad eum: Do, fili, si volueris, & quo vestior, vestimentum. Etenim cum admirabilibus suis bonis & hoc possidebat, quòd non posset videre aliquem de necessitatibus lacrymantem, & non statim se propriis rigaret lacrymis: vnde & mox petitionem volentis ab eo mutuū accipere, adimpleuit. Et sequenti nocte videt dux, quòd staret super altare quidam, cui offerebant multi oblationes: & per vnam quam ponebant, accipiebant centum pro ipsâ de altari. Erat autem & patriarcha post tergum eius. Iacebat ergo vna oblatio ante eos in vno scamno, & dicit quidam duci: Vade, domine dux, accipe oblationem illam, & offer ad altare, & tolle pro eâ centum oblationes. Illo verò pigritante, cucurrit patriarcha, licet post eum staret, & tulit hanc ante eum & obtulit: & accepit, sicut omnes, centum de altari. Euigilans itaque, non poterat discernere somnium. Misit autem & adduxit*

Promptissime mutuū præstat.

Dux ad mutuū præstatum tardior, visione centupla remunerationis docetur.

eum, qui volebat mutuū accipere, vt præstaret ei. Et cum venisset, dicit ei dux: Accipe quod petisti mutuū. Respondens ille, dixit ei: Antè tulit mercedem tuam dominus patriarcha. Etenim te domino differente me, compulsus sum ad illum tamquam ad portum confugere: multa enim erat vis inquietudinis exactorum. Cum ergo audisset hoc, statim recordatus est somnij, & dixit: Verè bene dixisti, Quia antè tulit mercedem tuam. Antè tulit enim, & vix illi qui vult facere bonum, & differt. Et enarrauit ei & omnibus somnium quod viderat.

Bona opera non differenda.

CAP. XXX. *Pergente aliquando sancto ad templum sanctorum victoriosorum martyrum Cyri & Ioannis, in gloriosâ eorum memoriâ orationis gratiâ: exeunte portam ciuitatis, suscepit eum mulier procidens, & dicens: Vindica me, quoniam iniuriam patior à genere meo. Quibusdam ergo de obsequio eius, qui habebant cōfidentiam apud eum, dicentibus: Quia cum reuersus fueris, causam eius facies. Respondit sapientissimus: Et quomodo Deus orationem nostram suscipiet, si ego istam postposuero? Quis mihi spondit, vt viuam ego in crastinum? & ibo ad Christum, pro eâ rationem redditurus? Et non recessit de loco illo, vsque dum quod satis ei erat, fieri faceret.*

Promptè mulieri à genere uexata succurrit.

CAP. XXXI *Ad voluntatem igitur memorabilis huius, quæ tota in Deo erat, misit ei Deus viros sapientes & semper memorandos, Ioannem & Sophronium. Consiliarij enim erant veraciter boni, quibus & tamquam patribus indiscretè obediebat, & gratias agebat, tamquam constantibus maxime & viriliter agentibus militibus pro pietate religionis. Etenim sancti Spiritus virtute freti, & cum 73 Seuerianitis ac ceteris circa regionem existentibus immundis hæreticis, sapientiâ suâ ac disputationibus pugnam habentes & conflictum, multa quidem castella, pluresque ecclesias, similiter & monasteria ab oralium bestiarum, tamquam boni pastores, euellere studuerunt: propter quòd & maxime plurimum honorabat sanctos hos ille vere sanctissimus.*

Ioannes & Sophronius consiliarij Ioannis Eleemos.

Certans contra Seuerianitas.

CAP. XXXII *Si verò alicubi aliquem durum & inhumanum & percussorem circa proprios seruos sentiebat ille beatus, hunc primò cōuocabat, & cum multâ lenitate rogabat, dicens: Fili, venit quidem ad aures peccatrices meas, quòd ex operatione inimici modicum durius circa proprios pueros tuos feraris: sed rogo, des locum iræ. Non enim vt percutiamus eos, dedit nobis hos Deus, sed vt seruiant. fortasse verò nec propter hoc, sed vt sustententur à vobis, ex quibus*

Corripit in mansuetudine, qui seruos durius traiecit.

Deus præstitit nobis. Quid enim (edic mihi) & dedit homo, & emit eum qui ad imaginem & similitudinem Dei creatus & honoratus est? Numquid enim tu dominus eius, aliquid plus possides in proprio corpore, manum, aut pedem, vel auditum, aut animam? Numquid non similis est tibi per omnia? Audi lumen gloriosum, Paulum dicentem: Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudæus neque Græcus, non est seruus neque liber: omnes enim vos vnum estis in Christo.

Gal. 3.

Apud Christum æquales lesi, nucem æquales simus.

Psal. 112.

ergo apud Christum æquales sumus, & ad inuicem æquales efficiamur. Etenim Christus formam serui assumpsit, docens nos non superbire contra seruos nostros. Vnus enim est Dominus omnium, in cælis habitans, & humilia respiciens: non dixit sublimia, sed humilia. Quantum enim aurum dedimus, vt honorificatum & emptum nobiscum eum sanguine diuino & Dominico, nobis seruituti subiiciamus? Propter eum cælum, propter eum terra, propter eum stellæ, propter eum sol, propter eum mare & quæ in eo sunt. Est autem verum, quia & Angeli ei ministrant, propter eum Christus pedes seruorum lauit, propter eum crucifixus est, & cetera omnia propter eum passus est. Tu autem eum qui a Deo honoratur, inhonoras: & quasi non sis eiusdem naturæ, non parcens seris? Dic, obsecro, velles, quoties culpam admittis, vt mox redderet tibi Deus? Nequaquam. Dic, quomodo oras quotidie, dicens: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris? His & his similibus verbis de habitante in se thesauro, monens hunc absoluit: & nisi didicisset istum emendatum, præparabat & instruebat seruum afflictum, vt fugam arriperet, & venditionem peteret: & hunc comparans iustus, statim liberum statuebat.

Math. 6.

Seruum emit, & libertate donat.

CAP. XXXI.

Audiens aliquando cuiusdam eleëmofynatoris puerum orphanum derelictum, parentibus suis morientibus, & in multâ paupertate conuersari hunc: dicebant enim hi, qui in testamento patris eius inuenti sunt testes, quia non dimisit ei, domine, pater eius moriens vsque ad vnum numisma: sed habens decem libras auri, adducit eum ipsâ horâ quando testamentum scribebat, & dicit ei: Has decem libras habe fili mi. Quid, vis dimittam tibi istas, an vis Dominam meam Dei genitricem curatorem & prouisorem? Pueri verò eligente sanctam Dei genitricem, præcepit dare cuncta pauperibus. Et ecce, inquirunt, sanctissime, in multâ inopiâ consistit, nocte ac die domum Domine nostræ non deserens. Cùm ergo

Puer pro pecuniâ Dei matrem curatorem eligit.

hæc audisset à scientibus sanctus hic, nemini aliquid dicens, adducit quemdam tabellionem: & narrabat ei rem, dans ei terminum vt nulli crederet, quam præcepit ei facere rem, dicens ei: Vade, & in veteribus chartulis scribe testamentum cuiusdam nomine Theopenti: & fac in eadem chartâ me & patrem pueri consobrinos fratres, & vade, & dic iuueni: Scis frater, quòd genus existens patriarchæ, non debueras ita in paupertate versari? & ostende ei chartam, & dic: Quoniam si erubescis, ego ordino causam tuam apud patriarcham, & vide quid tibi dicet. Cùm ergo omnia quæ iussa sunt ei à patriarchâ, tabellio fecisset, venit ad eum dicens: Quia pactus est puer mihi, vt ego loquar causam suam domino, & magnas gratiarum actiones referebat mihi. Dixit itaque sanctus: Vade & dic ei, Quia locutus sum patriarchæ. Et dixi: Quoniam & ego scio, quia habuit consobrinos meos filium, sed ex vultu hunc non recognosco. Benè ergo facis, adducens hunc ad me. Adducens ergo eum, porta & chartam tecum. Cùm verò peruenissent, tulit eum secretò ille iustus, & cœpit deosculari eum, & dicere: Benè venit filius consobrini mei. Ditauit igitur eum, & vxori tradidit in Alexandria: & domum & omnia quibus opus habuit donauit ei: demonstrare festinans, quoniam non derelinquet Dominus sperantes in se.

Eum mirâ industriâ Ioannes datat.

Iudith 6.

Imprætermisè autem & huius mandati curam habuit hic admirabilis, legem ponentis: Volenti mutuare à te, ne auertas aliquando: non prohibuit aliquem huiusmodi ab eo suffragium postulantiem. Vnde hoc sciens quidam malignus & impostor, petiit ab eo vt sibi mutuas daret viginti libras auri. Erat autem de his, qui dicuntur Gallodromi. Contemnès ergo sanctum, quemadmodum & alios multos, dicebat: Quia nihil mihi dedit. Quæsierunt itaque ecclesiæ pastores & ordinatores, vt in carcerem hunc mitterent, & publicarent eius substantiam. At imitator dicentis, Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos; nequaquam illis consensit, vt eum affligerent. His autem turbantibus contra eum, vt pote qui patriarchæ illuserat, & dicentibus ad eundem sanctum: Non iustum est, domine, vt quod pauperes acciperent, hic luxuriosus accipiat. Respondit econtra ille ter beatus, dicens: Credite fratres, quia si extra voluntatem acciperetis aliquid ab eo, duo mandata transgredere mini: & vnum adimplebitis, quando & ad pauperes data fuerit

CAP. XXXII.

Dcut. 15. Luc. 6.

Non permisi impostorem eleëmofynam pueri. Luc. 6.

fuerit huiuscemodi quantitas. Vnum quidem, quia apparebitis impatientes circa damnum, & efficiemini alijs forma mala: alterum autem, quoniam non obediētes eritis Domino Deo, dicenti: Ab eo qui abstulerit tua, ne repetas. Expedit ergo, o filij, vt efficiamur omnibus exemplum patientiæ. Etenim Apostolus dicit: Quare non magis iniuriam sustinetis? quare non magis fraudem patimini? Et bonum est quidem veraciter, fratres, omni petenti dare: excelsius autem & honorabilius, & non petenti: ei autem qui aufert vestimentum sine voluntate à nobis, dare & tunicam, Angelicę verè naturæ imitatio, imò diuinæ est. Ex his enim quæ habemus, Dominus præcepit benefacere proximo: Bonum, inquit, facies fratri tuo, iuxta quod possidet manus tua: non ex his quæ ex lite & contentione & ab iniuriâ passò auferuntur.

Lucæ 6. *Benefacere, natura diuina imitatio.*

CAP. XXXV Senex quidam magnus, quasi annorum sexaginta, audiens tales res beati, voluit tentare eum, si posset verbis suaderi, & ad scandalum facile inclinari, & vt contigit, si condemnaret aliquem. Et habitans prius in monasterio abbatis 75 Seridonis, exijt & venit Alexandriam: & sumit conuersationem hominibus quidem reprehensibilem, sed Deo gratam, qui dat (vt ait Dauid) singulis secundum cor eorum. Ingressus itaque ciuitatem, scribit omnes quæ notæ erant meretrices, & cœpit laborare opuscula, & accipere per singulos dies siliquam vnam. Cum ergo occumberet sol, manducabat 76 vnus ærei lupinos, & intrabat ad vnam meretricum, & dabat ei æreos nummos, & dicebat: Dona mihi noctem istam, & noli fornicari. Et manebat iuxta eam nocte illâ, obseruans eam ne fornicaretur. Stabat ergo à vespere in vno angulo cellulæ vbi dormiebat mulier, psallens & orans pro eâ, & mittens genuflexiones vsque ad auroram: & exiens, accipiebat verbum ab illâ, quòd nulli diceret actionem eius. Ita agebat semper, quousque vna earum manifestauit vitam eius, quòd non, vt fornicaretur, intraret ad eas, sed vt saluaret. Oravit senex, & cœpit mulier à dæmonio vexari, vt per illam ceteræ timerent, & non manifestarent eum omni tempore vitæ eius. Dicebant ergo quidam ei quæ à dæmonio vexabatur: Quid est? Reddidit tibi Deus quoniam mentita es. Vt fornicetur enim ingreditur pessimus iste, & non est aliud aliquid. Iam enim & sanctus Vitalius (hoc quippe nomen erat ei) volens hominum gloriam fugere, & animas à tenebris reuocare, dicebat audientibus cunctis, cum laboraret in opere, & solueret

Psal. 19.

*Abbas Vitalius pro-
tio feminâ
à meretricio seruauit.*

*Femina bonum eius
opus detegens à dæmonio vexatur.*

vesperi: Eamus modò, domina talis expectat nos. Vbi ergo erat ordo ipsius? Multis ergo criminantibus & illudentibus ei, dicebat: Numquid ego non vestio corpus vt omnes? Aut monachis solis iratus est Deus? Verè & ipsi homines sunt vt omnes. Dicebat itaque ei quidam: Accipe tibi vnam mulierem abba, & muta vestimentum tuum, vt non blasphemetur Deus per te, & habebis iudicium quæ scandalizantur animarum. At ille respondebat eis iterum, dicebatque se demonstrans quasi iratum: Verè non obaudiam vobis: ite à me. modò nihil aliud faciam, vt vos non scandalizemini, nisi accipiam mulierem, quatenus curam habeam domus, & faciam malos dies. qui vult scandalizari, scandalizetur: & det frontem in parietem. Quid vultis ex me? Numquid iudices constituti estis super me à Deo? Ite, de vobis curam habetote, vos pro me Deo non reddetis rationem. Vnus est iudex, & sancta dies iudicij, qui singulis reddet secundum opera eorum. Dicebat autem hæc clamans. Quidam ergo ecclesiæ defensorum, hæc multoties audientes ab eo, referebant patriarchæ quod fiebat. Deus verò sciens, quòd nollet ille sanctus offendere abbatem Vitalium, indurauit cor eius, ne crederet eis. Recordabatur enim antè memorati eunuchi: sed increpauit vehementer eos, qui contra Vitalium abbatem accusationem ei afferebant, dicens ad eos: Quiescite accusare monachos. An nescitis, quòd circa sanctæ memoriæ 77 Constantinum Imperatorem actum fuisse, conscriptiones quæ de eo leguntur, contineant? Quoniam, ait, quidam non timentes Deum, cum celebraretur 78 secunda Synodus in Nicæa, cœperunt contra se dare in scriptis famas turpes beato illi Imperatori: quidam clerici quidem existentes, quidam monachi: & ad faciem adducens sanctus Dei Constantinus accusatorem & accusatum, vtrumque audiuit. Et cum inuenisset multas talium criminatum veras esse, afferens ardentem cereum, incendit omnes, quæ datæ sunt in scriptis, malas opiniones, dicens: Verè, si propriis oculis vidissem sacerdotem Dei, vel aliquem eorum qui monachico habitu circumamicti sunt, peccantem: chlamydem meam explicarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur. Nam & in seruum Dei illum, videlicet eunuchum, ita putastis, & misistis me extram, & feci animæ meæ peccatum magnum. confundens ergo eos multum, absoluit. Seruus autem Dei Vitalius à propriâ operatione non cessabat. Deprecabatur ergo, vt quibusdam post mortem eius

Vitalius à multis calumniam patitur.

Constantinus M. criminantium se sacerdotum charitas exussit.

Ioannes istus sapiens, ne temerè iudicet.

ELEEM.

in somnis manifestaret Deus, vt non imputaretur in peccatum his qui scandalizabantur in eum: eò quòd rem quam agebat, dicerent scandalo esse plenam; & non haberet homo peccati iudicium ex eà, quidquid locutus fuisset. Multas igitur de talibus mulieribus in compunctionem induxit hæc operatio eius: & maximè, quando videbant eum nocte extendentem manus; & orantem pro vnaquaque earum: propter quod quædam earum à fornicatione cessabant, quædam verò accipiebant viros; & pudicè conuersabantur: quædam verò & modis omnibus mundum relinquentes, singularem vitam ducebant. Nullus tamen sciuit vsque ad eius dormitionem, quòd ipsius admonitione & oratione impudicæ mulierculæ à fornicatione cessarent.

Vnde quodam die exeunte eo à primâ talium mulierum diluculo, obuiat ei quidam homo immundus, intrans ad fornicandum cum eà: & cum vidisset sanctum Vitalium ex eà egredientem, dedit ei alapam in faciem, dicens ad eum: Vsquequòd pessime illulor Christi, non emendas te ab his nequitiiis tuis? Qui dixit ad eum: Crede mihi, accipies alapam à me humili, vt tota Alexandria colligatur ad clamores tuos. Nondum breui tempore transacto, dormiuit cum pace in cellulâ suâ S. Vitalius, nemine sciante omnino. Habebat enim valdè pusillam cellulam, super locum qui dicitur ⁷⁹ Porta solis. Vnde & plerumque, cum collecta celebraretur iuxta cellulâ eius in ecclesiâ ⁸⁰ Metræ, conuenientes quædam mulierularum harum, ad alterutras dicebant: Eamus, eamus: iterum abbas Vitalius collectam habet. Et venientibus eis, curabat eas. Igitur dormiente eo, vt prædictum est, in propriâ cellulâ, & nullo sciante, mox quidam demon tamquam Æthiops deformis, adstat ei qui dederat alapam abbati Vitalio, & dat ei alapam, dicens: Suscipe alapam, quam misit tibi abbas Vitalius. Et cadens, statim cœpit spumare. Congregata est igitur secundum prophetiâ Vitalij pænè tota Alexandria in violentiam, quam patiebatur à dæmone: & maximè, quia sonitum datæ ei alapæ audierunt quidam, quasi ad vnus iactum sagittæ. Post aliquantas verò horas in mentem rediens is qui patiebatur, scidit vestimenta pectoris sui, & cucurrit ad cellulam, clamans & dicens: Culpam feci tibi, ferue Dei Vitali, miserere mei. Cucurrerunt verò cum eo omnes audientes. Cum peruenisset ad cellulam sancti, exiit iterum dæmonium, iactans eum omnibus adspicientibus. Et cum ingrederentur intrò hi qui cum eo cucurrerunt, inuenerunt sanctum

stantem in geniculis suis, & orantem, & animam Domino tradentem, & in pavimento scripturam huiusmodi: VIRI ALEXANDRINI, NOLITE ANTE TEMPVS ALI-
i. Cor. 4.
 QUID IUDICARE, QUOADVSQUE VENIAT DOMINVS. Confitebatur verò & homo, qui à dæmonio vexabatur, quod sancto fecerat, & quod dixerat sanctus ei. Recitata sunt ergo beatissimo Ioanni patriarche omnia, quæ circa sanctum Vitalium acta sunt: & descendens cum clero, venit ad corpus sancti Vitalij: & cum vidisset superscriptionem, dixit: Verè hanc humilis Ioannes per Deum euasit. nam alapam quam accepit qui patitur, ego acciperem.

Tunc itaque omnes fornicariæ, & quæ abrenuntiauerunt ex eis, & viros susceperant, cum cereis & lampadibus præibant eum flentes, & dicentes: Perdidimus salutem nostram & doctrinam. Enarrabant enim iam conuersationem eius omnibus: & quoniam non propter turpem rem ad nos intrabat: & quia numquam aliquando vidimus eum super latus dormientem, aut vnâ ex nobis tenentem manu suâ. Et reprehendentibus eas quibusdam & dicentibus: Quare hæc non omnibus dicebatis, sed scandalizabatur in eo tota ciuitas? enarrabant iam capitulum, quod circa eam gestum est, quæ à dæmonio vexationem sustulit, & quia hoc timentes tacebamus. Sepulto ergo eo in multo honore, permansit is qui ab eo correctus & sanus factus est, faciens memoriam eius. Postmodum autem & renuntiauit sæculo, ingressus monasterium abbatis Seridonis in Gazâ, & suscepit cellulam abbatis Vitalij secundum fidem, & in eâ permansit vsque ad mortem suam. Et sanctissimus patriarcha multas gratias egit Deo, quia non permisit eum peccare in seruum suum Vitalium. Multi autem multum ex tunc in Alexandriâ profuerunt sibi, & hospitio recipiebant monachos: & monebantur vt non condemnaretur aliquis ab eis sicut euenerat. Fecit autem & sanitates post mortem honorabile nomen sancti Vitalij per diuinam gratiam: cuius orationibus det nobis Dominus bonam conuersationem, & misericordiam in die, quando manifestabit abscondita hominum, & nuda faciet consilia cordium.

Præcipiens aliquando dari cuidam petenti eleëmofynam, decem nummos areos tantum, conuitia ab eo patiebatur in facie atrociter ille beatus, quia non dederat ei quotquot voluit. His autem qui de obsequio erant, quærentibus cædere eum qui conuitiabatur, increpauit eos vehementer patriarcha, dicens: Sinite eum fratres: ha-

beo

Vitalius
 multas
 conuertit
 meretrices.

Fornicator
 alapam
 Vitalio im-
 pingit.

Obitus san-
 cti Vitalij.

Dæmon no-
 mine S. Vi-
 talij ala-
 pam forni-
 catori red-
 dit.

Idem à dæ-
 mone ad
 cellulam
 Vitalij li-
 beratur.

Letatur
 Ioannes,
 quòd non
 temerè in-
 diauerit.

Manifesta-
 tur virus
 Vitalij, &
 scandalum
 tollitur.

Renuntiat
 sæculo for-
 nicator, qui
 alapam Vi-
 talio im-
 pegerat.

Vitalius
 claret mi-
 raculis.

i. Cor. 4.

CAP. XXXVI.

*Pauperi
consultanti
pro arbitrio
eleemosy-
nam tollere
iubet.*

CAP. XXX.
VII.

beo ego sexaginta annos, blasphemans per opera mea Christum: & vnum conuitium non portabo ab isto? Et præcepit datori soluere sacculum, vt sineret pauperem tollere quantum vellet pretium.

*Eleemosy-
narios con-
sulit.*

Si verò aliquando audiebat sapientissimus, quoniam eleemosynator est talis: adducebat eum in hilaritate seorsum, & dicebat ei: Quomodo factus es eleemosynator? naturaliter, an teipsum violenter cogens? Vnde quidam qui ab eo interrogabantur, verecundati, occultabant quidem, quidam autem dicebant ei. Propter quod vnus interrogatus à sancto, respondit ita: Crede mihi domine, quia nihil do aut facio boni: verum tamen ipsum quod facio & præbeo, ex quibus Deus & orationes tuæ largiuntur, ita facere assueui. Eram prius valde immisericors & crudelis: & semel damna pertuli, & in subtilitatem deueni: cœpit cogitatio mea dicere mihi: Verè si esses eleemosynator, non relinqueret te Deus. Statui ergo per singulos dies dare quinque æreos nummos pauperibus: & cum cœpisssem dare, statim satanas prohibebat me, dicens: Verè quinque nummi isti sufficiunt domui ad olera, aut ad balneum percipiendum: & statim, tamquam si de faucibus natorum meorum priuarem eos, nihil dabam. Cum ergo vidissem quòd superarer à vitio, dico puero meo: Per singulos dies furare, me nesciente, quinque nummos, & da eleemosynam. Sum ego enim trapezita, domine. Ille verò benetaciens, cœpit furari ³¹ denos. Erat autem quando & filiquam. Cum ergo vidisset, quia benedicebamur, & diuitiis abundabamus, cœpit & tremisses furari, & dare. Semel itaque admirans benedictiones Dei, dixi ei. Verè multum profuerunt tibi quinque nummi illi: volo ergo vt des decem. Tunc dicit mihi & puer, subridendo: Vade, ora furtis meis. Nam verè hodie non haberemus quem manducasssemus panem. sed si est fur iustus, ego sum. Tunc ergo dixit, quoniam tremissia dabat & filiquas etiam, & ex fide illius, assueui domine de animo dare. Ædificatus ergo sanctus valdè, dixit ad eum: Crede mihi, multas conuersationes patrum legi: tale aliquid non audiui.

CAP. XXX.
VIII.

Malitiam reseruantem quemdam illustrium, contra alium principem, audiens hic magnus Ioannes, monuit eum sãpè, & suavit ad concordiam: & non potuit eum conuertere ad pacem. Semel ergo mittit & adducit eum sanctus, quasi pro re publicã: & ⁸² facit Missas in oratorio suo, nullum habens nisi ministrum suum. Cum ergo sancta benedixisset patriarcha, & orationem Dominicam inchoasset, cœperunt dicere

tres tantum illi, Pater noster. Et cum peruenissent ad sermonem: quo dicitur: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, innuit domestico patriarcha, vt taceret. Siluit ergo & patriarcha. & remansit princeps solus, dicens verbum: Dimitte nobis, sicut & nos dimittimus. Et statim conuersus sanctus, dicit ei mansuetã voce: Vide in quali terribili horã quid dicas Deo: Quoniam sicut ego dimitto, ita & tu dimitte mihi. Tamquã ab igne statim cruciatum ferens prædictus princeps, cecidit in faciem ad pedes sancti, dicens: Quæcumque iusseris domine, faciet seruus tuus. Et reconciliatus est inimico suo ex tunc cum omni veritate.

Superbum autem si videbat aliquem beatus, hunc quidem non arguebat in facie: quando autem eum in secreto suo sedentem videbat, afferebat de humilitate sermones, vt per tale magisterium sensum percuteret superbum, & modestum faceret, dicens ita: Miror domini mei, quomodo non recordatur misera anima mea humilitatis, quæ demonstrauit nobis super terram apparere Filium Dei: sed intumesco & extollor super fratrem meum, si fuero modicum aut pulchrior eo, aut ditior, aut gloriosior, aut principatum officij cuiuscumque habuero: non intelligens diuinam vocem, quæ dicit: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris: neque sanctorum voces cogitans, quoniam quidam terram, quidam cinerem, quidam vermem & non hominem, quidam aut impeditioris & tardioris linguæ se nominabant: & quia Isaias, quando Deum videre meruit, vt capit homo, tunc immunda labia se habere pronuntiauit. Quid enim & sum humilis? Nonne de luto factus sum, vnde sunt & lateres? Nonne omnem quam puto habere gloriam, vt flos foeni marcescit? His ergo & huiusmodi, & aliis pluribus verbis sapientissimus, quasi de se dicens, eum qui languorem inflationis & superbiæ habebat, cauterio comburens proderat eius animam. Intelligebat enim is qui vlcus habebat, quòd de eo patriarcha hæc intimaret.

Et hoc frequenter ille à Deo honoratus, afferebat in medium, ad humilitatis argumentum, dicens: Quòd si considerassemus & cogitassemus Dei erga nos misericordiam & bonitatem, nec in cælos subleuarem oculos nostros, sed semper in humili habitu ac prudentiã degeremus. Vt enim præteream, qualiter non existentes, vt essemus, produxit nos factor, & peccato & inobedienciã deceptos, iterum viuificauit, &

*Principem
iram ser-
uantem ad
reconcilia-
tionem ad-
ducit.*

CAP. XXX.
IX.

*Superbos
sermone de
humilitate
instituto
sanat.*

Matth. 22.

Gen. 18.

Psal. 21.

Exodi 4.

Isa. 6.

Isa. 40.

CAP. XL.

*Sermo Ioan-
nis ad hu-
militatem
exhortans.*

proprio sanguine redemit à morte: & omnem terram & ipsum cælum in obsequium hominum subdidit: sed & nunc, qualiter peccantes non dissipat, sed longanimiter magis expectat immobilis illa natura, & patiens ille oculus: & nobis plerumque blasphemantibus, ipse consolatur & blanditur per miserationem suam, desursum pluuias propter vitam nostram tribuens. Quantos malos operarios, pergentes vt occidant aut furentur, tegit & non tradit, ne capiantur & puniantur? Quantos existentes in nauibus in pelago, vt prædentur obuantes sibi naues, & occidant qui in eis sunt, non permittit in profundum demergi, sed imperat mari ne absorbeat eos, expectans conuersionem malitiæ ipsorum? Quanti ⁸³ peierant corpus & sanguinem eius sacrosanctum, & patitur & longanimiter agit, non reddens eis hîc aliquid difficile? Quantos in itinere latrocinantes, non tradit in cibum obuiantibus sibi bestiis? Quantos euntes in cõcaua terrarum, & itinerum seditiones operantes, protegit, vt non consumantur à custodientibus canibus, vel etiam hominibus? Et me interdum aut cum meretrice recumbente, aut cum his qui se inebriant, aut cum turpia loquentibus conuersante, aut cetero quolibet sæculi huius implicato peccato, apis quidem circumfertur, & valles & alueos circuit, quærens colligere fructum, vt dulce faciat mihi guttur, quod fœda & iniqua pronuntiat: vna autem festinat per calorem maturari, vt repleat os & lætificet cor, quod factorem suum præuaricatum est. Flores inuicem se præoccupant, vt delectent oculos, qui fornicationibus & alienis mulieribus ad luxuriam innuunt. ⁸⁴ Ficus turbatur, quatenus perueniat, vt repleat manum per magnitudinem, & os per dulcedinem, quod tenet & basiat alienam mulierem. Talia ergo, inquit, opera fratres agentes, & tales retributiones recipientes à benigno Deo, qualem debueramus habere prudentiam, considerantes nouissimam nostram & horrendam horam? Multum enim de memoriâ mortis & exitu animæ disputabat semper ille beatus, ita vt frequenter quidam ad eum superbo schemate intrarent & ridenti vultu, & inconsiderato oculo; & exirét humili more, & compunctâ facie, & lacrymantibus oculis. Propter quod & dicebat: Quia (vt æstimo ego humilis) sufficit ad salutem assiduè & dolenter cogitare, & sollicitudinem habere de morte, quoniam nemo nobis in illâ horâ compatietur, aut comitabitur ex virâ istâ, nisi opera bona nostra. Et quomodo Angelis venientibus & properantibus turbatur tunc anima, si in-

uenta non fuerit præparata? quomodo ro-
gat, vt addatur sibi modicum tempus vitæ,
& audiet: Quid enim? Tempus quod vixisti,
& benè consumpsisti? Et iterum dicebat
tamquam de semetipso: Quomodo humi-
lis Ioannes transire poteris bestias arundi-
neti, quando obuiant tibi exactores? Væ
qualis timor & tremor obtinet animam
tunc rationem ponentem, tantis exquisito-
ribus tam amaris & immisericordibus? Ete-
nim sanctus iste in memoriâ semper retine-
bat, quod sancto ⁸⁵ Simeoni, qui in colum-
nis stetit, per reuelationem factum est no-
tum: Quia (vt ait) exeunte animâ è corpo-
re, obuiant ei cum adscenderit à terrâ in
cælum, chori dæmonum, singuli in proprio
ordine. Obuiat ei chorus dæmoniorum su-
perbiæ, inuestigat eam, si habeat opera eo-
rum. Obuiat chorus spirituum detractio-
nis: adspiciunt si quando oblocuta sit, &
pœnitentiam non egerit. Obuiant iterum
superiùs dæmones fornicationis: scrutan-
tur si recognoscant in eâ voluptates suas. Et
quando à terrâ vsque ad cælum misera ani-
ma positura rationem peruenerit, seorsum
ab eâ sancti Angeli stabunt, & non adiuua-
bunt eam nisi bonitates suæ. Hæc confide-
rans hic nobilis, perterritus pro tali horâ &
solicitus factus est, ferens in memoriam &
sancti Hilarionis eloquium: quia cum è vitâ
egressurus esset, formidauit, & dixit animæ
suæ: Octoginta annos, ô humilis anima, ha-
bes seruiens Christo, & times exire? Exi,
quia misericors est. Et dicebat sibi patriar-
cha: Si is qui octoginta annos seruiuit Chri-
sto, & mortuos suscitauit, & signa fecit, ti-
muit amaram illam horam, quid habes tu
humilis Ioannes dicere aut facere, quando
obuiauerint in faciem tuam crudeles illi &
immisericordes exactores & inquisitores?
Ad quantos poteris rationem reddere, ad
eos qui exquirunt de mendacio, ad eos qui
de detractioe, ad eos qui de crudelitate,
ad eos qui de auaritiâ, ad eos qui de memo-
riâ mali, ad eos qui de odio, ad eos qui ex-
quirunt de periurio? Et dementatus dice-
bat: Deus, tu eos increpa: nam omnis for-
titudine hominum eis resistere non valet. Tu
Domine, da nobis ductores sanctos Ange-
los, qui custodiant & gubernent nos: mul-
ta enim est contra nos eorum insania, mul-
tus tremor, multus timor, multum pericu-
lum pelagi aëris huius. Si enim de ciuitate
in ciuitatem super terram ambulantes, de-
precamur eos qui nobis ductores sunt, ne
in præcipitia cadamus, aut in agrestium be-
stiarum loca, aut in flumina infinita, aut in
inaccessibiles & inuios montes, aut in latro-
num manus, aut in eremum incomprehen-
sibilem

Psal. 67.

Anima
egrediens
de corpore
dæmones
obuiant, ut
sua in eâ
opera qua-
rant.Vita Hila-
rionis c. 38.Creatura
ingrati-
tudinis erga
Deum ho-
minem ar-
guunt.Vtilis cogi-
tatio de
morte.

fibilem aut inaquosam, & pereamus. Quot ductoribus fortibus & diuinis custodibus opus habemus, pergentes longâ viâ hac & æternâ, videlicet, quæ ex corpore est egressio, & ad cælum adscensio? Hæ sunt sapientiâ plenæ beati ad se & ad omnes doctrinæ: hæ sunt eius quotidianæ curæ atque meditationes.

CAP. XII. Multam autem & de sanctâ statione curam habebat, & sollicitudinem demonstrabat. Vnâ enim dierum volens multos refecare, vt non egredierentur post solutionem sancti Euangelij de ecclesiâ, & otiosis sermonibus pro oratione vacarent, quid fecit? Reliquit mox, postquam lectum est sanctum Euangelium, ecclesiâ: & ipse exiit, & sedit cum turbâ. Omnibus verò obstupentibus, dixit ad eos iustus: Filioli, vbi oues, illic & pastor. Aut intrate intrò, & ingrediemur: aut manete hîc, & hîc manebo. Ego propter vos descendo in sanctam ecclesiâ: nam poteram facere mihi met Missas in episcopio. Semel ergo & bis fecit hoc ipsum schema ille beatus. Erudiuit & in hoc plebem magnificè, & emendauit: timebant enim, ne iterum id ipsum schema faceret eis ille semper memorandus.

CAP. XLII. Loqui autem in sacrario omnino non permittebat, sed in conspectu omnium foras mittebat eum, dicens: Si quidem vt orares, venisti huc; in hoc mentem tuam & os tuum vacare exopta: Si verò propter locutionem, scriptum est: Domus Dei domus orationis vocabitur: noli ergo facere eam speluncam latronum.

CAP. XLIII. Hoc autem erat admirabilius sanctissimi huius patriarchæ, quoniam nec monachicam vitam ducens, neque in clero moratus in ecclesiâ: sed & ⁸⁶ feminæ legitimè dudum coniunctus, ita tenuit vigorem ecclesiæ ab ipso initio quo patriarcha consecratus est: & in talem sublimitatem exaltatus est, vt multos eremitarum & in arctâ vitâ degentium superaret.

CAP. XLIV. Volens autem nec huius boni esse inexpectis, videlicet monachicæ vitæ connumerationis, studet rem talem: Congregans duos ordines sanctorum monachorum, statuit in eis omnem vtilitatem tribui de villis suis in ciuitate suâ: & faciens eis cellulas in duobus oratoriis Dominæ nostræ sanctæ Dei genitricis, & sancti Ioannis, quæ ipse à fundamentis ædificauerat, dicens amantissimis Deo monachis ita: Ego post Deum vtilitatem corporalem vestram procurabo, vos autem spiritualis habetote meæ curam salutis. Vespertina & nocturna vigilia mihi apud Deum imputetur: quidquid verò in cellulis vestris officij feceritis, pro vestris sit

animabus. Hoc autem fecit, volens sollicitiores efficere Dei amicos monachos. Vnde & permansit Deo talis grata constitutio ordinum: & ad similitudinem monasterij ex his ciuitas pænè viuunt, in diuersis locis peruigiles hymnodias Deo referens.

Et hoc beatus iste ita omnes docebat, & contestabatur dicens: Nullatenus aliquando hæreticorum communionis, imò coinquinationis participemini, etiam si omni vitâ vestrâ ex aliquâ impulsione vel necessitate, communionem Catholicæ Ecclesiæ non inuenientes, sine communionem permanferitis. Si enim, ait, vxorem corporalem legitime possidentes, in regione aliquâ longinquâ absque istâ tempore multo morantes, relinquere hanc & alij copulari, à Deo & legibus prohibemur: si verò hoc egerimus, punimur: quomodo putas, Deo per rectam fidem & Catholicam Ecclesiam coniuncti, vt ait Apostolus, aptaui vos vni viro virginem castam exhibere Christo, si orthodoxam & sanctam fidem adulteraeritis per communionem hæreticorum, non in futuro sæculo tormenti, quod expectat hæreticos, erimus facti participes? Communio enim, ait, ideò dicitur, eò quòd communem faciat, & firmet communicantem quibus communicat. Ne igitur, quæso, ait, o filij, huiusmodi oratoriis applicetis.

Cum omnibus bonis suis & hoc beatus hic possidebat, quòd (vt dictum est) non condemnaret proximum, nec condemnantes reciperet. Dicam verò & eius doctrinam de hoc omnibus proficuum: Iuuenis quidam rapiens monacham, fugit Constantinopolim. Hoc discens iustus, tristis factus est vsque ad mortem. Tempore verò aliquo transacto, confedente eo vnâ dierum in honorabili cimiliarchio cum quibusdam clericis, & sermonem animæ vtilem mouente, venit in medium & memoria iuuenis, qui ancillam Dei rapuerat: & cœperunt, qui sancto confidebant, anathematizare talem iuuenem, tamquâ qui duas animas perdiderat, suam videlicet & sanctimonialis. Compescuit ergo & refecauit eos beatus, dicens: Ne sic, filij, ne sic: nam ostendam vobis, quia & vos duo peccata facitis: vnum, quia transgredimini mandatum dicentis: Nolite iudicare, vt non iudicemini: deinde, quia nescitis certiùs, si vsque hodie peccent, & non pœniteant.

Legi enim vitam patris, aliquid tale habentem: quia in ciuitate quadam duo monachi abierunt in ministerium. Et cum transfiret vnus per locum, clamabat ei vna fornicaria, dicens: Salua me pater, vt Christus meretricem. Ille verò hominum confusio-

Egredientes ante missam Missam dextere corrigis.

Colloquia in ecclesiâ prohibet.

Matth. 21.

CAP. XLIII.

Omni tempore vigore ecclesiâ seruat.

CAP. XLIV.

Duos monachorum ordines alit.

Vitandam hæreticorum communionem monet.

2. Cor. II.

Communio quid?

CAP. XLVI.

Neminem cõdemnat, ne, cõdemnantes recipit.

Etiam publica peccata non iudicanda.

Matth. 7.

fufionem omnino non curans, dixit ei: Sequere me. Et tenens eam per manum eius, exiit publicè de ciuitate, omnibus aspicientibus. Facta est ergo fama, quia abbas accepit mulierem Domnam Porphyriam (ita enim vocabatur mulier.) Pergentibus ergo eis, vt mitteret eam in monasterium, inuenit mulier in vnâ ecclesiâ puerum in terram proiectum, & sustulit eum vt nutrirer illum. Itaque post annum quidam venerunt in patriam, vbi erat abbas & Porphyria, quæ fuerat de meretricibus: & videntes eam habere puerulum, dicunt ei: Veraciter bonum abbati pullum genuisti. Nondum enim sanctum schema acceperat. Euntes ergo Tyrum qui viderât eam, (inde enim abbas tulerat illam,) diffamauerunt, quia genuit de abbate Porphyria, & nos vidimus puerulum oculis nostris simulantem ei. Quando ergo cognouit ex Deo abbas obitum suum; dicit nonnæ Pelagiæ: sic enim mutauit nomen eius, quando tradidit ei sanctum schema: Eamus Tyrum, quia habeo illic responsum, & volo vt venias mecum. Illa verò non valens contradicere ei, secuta est eum: & venerunt ambo, habentes & puerulum septem annorum existentem. Cùm ergo ægrotasset abbas in infirmitate ad mortem, adscenderunt ad visitationem eius de ciuitate vsque ad centum animas. Et dicit: Afferte prunas. Itaque cùm venisset ⁸⁷ thuribulum plenum prunis, tulit & euacuauit eas in vestimentum suum, & dixit: Credite fratres, quia sicut Deus rubum custodiuit incombustum ab igne, sicut nec tunicam hanc meam incenderunt prunæ istæ: ita nec ego agnoui peccatum mulieris, ex quo natus sum. Et omnes mirati sunt, quomodo non ardebat vestimentum ab igne: & glorificauerunt Deum habentem occultos seruos. Ex occasione autem nonnæ Pelagiæ quondam meretricis, aliæ fornicariæ secute sunt eam, abrenuntiantes mundo, cùm eâ pergentes in monasterium eius. Seruus enim Dei monachus, qui totonderat eam, postquam satisfecit omnibus, tradidit Deo spiritum in pace. Ideò, inquit, dico vobis filij, ne præcipites ad condemnanda & iudicanda fitis aliena. Multoties enim peccatum fornicationis vidimus: pœnitentiam verò eius, quam fecit occultè, non adspeximus. Et est, quia furtum facientem quemdam vidimus: suspiria verò & lacrymas quas produxit Deo, nescimus. Et nos quidem habemus eum, qualem vidimus illum, furem, aut fornicatorem, aut periurum: apud Deum verò recepta est occulta eius confessio & pœnitentia, & est ab ipso pretiosus. Omnes igitur admirabatur super doctri-

nâ industrij pastoris huius atque magistri.

Duobus clericis calceamenta facientibus, & iuxta se laborantibus: vnus quidem habebat filios multos, & vxorem, & patrem, & matrem: vacabat verò ecclesiæ sine intermissione, & omnes post Deum alebat de arte suâ. Alter verò quamuis doctior esset illo, eò quòd non permaneret in ecclesiâ, sed etiam Dominicis diebus laboraret, nec seipsum tantum nutrire valebat. Inuidebat ergo iste vicino suo. & vnâ vice non sufficiens inuidiam, dicit ei cum irâ: Vnde tu sic diues factus es? Ego verò vacans plus arti meæ quàm tu, in paupertatem deueni. Dicit verò ei, volens facere eum vacare ecclesiæ: Inuenio pretium in terrâ, & inde paulatim diues factus sum: sed si vis, semper voco te, & veni mecum: & quidquid inuenerimus, accipies dimidium. Cùm ergo acquiesceret ille, & sequeretur eum eūtem ad ecclesiam, sine intermissione benedixit ei Deus, & diuitem fecit eum. Tunc dixit ei ille bonus consiliarius: Vidisti frater ⁸⁸ vnum mendacium propter Deum, quantum profuit animæ tuæ & substantiæ tuæ? Crede, nihil inueniebam aliquando in terrâ, vt æstimasti gratiâ pretij: sed quoniam dixit Dominus, *Quærite primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adicientur vobis: idcirco occasionem feci, tantum vt seducerem te: & ecce non sine causâ laboraui, sed inuenisti, & superinuenisti. Hoc igitur discens sanctus patriarcha, fecit illum bonum consiliarium presbyterum, tamquam dignum: erat enim lector.*

Et quidem hætenus antè memoratus Dei cultor Mennas, qui fuerat vicedominus sanctissimæ ecclesiæ Alexandrinorum magnæ ciuitatis, enarrauit nobis. Sequentia autem vilitas mea depinxit; quædam verò à quibusdam, quibus dignè credendum est, audiui. Dicentibus ergo nobis in prædictis in quodam capitulo, quòd multâ spiritali dilectione patriarcha & Niceta patricius adinuicem colligati essent, dignum indicium talis exhibitionis præsens existit capitulum.

⁸⁹ Quando permittente Deo pro peccatis nostris, futurum erat vt traderetur Alexandria sine Deo Persis, reminiscens pastor dicentis: Cùm persecuti vos fuerint in ciuitate istâ, fugite in aliam: fugam arripuit in propriam patriam, videlicet in Cyprum, in ciuitatem suam. Vnde occasione acceptâ, præfatus Niceta patricius dixit ad sanctum: Obsecro, si inueni gratiam ante te, ne digneris fatigari vsque ad reginam ciuitatem, & benè acceptas preces tuas donare piissimis Imperatoribus. Ille verò multæ fidei

viri

Abbas quidam Tyriam meretricem Porphyriam conuertit.

Pelagia ei nomen imponit.

Purgat se à suspitione sceleris & scandali, veste illa sâ ignè serens.

Cauendum temerariū iudicium.

CAP. XL. VII.

Clericus calcearius vacans ecclesiâ, fit diuor alio assiduo opere.

Matth. 6.

CAP. XL. VIII.

A quibus reliqua scriptor hausit.

Sup. c. II.

Matth. 10.

Fugit Ioannes in Cyprum.

viri consentiens, obediens ad hoc factus est Deo & voluntati eius: & à se datum honorem quantus erat, circa beatum ostendere volente. Fatigatâ igitur naui multipliciter à vi ventorum, in quâ sanctus cum Patricio erat, & in profundum mittenda: videt sæpè memoratus Patricius, & optimates qui cum eo erant, vnâ nocte, in quâ tempestas facta est, patriarcham modò quidem cum pauperibus per nauim vbique circumcurrentem, modò autem iterum cum eis manus in cælum extendentem, & ab alto adiutorium abstrahentem. Cum què ⁹⁰ in Rhodum peruenissent adscendentes, videt expergefactus à Deo vocatus hic quemdam eunuchum coruscantem formâ, & aureum sceptrum in dextrâ tenentem, assistentem sibi & dicentem: ⁹¹ Veni iube, Rex regnantium querit te. Nihil ergo statim negligens, aduocat patricium Nicetam, & dicit ei cum multis lacrymis: Tu quidem, ô domine, ad terrenum Imperatorem me vocasti: sed præueniens cælestis, antè vocauit exiguitatem meam. Et rerulit ei eunuchi, imò Angeli visionem, quæ apparuerat sibi. Gaius ergo & tristis factus idem gloriosissimus vir, impedire sanctum non potuit. Abundè igitur sanctis eius repletus orationibus, & Imperatoribus has deferens, cum multo honore redire ei in Cyprum iussit.

Per Angelum vocatur ad Deum.

Niceta patricio vocatâ suam aperit.

CAP. XLIX

Testamentum Ioannis Eleemosynarij.

Quanta pauperibus dederit, & quam pauper moritur.

Adueniente ergo eo in propriam ciuitatem, quæ ⁹² Amathunta vocabatur, testamentum proprium scribere citò ministris suis præcepit. Velociter verò & sine dilatione chartam & calamum præsentantibus, præcepit sacrum illud os scribere sic: Ioannes seruus, propter eam verò quæ supposita est mihi sacerdotij dignitatem, Dei gratiâ liber. Gratias ago, Deus, tibi, quoniam exaudisti miseriam meam, rogantem bonitatem tuam, ne inueniretur morienti mihi nisi vnus tremissis. Inueniente enim me in honorabili episcopio sanctissimæ ecclesiæ Alexandrinorum magnæ ciuitatis, quam per indulgentiam Dei suscepi, quando in eâ consecratus sum episcopus, circiter octoginta centenaria auri, & quæ intrauerunt mihi ab amicis Christi, panè numerum hominis transcendunt: in seipsam mentem colligens, & cognoscens hæc omnia dominatoris omnium esse, festinaui ea quæ Dei erant, Deo dare. Vnde & quod remansit mihi hoc tremisse, Dei & hoc existens, iubeo dari his qui sunt Dei. O gloriosa res! ô deuotionem sancti! Non attedit, sicut debuisset, suis; quod faciunt multi qui in diuitiis sunt, qui Dei dona aut ex iniustitiâ collecta, tamquam propria, & tamquam si ea secum ferre possunt, thesaurizant, & non

largè egenis præbent: sed illa quærebat, quæ semper manent, & aliquâdo non minuuntur. Vnde sine mendacio repromissionibus non est fraudatus, quæ asseuerant ex personâ Dei, quoniam qui glorificant me, glorificabo. Verè enim magnificè glorificauit sanctum hunc, qui in suis semper bonis glorificatus est Dominus. Non enim ferens nobilis hic, temporali vitâ suâ conuiescere sancta & digna laude bona, quid egit? Xenodochia, gerontocomia, atque monasteria à fundamentis ædificans, & choros sanctorum monachorum statuens, incessabilem veræ iustitiæ memoriam possidet, per ea quæ celebrantur in eis bona opera. Quod enim de his qui mala agunt, & successores priorum malorum post mortem in vitâ hac relinquunt, ait Domino plenus Apostolus: Quoniam quorundam peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium; quosdam autem & subsequuntur. ⁹³ Hoc e contra de hoc beato dicendum est: Quoniam quorundam iustitiæ manifestæ sunt præcedentes in regnum cælorum, quosdam autem & subsequuntur: de quibus vnus & iste extitit. Et quoniam non fabula, neque ad gratiam est, quod dictum constat: testimonium nobis perhibeat planè, quod mox in pretiosâ eius dormitione gestum est prodigium. Tradente enim eo & commendante propriam animam in manu Domini, vt ait alicubi Sacra littera, Iustorum animæ in manu Dei sunt: & hanc ei vt sacrificium immolatum offerente, cum recondendum esset honorabile eius corpus honorificè, & cum congruo sacerdotibus ritu in quodam oratorio sancti miraculorum factoris ⁹⁴ Tychonis, fit quoddam tale signum gloriosum.

Iacebant in quodam tumulto, vbi & iustus hic reponendus erat, duorum quondam episcoporum, qui antè dormierant, sancta veraciter corpora sanctorum: quæ & in naturâ exanimi interim degentia, tamquam si viua reuerà essent, æqualem sancto honorem tribuerunt. Cum enim beati corpus inter duos illos componendum esset, honorantes summum pastorem pastores, & multam eius fiduciam apud Deum reuerentes, simul & mirantes, Dei iussione tamquam viui ⁹⁵ corpora sua separantes, in medio sacrum hunc susceperunt, honorem & & ipsi ei præceptione Dei, sicut à Deo honorato offerentes: & omnibus statim ostendentes, quæ à Deo ei donata est, gloriam atque sublimitatem. Quod maximum & gloriosissimum miraculum, non vnus, neque decem, neque centum viderunt, sed omnis turba quæ conuenit ad pretiosam eius sepulturam.

1. Reg. 2.

Xenodochia, gerontocomia, & monasteria ædificauit.

1. Tim. 5.

Sap. 3.

CAP. L.

Ioanni duorum episcoporum corpora in medio loci cedunt.

Aliud

ELEEM.

CAP. II.

Mulier
peccato
gravi per
Ioannis
suffragium
veniam
queris.

Matth. 18

Ioan. 20.

Pittacio
peccatum
inscribit.

Aliud autem eius gloriosius, quod quidem adhuc viuens in carne cœpit miraculum, sed postquam migravit ad Deum, compleuit, sermo commemorare tentabit. Mulier quædam de eâ, quæ sanctum protulit, ciuitate existens, cum audisset eum venisse ⁹⁶ à Rhodo, & Angelum ei ibidem apparuisse, & vocationem ad communem Dominum ei denuntiasse: peccamen grauiissimum in se recognoscens, quod nec auditus hominum posse intrare affirmabat: fidem inambiguam sumens, ad sanctum cursum peruenit. & pedes eius comprehendens, cum lacrymis multis clamabat, & dicens secretò sancto: Peccatum, ô ter beate, habeo misera, quod ad aures hominum venire non potest: & scio, quod si vis, potes id mihi indulgere. dixit enim vobis Dominus: Quoniam quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælis: & quæcumque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælis: & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Hæc verba audiens à muliere sanctus, & timens, si petitionem eius refutaret, noxius eius tormenti fieret; dum posset liberari à proprio peccato per fidem quam habebat in eum, dicit ad eam humiliter: Si utique credis, ô mulier, Deo, quod per infelicitatem meam ignoscatur tibi crimen quod dicis, confitere mihi hoc. Quæ dixit: Non possum domine dicere id: neque enim potest auditus hominum portare illud. Dicit ad eam iterum sanctus: Et si erubescis, vade & scribe illud, si nosti litteras, & fer mihi. Illa iterum respondit: Vere, domine, nō possum. Expectans, ergo modicum quid tacens, dixit ei: Non potes scribere & bullare, & afferre mihi? Tunc dixit ei: Possum, domine, hoc facio, rogans honorabilem & angelicam animam tuam, ne soluatur, neque vllō modo inueniatur à quolibet ⁹⁷ pittacium hoc aliquando. Verbum igitur accipiens à Deo honorabilis, quod nullus homo solueret aut legeret eius pittacium, abiens scripsit propria manu peccatum, & bullans portauit beato. Suscipiens ergo sanctus pittacium, post quinque dies ad Dominum profectus est, nemini aliquid de huiusmodi pittacio aut disponens, aut indicans. Mulier itaque fortuitu, imò dispensatione Dei, non existens in ciuitate die, in quâ translatus est in pace de sæculo isto ad aliud patriarcha, volente & in hoc demonstrare Deo, quantam apud eum, utpote proprius famulus, fiduciam possidebat. Sed post vnā diem reconditionis pretiosi eius ²⁸ lipsanī adueniēs, cum audisset dormitionem eius, amens & desipiens propemodum

facta est, existimans pittacium quod dederat, in episcopio relictum, omnibus faceret culpam eius manifestam. Citò ergo resiliens, & priorem fidem suam indubitabilem super animam resumens, arcam à Deo honorati apprehendit: & sicut viuenti ei veraciter, ita turbata perhibebat: Homo Dei, tibi hoc peccatum non potui enarrare, eò quod supra modum existeret graue: & ecce nunc omnibus factum est forsitan manifestum & cognitum, vtinam non tibi rem meam manifestassem. Heu heu mihi! putans confusionis absolutionem inuenire, confusio omnibus facta sum; pro medelâ blasphemiam recepi. Quid mihi ad te opus erat secretum animæ meæ patefacere? Tamen non deficiam neque diffidam, neque remouebo à tumulto lacrymas, vsque dum satisfactionem de petitione meâ accepero. Neque enim mortuuses sancte Dei, sed viuis. Scriptum est enim, quia iusti in perpetuum viuunt. Iterumque eadem verba aliumens, dicebat: Nihil homo Dei peto à te, nisi vt certum facias cor meum, quidnam de dato tibi pittacio factum sit? Deus ergo qui dixit aliquando ad Chananaeam: Fides tua te saluam fecit, ipse & hanc certam fecit. Tribus enim diebus perseuerans ad sepulcrum sancti, & cibum aut potum omnino non gustans: tertiâ nocte, dum rursus cum lacrymis eisdem duros ac fideles sermones beatissimo diceret, ecce egreditur Dei famulus de tumulto suo, oculatim apparens cum duobus episcopis, qui cum eo iacebant, ⁹⁹ vno hinc, & altero hinc aspiciantibus, & dicit ad eam: Vsquequod mulier hos qui hic sunt, commoues, & non dimittis eos quiescere? Infuderunt enim stolas nostras lacrymæ tuæ. Et hæc dicens, dat ei proprium pittacium bullatum, dicens: Suscipe, recognoscis hoc? solve, adspice. Et in seipsam ex visione veniens, vidit iterum sanctos ingredientes in proprium locum: & soluens, inuenit litteras suas deletas, & subscriptionem sub eis, habentem sic: PROPTER IOANNEM SERVVM MEVM, IOANNES DELETVM EST PECCATVM TVVM. Quis loquetur potentias Domini, ô amici & fratres? Quis ita misericors & amator hominum, faciens voluntatem timentium se, & glorificans glorificantes se, & per miraculorum operationes magnificans eos? Non autem in hoc loco solum, in quo pretiosa dormitio eius facta est, gratia quam habuit apud Deum, manifestata est, sed vbiq̄ longius claruit.

Eadem enim die, in quâ ad Deum ex hac vitâ beatus iste profectus est, quidam eorum qui angelicam vitam & schema monachi-

Sap. 5.

Matth. 15.

Triduo
mulier ad
sepulcrum
Ioannis
perseuerat.

Ioannes à
sepulcro
surgens
mulieri
pittacium
reddidit.

CAP. III.

Sabini vi-
sio de ani-
mâ Ioannis.

nachicum habent, vir admirabilis & indu-
strius, Sabinus nomine, Alexandriae habi-
tans, vidit quasi in excessu mentis factus, di-
uinitus honoratum Ioannem de proprio
episcopio egredientem cum clero omni ce-
rea portantem, & ad Imperatorem eun-
tem, tamquam eunucho quodam (vt ipse
dicebat Sabinus) cubiculario hunc vo-
cante, postquam ianuam episcopij exiit,
quod significat proprii corporis separatio-
nem, & vnam puellam vt Solem, suscipien-
tem eum, & manu tenentem, & super ca-
put coronam ex oleæ ramis circummami-
ctam. Mox ergo agnouit sanctus Sabinus

Eleemosyna
Ioannis a-
nimam ad
Deum de-
duct.

Obiit Ioan-
nes die san-
cti Menna.

Sup. c. 7.

CAP. LIII.

Alterius
visio de
beatitate
animæ
Ioannis.

migrationem patriarchæ ad Dominum
ipsâ horâ fuisse factam. Quapropter adno-
tantes quidem mensem & diem, erat enim
celebris, videlicet 100 sancti martyris Men-
næ, quibusdam venientibus de Cypro per-
cunctantes quidam qui habitabant Alex-
andriæ de migratione sancti patriarchæ,
agnouerunt veram fuisse visionem: eò
quòd eadem horâ fieret, in quâ obiit bea-
tus, & maximè de exemplo puellæ, quæ
manu tenebat eum. Acceperat enim re-
promissiones ab eâ sanctus, sicut in præce-
dentibus verbis Vitæ diximus: Quia si me
possides amicam, ego te ante Imperato-
rem introducam: quod & reuerà fecit.

Non autem ex hoc tantum omnes satisf-
factionem acceperunt, quòd eleemosyna
& misericordia quam habuit circa egentes,
eum in cælorum regnum deduxerunt: sed
quia alius eorum qui habitabat ciuitatem
Alexandriam, timens Deum, vidit ipsâ no-
cte, in quâ & sanctus Sabinus, omnes pau-
peres & orphanos atque viduas, oleæ ramos
baiulantes, & in patriarchæ obsequio eun-
tes, & ad ecclesiam pergentes. Non solum
duo, aut decem, aut centum satisfactiones
sunt, per quas scimus clarè, quoniam San-
ctorum numerum meruit memorabilis
hic: sed ecce & aliæ, quas subsequens forma
ostendit.

CAP. LIV.

Hymnodia enim anniuersaria post mul-
tum temporis dormitionis sancti celebrata,

in templo superius memorati sancti Ty-
chonis, vbi pretiosum lipsanum beatissimi
patriarchæ Ioannis repositum est: erat au-
tem quæ colebatur sacra vigiliæ hymnodia,
annuæ recordationis sancti miraculorum
factoris Tychonis. Is, qui est miraculorum
Dominus, volens ostendere omnibus, quali
honore seruum suum sanctum Ioannem
dignum fecerit, placuit de honorabili eius
lipsano vnguenti saniferam suauitatem
emanare, quâ vniuersi in lætitiâ freti glo-
riam retulerunt Patri & Filio & Spiritui
sancto; vero scilicet Deo nostro, qui pro-
prios Sanctos gloriâ glorificat infinitâ.

Lipsanum
eius un-
guentum
suda.

CAP. LV.

Et nullus, o amici Christi, tanti miraculi
incredulus sit. etenim vsque nunc videtur
in amicâ Christi Cyprorum insulâ, in di-
uersis Sanctis talem Dei gratiam operan-
tem, & tamquam ex fontibus vnguento-
rum suauitatem de pretiosis eorum lipsanis
profluentem, ad gloriam eiusdem bonita-
tis, & ad honorem Sanctorum eius, atque
alacritatem & zelum bonum, qui post fu-
turi sunt, hominum: quatenus secundum
imitationem eorum conuersantes, eisdem
& nos honoribus digni efficiamur à iusto
mercedum retributore Deo. Efficiamur igitur,
dilectissimi, & nos consummatore pre-
scriptarum rectitudinum sanctissimi huius
patris nostri Ioannis: & quasi incolæ exi-
stentes & peregrini in vitâ istâ, in æternum
thesaurizemus futurum, per largam quæ
indigentibus tribuitur donationem. Ete-
nim secundum diuinitus inspiratum Apo-
stolum, qui seminat in benedictionibus,
de benedictionibus & metet: & pro cor-
ruptibilibus incorruptibilia, pro tempora-
libus æterna, quæ oculus non vidit, nec
auris audiuit, & in cor hominis non ad-
scenderunt, quæ præparauit Deus diligen-
tibus se: quæ omnes nos impetremus per
gratiam & misericordiam Iesu Christi
Domini nostri, cum quo est Patri vnâ
cum sancto Spiritu gloria & honor & im-
perium, nunc & semper in sæcula sæculo-
rum. Amen.

In Cypro
multa li-
psana un-
guento
manans.

1. Cor. 9.

1. Cor. 11.

NOTATIO.

IOANNIS] *Martyrologium Ro-
manum* xxiii. *Ianuarij*: Alex-
andriæ S. Ioannis Eleemosynarij,
eiusdem vrbis Episcopi, mise-
ricordiâ in pauperes celeberrimi. *Menologium Græcū* xii. *No-
membris*: Commemoratio S. P. N. Ioannis Archi-
episcopi Alexandrini, cognomento Eleëmondinis.
Hic fuit Cyprius genere, Epiphaniij illius regio-
nis Ducis filius: qui cum omnem diligentiam at-
que operam ad virtutis studium, & Dei gratiam

conciliandam contulisset, propter vitæ splendo-
rem, Heraclio Imp. petente, factus est Archiepi-
scopus Alexandrinus. Itaque vt lucerna in cande-
labro posita, eluxit: multisque annis in sacerdo-
tio transactis, multa efficiens miracula, abundè
pauperibus & egenis vitæ necessaria suppeditans.
Vnde Eleëmonis cognomentum accepit, omni-
bus, & ipsis etiam infidelibus venerabilis migra-
uit ad Dominum. *Eadem eodem die reperitur in
Menaïs, pauculis additis.*

Quòd Baronius ad dictum xxiii. Ianuarij dicens

S ait,

ait, Græcos etiam eodem die de eo agere, licet natalis dies sit III. Februarij, nescio unde hauserit. Iam vidimus ex Menais & Menologio XII. Nouembris memoriam eius apud Græcos celebrari. Et infra in Vita cap. LII. dicitur Ioannes obiisse die S. Menne, Mennam autem Megalo-martyrem habes in Menais & Menologio XI. Nouembris, eodem cum Ioanne mense, die vix differente.

Addit ibidem Baronius, Puto hanc, inquit, ipsam (XXIII. Ian.) esse diem ordinationis eius, quam & natalem dici consueuisse & solènter etiam celebrari, supra diximus, dum egimus de Cathedra S. Petri. In Annalibus tamen tomo VIII. anno Christi DCXX. Bonifacij V. Papæ III. Heraclij Imp. XI. ait diem anniuersariam quâ obiit, esse XXIII. Ianuarij.

2. LEONTIO] Sigebertus Catalogo illust. Ecclesiæ Script. cap. LVII. Leontius Neapolis Cypriorum insulæ episcopus, scripsit vitam Ioannis Alexandrini episcopi, qui ob eximiam in pauperes misericordiam agnominatur Eleemosynarius. Tritemius Catalogo illust. Ecclesiæ Scriptorum de eo etiam agit, & nihil præter hanc vitam ex eius scriptis citat.

Plura Leontij opera enumerat Septima generalis Synodus Act. IV. Οὗτος ὁ ἀνεγνωθεὶς πατὴρ, ἐν μίᾳ τῶν πάλαιον Κύπρου ἐκκλησιῶν διέτριψε. καὶ πολλὰ ἐγκώμια καὶ πανηγυρικοὺς λόγους αὐτῷ ἔχοντι μεθ' ὧν καὶ εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. σωσεχάτατος καὶ ἁγίου τοῦ ἀγίου Γεωργίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἐλεήμονος. ἐπιμύθησε τὸ ὄσιον Σουεῶν καὶ Σαλῶ. καὶ ἑτέρα πνεῦμα ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ ὀρθόδοξος γραφίς. ἡμεῖς δὲ καὶ τὰς χεῖρας Μαυκεῖου τοῦ βεπλιώου. Hic qui lectus est Pater, in vnâ urbium Cypri, decore sacratissimo claruit, & multa præconia, & festiuos sermones eius habemus: cum quibus est etiam sermo eius in Transfigurationem Saluatoris nostri. Conscripsit autem & vitam S. Ioannis Archiepiscopi Alexandriae cognomento Eleëmonis, id est, Misericordis: quin & sancti Simeonis Simplicis, & alia quædam. Atque in omnibus sermonibus suis orthodoxus cernitur. Floruit autem temporibus Mauritij Imperatoris. Anastasius Bibliothecarius in suâ versione VII. Synodi post Simeonem addit, eum scripsisse, turbationesque propter Christum circa ea tempora in ecclesiâ factas, quod hic deest in Græco. Quare vel ipse perfectius Græcum exemplar nactus fuit, vel certe τὸ Σαλῶ, quod epitheton est Simeonis, quo simplex & stultus Syris designatur, ipse metaphrasticè explicat, ex Græco τὸ σάλου. Nam σάλος Græcis iactatio, turbatio. Quare nihil puto deesse textui Græco, sed Anastasium lapsum ambiguo vocabuli σαλῶς & σάλου.

Quæ res Baronium tom. VIII. anno Christi DCXIV. & anno DCXX. labendi occasionem præbuit, ut existimari Leontium hunc historiam sui temporis scripsisse incipientem à Mauritio narrare eas quæ fuerunt in Ecclesiâ perturbationes. Eadem habet Posseninus noster in Apparatu Sacro. Quare liber ille non excidit, nec alicubi delitescit, quia numquam scriptus fuit. Nec rectè priore loco apud Baronium, & apud Posseninum dicitur Leontius Constantiæ episcopus, imò Neapolis fuit.

Habes in eadem Synodo Actione eadem citatos aliquot libros Leontij contra Iudæos pro Christianorum apologiâ, ex quibus etiam quadam adducit Ioannes Damascenus Orat. III. de Imagin.

Baronius Notatione ad Martyrologium Romanum XXIII. Ianuarij, existimat duplicem Leontij editionem & translationem esse inter se diuersam; quarum alterâ aliqua habentur, quæ in alterâ desi-

derantur. Est quidem duplex editio, & translatio Vita Ioannis Eleemosynarij, sed diuerso auctore, vna auctorem habet Leontium, quæ hætenus existit in Vitis Patrum, & habetur tomo II. Lipomani. altera auctorem habet Metaphrastem, quæ habes apud Lipomanum tomo V. & Surium tomo I.

3. ANASTASIO] Sigebertus supra cap. CIV. Anastasius iubente Nicolao Papâ transtulit in Latinum vitam Ioannis Eleemosynarij, scriptâ Græcè à Leontio episcopo. Idem de eo habet Tritemius supra, ubi plura alia ab Anastasio à Græco translata recenset.

4. DOMNUM] Ita manuscrip. Gemblacensis & Praefat. Aquic. deest hæc inscriptio editis. Domnus olim usurpatum, cum de hominibus ageretur loco Dominus quod soli Christo venerationis ergo reseruantur. Infra in hac Vita cap. XLVI. Domna Porphyria.

5. LEONTIUM DE VITÆ RESIDUIS] Leontius agit de Vita residuis Ioannis Eleemosynarij, quæ videlicet à Ioanne & Sophronio eius Vita prioribus scriptoribus fuerant prætermittæ, ut ipse Leontius asserit sequenti præmio.

6. ABSQVE VICARIO DEI] Egregia hic habes Pontificis elogia, quod sit Vicarius Dei, clauiger cæli, auriga spiritualis Israël, vniuersitatis Pontifex, vnicus Papa, singularis pastor, specialis pater, omnium arbiter.

7. PROPTER FISTVLAM PLVMBEAM] Non absimilis apud D. Augustinum libro IV. de Doct. Christ. similitudo: Bonorum ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. Quid enim prodest clavis aurea, si aperire quod volumus non potest? aut quid obest lignea, si hoc potest? quando nihil quærimus, nisi patere quod clausum est?

8. IOANNEM ET SOPHRONIUM] Horum de Proem. Ioanne Eleemosynario scripta nondum mihi videre contigit. Horum & mentio infra cap. XXXI.

9. CYRUM ET IOANNEM] Infra cap. XXX. ad templum sanctorum victoriosorum martyrum Cyri & Ioannis. Martyrologium Romanum XXXI. Ianuarij: Romæ viâ Portuensi SS. martyrum Cyri & Ioannis, qui post multa tormenta pro confessione Christi capite truncati sunt.

10. PHILOCHRISTIS] Editi hætenus philosphis. sic & inf. cap. XII. & mutuo accepit à multis philochristis. & cap. XXV. Vidit in somnis iam dictus vir philochristus.

11. CRVCICVLAM ARGENTEAM] Ecce morem Christianorum è collo gestandi cruciculas.

12. VSQVE AD SILIQVAM VNAM] Isidorus libro XVI. Orig. cap. XXIV. Siliqua, vigesima quarta pars solidi est, ab arboris semine vocabulum tenens.

13. TREMISSEM] Editi libri addunt, id est tertiam partem solidi aurei. quod interpretamenti vice in textum irrepit. Isidorus ubi supra: Tertiam partem (solidi) idè dixerunt tremissem, ed quod solidum faciat ter missus. Inf. cap. XXXVII. tremissia.

14. MENNAS] Narravit hic Leontio Acta omnia Ioannis Eleemosynarij, quæ habentur à cap. II. vsque ad XLVII. ut ibi in textu dicitur.

15. VICEDOMINVM] Id est, œconomum seu dispensatorem ecclesiæ: paulò antè de eodem: Cui & erat ordinans dispensationem sanctissimæ ecclesiæ.

16. SVPER PACEM] Intelligit diaconum, qui ante sacrum pronuntiabat ειπὼν, pacifica. quæ erant certa formula, quas habes in Euchologio.

17. IN

17. IN HONORABILI SECRETO] *Metaphrastes*, ἡ δὲ τῶ σιγῆτος, qui erant à secreto.

18. CONSECRATVS EST DIVINO IVDICIO] *Baronius* tomo VIII. anno Christi DCX. *Bonifacij IV. Papæ IV. Heraclij Imp. I. Joannis in Patriarcham Alexandrinum consecrationem ponit.*

CAP. III. 19. CANCELLARIOS] *Infrà cap. v. Cancellariorum, & ecclesiæ defensorum. & cap. XXI I I. Conuocat per cancellarium suum monachum. Apparet hic officium esse ecclesiasticum. Vide Onomasticon.*

20. IN VNA CAMPANA STATERA] *Editi*: in vnâ Campanâ, id est, iustâ & æquali staterâ. *Isidorus* libro XVI. *Orig. cap. XXIV.* Satera Campana à regione Italiæ nomen accepit, vbi primùm eius vsus repertus est. Hæc duas lances non habet; sed virga est signata libris & vnciiis, & vago pondere mensurata. vnicuique autem ponderi certus est modus, nomini bus propriis designatis.

21. MODIO, ET ARTABE] *Editi*: modo, & artabâ, id est mensurâ modios tres continente, & tertiam partem modij. *que est explicatio, artabæ. quam explicationem in margine habebat manuscrip. Aquicincl. Isidorus* libro XVI. *Orig. cap. XXV.* Artaba mensura est apud Ægyptios, sextariorû LXXII. composita ex numero, propter LXX I I. gentes vel linguas quæ orbem impleuerunt.

CAP. V. 22. ECCLESIAE DEFENSORVM] *Infrà cap. XXIII.* ceciderant eum ecclesiæ defensores. *Et hoc officium est ecclesiasticum. Vide Onomasticon.*

23. HODIE] *Tale olim Titi Imperatoris dictum apud Suetonium in TITO c. VIII. quod in Metaphraste est, Τὸ μὴ βασιλεῦσαι σήμερον ἐπι μὴ ἐνα δὲργασίαι.*

CAP. VI. 24. PERSÆ] *Contigit hæc Persarum incurso & depredatio in Syriam anno Christi DCXIV. Bonifacij Papæ IV. Heraclij Imp. V. ut habet Paulus Diaconus historiâ Miscellâ ex Theophane lib. XV I I I. Anno v. imperij Heraclij ceperunt Persæ Iordanem bello, & Palæstinam, & Sanctam ciuitatem, & multos in eâ per Iudæorum manus interfecerunt, id est (ut quidam aiunt) millia nonaginta: isti enim ementes Christianos, prout vnusquisque habere poterat, occidebant eos: Zachariam verò Ierosolymitanum præfulem comprehensum & pretiosâ & viuifica ligna S. Crucis cum multâ prædâ abduxerunt in Persidem. Huius calamitatis miseriam deflet Antiochus monachus Palestine variis homiliis. Vide Baronium dicto anno Christi, & Adonem in Martyrol. XIV. Septemb.*

25. ROGAM] *Ita rectè MS. Aquic. & editiones vet. cum Colonien. in MS. Gemblacensi est, rogandum. malè. Mox: quibus erat roga credita.*

CAP. VII. 26. VEXANTI] *Ita manuscr. Aquicincl. Editi, vexato. Sed sollemne huius aui Scriptoribus, ita similia verba usurpare. Ita sæpè in sequentibus libris tribulantes pro tribulati.*

27. LIGATVRAM] *Græcè Metaphrastes: ἡ δὲ σιγῆτος. Infrà cap. XXV. ligaturam auri.*

CAP. VIII. 28. ADHVC] *Editi, Adrione. Quod unde irrefert, nescio.*

CAP. IX. 29. ENTHECAM] *Vet. editio & Colonien. enthecâ, id est archam. Nota IC. entheca, & posterioris aui Scriptoribus. Cassianus* libro IV. *Instit. capite XIV.* Cumque totam enthecâ cœnobij suam credat esse substantiam. *Hic infrà cap. XXVI I.* Erat autem summa multa enthecarum suarum.

30. PHARVM] *Ita vterque manuscr. & Metaphrastes Græcè φάρων. Malè in editis, forum. Intelli-*

git locum prope Alexandriam notissimum. Idem habes infrà cap. XXV.

31. PENTAPOLI] *In Metaphraste est Decapoli.*

32. LOGOTHETÆ] *Editi vet. Logothetæ, id est rationatoris. Colonien. ratiocinatoris. manuscrip. Aquicincl. superscribent, id est causarum & sermonum positoris. Erat Logothetarum certum inter ecclesiasticos officium, de quo plura in Onomastico.*

33. COLLECTA] *MS. Aquic. superscribent: id est, distributiones ad pauperes.*

34. NOTITIAM XENII] *Notitia, hic est pittacium, ut mox sequitur. Apud Metaphrastem Græcè est χάρτων, chartam.*

35. PITTACIVM] *Sapius hæc vox hic occurrit. Significat paruum schedulam. Vide Onomasticon.*

36. OBSECO TE NONNA] *Ita rectè vterque manuscr. & vet. editio. Non rectè in Colonien. nonne. Hoc loco Nonna notat Dominam. Eadem vox & alibi in his libris occurrit. Infrà cap. XLVI. Nonna Pelagia.*

37. ET SANCTVM MEVM MENNAM] *Intelligit, opinor, Mennam Oeconomum ecclesiæ tempore Joannis nostri, ut habetur suprâ cap. I. Notus aliàs Mennas sanctus martyr.*

38. NICETA PATRICIVS] *Videlicet, filius Gregoræ patricij per Alexandriam & Pentapolim. ut habet historia Miscella ex Theophane anno I. Heraclij, libro XVIII. apud Paulum Diaconum.*

Quod Nicetas regnum arctari dicit, eò facere existimat Baronius tomo VIII. anno Christi DCX. Bonifacij V. Papæ III. Heraclij Imp. XI. quod habet Paulus Diaconus in historiâ Miscellâ libro XVIII. Anno XII. imperij Heraclij, mense Aprili, die IV. Indictione X. Imperator Heraclius celebratâ sollemnitate Paschali mox secundâ feriâ vesperi motus est contra Persidem. Sumptis autem mutud venerabilium domorum pecuniis aperiâ coarctatus, accepit etiam ecclesiæ magnæ multa candelas ferentia, simul & alia vasa ministratoriâ. Quibus conflatis exarari fecit in his numos aureos & argenteos plurimos.

Porrò, subdit Baronius, collectio eiusmodi pecuniarum non facta est Constantinopoli tantum, sed & in aliis totius Imperij ciuitatibus, in quibus pretiosum aliquid inuentum esset. Legati sunt in Orientalem plagam ab Imperatore Quastores viri quidem insignes: Alexandriam autem & in uniuersam Ægyptum missus est Nicetas patricius. Hic igitur cum Alexandrina ecclesiâ pecunias in fiscum inferre conaretur, nactus est aduersantem Ioannem Alexandrinum episcopum, qui cuncta solebat in pauperes erogare, cum negaret se daturum, quod suum non esset, sed pauperum.

Sed pace Baronij dixerim, non quadrat hæc cum atate & historiâ Ioannis. Siquidem Paulus Diaconus eam pecunia exactionem ponit anno XII. Heraclij, Baronius verò anno XI. eiusdè Imp. At, vel ipso Baronio ibidem teste, Ioannes anno XI. Heraclij obiit. Accedit quòd tam Leontius quàm Metaphrastes in Ioannis Vita asserunt, post hanc Ioannis & Niceta de pecuniâ contentionem, eos amicos inter se vixisse, adeò ut Ioannes post factus sit eius compater: an liberos eius & sacro fonte suscipiens? Et ipsa Leontij & Metaphraste narratio satis indicat, hanc contentionem non ultimo Ioannis anno, sed longè antè contigisse.

39. BVLLAM] *Manuscr. Aquic. superscribit, id est sigillum. Infrà c. LI. Bullare, item pittacium bullatum. Sapius hæc vox in variis Auctoris eo signifi-*

gnificatu occurrit, uti & in Vita S. Basilij supra cap. x. Vids Onomasticon.

CAP. XII. 40. COSMA] *Iam ante Ioannis tempora inualuerat in ecclesiâ Alexandrinâ labe Simoniacâ, ad quam extirpandam Gregorius Papa lib. xi. ep. xlix. Indict. v l. Enlogium Alexandrinum episcopum hortatur.*

41. SVBTILITATE] *Editi subtilitate, id est tenuitate & paupertate. Inf. cap. xxxvii. rursus eodem significatu occurrit.*

42. ET SANCTO ALTARI ADSTITISSET] *Græcè apud Metaphrastes: Αὐτὸς ἦ τὸ ἐπίματι ἑστῆς ἄς. quod Hernetus vertit: cum ipse autem adstaret in tribunali. imò altari: ita enim Græcè in re sacrâ ἑστῆς accipitur.*

CAP. XIII. 43. SANCTVM VELVM EXALTATVRO] *Metaphrastes clarius: Κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν, ἐν ἣ τὸ ἱερὸν ἑτάπητα σμα ἦλθ' εἶδον ἀφαιρεῖται δ' ὄρων: Eâ ipsâ horâ, in quâ sacrum velum aufertur à sanctis donis. Sic in Guilielmo Bibliothecario de Vitis Pontiff. cap. cxii. in Stephano VI. velothera circa altare, habes. Contulit in eadem basilicâ Apostolorum (Iacobi & Philippi) cortinam lineam vnam, velothera serica tria in circuitu altaris. Atque ibidem sapius habes vela circa altaria.*

44. INTIMAT DIACONO FACIENTI ORATIONEM, QVAM DIACONVS SOLITVS FACERE ERAT, VT REINCIPERET A CAPITE] *Metaphrastes: Διηκοῖ τῶν διακόνων τὴν συνᾶπλὴν αἰτησὴν ἐπὶ τῶν λαθεῖν: Significat diacono vt connexam resumat petitionem. Anastasius interpres videtur legisse, συνᾶπλὴν pro συνᾶπλῶ. Nisi potius paraphrastem egerit. Nam συνᾶπλῆ à diacono dici solita oratio, quæ & διακονικὰ dicebatur. quod fortè hic in Græco fuit. De utraque vide Euchologium.*

45. CIMILIARCHIVM] *Occurrit & infra capite xlv i. Editi: cimeliarchium, id est secretarium principale. & ita in manu sc. Aquic. superscriptum erat. Propriè κειμηλιαρχεῖον cimeliarchium est vestiarium seu archiuum cimeliorum, vbi ornamenta & donaria ecclesiæ reponerentur. Anastasius Bibliothecarius in Vitis Pontificum cap. lxxii. in Seuerino: Sigillauerunt omne vestiarium ecclesiæ, seu cimelia episcopij, quæ diuersi Christianissimi Imperatores seu Patricij & Cõsules pro redemptione animarum suarum B. Petro Apostolo reliquerant. Cimelia hæc, vestiariorum gazæ dicuntur Guilielmo Bibliothecario in Vitis Pontiff. cap. cxii. in Stephano VI. Quid mirum si vestiariorum gazas ablatas reperit, qui sacraria perquirens, de pluribus donariis & ecclesiarum ornamentis pænè nihil inuenit.*

46. MALI MODI CLERICVM] *Quod explicat manu sc. Aquic. superscribendo: id est, malos mōres habentis. Græcè fortè fuerit κακὸς κληρικός.*

CAP. XIV. 47. DEIFERI QVIDEM SS. PP.] *Cuius hæc sententia sit, nondum mihi compertum.*

48. MVLTVM ERGO CONTRA SE SECRETO CONTENTENTES] *Editi: Coram secretario contententes. M. S. Gemblac. contra se acriter contententes. Manuscrip. Aquic. coram secreto contententes.*

49. MITTENTIBVS IGITVR AMBOBVS METANOIAM] *Editi addunt: id est pœnitentiam siue recognitionem. Quid sit βαπτισμὸν μετάνοιαν iam explicui ad Vitam S. Basilij cap. xi. n. 54. Infra capite xxxv. Et mittens genuflexiones.*

CAP. XV. 50. GEORGIVM] *Ita uterque manu sc. ita & Me-*

taphrastes. Colonienfis editio, Gregorium. Baronius tomo viii. anno Christi dccc. Bonifacij V. Papa iii. Heraclij Imp. xi. quia apud Nicephorum in Chronico Ioannem Georgium in episcopatu Alexandrino sequitur, existimat hunc illum esse consobrinnum eiusdem Ioannis, de quo hic agitur. rationem coniectura sua addit; quòd antiquitus in more esset positum Ecclesiæ Alexandrina, vt defunctis illis episcopis, qui præstantiores fuissent, & eam illustrassent Ecclesiæ, aliquis ex eorum propinquis successor eligeretur, vt vidimus de Cyrillo nepote Theophili in locum eius subrogato. Hactenus Baronius.

Valdè ego dubito an eâ tunc etate esse potuerit Georgius Ioannis nepos, vt episcopi Alexandrini munere fungi possent: quem hoc capite flentem instar pueri vel adolescentis habemus.

51. POSTQVAM CORONATVS EST IMPERATOR] *Quod de more hoc, dum coronatus est Imperator, hic dicitur, non memini alibi legere. Consultò hoc imitatus est Ioannes Eleëmofynarius, & post eum alij aliud non absimile excogitarunt. Illustre exemplum edidit Maximilianus I. Imperator, cui cum displicuisset palatium, quod apud Oenipontem fabricabatur, aliam se domum, quæ magis placitura erat, adificaturum se esse affirmabat. Eaque die sarcophagum cum omni suppellectile libitinariâ clam parari iussit, eumque omnibus expeditionibus secum vexit, & quàm diligentissimè singulis noctibus conseruari iussit. Arbitrabantur plerique aulici, thesaurum aliquem illic conseruari: alij nonnihil librorum, quibus historia veteres continerentur. Caesar verò subridendo, in rei cuiusdam sibi omnium charissima vsum, deferri illum dicebat. Ita refert Reinhardus Lorichius Hadamarius.*

Sic olim Philoromus presbyter Galata annos sex in sepulcris mortuorum habitasse dicitur, vt mortis formidinem superaret. Palladius cap. cxiii. Heraclides cap. xxxii.

52. STUDIOSI] *Quid hic in Græco fuerit, dinare non possum. κοινὸν ἀποκρίσει respondet Latino verbo. Sed qui hi studiosi? Metaphrastes habet: Qui præfecti erant operi.*

53. SANCTVM MODESTVM PATRIARCHAM IEROSOLYMORVM] *Ita legendum ex manuscripto Aquicinctino. Vetus & Colonienfis editio, sanctum & modestum. Modesti huius sapius meminit Antiochus monachus Laura Sabæ abbatis, qui hoc tempore vixit, in epistolâ ad Enstathium præpositum monasterio Datalena Ancyræ ciuitatis Galatiæ, quam habes in eiusdem Antiochi Pandectæ. In quâ hæc huc facientia: Modestus sanctitatis eximie vir (de quo non semel dictum) non eorum modò prouidam gerit curam sollicitus, quæ per hanc vastam eremum sparsim dissecta sunt, monasteriorum, sed & moderandæ huic ciuitati, ac vniuersæ circum finitimæ regioni solerter prospicit, Deo eidem cooperante in omnibus. Hic enim ad viuum nobis exprimit imaginem noui cuiuspiam Beseleëlis, aut certè Zorobabelis. Gratiâ etenim plenus Spiritus sancti, templa Saluatoris nostri Iesu Christi, quæ quidem barbarico igne conflagrarunt, in sublime erigit omni prorsus digna veneratione, puta ædes sanctæ Caluarie, ac sanctæ Resurrectionis, domum insuper dignam omnî honore venerandæ Crucis, quæ mater ecclesiarum est, sed & sanctæ Assumptionis ædem à fundamentis exædificauit: adè vt per hæc lata initia de futuris quoque spes amplissimas concipiamus, idque*

Baron. t. 4. an. 412.

CAP. XIII

CAP. XII

idque vel ob eos maximè, qui huc sperantur venturi ab externis regionibus, sancta hæc loca ut adorent, ut omnes in commune glorificemus Deum.

Patriarcham Ierosolymorū, & alij Auctores Modestum ponunt præfuisse Ierosolymorum ecclesia. Acta Anastasij Persæ xxi. Iannarij: De eo refert ad Modestum, qui sedi præerat Apostolicæ. Suidas in Heraclio: Εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀρίτετος, ἢ Modēs ω ἀρχιερεὶς ἢ τὸ αὐτὸ κληθῆναι τὰ τὴν ἑσπερίαν, Ierosolyma profectus Modesto Pontifici & eius clero monstravit. *Menea Græcorum diem illi assignant.* xvi. Nouembris, & Γερεσοδίου ἀρχιεπισκοπον, Ierosolymorum archiepiscopum vocant.

Baronius tomo viii. anno Christi dcxvi. Dens dedit Pape ii. Heraclij Imp. vii. Quod, ait, Zacharias viveret, non alius admissus est Ierosolymorum episcopus, cum non liceret in eodem loco episcopos duos esse; licet ob episcopalem præfecturam idem, vivente adhuc Zachariâ, fuerit nominatus Ierosolymorum Præfectus, ut in Actis S. Anastasij martyris, dum agitur de eius Baptismo post Zachariæ reditum per Modestum Ierosolymis exhibitio. Sed reuera si non episcopus, loco tamen episcopi, usquedum idem postliminio rediit Zacharias, Modestus illam administravit ecclesiam, cuncta restituens.

54. MILLE RESTES SICCATORVM PISCIVM, QVI MENOMENÆ] Ab hoc reste, quo siccati pisces & allia colligantur, existimo hodieque vulgò dic, *een riss* vel rest buckinghly, *een riss* auyn.

Menomenas existimo esse, quas Plinius lib. xxxii. cap. xi. Mænas vocat.

CAP. XX. 55. PSIATHVM] Manuscript. Aquic. superscribit, id est mattam, iam aliquoties de eo dictum. Vide Onomasticum.

56. VT GLOMVS TREMENTES] Ita editi & manuscriptus Gemblac. sed in manuscript. Aquic. est, ut glomus trementes.

57. ZEMATE] Ita MS. Aquic. & superscribit, id est iacturâ aquarum ubi carnes coquantur, vel fermento aut fæce. MS. Gemblac. Zimate. Editi, schemate. malè.

58. RACHANELLÆ] Ita uterque MS. & Aquicinēt. superscribit, id est panniculi. Editi: recanellæ. malè. Formantur rachanellæ à rachanæ, ut infra vocantur cap. xxxvi. Quamquam utrumque puto esse p̄x̄n. Vide Onomasticum.

59. EXPOLIARE DIVITES, ET IPSVM ETIAM HYPOCAMISIVM, &c.] Sanè intellige. ipse se explicat, cum dicit beneuolè auferendum. Nec enim furandum, ut quis eleëmofynas largiatur. Augustin. serm. xxxv. de verbis Domini: Hoc (Facite vobis amicos de mammonâ iniquitatis) quidam malè intelligendo rapiunt res alienas, & aliquid inde pauperibus largiuntur, & putant se facere quod præceptum est, &c. De iustis laboribus facite eleëmofynas. Ex eo quod rectè habetis, date, &c. Nolite velle eleëmofynas facere de fœnore & v̄suris. Fidelibus dico.

Hypocamifium. Manuscript. Gemblacens. yppocamifium. MS. Aquicinēt. yppocamifium, cum superscriptione, id est vestimentum, quod subtus camisiam est. quod post in omnes textus editos irrepsit.

60. QVOD CIRCA S. EPIPHANIVM ET IOANNEM] De hac historiâ vide Vitam S. Epiphaniij x. Iannarij.

CAP. XXI. 61. A MANCIPIO] Id est pistrino. Hoc paucis notum. Vide Onomasticum.

62. IN VNA QVIDEM ACIE] An intelligit lancem trutinæ? An in Græco erat ἐλάγξ, ambiguum vocabulum, quod & trutinam & aciem exercitus significat? Vide Onomasti con.

63. VAVE] Editi veteres ve ve. Colon. Papè!

64. ESOPHORIVM] Manuscr. Aquic. explicat, id est vestimentum interius, quod interula, vel fibula collo appensa vocatur. Vide Onomast.

65. ET SALVTAREM SANCTVM ABBATEM CYRVM] Explicatiuus Metaphrastes: ad adorandum sanctos Cyrum & Ioannem. Erat horum celebris Alexandria memoria, & templum quoque iis dicatum. Vide sup. cap. i. n. 9. CA. XXIII.

66. IMPIGRE] Ita rectè in manuscriptis. Vetus editio impingere. Coloniensis iniungere. CAP. XXIV

67. SANCTIS THEOPHANIIS, ET DOMINICA SANCTA, ATQVE SANCTA PENTECOSTE] Triplici hoc tempore pro eo qui defunctus putabatur collecta facta. Simile exemplum de vinculis captivi solutis, dum sacrum pro eo tamquam defuncto fieret, habet Gregorius hom. xxxvii. in Euang.

68. ORAVIT QVIDEM EI] Puto intelligi, orauit pro eo. Infra cap. xxxvi. Vade, ora furtis meis. CAP. XXV.

69. THOLOS] De hoc adificij genere vide Onomasticum. CAP. XXVI

70. CVM STOREIS ET RACHANIS] Manuscr. Aquicinēt. cum toris & rachanis. MS. Gemblac. cum storis & rachanis. vetus editio: cum florib & raconis. Coloniensis: cum storeis & racis. Dicuntur hic rachanæ, unde supra cap. x. dicta sunt rachanellæ.

71. ADRIA] Coloniensis editio: Adhira. Sed uterque MS. ut impressi. CA. XXVII

72. VOLENTES] Ita uterque manuscr. Editi, volebant. Sed mutarunt veriti barbari, *mun. sic* infra, cap. xxxiii. initio Audiens pro Audini.

73. SEVERIANITIS] Intelligit, opinor, Acephalos hereticos, qui paulò ante tempora Ioannis Eleëmofynarij orti circa annum dxiij. à Seucero Antiocheno episcopo. de quo Euagrius hist. Eccl. libro iii. cap. xxxiii. & xxxiv. CAP. XXXI

74. GALLODROMI] MS. Aquic. superscribat: mangones discurrentes & fraude decipientes. Ita & textus editionis veteris & Coloniensis. Sic apud Palladium est ἀναδορῶν, quod vertunt mercatorem negotiantem in Hispaniâ. CA. XXXIV

75. SERIDONIS] Infra hoc capite: Ingressus monasterium abbatis Seridonis in Gazâ. Occurrit S. Seridon vel Siridon episcopus in Martyrologio Romano ii. Iannarij. CAP. XXXV

76. VNIVS ÆREI LVPINOS] Ita supplet manuscr. Aquic. quod deest editis. MS. Gemblac. habet, vnus nummi ærei pretium.

77. CONSTANTINVM] Habetur historia apud Sozomenum lib. i. cap. xvi. Theodoretum libro i. capite xi.

78. SECVNDATA SYNODVS IN NICEA.] Imò prima generalis in Niceâ: nisi fortè ante eam aliqua particularis Synodus ibi habita sit vel intellige secundam Synodum in Niceâ respectu Synodi Apostolorum, qua omnium prima generalis fuit.

79. PORTA SOLIS] Locus Alexandria, cui proxima est ecclesia S. Metra, ut hîc sequitur.

80. IN ECCLESIA METRÆ] Editio Coloniensis, in ecclesiâ matre. Vetus, in ecclesiâ metre. Manuscr. Aquicinētinus, in ecclesiâ metra. Manuscr. Gemblacensis, in ecclesiâ meretriculæ. Metras, fess Metra-

Metranus martyr Alexandria xxxi. Ianuarij. Martyrologium Romanum xxxi. Ianuarij: Alexandria natalis S. Metrani martyris, qui sub Decio Imp. cum ad iussionem paganorum nollet impia verba proferre, illi totum eius corpus fustibus colliserunt, vultumque & oculos præacutis calamis terebrantes, ipsum extra urbem cum cruciatus expulerunt, ibique lapidibus oppressum interemerunt.

CAP. XXX-
VII. 81. DENOS] Ita uterque MS. Editi denarios. Iubebat dominus, ut quinque numos furaretur, ille denos furabatur.

CAP. XXX-
VIII. 82. FACIT MISSAS IN ORATORIO SVO, NULLVM HABENS NISI MINISTRVM SVVM] Ecce usum in Ecclesiâ celebrandi Missas priuatum.

CAP. XL. 83. PETIERANT CORPVS] Ita uterque manuscr. Vetus editio, petierant corpus. Colonienfis: indignè percipiunt corpus.

84. FICVS TVRBATVR] Ita vetus & Colonienfis editio, & manuscr. Aquicinët. At in manuscr. Gemblac. est, ficus tunditur.

85. SIMEONI, QVI IN COLUMNS STETIT] Visio hæc deest in Vita Simeonis Stylita sup. At autem eum stetit in columnis, quia varias columnas institit idem Simeon. Vide supra in Vita eius, cap. v.

CAP. XL-
III. 86. FEMINE LEGITIME DVDM CONIVNCTVS] Non ait femina coniunctum cum Patriarcha esset, sed dudum, & iam olim. Clare Metaphrastes initio Vita eius.

CAP. XLVI 87. THVRIBVLVM] Simile castitatis exemplum sup. in Vita S. Basilij cap. ix.

CAP. XL-
VII. 88. VNVM MENDACIVM PROPTER DEVM] Cave intelligas vllâ vquam ratione mentiendum. Ipse se explicat quomodo piam hanc fraudem intellexerit, etsi alter verum in terrâ pretium inuentum existimabat.

CAP. XL-
VIII. 89. QVANDO PERMITTENTE DEO] Baronius tomo VIII. anno Christi DCXX. Bonifacij V. Pape III. Heraclij Imp. XI. Porro, inquit, qui exscripsit ex prototypo, Metaphrasten paraphrasticè aliquid addidisse ad Acta Leontij, non negamus, ut que postea addidit haud veritate constantia verbis istis: Hic reuerà bonus pastor, diuinus inquam Patriarcha, credens Principi pastorum Christo, qui iubet: Si persecuti fuerint vos in vnâ ciuitate, fugite in aliam: cum esset Alexandria tradenda Persarum manibus, diuinâ prouidentia illinc quidem recedit, migrat autem in suam patriam Cyprum, suum ei corpus largiturus, ut quæ eum aluerat: præsciuerat enim, iam appropinquare decessum

Matth. 10.

Hoc, inquam, ab ipso addita, nulla est apud me dubitatio. Etenim Persarum incursionem factam in Ægyptum diu antè contigisse, certum est ex iis, que superius dicta sunt: quo tempore ipse nequaquam suam reliquit ecclesiam, etsi laterbas, ne captiuus duceretur, captasse potuit. Ceterum huius Alexandria profectiois alia causa longèque diuersa fuit. Cum enim virtutem tanti viri Nicetas patricius cognouisset, optauit eum ducere ad Imperatorem Constantinopolim, quo ab ipso perceptâ benedictione, securior ille ad Persicum bellum proficisceretur. id quod demonstrant ipsius verba Leontij, que sequuntur. Hætenus Baronius.

Optassem equidem, Baronio in memoriâ habuisse, quod scripserat in Martyrologio Romano ad diem xxiii. Ianuarij, ubi ait duplicem esse editionem & translationem Actorum Ioannis: non de periodo illâ, quasi à Metaphraste inserta sit, illi in mentem venisset. Nam

& Leontius, quem hic edimus, eandem periodum habet; ut nulla mihi dubitatio sit, quin & Metaphrastes eam ex Leontio hauserit.

Etsi verò anno VI. Heraclij (cui Baronius Christi annum DCXV. assignat.) habeat Paulus Diaconus in Historia miscellâ libro xviii. Persas Ægyptum depopulatos; tamen statim ad propria redierunt. Post verò imminet grauis tempestas, quâ non tantum opes, sed & vita Christianorum periclitabatur; de quâ idem Paulus: Anno XI. imperij Heraclij durus Chosroes iugum suum super omnes homines fecit in effusione sanguinis & ratione tributorum. Atque eam tempestatem fugit Ioannes noster, quâ occasione arreptâ (ut narrat Leontius & Metaphrastes) Niceta patricius eum ad Imperatorem deducere voluit, qui se iam ad bellum contra Persas accingebat, ut illi videlicet benedictionem suâ impertiretur.

90. IN RHODVM] Ita uterque manuscr. Editi, interdum. Notissima insula Rhodus.

91. VENI IUBE] Ita manuscr. Aquicinët. Gemblacensis, veni. Editi, venire iuberis. Vox hæc iubeo. à posterioris æui Scriptoribus variè usurpata. Aurelius Victor: Maximianum Imperatorem iubet. Idem: Cæsarem iubet. Quod Casaubonus Notis ad Elium Verum Spartiani caput, pro creat. sic non iubere dictum notat pro prohibere, in Alexandro Seuero Spartiani.

92. AMATHVNTA] Ita formabantur hoc seculo nomina. Amathus Ptolomæo est oppidum Cyprî. ut à Persis Perfidos formabat Perfida nominandi casu, ita ab Amathus Amathuntis formauerunt. Amathunta, etiam nominandi casu. CAP. XLIX

93. HOC ECONTRA] Totum hoc membrum contrarium, & tamen sensui necessarium, deest omnibus editionibus. Suppleui ex utroque manuscripto.

94. TYCHONIS] Manuscr. Aquicinët. Thiconis. manuscr. Gemblacensis. Tichonis. edui Tyronis. Omnino Tychonis legendum, cuius memoria exstat in tabulis Ecclesiasticis. Martyrologium Romanum xvi. Iunij: Amathuntæ in Cypro S. Tychonis episcopi tempore Theodosij iunioris. Menologium Græcum & Menæa xvi. Iunij.

95. CORPORA SVA SEPARANTES] Simile exemplum habes in alijs Sanctorum Vitis. CAP. L.

96. A RHODO.] Ita uterque MS. Editi, Arbo do. pessimè. CAP. LI.

97. PITTACIVM] Ita uterque MS. Editi, peccatum. Sed pittacium rectum esse, suadent sequentia. Scribitur plerumque pyctacium vel pietacium, πύκτις est libellus, epistola, tabella. Vide Onomast. Simile exemplum in Vita Basilij supra cap. x.

98. LIPSANI] Ita rectè uterque MS. & Aquicinët. super scribebat: id est, corporis vel reliquiarum. Vnde Colonienfis fecit, ipsa.

99. VNO HINC ET ALTERO HINC ASPICANTIBVS] Ita manuscriptus Aquicinëtinus. Editi: vno hinc & altero inde ei assistentibus. Ex lectione Aquicinëtini codicis fors quis diuinabit legendum, assistantibus vel aspectantibus. Representant veterem lectionem, si forte proba sit, & alibi etiam reperitur. Inuenio in Glossis Isidori: Aspita, ruina. Ita & in Glossario MS. Camberonens.

100. S. MARTYRIS MENNÆ] Festum eius occurrit in Menologio & Menæis xi. Nouembris. Et tamen in isdem Ioannis festum ponitur xii. Nouembris. An hoc factum ex Translatione festi, quod Menas celeberrimus erat martyr toto Oriente notus? ut Ioanni diem sequentem dederint? CAP. LII.

V I T A
 S A N C T O R V M
 E P I C T E T I P R E S B Y T E R I 8. I V L I I.
 E T
 A S T I O N I S M O N A C H I,
 A V C T O R E I N C E R T O.

CAP. I.

TEMPORIBVS 2 Diocle-
 tiani profanissimi im-
 peratoris, erat quidam
 presbyter in partibus
 Orientis, nomine Epi-
 ctetus, religiosam vitam
 agens, & castus in omni

*A puero
 pius Epi-
 ctetus.
 Psal. 118.*

1. Reg. 2.

*Miracula
 facit.*

suâ conuersatione existens. Hic namque à
 paruâ ætate in seruitio Domini enutritus,
 exercebatur in omnibus iustificationibus
 Iesu Christi. Cùm autem ad maturam per-
 uenisset ætatem, vt Samuel, quondam
 ephod sacerdotale promeruit portare, eò
 quòd multa signa ac prodigia per eum di-
 uina gratia in omnibus operabatur. Deni-
 que cæcorum sæpè oculis orationibus illu-
 minabat, sed & leprosos ad se venientes
 emundabat, paralyticos sanabat, ac de ob-
 sessis corporibus dæmonia eflugabat.

CAP. II.

Igitur vnâ è diebus dum solus suâ in
 cellâ resideret, ac solitas orationes Christo
 exhiberet, quædam puella Comitæ cuius-
 dam filia, omnibus membris præter lin-
 guam tota mortua ad eum perducitur.
 Cumque pro foribus eius pater filiam po-
 suisset, ingressus ipse ad sanctum, genibus
 eius subito aduolutus, taliter clamans & di-
 cens: Miserere mei, ô homo Dei excelsi, eò
 quòd Deus tuus, totus misericors & misera-
 tor à seruis suis pronuntiatur. Ne velis me,
 quæso, proicere à facie tuâ, cùm ille gra-
 tanter suscipiat omnes ad se confugientes.
 Ego enim vnicam habeo filiam annos fe-
 re xv. ætatis agentem, sed hæc per trienniũ
 temporis à nimia paralyti dissoluta est. Ita-
 que non dubito quòd ille qui xii. annorum
 fluxũ sanguinis restrinxit, poterit, si volue-
 rit, & filia meæ per te integram incolumi-
 tatem præstare, eò quòd fidei ipsius nos vo-
 uimus, & filij sanctæ Ecclesiæ existimus, at-

Matth. 9.

que in nomine Patris & Filij & Spiritus fan-
 cti sumus baptizati. Hoc audiens sacerdos
 Domini, iussit puellam intrò ad se perducì.
 Quam cùm ante ipsius pedes pater posuisset,
 taliter pro eâ homo Dei preces profudit
 ad Dominum Deum dicens: Deus æterne,
 agitator Cherubim, qui de celo descendisti,
 vt paradiso exulatum in antiquam reduce-
 res possessionem, qui per humanitatis tuæ
 dispensationem nostram infirmitatem sus-
 cepisti, vt te nos in nostris vasis fictilibus
 possidere promereamur: quæso Domine
 quæso, dignare respicere in fidem famuli
 tui: & sicut filiam archisynagogi de mortis
 ianuis reuocasti ad vitam, ita & nunc huius
 vnicum pignus per tuam gratiam recupe-
 rare in priorem habitum dignare, vt agno-
 scat hæc generatio incredula & peruersa,
 sanctum & terribile nomen tuum colere,
 & enarrare mirabilia tua in omni tempore.

*Oratio Epi-
 cti.*

Marci 5.

Et finitâ oratione, de sanctificato oleo puel-
 læ membra vniuersa perunxit. Quæ hanc
 sanitatem ac medelam consecuta, vnâ cum
 parentibus suis Dominum benedicebat.
 Tunc sanctus Epictetus præcepit patri puel-
 læ dicens: Si cupis, ô charissime mi, vt nulla
 de reliquo infirmitas seu vexatio aliqua in
 domo tuâ præualeat, per singulas septima-
 nas cum omni tuâ familiâ Dominica Sacra-
 menta cum deuotione intimâ, & mundo
 corde percipere festina. Hæc cùm dixisset,
 lætum eum & bono animo cum omnibus
 ad propria abire imperat.

xv. anno-
 rum para-
 lyticam oleo
 sancto in-
 unctam san-
 nat.

*Patri cum
 familiâ, vt
 omni heb-
 domade
 communi-
 cet, suadet.*

Item alio tempore dæmoniacus quidam
 ad eum deductus. Quem cùm secum de-
 gere Dei homo fecisset, cœpit triduum ta-
 liter diabolus ad eum vociferari & dicere:
 O crux, ô tormenta, quæ sine causâ patior.
 Quam benè mihi semper in Phrygiæ par-
 tibus erat, quomodo quotidie hominibus

CAP. III.

EPICTE-
ET
ASTION.
*Damon
multorum
hæretico-
rum pa-
trem se
profiteatur.*

meum sacrificium ritumque suadebam? in quantis itaque honoribus ego miser illic degebam, sed nunc usque non intellexi, eò quòd leuitate quadam inde recessi & huc perueni. Ego namque sum ille, qui per Montanum plurima verba, & blasphemiâ plena protuli. Ego per Maximillam diuersa perpetravi scelera. Ego totam illam regionem ad meam culturam sordescere detraxi. Ego per Arium Alexandrinam urbem inuasi, atque ut filium Dei viui creaturam diceret, persuasi. Ego per Manem Manichæorum hæresim inuitui, atque ut mihi ieiunia consecrarent, ostendi. Ego per Donatum totam Africam deuastavi. Et ecce, nunc ab vno famulo tuo ut mancipium fugitiuum ligatus teneor, ô Christe. Hæc & plura horum dæmone vociferante, à beato viro increpatus, tertio die à suo domicilio recessit, purgataque persona Christo Domino gratias referebat.

CAP. IV.

*Cæca lu-
men resti-
tuit.*

Alio rursus tempore cæca mulier ad eum perducta est, & stans coram ipso, taliter dehebat dicens: Qui sis, agnosco, sed & quantum apud Deum valeas, credo. Ne ergo velis despiciere fletum meum, nec in vanum ducere obsecrationem meam. Totius namque prouinciæ huius medici suam in me prudentiam industriamque exercentes, in nullo prodesse potuerunt: sed & quantum in me suam artem demonstrauerunt, in tantum ego misera doloribus dissoluebar. Vnde obsecro sanctitatem tuam, ut digneris tantummodò dexteram tuam super oculos meos in nomine Christi tui imponere: & credo, quòd mox meorum luminum visio per te mihi tribuatur. Tunc sanctus Epictetus admirans huius femine fidem, dexteram suam super oculos eius posuit, glorificans Domini bonitatem, & dicens ad eam: Secundum quod credidisti ô filia, fiat tibi. Adhuc verba in ore Christi sacerdotis voluebantur, & repente patefactis oculis mulier lumen aspexit, clamans & dicens: Gloria tibi Deus Christianorum, qui non despicias peccatores in errore positos, sed propter magnam misericordiam tuam suscipis & saluas ad te conuertentes se. Et cum hæc dixisset, statim cum vniuersâ domo suâ credidit in Deum Saluatorem. Et quia satis longum est, si velimus vniuersa mirabilia, quæ per eum Dominus operatus est, studioso Lectori exponere: hæc interim pauca de multis in transcurso perstrinxisse sufficiat. nunc verò ad propositum opus reuertamur.

CAP. V.

Vnâ itaque diebus dum quidam adolescens nimium decorus vultu, & pulcher aspectu, Astion nomine, visitationis gratiâ ad

eum deuenisset, atque iuxta se eum federe beatus presbyter rogasset: ponens manum super caput eius, cœpit cum blandis sermonibus taliter ad fidem Domini cohortari dicens: Quis, inquit, es tu, ô dulcissime fili, & vnde venis, aut quo vadis? aut cuius filius seu generis sis indica mihi. At ille respondens dixit ad eum: Originem vel genus meum, qualiter beatitudini tue exponam, ô beatissime pater, ignoro. Hoc ergo quod scio, tantummodò breuiter & in transcurso tibi indicabo. Pater meus primarius vrbs huius & nimium ditissimus habetur: mater verò de illustri genere & Iuliani senatoris extitit filia, qui me quotidie quasi vnicum pignus ac pretiosissimam inspiciunt margaritam. Et sanctus ad hæc: Benè dixisti, mi nate, quia velut margaritam inspiciunt: non enim iam habent, sed inspiciunt tantummodò, eò quòd benedicta anima tua pretiosior omni margaritâ omni que metallo habetur Christo, quam sibi ipse Saluator noster iam in suum ministerium & ad seruiendum elegit ut video. Veni ergo mi nate, & respue ea quæ in mundo hoc habentur, ut cum sanctis omnibus illa in futuro percipias quæ hic non videntur. Ista enim omnia quæ hic intuentur, transitoria sunt & peritura; illa autem quæ Deus sibi feruentibus præparauit, manent in æternum, quomodo & ipse manet in æternum. Nam aurum hoc, fili, quod videtur, non est verum, sed quædam vanitas est phantasiæ, per quam in hoc mundo illuduntur animæ iustorum. Similiter & argentum quod istis oculis cernitur, falsum possidet nomen, quod ab omnibus fabricatur & limatur, tantummodò ut decipiat rapaces & suadeat insipientes. Veni ergo, & audi me, fili dulcissime, & ego tibi ostendo quale aurum tibi est eligendum, vel quale argentum sit concupiscendum, illud scilicet quod Dominus noster atque Saluator in se credentibus impartitur dicens: Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, ut locuples fias, & vestimentis albis induaris, ut non appareat confusio nuditatis tuæ. Aurum ergo hoc ignitum probatum, Christus Dominus noster est. Et, fili, qui voluerit eum in sede sui pectoris habere, statim diuitias cælestes promerebitur, & vestimentis albis induetur, id est, Fide, Spe, & Charitate, per quas de reliquo non hunc visibilem mundum tantum, sed & diabolum, quem vos ut dominum colitis, cum vniuersis Angelis eius poteris superare. Nam & pater tuus iste qui videtur, fili, non est verus pater, sed omnipotens dicitur Deus pater tuus, & idè alius dicitur ille, & alius iste pronuntiatur. Ille

*Astionem
adolescens
tem con-
uertit.*

Apoc. 3.

*Quid in-
ter sit inter
Deum &
patrem car-
nalem.*

namque

namque inuisibilis & inenarrabilis existit, hic verò visibilis & corruptibilis est. Ille incomprehensibilis permanet & immortalis, hic corruptibilis & mortalis in omnibus degit. Per illius igitur dispensationem constant vniuersa, per istius verò ordinationem nihil permanet stabilitum. Ille iussit, & factus es; mandauit, & in vtero matris formatus es; præcepit, & egressus es; imperauit, & ad hanc iuuenilem ætatem perductus es. Et quidem iste visibilis pater honorandus est, fili, non tamen sicut ille; eò quòd ille ad imaginem & similitudinem suam nos condidit & creauit, intellectum quoque ac prudentiam donauit, sensum peruigilem, & memoriam bonorum habere concessit, atque super omnia opera sua nos constituit dominatores, ex seruis in filios & fratres atque amicos nos sibi per suam gratiam adoptauit: & ideò hunc verum patrem, qui nobis tanta præstitit bona, semper cõuenit, fili, agnoscere & adorare. Nam & isto visibili patri ad hoc tantum honor est deferendus, quòd serui ministerium erga nos sæpe exercuit in parua ætate constitutos, frequenter nos dum pauit, sapius dum sollicitus fuit ad ea quæ infantia nostræ erant necessaria, dum osculata est caro quæ carnis sunt, dum sollicitudinem habuit pro visceribus propriis. Ecce itaque pro talibus causis honor ei deferendus est.

Sed & mater nostra alia habetur, fili. Non hæc visibilis, sed immortalis permanet: & quæ digne Saluatori nostro est desponsata, atque per Angelos est adornata, per prophetas exornata, per apostolos glorificata, per martyres & confessores exaltata, atque in Christo, & per Christum in cælesti thalamo est eleuata: quæ & ab hominibus hæc sancta mater Ecclesia pronuntiatur. Cuius vox, vt turturis habetur, ad cuius labia distillant aromata: scilicet apostolorum doctrina. Cuius oculi, duo sunt cæli luminaria: cuius dentes sunt candidi, & quasi de lauacro ascendentes. Quem mylticum sensum & vigintiquatuor libri sacratissimã habent in figurã. De cuius manibus stillat myrrha, quod est iustitia & fides vera. Cuius decem digiti, decalogi virtutem continent & sacramentum. Cuius vbera duo sunt Testamenta: Mosai- ca scilicet lex, & Euangelij gratia. Cuius pedes similes sunt aurichalco: cuius venter & interiora, sacratissimi fontem Baptismi, & omnium gentium declarant regenerationem. Veni ergo, dulcissime mi nate, & huius verissimæ matris tuæ vbera suge: & acquiescens monitionibus, respue quæ in hoc sæculo videntur, vt illis frui merearis,

quæ in futurã vitã suis filiis se Deus reponit donare. Sed & verum patrem nostrum audi dicentem: Exi de terrã tuã, & de cognatione tuã, & veni in illam terram, quam demonstrauero tibi: in terram scilicet viuentium, & regionem Sanctorum: in terram fluentem lacte & melle, id est, in doctrinã apostolorum & prophetarum. Et cum vniuersa quæ tibi præceperat expleueris, tunc tradet possessiones paradisi, pandet tibi sacramenta cælestia, donabit regni cælorum gloriam, demonstrabit apostolorum immensam lætitiã, martyrum choros, Angelorum atque Archangelorum frequentiam sapius declarabit. Sed super hæc omnia, vt filium & fratrem te sibi per gratiam adoptabit. Hæc audiens iuuenis sapientissimus, procidit ad senis genua, & rogare eum cœpit, vt illi se potius offerret, cui ipse ab ineunte ætate deteruisset, qui & tantæ potentia & magnitudinis solus haberetur. Et quia propter seruos seu ministros, qui ad eius erant obsequium, ne quispiam eorum hæc patri indicaret, amplius nihil Astion in die illã ad hominem Deilocutus est.

Aliã verò die surgens primo diluculo, vt apud prudentissimã, ad eundem locum vnde hesternã die cælestes flores fuerat depastus, properauit. Et ingressus in mansionem sacerdotis Domini, taliter eum salutauit, dicens: Aue, ò apostole Christi, & noui Testamenti minister. Et sanctus ad hæc: Aue & tu iuuenis, qui martyrij stolam & coronam variis gemmis contextam in capite gestas. Cumque iuxta se eum sedere fecisset, taliter ad eum locutus est: Quid est, fili? Semen Dominicum, quod hesternã die in terram cordis tui per diuinam gratiam seminauimus, ascendit ad fructum, an adhuc infidelitatis vitio detinetur? Et Astion ait: Vt nouit beatitudo tua, ò sanctissime pater, vnicus mei genitoris, nimiumque charus existo: & fatistimeo, si Christianus effectus fuero, ille præ nimia desperatione, aut spiritu violenter careat, aut in profundum maris semetipsum præcipitet: & aut vere, quod absit, propter me amens efficiatur: atque vnde mihi salutem spero deuenire, illi mortem perpetuam, & gehennæ præparem ignes. Ergo si dignaris consilium meum accipere, facito interim quæ dico: Iube me hodie fieri catechumenum, & impone mihi ieiunium in quantos volueris dies, & post dies definitos mihi sacramentum Baptismatis tribue. Cumque omnia, quæ Christianæ pertinent religioni, expleuero: tunc precor vt pariter ab hac vrbe ambo egrediamur, & in regionem longinquam,

Cur parentibus honor deferendus.

Matris Ecclesie descriptio ex Cantici.

CAP. VI.

Timet patrem Astion.

Baptizatur.

ET
ASTION.

quam, vbi nos Spiritus sanctus perduxerit, properemus, ne immaculatam conscientiam meam per suas lacrymas polluat pater. Cumque in prudentissimo iuvene, quæ disposuerat ipse, consummata fuissent, post dies paucos, oratione ad Christum præmissâ, ambo ab vrbe egrediuntur: & descendentes nauim, in Scytharum fines ingressi sunt, atque in Almiridensium ciuitatem deuenerunt, vbi nullus erat, qui eos vel eorum patriam posset agnoscere.

Fugium si
mulin
Scythiam.

CAP. VII.

Igitur cum hanc sanctam fugam beatissimi viri perpetrassent, cœperunt parentes sancti Astionis per diuersa loca eum requirere, & nomen eius, huc illucque discurrerent, cum nimio mœrore inclamare. Si quidem pater eius vociferabatur, dicens: Fili dulcissime, & vnicum meum pignus, Astion charissime, quid tibi factum est, vel qualis fera te subito deuorauit, vt nec parum aliquid reliquiarum tuarum potuerim reperire? O baculus senectutis meæ, & viscerum meorum lumen, vbi te iam vltèrius requiram nescio, & in quam regionem propter te meos mittam famulos ignoro. Tu enim eras vrbs huius pretiosissima margarita, tu inter tuos ciues vt columba pulcherrima incedebas; tu vt radius solis inter omnes fulgebas; tu vt splendidissima luna inter populare vulgus coruscabas; tu inter sapientes sapientior existebas. Et quid multa? Per tua melliflua verba, vniuersos ad tui amoris desiderium prouocabas. Hæc quidem pater. Sed & mater scindens vestimenta sua, ac feriens manibus pectus, tali modo deflebat, dicens: Quis te à me separauit, vel quis seduxit? seu qualis auis demens de gremiis rapuit, ô dulcissime fili Astion, ignoro. Sed, vt suspicor, fortè ille Christianorum Deus, vnum misit de suis, & peruertit cor tuum, & abalienauit te à nobis. Et nunc vix mihi miseræ soli, eò quòd infinita tristitia, & intolerabilis dolor me apprehendit, & tantorum annorum labor inanis inuentus est. Cecidit corona capitis mei. Aruit siquidem fructus ventris mei, & sedeo vt ciuitas desolata. Mater fui vsque hodie per te fili mi, ac regina, & nunc te amittens, nec reginæ gloriam, nec matris gaudium habeo. Sed & tu, nate dulcissime, arbor fuisti, & excisa es; margarita, & à Galilæis furatus es; gemma pretiosa, & in obscuro collocatus es; vt lampas, & extincta es; columna eras, & deiectus es; regalis statua, & euersus es. Et quid multa? Homo fuisti, & in momenti horâ vt suspicor, subito mortuus es. Et nunc propter te, fili mi, amens effecta sum, vt nec vel vitam, vel nomen meum intelligam. Hæc & hu-

Querela
patri.

Tob. 9.

Matris
planctus.

iuscemodi verba pater eius & mater dicentes, nullo modo se poterant à mœrore maximo releuare.

Igitur cum in memoratâ vrbe, sancti Dei homines mansiones sibi aptas inuenissent, in eâ gratiarum actiones soli Deo exhibebant. Et quia scriptum est, Non potest ciuitas abscondi super montem posita, neque diuina gratia latere sub modio: cœpit iterum cœlestis virtus per sanctum Epictetum plura signa & prodigia in regione Scytharum, quàm ea quæ in Orientis partibus fecerat, operari. Nam vnâ dierum quædam mulier ad eum veniens, obtulit ei filium suum, annorum ferè xv. mutum, & surdum, & aridum existentem: prouiciensque eum ad pedes sancti Epicteti, taliter ad illum loquebatur, dicens: Vnde adueneris nescio, vel de quâ regione existas ignoro. Hoc autem tantummodò credo, quia si vis, potes languentibus sanitatis medelam præstare: eò quòd habitus tuus atque religio, Nazareni illius te esse discipulum declaret. Audiuius siquidem, quanta signa & prodigia, alij de numero tuo in illius sunt nomine operati. Ergo quia vnus ex illius discipulis haberi, subueni infirmitatibus nostris. Prædica nobis de mirabilibus illius, expone de natione ipsius, seu diuinitatis sacramentum, vt & nos serui eius per te effici mereamur. Hæc audiens sacerdos Domini, taliter mulieri locutus est, dicens: Si credere vis mulier in eum, quem ego prædico, Deum, & nullum deinceps infidelitatis vitium in animo tuo resederit, sed credideris ex toto corde tuo, quòd ipse sit conditor cæli & terræ, maris quoque & fontium aquarum, & omnium quæ in eis sunt, erit quod petisti. Nec enim longè est ab vnoquoque nostrum, eò quòd in ipso sumus, viuimus, & mouemur. Hæc dicens, puerum dissolutum iubet eleuari: & subleuatis oculis ad cælum, taliter pro eo Dominum deprecabatur, dicens: Omnipotens Deus, qui es immensus & inuisibilis, inenarrabilis quoque & incomprehensibilis, salus Christianorum, infirmantium medicus, gubernator nauigantium, periclitantium portus, lumen cæcorum, pes claudorum, via errantium: respice, quæso Domine, super hunc famulum tuum, & solue vinculum linguæ illius ad laudem nominis tui. Aperi quoque aures ipsius, ad audiendum tua cœlestia sacramenta. Sana vniuersa membra eius contrita, tam animam quàm etiam corpus, sicut illius paralytici, quem post triginta & octo annos, tuus venerabilis aduentus integrâ donauit sanitate, vt agnoscant nomen tuum qui te non nouerunt, &

CAP. XII.

Marth. 5.

Quinde-
cim annis
mutus, sur-
dus & aridus
illi of-
feritur.

Ad. 7.

Oras pro
eo.

Ioan. 5.

&

& credant quia tu es solus & verus Deus, qui regnas & permanes vnà cum Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. Exple-
tâ oratione, exspuit ter in os infantis, atque interrogans eum, dixit: Fili, in quem Deum nos conuenit credere, in idola quæ ab hominibus fiunt, aut in Iesum Christum crucifixum, qui te hodie sanare dignatus est? At ille cum magnâ voce exclamauit, dicens: In Iesum Christum nos conuenit credere, ô beatissime, qui tantâ beneficia semper & vsque in præsentem diem in hominibus operatur. Cumque hoc miraculum cerneret Almiridensium multitudo, dedit gloriam Deo: & plus quàm mille animæ in illâ die crediderunt in Dominum saluatorem.

Ter exspuit in os pueri, & eum sanauit.

Plusquam mille ex Almiridensibus in Deum credunt.

CAP. IX.

Non solùm igitur sanctus Epicetus, sed & beatissimus Astion plurima miracula in nomine Domini operabatur. Denique collata est eis plurima gratia aduersus omnes infirmitates: sed & contra dæmones maxima illis potestas tributa est. Vnâ igitur è diebus, dum ad hauriendum aquam pergeret ad Danubium, occurrit ei homo, qui a dæmonio vexabatur. Et appropians iuxta illum, & orans pro eo sufficienter, salutare signum in fronte eius fecit, & per vniuersa membra eius depinxit. Qui eadem horâ egressus est ab eo. Fugiens autem diabolus, dicebat: Fides tua, ô Astion, ac puritas mentis, magnam aduersus genus nostrum à Saluatore accepit potestatem. Et hæc dicens, nusquam comparuit.

Astion dæmoniæ curat signaculo crucis.

CAP. X.

Item alio tempore vidit hominem, qui de nimîâ altitudine lapsus, semimortuus à parentibus in domum propriam ducebatur. Cumque intueretur illos de repente facto nimium lamentari, piâ miseratione commotus, secessit in quemdam locum occultum: & stans, taliter Dominum nostrum pro eo precatus est, dicens: Christe Deus, qui per beatum Paulum apostolum, Eutychem de fenestrâ ruentem à mortis ianuis reuocasti ad vitam, & qui Æneæ ab annis LXXX. in grabato iacenti, per sanctum Petrum stabilitatem tribuisti membrorum, & claudo ex vtero matris existenti integram sanitatem præstitisti: & nunc quæso, Domine, respice super istum hominem, qui per diaboli operationem à tantâ cecidit altitudine: dona ei integram sanitatem, facitoque eum esse de numero gregum tuorum, quia tu es pastor noster, verus Dominus, qui in tuo sancto Euangelio locutus es, dicens: Ego sum pastor bonus, & cognosco meas oues, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono pro ouibus

Semimortuum redidit pristinae sanitati.

Act. 10.

Act. 3.

Ioan. 10.

meis. Oratione finitâ, accedens iuxta hominem, taliter ad eum locutus est, dicens: In nomine Iesu Christi surge, & ambula. Et apprehensâ eius manu dextrâ eleuauit eum: & protinus consolidatæ sunt bases eius & plantæ, & exiliuit & ambulauit. Et veniens vnâ cum parentibus suis vsque ad habitaculum sanctorum, exclamauit magnâ voce, dicens: Vnus Deus Epiceti & Astionis, verè vnus Deus Christianorum: ideoque non recedo hinc, nisi hodie Christianus cum meis parentibus fuero effectus. Tunc sacerdos Domini assumens hominem, cum vniuersis qui aderant, eadem horâ catechumenos effecit, & post paucos dies sacramentum eis Baptismi tradidit.

Qui Christianus fit cum parentibus.

CAP. XI.

Alio quoque tempore, dum ad hauriendam aquam ex flumine ipse beatissimus Astion, sine iussione vel commendatione senis perrexisset, turpis quædam cogitatio in viâ eunte illo, mentem eius subito inuasit. Et cum per triduum hic talis ac tantus vir non potuisset de suo pectore eam extrudere, nimium tristis effectus est, & vultus eius valde pro hoc permanebat confusus. Quem intuens venerabilis senior, ait ad eum: Quid est hoc, fili, quod sic tristem te intueor, & insolito mœrore aspicio confectum? Hæc siquidem tristitia, quæ te nunc detinere viderur, non est illa quam sancti solent habere in vultu, vel penitentes pro suâ communi salute: sed puto hanc esse illam mortiferam tristitiam, quæ aut apostatam Iudam, vel Achitophel confiliatorem Absalonis necauit. Tunc ille: Ante hoc triduum, quando tua venerabilitas cum hominibus illis de cælesti mysterio loquebatur, pudore vetante, ego te nesciente, ad hauriendam aquam ad fluuium perrexi. Eunte me verò in viâ, turpis quædam & satis sordida cogitatio, & vt puto, per diabolum in mentem mihi ascendit. Et nunc itaque, ecce iam per triduum, quantum valeo cum lacrymis & oratione Scripturarum laboro ad expellendam eam, & nullo modo valeo superare. Tunc sanctus Epicetus terribilem ei suum vultum ostendens, & indignans quodammodò aduersus dæmonem, taliter ad eum locutus est, dicens: Et quare absque meâ sententiâ ostium cellulæ egressus es, vel sine oratione Christi sacerdotis perrexi ad fluuium? An ignoras, quia commendatio præpositi semper iunioribus murus inexpugnabilis, & lorica fidei, ad superandum diabolum existit? Et hæc dicens, iubet eum pariter secum in oratione ante Dominum prosternere. Cumque diu multumque Saluatoris

Astion egressus sine senis imperio, turpi cogitatione affligitur.

Matth. 27.
3. Reg. 17.

Commendatio præpositi iunioribus murus inexpugnabilis.

mise-

ET
ASTION.

miseri cordiam precati fuissent, & finitâ oratione ex solo surrexissent, vidit beatus Astion puerum quemdam nigrum cum igneâ faculâ de suo sinu egredientem, ac talia sibi dicentem: Confessio, tua Astion, magnas meas contriuit hodie vires, & vna oratio vestra me inermem in omnibus reddidit, ac desolatam. Ideo quæ egressus hinc, intrabo in cor 7 Latroniani ducis, & excita- bo eum aduersum vos celeriter, & per varia suppliciorum genera vos expendet, eò quòd ingressi estis, vt quidam latrones, siue malefici in prouinciam ipsius, & multos homines à culturâ deorum ipsius per veneficia vestra auertentes, Deo vestro sociatis. Et hæc dicens dæmon, vltra non comparuit.

Confessione
curatur
Astion.

CAP. XII.

Igitur cum huiuscemodi spiritualibus exercitiis sancti Dei famuli conuersarentur, & Saluatori nostro Iesu Christo in psalmis & orationibus vnanimiter deseruierent; ac multa mirabilia non solum in hominibus, verum etiam & in pecoribus diuina gratia per eosdem operaretur, subito aduenit Latronianus dux in Almiridensium ciuitatem. Et cum per triduum opera publica, & imperialia ministeria quæ ibidem erant, peruidisset: quartâ die nuntiauerunt ei quidam de officio de beatissimis viris, dicentes ei, & quòd malefici sunt & magi, multos per sua veneficia auerterent iam à sacrificiis deorum. Hæc cum ille audisset, continuo imperat aliquos ex questionariis, vt post solis occasum pergerent ad habitaculum sanctorum: & comprehensos eos ferro vinctos perducerent in custodiam carceris. Cum ergo comprehensi beatissimi viri, in vinculatorium ducerentur, psallebant dicentes: Deus noster refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis. Et iterum: Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob. Rursumque: Multæ tribulationes iustorum, & non impiorum: sed tamen ex omnibus his liberabit eos Dominus. Custodit Dominus omnia ossa eorum, vnum ex his non conteretur. Cumque ingressi fuissent in carcerem, totam noctem more sibi solito, in psalmis & orationibus transegerunt. Post expletam autem vigiliarum sollempnitatem, hoc modo sanctus Epictetus ad beatum Astionem locutus est, dicens: Si nos, ô dulcissime fili, crastino die interrogauerit iudex, dicens: Quod genus, vel quæ nomina vestra, vel ex quâ prouinciâ estis, & vnde huc venistis? nos nihil illi penitus respondeamus: neque genus ei, vel nomina nostra indicemus: sed nec patriam, vnde sumus oriundi,

Compre-
henduntur
à Latronia-
no dnce.

Psal. 45.

Ibidem.

Psal. 33.

illi fateamur: nisi hoc tantum dicamus, quia Christiani sumus, & hoc nomen nobis, hoc genus, hoc patria: & nihil aliud sumus, quam veri Dei cultores. Et iterum: Si nobis post hanc confessionem supplicia iusserit adhiberi, nihil aliud in tormentis positi dicamus, nisi: Domine Iesu, tua voluntas semper fiat in nobis.

Igitur aliâ die, primo diluculo iubet Latronianus dux tribunal præparari in mediâ ciuitate: & præconibus imperat, vt cum nimio clamore ad tam nefandum & horridum spectaculum multitudinem populi inuitarent. Et factâ iam horâ diei tertiâ, quasi furibunda bestia Latronianus procedit. Et populo vndiq; expectante, sedens pro tribunali iubet adduci sanctos in conspectu suo. Cumque exhibiti coram eo astarent, mox vt vidit eos, à pauore nimio totus obriguit: non enim poterat intendere in sanctos, eò quòd instar solis, præ nimiam gratiâ quam gerebant, fulgebant facies eorum. Erat siquidem sanctus Epictetus annorum ferè sexaginta, staturâ procerus, barbâ prolixâ, & splendore caniciei decoratus. Similiter & beatissimus Astion monachus, staturâ & ipse procerus existerat: sed & nimium pulcher ac delicatus, & quasi trigintaquinque annos ætatis agens. Cumque vnus horæ spatium transisset, interrogauit eos Latronianus dux, dicens: Quæ sunt vocabula vestra, quod genus, seu de quali prouinciâ vos estis oriundi, nobis in conspectu huius multitudinis explanate. Respondentes sancti, dixerunt: Nos Christiani sumus, & de parentibus nati Christianis, atque de Christianorum patriâ nos sumus oriundi. Latronianus dux dixit: Ego nomina vestra interim volui audire. Nam eò quòd de illâ maledictâ perfidiâ estis, & ego noui, & vniuersi circumstantes. Ad hæc sancti martyres dixerunt: Nos Christiani sumus, & Iesum Christum Dominum nostrum, in cuius potestate cuncta habentur, agnoscimus & adoramus, vniuersa idola tua abominamur, dicente Scripturâ: Similes illis fiant qui faciunt ea, sed & omnes qui confidunt in eis. Hæc audiens dux, nimium iratus est: & imperat, vt expoliatos fortiter verberarent. Cumque à ministris Christi martyres cæderentur, oculorum suorum obtutum eleuantes ad cælum, taliter dicebant: Domine Iesu, magister noster, tua voluntas fiat in nobis. Sed cum diu multumque cæderentur, & nihil eius immanitas aduersus Dei cultores præualuisset, taliter iratus contra eos Latronianus locutus est, dicens: Vbi est mirabilis ille vester defensor, quem sine cessatio-

CAP. XIII

Latronia-
nus sanctos
videns ob-
rigit.

Arca Epi-
cteti &
Astionis.

Interrogati
respondent
se Chri-
stianos esse.

Psal. 111.

Caduntur.

tione vobis in auxilium inuocastis? Veniat itaque nunc, & si potest, de meis vos eripiat manibus. Sancti martyres dixerunt: Christiani sumus, ô tyranne: fiat voluntas Dei nostri in nobis. Hæc cum audisset Latronianus, iussit eos in eculeum leuari, & fortiter vngulis ferreis radi. Cumque raderentur, iterum dicebant: Christiani sumus, ô tyranne Latroniane: fiat voluntas Dei nostri in nobis. Tunc deinde iussit tyrannus, vt lampades ardentis, cum adhuc in eculeo penderent, ad latera eorum applicarent. Cumque & hoc tormenti genus magnanimitè tolerarent, dicebant: Christiani sumus, ô tyranne: fiat voluntas Dei in nobis. Et cum iam hora septima facta fuisset, iussit eos Latronianus de eculeo deponi, & in custodiam carceris perduci.

*In eculeo
torquen-
tur.*

CAP. XIV.

*Vigilantius
vnus ex
questionarijs
fuit Christi-
anus.*

Vnus autem ex questionarijs, nomine Vigilantius, audiens hunc versiculum sanctos martyres in tormentis positos, frequenter & sæpius iterare, id est, Christiani sumus, ô tyranne Latroniane: fiat voluntas Dei nostri in nobis: existimans quod aliquam magnificæ præcantationis in se haberet virtutem: quia dicebant, nullo modo posse meditantibus eum dolorem sentire: cœpit hunc ipsum versiculum incessabili meditatione ruminare: infra domum & in plateis, dormiens atque exurgens, & in omni tempore decantare. Cumque per triduum iugiter non quiesceret decantando, quartâ demum die cœpit voce publicâ proclamare, dicens: Ego Christianus sum, ô tyranne Latroniane: fiat voluntas Dei nostri in nobis. Et perueniens ad beatissimos martyres in custodia carceris, signaculum vitæ ab eis promeruit percipere: & cum omni domo suâ credens in Deum Salvatorem, beatorum sancta corpora ipse postmodum cum honore maximo sepeliuit.

CAP. XV.

Psal. 43.

Igitur post quintam demum diem, sedens iterum Latronianus dux pro tribunali, iussit sanctum Epictetum presbyterum, & Astionem monachum in conspectu suo perduci. Cumque à ministris dæmonum ducerentur, psallebant, dicens: In te inimicos nostros ventilabimus Domine, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Non enim in arcu nostro speramus, & gladius humanus nequaquam saluare nos poterit: sed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui: quoniam tu complacuisti in nobis. Cumque ante subsellium profanissimi ducis Christi martyres astitissent, ait ad eos Latronianus dux: Acquiescitis mihi, & sacrificatis diis, an adhuc in vestra infania perduratis? Sanctus Epictetus respondit: Sæpius nos interrogasti, fre-

quenter nobis blanditus es, multotiesque dona plurima, & honores nobis maximos promisisti: & tamen penitus nihil aliud à nobis audire potuisti, nisi quia Christiani sumus: & ecce, nunc hoc ipsum iterare non quiescimus. Cum autem audisset Latronianus hæc omnia verba, dedit mugitum vt leo: & exclamans voce magnâ, taliter ad suos milites locutus est, dicens: Velociter, ô ministri huius splendidissimi culminis, sal & acetum huc afferte, & prioribus eorum lacerationibus confricatis, simulque picem & adipem in cacabum æneum mittite, & cum cœperit fortiter ebullire, eos in eundem mittite. Et sancti hæc audientes dicebant: Christiani sumus, ô tyranne: fiat voluntas Dei in nobis. Cumque hoc tormenti genus pro Christi nomine magnanimitè tolerassent, & in nullo penitus læsi fuissent, imperat sæuissimus tyrannus, vt inde eos eicerent, & in custodiam carceris denuò perducerent: Ne fortè, inquit, & constantia eorum nobis ignominiam, & Christianis audaciam generare videatur. Et sic iussit, vt per xxx. dies nullus ad eos introiret, neque ab aliquo cibus potusque deferretur. Sed athletæ Christi de plenitudine verbi diuini, & de illo pane qui de cælo descendit, quotidie reficiebantur, atque indefinenter psallebant, dicens: Deus misereatur nostri, & benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri: vt cognoscamus in terrâ viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum.

*Iterum
crucian-
tur.*

*xxx. dies
manens ie-
iuni.*

CAP. XVI.

Igitur cum in vrbe Almiridensium sancti martyres hæc tormenta pro Christi nomine tolerarent, quidam peregrinus quodam die videns beatissimum Astionem ante tribunal iudicis consistentem, & cognoscens quis cuiusque generis haberetur, festinanter nauigans in partibus Orientis descendit: & veniens in ciuitatem vnde erat oriundus, nuntiauit patri eius & matri hæc vniuersa quæ illi acciderant, dicens eum cum sene quodam Christiano, Epicteto nomine, in martyrio consistere. Similiter nomen ciuitatis in quâ essent, diligentissime eos edocuit. At illi hæc audientes, mox ad genua sibi ista referentis aduoluuntur: & fortiter eum rogare cœperunt, vt ea quæ vera essent eis diceret. At ille iureiurando vera hæc esse affirmabat. Tunc cœpit dicere pater eius: Si ego infelix meritis fuero vt videam faciem filij mei, quidquid illud est quod mihi mandauerit & docuerit, hoc sine aliquâ morâ facturum sum. Similiter verò & mater dicebat: Ego miserabilis & humiliata per omnia, si illum adhuc in hoc corpore merita fuero intueri,

*Astionis
parentibus
peregrinus
quidam
martyrium
eius nuntiat.*

ET
ASTION.

& domum vniuersamque meam substantiam derelinquam, & illi soli adhærebo, eò quòd super hæc omnia ipse solus mihi charior & dulcior habeatur. Quòd & si me imperauerit fieri Christianam, nec hoc recusabo facere, & cum ipso postmodum, si voluerit, parata sum tormenta sustinere, & mortem gratanter accipere. Et hæc dicentes, vniuersam substantiam suam ac diuitias sub actoribus & procuratoribus reliquerunt. Et egressi cum tribus pueris de domo suâ, nauim protinus conscenderunt, & nauigare cœperunt, vt in Scytharum terram, atque in Almiridensium ciuitatem deuenirent. Cuius prouinciæ tunc Pontifex & Præpositus sanctarum Dei ecclesiarum, beatissimus⁹ Euangelicus habebatur.

Euangelicus
Scytharum
Pontifex.

CAP. XVII.

Igitur expleto numero triginta dierum, iussit tyrannus, vt sancti martyres coram se exhiberentur. Qui cum hilari animo & vultu splendido coram illo constitissent, sic ad eos Latronianus dux locutus est, dicens: Sæpius vos de nominum vestrorum vocabulo interrogavi, vel genere, seu vnde estis oriundi: & numquam mihi veritatem dixistis. Nunc itaque, cum nec patriam noui, nec genus agnosco, sed nec nomina vestra potui addiscere, hoc cogitavi apud memetipsum, dicens: Eò quòd nihil aliud vos esse videmini, nisi corporei dæmones, qui sine nomine vel genere esse noscuntur: & ideò secundum quod digni estis, hoc vos vocabulo nuncupabo. Et adiecit dicere ad eos: Dicite mihi vos, ô corporei dæmones: si non sacrificatis immortalibus diis, facio hodie vt capita vestra abscindantur. Christi martyres dixerunt: Nos Christiani sumus, & in nomine Christi dæmones, quos vos vt deos adoratis & colitis, nos de obsessis corporibus effugamus. Vtinam in te dæmon pessimus non habitaret. Hoc audiens vesanus ille, & horrendus, nimium efferatus est: & iussit ministris suis, vt cum lapidibus ora sanctorum contunderent. Deinde imperauit, vt virgas afferrent fraxineas, & sic ex eis tam diu eos verberarent, quamdiu spiritum exhalarent. Beatissimi verò athletæ Christi taliter patientes, nihil aliud dicebant, nisi: Domine Deus noster, tua voluntas fiat in nobis. Sed cum diu multumque cæderentur, & semper hilares magnanimisque in confessione Domini perdurarent: videns minister ille diaboli, eò quòd nullo modo præualuisset eius insania contra ipsorum constantiam, iussit ministris scelerum duci eos foris ciuitatem, & capita eorum gladio amputari. Cumque ducerentur psallebant, dicens: Laudate nomen Domini, laudate serui Dominum: quia facta est voluntas

Rursus cruciantur
martyres.Gladio ple-
sti iubetur.

Psal. 134.

Dei nostri in nobis per omnia.

Cum autem peruenissent ad locum vbi feriendi essent, stantes contra partem Orientis, expansis manibus, & subleuatis oculis in cælum, taliter Dominum orauerunt, dicens: Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, & laudabilis, & superexaltatus in sæcula: eò quòd non humana, sed tua voluntas per omnia facta est in nobis. Tu es enim qui doces in te credentes, vt faciant voluntatem tuam, & vt annuntient mirabilia tua in omni tēpore, eò quòd Spiritus tuus sanctus gubernat vnumquemque in bono secundum propositum cordis sui, & secundum propriam voluntatem. Tu es enim qui Abraham secundum tuam voluntatem semper gubernasti, Isaac sanctificasti, & cum Iacob colluctatus es, imponens illi nomen nouum Israël: qui Ioseph à persuasionibus Ægyptiæ & blandimentis castum custodisti, & Susannam similiter à pollutione insidiatorum immaculatam conseruasti: qui sanctorum prophetarum tuorum corda purificasti, & beatissimorum apostolorum mentes, per donum sancti Spiritus illustrasti, dicens ad eos: Accipite Spiritum sanctum. qui athletas tuos per gratiam tuam coronasti, & pro nomine tuo dimicantibus semper victoriam condonasti: qui nos humillimos & peccatores famulos tuos ad hanc patriam perduxisti, vt annuntiemus in eâ, ac præ dicemus Euangelij tui doctrinam, his qui in eâ habitant: qui noster gubernator ac magister, ac bonus prouisor in omnibus exitiisti: qui vsque ad hanc horam secundum tuam voluntatem nos semper gubernasti. Quæsumus Domine, vt digneris nobis sanctos tuos Angelos transmittere, qui nos liberent & defendant ab aduersariorum potestate: & victores nos ac triumphatores per tuam gratiam vsque ad thronum tuæ maiestatis perducant. Sed & viros huius regionis seu ciuitatis conserua in timore tuo, protege in misericordiâ tuâ, custodi in bonitate tuâ, gubernare secundum voluntatem tuam: benedic pusillis eorum cum magnis, atque pro honore quem nobis propter nomen sanctum tuum exhibuerunt, repræsenta eis mercedem in beatitudine sempiternâ. Tribue quoque nobis fiduciam, vt quotiescumque diuinam tuam maiestatem exorauerimus, adimpleas petitiones nostras in bono. Et nunc quæsumus Domine, suscipe nos in manibus tuis sempiternis, & introduc nos in Ierusalem cælestem, quæ est mater omnium Sanctorum, cuius ipse es lumen, & sponsus: conditor quoque ac fabricator, vt vnâ cum Angelis & Archangelis, patribus, patriarchis, prophetis,

CA. XVII.

Eorum ad
Deum oratio.

Ioan. 10.

phetis, apostolis, martyribus, confessoribus, iugiter collaudemus & glorificemus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum in sæcula sæculorum.

CAP. XIX.

Et cum respondissent circumstantes, Amen: rogare cœpit carnifices sanctus Epictetus, ut ante se prius beatum percuterent Astionem. Sed cum ille diceret: Quia te primum decet, ô beatissime pater, hanc salutiferam propriamque propitiationem mereri, sanctus Epictetus respondit: Veterana, inquit, calliditas serpentis, satis subtilis & circumuēntosa est, fili: & idè quod nunc iubeo fieri, pro tuâ salute ac meâ requie habetur. Hodie namque decem & septem annos per diuinam gratiam munus castum immaculatumque te seruauit, & modò vis ut in punito vnus horæ tantorum annorum laborem perdam? Non ita. Quod enim cupio facere, mi fili, per inspirationem Spiritus sancti facio. Sic enim Abraham in holocaustum Isaac filium obtulit; Iephte filiam Domino in sacrificium exhibuit; Petrus quoque Stephanum ante se in cælestibus præmisit. Et quâuis ego non possim esse incredulus de bonitate Dei, eò quòd potest te & sine meâ præsentia in omnibus conseruare, sicut & vique in hodiernam diem custodiit immaculatum: tamen agnoscere debes, eò quòd bonus pastor semper pro ouibus suis animam ponit. Ergo quod facio, pro me & te facio, fili. Noli igitur amodò de meâ societate dubitare. Credo enim quòd iam S. Michaël cum Angelis, & Abel cum prophetis, Petrus quoque cum apostolis, Stephanus cum martyribus, Daniel cum confessoribus, in occursum tibi venerit, fili, qui te nunc in suis gremiis suscipiant, & vsque ad thronum Christi Saluatoris nostri cum hymnis & canticis spiritualibus perducant. Hæc & horum ampliora audiens beatissimus Astion, respondit, dicens: Fiat voluntas Dei & tua, ô sacerdos Dei, ac venerande pater. Et faciens signaculum crucis in fronte suâ, taliter orauit ad Dominum, dicens: Quoniam tu es protector meus Domine, in manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc dicens, statim à spiculate caput eius amputatur. Hoc cum factum fuisset, cernens sanctus Epictetus, dedit gloriam Deo. Et proiciens se super corpusculum eius, rogare cœpit à carnificibus, ut quomodo iaceret super cadaver sancti martyris, sic & ipsum percuterent. Quod cum expletum fuisset, inuēntes vniuersi qui aderant Christiani pariter ac gentiles, de bono magistro Epicteto, ac de perfectâ discipuli obedientiâ, cum lacrymis Deo gratias retulerunt.

Epictetus
Astionem
iuniorē
ad cautelā
martyris
prius offert.

Ioan. 10.

Psal. 30.

Astionem
pater
plecti
zur.

Item
Epictetus.

Et dum illi darent Deo gloriam & honorem, ecce subitò corpora sanctorum martyrum in modum niuis visa sunt candida: atque præ nimietate splendoris, quasi solis radij esse videbantur. Omnes qui à quacumque infirmitate detenti esse videbantur, statim ut cadauera ipsorum ex fide contingebant, seu cum veneratione deosculabantur, continuò vniuersa anxietas seu dolor ab eis fugabatur. Circa solis verò occasum veniens Vigilantius cum omni domo suâ & cum aliis Christianis, occultè tulit corpora sanctorum martyrum: & perfundens ea myrrhâ & aromatibus pretiosissimis, in loco congruo & aptissimo cum hymnis & psalmis, & cum magnâ deuotione sepeliuit. In quo loco multa signa & prodigia ad laudem nominis Christi vsque in præsentem diem celebrantur. Latronianus verò superueniente nocte inuaditur à pessimo dæmone, & surgens primo diluculo venit in prætorium, atque ibi positus cœpit plurima amentia inaniaque verba proferre: deinde arrepto gladio, priores quosque de officio suo insequi & vulnerare: super alios verò ut canis rabidus insilire, atque aliorum indumenta dilanians, huc illucque discurrere. Hoc illi intuentes & videntes, quia amens & insanus extiterit, despoliantes illum, pugnis ac verberibus mactare fortiter cœperunt: ac deinde ligatis eius manibus ac pedibus in paruissimo domicilio proiecērunt. Qui post biduum suffocatus à dæmone, violenter spiritum exhalauit.

Splendent
corpora
sanctorū.

Sanantur
infirmi.

Cū hymnis
& psalmis
sepeliuntur.

Latronianus
à dæmone
corripitur.

Suffocatur.

CAP. XXI.

Igitur cum dies tertia passionis sanctorum martyrum illuxisset: & Vigilantius ad sepulcrum eorū orationis gratiâ deuenisset, subitò apparuit ei beatus Astion, & dicit ad eum: Genitores mei ad querendum me, de patriâ nostrâ hodie huc sunt venturi. Rogo igitur te, frater charissime, festina descendere ad portum, & suscipe eos in domum tuam, atque per omnia consolare eos, eò quòd propter me validâ sunt tristitiâ macerati: sed & in postremo de Saluatoris nostri fide, atque diuersis magnalibus facias eos monere. Hæc & plura horum audiens Vigilantius, dedit gloriam Deo: & statim cum festinatione ad fluium descendit. Et ecce, circa horam tertiam cernit nauiculam parua subitò applicuisse ad portum. Cumque egressi de nauis epibatæ fuissent, cœperunt à circumstantibus ibidem viris sollicitè inquirere, si aliquis eorum aliquando audisset ibidem, aut vidisset iuuenem, Astion nomen habentem. Cumque multi multa de eo dicerent, Vigilantius superuenit, & dixit: Ego verè vidi & noui eum. Sed interim venite in domum meam, & quiescite

Astion
apparet
Vigilantio
ad
sepulcrum
suum
oranti.

Parentes
Astionis
Vigilantius
excipit.

ET
ASTION.

scite pusillum, eò quòd valdè fatigati estis in naui, & postmodum si vultis, ego vos ad eum, cum opportunum fuerit, sine aliquà morà perducam. At illi procidentes ad genua eius, cœperunt fortiter plantas eius constringere, osculantes atque obsecrantes, vt si possibile sibi esset, antequam cibum caperent, perduceret eos ad illum. Et Vigilantius ad hæc: Facite prius interim quæ rogo, vt & ego vestram petitionem atque voluntatem impleam. Cumque domum ipsius ingressi fuissent, & ad mensam confidissent, cœpit mater sancti Astionis ad Vigilantium taliter dicere: Si mihi locum illum demonstraueris, ô dulcissime frater, vbi nunc meus vnicus demoratur Astion, hodie coronam auream capiti tui imponam. Similiter quoque & pater eius dicebat: Ego si illum per te, ô iuuenis, merear hodie videre, indumenta auro texta te adoperiam, atque dimidium bonorum meorum tibi condonabo. Ad hæc Vigilantius respondit: Ille ante triduum hinc egressus, in regionem ambulauit longinquam, atque dimidium substantiæ suæ vnà cum domo mihi cum quadam chartulâ commendauit, dicens: Si aliquis venerit, missus à patre meo ad querendum me, introduc eum in hanc domunculam meam, & dicito ei: Hæc dicit Astion monachus: Sustine me hîc, quoad usque redeam ad te cum salute. Quod & si volueris heres meæ substantiæ esse, festina vniuersa illa, quæ in hoc libro scripta sunt adimplere, & esto feliciter nihil dubitans. Et mater: Quæ dicitur, inquit, regio illa, quò perrexit dulcissimus meus & vnicus Astion? Vigilantius respondit: Regio robustorum, seu fortium virorum. Et mater: Sunt aliqui homines ibidem commanentes? Vigilantius respondit: Plures & valdè nobiles habentur, quorum possessio paradisus dicitur, quorum tabernacula ex lumine sunt constructa; quorum vita Deus est, & conuersatio immortalis existit; quorum vestes sanguine sunt resperse, & in capite coronæ ex auro purissimo, cum gemmis variis fabricatæ habentur. Sed & Rex nimium potentissimus ac metuendus est in eadem regione, cuius nomen Deus deorum, & Dominus dominantium appellatur: cuius nuntij Angeli dicuntur iustitiæ, quorum vestis vnà est omnibus, & tactus eorum igni assimilatur vrenti. Sed & senatus huius Imperatoris valdè clarus habetur: & media pars prophetæ nuncupatur, alij verò apostoli pronuntiantur. Sed & ciuitas istius Regis valdè est præclara, nomenque eius Christicolis pronuntiat: cuius murus ex auro purissimo est constructus, habens

*Vigilantij
de alterâ
vnâ cum
parentibus
Astionis
colloquium.*

portas duodecim & in ipsis singulæ dependent margaritæ, atq; singuli ex senatoribus per singulas sedent indelincter. Et prima quidem porta dicitur Petri, secunda Pauli, tertia Andreæ, quarta Ioânis, quinta Iacobi, sexta Philippi, septima Bartholomæi, octaua Thomæ, nona Matthæi, decima Thadæi, vndecima Simonis, duodecima Matthiæ. Sed & templum mirificum est in eâ, habes Sancta sanctorum, & altare aureum; ante cuius conspectum vir quidam astat mirificus, tenens decem chordarum psalterium, ac iugiter ibidem degentes ad laudem Regis illius cohortatur, dicēs: Laudate Dominum de cœlis, laudate eum omnes Angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius. Huius itaque nomen, Dauid, filius Iesse pronuntiat. Sed & plateæ huius ciuitatis ex auro purissimo sunt strætæ: cuius fluius vitam æternam emanat, cuius pomifera per singulos menses reddunt fructus suos, & folia eorum ad medicamentum procedunt animarum: cuius lumen inenarrabile est, & portæ numquam clauduntur, eò quòd numquam ibi nox erit, nec vllæ tenebræ habentur: sed semper gaudium & perpetua lætitia ibidem iugiter commoratur. Et mulier ad hæc respondit: Et non intellexisti, charissime frater, à quo vocatus illic meus Astion perrexit, ne in aliquâ culpâ deprehensus sit, vel ne quispiam ex comitibus, aut è senatoribus qui illic demorantur eum conuocauit, & sibi forsitan præ nimiam pulchritudine eius in filium eum adoptauit? Et Vigilantius: Ab ipso, inquit, principe regionis illius cum multo honore & comitatu ibidem vocatus perrexit. Ego siquidem tunc ministros ipsos videre non potui: attamen sicut ipse mihi referebat, valdè pulcherrimo ac splendido vultu habebantur, gerentes aurea arma & hyacinthina indumenta. Et quia in hac nostrâ regione fideliter ex toto animo quæ sibi ab illo iniuncta fuerant adimpleuit, hac de causâ eum illuc per suos ministros dicebat vocitatum fuisse, vt principatum ei, videlicet super decem ciuitates condonaret. Et mater: Putas igitur in tantâ gloriâ nunc ibidem positus habet memoriam nostri? Et Vigilantius: Ille quidem memoriam vestri nimium habet in mente, & valdè cupit vos iuxta se habere semper, si tamen ea quæ scripta sunt in libro illo, quem mihi reliquit, adimplere volueritis. Et mater ad hæc: Age ergo, & depositum nobis celeriter representata. Et hæc dicentes, è mensâ pariter consurgunt.

Tunc Vigilantius assumens eos, in celam sanctorum martyrum introduxit: & ostendēs eis Dominicam Crucem & sacrosanctum

ApoC. 21.

Psal. 148.

*Filijs propa-
rentibus in
calo sollici-
ti.*

CAP. XXI

*Testamen-
tum Astio-
nis, Crux
Dominica,
& sanctum
Euangelium*

sanctum Euangelium Christi, ait ad eos: Hæc sunt quæ Astion filius vester mihi dereliquit. Si ergo mysterium huius diuinæ virtutis, & ea quæ in hoc codice scripta sunt, feceritis; profectò videbitis eum, & cum ipso in perpetuum eritis in illâ regione. Hæc audiens pater eius, accepit Euangelium Christi præ manibus, & aperiens peruenit ad eum locum, vbi Dominus Iesus locutus est ad discipulos suos, dicens:

Matth. 19.

Amen amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israël. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Multi autem sunt primi nouissimi, & nouissimi primi. Et pater: Quis est, inquit, iste Dominus Iesus, & qui sunt qui secuti sunt eum? sed & qui sunt illi, qui iubentur relinquere patrem aut matrem, vxorem & filios, propter nomen eius: quos dicit percepturos esse in futurâ beatitudinæ vitam æternam? Quæsumus te, frater charissime, vt si aliquid in his, quæ vera sunt, nosti, nobis explanare non pigriteris. Aperiens autem Vigilantius os suum, & incipiens à Scripturâ istâ, euangelizauit illis Dominum Iesum Christum: qualiter ab origine mundi omnia per ipsum facta sunt, & qualiter hominem ad imaginem & similitudinem suam fecerit, & in paradysum deliciarum posuerit: & quomodo vnam costam tulerit de latere ipsius, & finxit eam in mulierem: sed & quomodo propter serpentem Adam de paradiso deliciarum in hanc terram mortalium expulit; & qualiter Eua, quia ipsi serpenti magis obedire voluit, quàm Domino Deo suo, anxietatibus & doloribus in parturitione est condemnata: sed & qualiter sancti prophetae ante primû aduentum Filij Dei venientes, prædicauerunt eum esse venturum, & non sunt recepti: vel quomodo Dominus Deus noster Iesus Christus, qui est vnicus Pateris, Verbum ac Sapiencia, virtus scilicet ac splendor gloriæ, dignatus sit in nouissimis diebus, de Spiritu sancto & Mariâ semper virgine in mundo nasci: & quomodo illos qui secuti sunt eum, discipulos suos fecit esse, & mittens eos ad prædicandum verbum salutis gentibus, Apostolis imposuerit nomen: sed & quod regni sui participes eos effecerit, qui huius sæculi contempserint vanitatem, & ipsum solum super amorem propinquorum diligerent. Cumque hæc

*Vigilantium
parentes
Astionis
catechismo
instruit.*

& horum ampliora sapienter eis Vigilantius disseruisset, iterum venerunt in locum illum, vbi scriptum est: Et dixit Iesus discipulis suis: Amen amen dico vobis, quia omnis qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui est in cælis: qui autem negauerit me coram hominibus, denegabo & ego eum coram Patre meo, qui est in cælis. Nolite igitur arbitrari, quia veni pacem mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam: & inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Et qui inuenit animam suam, perdet eam. Et qui perdiderit animam suam propter me & Euangelium meum, inueniet eam. Et iterum: Cum autem tradiderint vos apud reges & præsides, nolite cogitare, quomodo aut quid loquimini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & surgent filij in parentes, & morte eos afficient: & eritis odio omnibus, propter nomen meum. Qui autem perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Rursumque perueniens in vltimam partem sancti Euangelij, cœpit secundum Ioannem iterum legere, dicens: Pater, quos dedisti mihi, volo, vt vbi ego sum, & illic sint mecum, vt videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Et denotò: Vt omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te: vt & ipsi in nobis vnum sint, vt credat mundus, quia tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus. Ego in eis, & tu in me, vt sint consummati in vnum: & cognoscat mundus, quia tu me misisti: dilexisti eos, sicut & me dilexisti.

Math. 10.

Ioan. 17.

CA. XXIII.

Hæc & ampliora horum dum legisset pater, ad Vigilantium ait: Precor, frater charissime, iterum explana nobis diligentius ea, quæ modò legimus: eò quod nos penitus in his verbis nihil intelligimus. Vigilantius respondit: Illos quos dicit Dominus Iesus noster: Quia qui me confessi fuerint coram hominibus, confitebor & ego eos coram Patre meo, qui est in cælis: qui autem denegauerint me coram hominibus, denegabo eos & ego coram Patre meo, qui est in cælis: nos sumus qui in eum credimus, & in nomine sancto eius speramus.

Matth. 10.

ET
ASTION.

mus. Si ergo euenerit tempus persecutio-
nis, & dixerint nobis principes huius sæcū-
li: Abnegate Deum vestrum, & adorare no-
biscum idola, qui sunt magni dij nostri,
qui & vniuersa fecerunt: si eis non consen-
serimus, vel quæ iusserint, non fecerimus;
sed pro nomine eius, tyrannorum minas
tormenta quæ tolerauerimus: continuo &
ipse in illâ suâ felici regione, coram Patre,
& coram sanctis suis Angelis confitebitur
nos: id est, amicos, & nimium charos sibi
constituet nos. De quorum numero extitit
nunc ille vester vnicus, & nimium sanctus
Astion. Nam ante hos paucissimos dies,
dux prouinciæ istius Latronianus, dum
compelleret eum vt abnegaret Iesum
Christum, verum illum, quem nos dici-
mus, Imperatorem cælestem, vt consenti-
ret eius voluntati, & dæmonibus famula-
tum exhiberet: ille nullo modo acquie-
scens iussibus eius parère, fortis in fidè suâ,
& nimium magnanimus aduersus ea, quæ
sibi ingerebantur, mala: cum alio quodam
venerabili sene Christiano, Epicteto nomi-
ne, perstitit usque in finem immobilis in
suâ sanctâ confessione. Hoc intuens eius
Imperator ille cælestis, & valdè admirans
de benevolentia & sincerâ ipsius erga se
dilectione: mittens suos ministros, hoc est,
salutiferos Angelos, cum ingenti eum ho-
nore in illam ciuitatem, vbi ipse demora-
tur, assumpsit, vt illi præmia sempiterna,
pro eo quòd viriliter contra ipsius aduersa-
rios decertatus sit, condonaret. Et idè
tam Astioni vestro, quàm eius similibus,
aptantur ea, quæ legisti, sacramenta: Vt
omnes, inquit, vnum sint, sicut tu Pater in
me, & ego in te: & ipsi in nobis vnum sint,
vt credat mundus, quia tu me misisti: &
ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi il-
lis: vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus.
Idè quicumque meruerint esse de nume-
ro Astionis vestri, o honorabilis pater, Sal-
uatoris nostri Martyres vocantur.

CAP. XXIV

Et mater ad hæc: Ne, inquit, mortuus
est, & non vis nobis facere manifestum?
Vigilantius respondit: Mortui nos sumus,
qui in hac mortali carne degimus, & in
hoc sæculo vano, absque notitiâ nostri fa-
ctoris existere videmur. Nam vera vita ibi
est, & verus cibus potusque ibidem habe-
tur, ac dignitas sine fine, his qui meruerunt
eam accipere: ibi est, vbi semper immorta-
litas regnat, & perpetua gaudia commo-
rantur. Tunc mater: Volebam, inquit,
modò eum videre in illâ gloriâ consisten-
tem. Putas ne agnoscere me habeat, èd
quòd genitrix eius fuerim aliquando? Aut
fortè in tanto honore ibidem positus, vt di-

cis, modò inspicere contemnet, èd quòd
pulchritudinem mei vultus, ipsum lugen-
do amisi? Et Vigilantius: Si feceris itaque,
quæ scripta sunt in hoc libro, quem mihi
dereliquit sanctus Epictetus & Astion, &
credideris ex toto corde in Iesum Chri-
stum regem ipsius, in quem & iste credidit,
poteris eum videre. Sin verò nolueris cre-
dere, impossibile est, vt tu illum videas, vel
matrem suam nominet aliquando, èd
quòd incredula extitisti in mandatis Patris
ipsius. Et mater: Ecce, inquit, pater ipsius
iste est. Vigilantius respondit: Verum Pater
eius ille est, qui & Dominus, cum quo
nunc demoratur, qui & tanta bona ei in
futurâ beatitudine condonauit. Et iste verò
mortalis est, & mortales filios habet: &
dum putatur stare, subitò cadit: dum dicit
se viuere, repentè moritur, èd quòd nec iste
illum Patrem verum agnoscit, quem ille
agnouit: de quo scriptum est; Pater noster
qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum.

Igitur cum per vnâ septimanam inter
se disputarent, & Christi mirabilia dice-
rent ad inuicem, & libenter audirent: Do-
minicâ die adueniente, ambo pariter credi-
derunt in Christum. Quos assumens Vigi-
lantius, perduxit ad quemdam presbyte-
rum sanctum, nomine Bonosum, qui per-
secutionis atrocitatem deuitans, in quo-
dam secreto loco occultè degebat. Qui
orans pro eis sufficienter, & catechizans
eos, eadem horâ catechumenos fecit. Igi-
tur cum inde egressi fuissent, cœperunt di-
cere ad Vigilantium: Ecce adimpleuimus
ea, quæ in libro illo, quem nobis dedisti,
continentur: veni modò, & thesaurum il-
lum ostende nobis, quem Astion noster, vt
ipse affirmasti, tibi commendauit. Et Vigi-
lantius: Sequimini me, ego eum vobis sine
morâ aliquâ demonstrabo. Sed interim
eum habeo absconditum, & nescio, si mo-
dò possum eum inde eicere. Ergo, si vobis
placet, de noctibus eamus ad locum, & vs-
que ad lucem ibidem permaneamus ope-
rantes, forsitan poterimus eum inuenire,
èd quòd satis illum in profundo abscondi.
Et cum sol declinasset, assumens eos Vigi-
lantius, foras ciuitatem cum illis egreditur.
Et peruenientes ad sepulchrum Sancto-
rum, admonet eos, secum totam noctem
in orationibus vigilare. Cumque iam auro-
ra ascenderet, & lucere inciperet dies, ecce
vident subitò circa se lumen refulsisse im-
mensum, ac nimium suauitatis odorem
fragrare, sanctosque Martyres, qui iam dor-
mierant, in corpore iuxta se consistere, ac
Dominum secum collaudare. Tunc san-
ctus Astion irruens in amplexibus matris
sux,

CAP. XXV.

Parentes
Astionis à
Bonosopro-
bytero ca-
sectis in-
struuntur.

Orant in
loco Mar-
tyrum.

Vigilantius
narrat
Astionis
martyriū.

Ioan. 17.

*Apparet
Astion &
Epictetus
parentibus.*

suæ, cœpit osculari eam, dicens: Benè aduenisti ex Orientis partibus, ô discipula Christi, & mea mater Marcellina. Similiter & beatissimus Epictetus, apprehenso capite viri eius, exosculabatur eum, dicens: Lætare in Domino, ô dulcissime frater Alexander, eò quòd dignus habitus es in numero fidelium deputari, & perennem beatitudinem promereri. Sed & ad Vigilantium dixerunt: Gaude & tu in Domino, ô dulcissime frater Vigilanti, eò quòd dignus effectus es, vt impleatur in te, quod scriptum est: Quia qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte, & operit multitudinem peccatorum.

CAP. XXVI

Tunc sanctus Astion hoc modo cœpit dicere ad matrem: O dulcissima ac benedicta domina mea mater, illa omnia quæ in sacrosancto Euágelio Christi Domini nostri scripta sunt, vera sunt & firma. Festina ergo ea sine morâ aliquâ adimplere: vt ea quæ illic scripta sunt, consequi promerearis. Igitur portionem mihi de tuâ substantiâ obringenté, ¹¹ pro meâ requie ac tuâ salute pauperibus diuide ac distribue: vt sic merearis cum iustitiæ coronâ & bonis operibus decorata ad nos peruenire. Et mater: Benè, inquit, haberis à Rege tuo, seu à familiaribus eius, dulcissime fili? Respondit Astion: In tantû dego benè, vt qualiter tibi exponâ nesciam: filiû namque suum Dominus ac Deus noster, ex seruo per suam gratiam me adoptauit: in ciuitate suâ mantionem mihi tribuit: in palatio suo militare me fecit: inter senatores maximam dignitatem mihi condonauit: paradisi amœnitatem mihi ad delicias tradidit. Sed & ministri eius tanquam de suis me habere dignati sunt, ac diligunt. Pergo namque cum eis per singulos dies ad visitandum infirmos, ad eleuandum elisos, ad illuminandum cecos, ad saluandum periclitantes in mari, ad expugnandum gentes barbaras præliantes in terrâ: ad consolandum mœstos, ad defendendum impotentes, atque effugandos dæmones de obsessis corporibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi. Sed & quotidie de vobis mihi præcipiunt, dicentes: Admone patrem tuum & matrem, vt ad hæc perueniant loca. Et mater: Agnoscunt itaq; nos, fili mi? Respondit sanctus Astion, & dixit: Nimiùm vos diligunt & agnoscunt, domina mater: tantû si vestra voluntas est agnoscere eos, vt ad illâ beatitudinē sine aliquâ dubitatione possitis peruenire. Et mater præ nimio gaudio feriens pectus suum, dicebat: Putas quandoque infelix & misera illuc perueniam? Et beatissimus Astion respondit: Si

credideris perfectè in Iesum Christum Dominum ac Deum nostrum, quemadmodum credidit Vigilantius, atque omnia bona tua distribueris indigentibus, sine dubio & viuere & exultare habes mecum in illâ, in quâ & ego dego, beatitudine sempiternâ. Cumque his & huiuscemodi verbis athlete Christi instructi essent, recesserunt ab eis.

Igitur cùm quadragesima dormitionis eorum dies illuxisset, & Christi pontifex Euangelicus in urbem Almiridentiu deuenisset: assumens eos Vigilantius vnâ cum sancto presbytero Bonoso, ad eum perduxerunt, exponentesque illi per ordinem cuncta quæ acta fuissent, rogabant, vt in numero fidelium eos Christo consecraret. At ille nimiùm gauisus in Domino, assumens eos, & orans pro eis sufficienter, sacramentum Baptismi tradidit. Et exultans cû eis per dies octo, in aliam ciuitatem, quæ in proximo habetur, remeauit. Cumque sacerdos Domini inde remeasset, taliter ad Vigilantium Alexander & Marcellina dicere cœperunt: Multa beneficia tua erga nos habentur, ô dilectissime & nimiùm nobis amabilis frater, eò quòd per tuam salutiferam doctrinam iugum diaboli meruimus euadere, & ad Christi Saluatoris nostri notitiam peruenire. Siquidem nimis existis in sapientiâ gloriosus in sanctâ ecclesiâ, præclarus in doctrinæ gratiâ: perfectam habens dilectionem erga sancti Euangelij religionem, & nimiùm amorem in peregrinorum susceptione, inenarrabilem beneuolentiam circa impotentium defensionem, seu infirmorum visitationem: feruens fidei calore erga idolorum destructionem, vel sanctorum Martyrum amorem: ac secundum tui nominis sacramentum, vigilans existis in cunctis bonis operibus propter Dei amorem. Igitur nihil aliud est de te pronuntandum, nisi eo quòd vnus ex intimis Dei amicis haberis. Et hæc dicentes, tam eum quàm sanctum ac venerabilem presbyterum Bonosum ducentes secum ad propriâ ciuitatem, hilares animo, & perfecti in Domino remearunt: atq; vniuersa bona sua egētibus distribuentes, glorificabant Deum Patrem omnipotentē, qui eos de tenebris ad cognitionis suæ lumen perducere dignatus est.

Pertulerunt autem martyrium sancti atque athlete Christi, Epictetus presbyter & Astion monachus in Almiridentium ciuitate, octauâ die mensis Iulij, temporibus Diocletiani tyranni, sub duce Laroniano. Secundum nos verò, regnante in cælis Iesu Christo Salvatore nostro: quem decet gloria & imperium vnâ cum Patre & Spiritu sancto, in sæcula sæculorum, Amen.

CAP. XXVII.

Baptizantur
parentes
Astionis.Bona sua
distribuant
in pauperes.

*Astion bona
sua pauperibus
distribuit.*

*Sanctorum
in calis de
victorum
salute cura.*

NOTATIO.

IPICETI PRESBYTERI ET
ASTIONIS MONACHI] *Horum Sanctorum nullibi in tabulis Ecclesiasticis mentionem inuenio, praterquam in Florario SS. manuscripto, ubi ita habetur, VIII. In li. In Oriente sanctorum martyrum Epictici & Astionis pro Christo interfectorum sub Diocletiano Imp. quorum miri actus & passiones leguntur. Passi sunt anno salutis cccx. Idem dies assignatur in Martyrologio Vsuardi aucto a Carthusianis Colonienfisibus anno M. D. XXI. Ex hac autem Vita citat exemplum Speculum Exemplorum distinct. IIX. quæ est ex Vitis Sanctorum, exemp. XXI. quod hic habetur cap. XI.*

Huius Vita nullum exemplar manuscriptum habui, prater unum ex ecclesia S. Saluatoris Ultraiecti, a recenti manu. Nullum quoque impressum, prater unum Coloniese in Vitif. Patrum. Nam reliqua editiones hac Vita carent.

CAP. I. 2. **DIOCLETIANI PROFANISSIMI IMPERATORIS**] *Editus addebat: qui regnavit circa annos Domini cxc. quod deest manuscripto, & plane erroneus est numerus.*

CAP. III. 3. **Ego**] *Quæ sequuntur vsque ad Ecce, deerant in edito. Quædam ex narratis historiis conveniunt, quidem temporibus Diocletiani, & eo superioribus: quadam tamen videntur Diocletiano posteriores.*

Vnde colligeretur, assumentum hic aliquod accessisse. CAP. V. 4. VIGINTI QVATVOR LIBRI] Variè olim numerus initus Sacrorum librorum; pro quâ varietate locus hic intelligendus est.

5. **ALMIRIDENSIUM CIVITATEM**] *Scythia civitatem esse, Vita hæc indicat. Vide Onomast.*

6. **GALILÆIS**] *Ita olim vocati Christiani. Luciano in Philopatr. Vide Onomasticon.*

7. **LATRONIANI DVCIS**] *Scythia hoc tempore Dux vel Præfex fuit iste Latronianus. De quo porro inquirendum.*

8. **VINCULATORIVM**] *Carcerem intelligit. Sic Græci vocant δεσποτήσιον, quod ibi δεσπὼν vinculo- rum copia.*

9. **EVANGELICVS**] *Diversissima Scytharum natio. Quidam ante tempora Diocletiani, quidam post conuersi. Iam Scythæ aliqui ad Christum conuersi erant tempore Tertulliani, ut constat ex libro eius aduersus Iudeos cap. VII. & VIII. Imò S. Philippus dicitur Scythia fidem intulisse, ut habet Brenuarium Romanum 1. Maij. ut non mirum sit imperante Diocletiano Evangelicum fuisse Scythia episcopum.*

10. **EPIBATÆ**] *Ita Hirtio dicuntur, qui naualibus operis es merent. Hic nautæ intelliguntur.*

11. **PRO MEA REQVIE**] *Sane hæc intellige, pro maiori videlicet gloria accidentali. Nescitum illud ex Augustini serm. XXII. de verbis Apost. Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.*

VITA

23. Oct.

S. MACARII ROMANI
SERVI DEI

qui inuentus est iuxta Paradisum,

AUCTORIBVS

THEOPHILO, SERGIO, ET HYGINO.

CAP. I.

GLORIA & magnificentia Deo soli benignissimo, qui per innumerable miraculorum exempla nos tepidos & indignos quotidie inuitat ad beatæ vitæ

cælestis gaudia. Nos itaque miseri & humiles monachi Theophilus, Sergius & Hyginus, deprecamur vos omnes sanctissimos patres & fratres, ut accommodetis aures his, quæ vobis narraturi sumus de vitæ &

conuersatione sanctissimi Macarij Romani, qui apparuit nobis prope Paradisum ad viginti miliaria. Et hoc rogamus, ut fidem dictis adhibeat, qui quidem multò meliùs nobis fuisse credimus sub silentij portu innoxios remanere, quàm falsitatis reos puniri.

Igitur nos prætitulati fratres, Theophilus, Sergius & Hyginus propitiâ diuinitate abrenuntiantes sæculo, venimus ad monasterium, quod est in Mesopotamiâ Syriæ in medio duorum fluminum Tygris & Euphratis,

CAP. II.

phratis, in quo vir clarissimus ³ Asclepiōn Hegumenus, multorum extitit pater monachorum. Ibi denique coniungentes, à prænominato patre & omni cœtu fratrum gratanter suscepti, ac iugo regulæ colla submittentes, communi vitâ conuersati sumus.

CAP. III.

Synaxis expletur hora nonâ.

** Sequētia defunt in Menais, & à viris quibusdâ doctis cēsentur apocrypha.*

* Factum est autem tempore longo post hæc, ⁴ horâ nonâ quadam die synaxi expletâ, accedentes ad Euphratis fluminis lictus, confedimus ibi, & aliquamdiu inter nos de sustinentiâ & conuersatione simul & labore seruorum Dei disputatum est. Tunc mihi misero Theophilo venit in mentem cogitatio: & respondens, dixi fratribus meis Sergio & Hygino: Velle mihi adest, ô fratres dilectissimi, cunctis vitæ meę diebus ambulare, illoque ire, ⁵ vbi cælum terræ se cōiungit. At illi, Te, inquiunt, frater Theophile,

» vt fratrem spiritalem semper habuimus,

» & priorem, & amodò nullatenus à te se-

» parabimur, nobis enim verba tua placent:

» idcirco, vbi corde concepisti, perge; & nos

» in vitâ & morte tecum erimus. Itaque sur-

» gentes de loco, intrauimus monasterium:

» tactaque vesperâ, omni que diurni officij

» oratione completâ, ceteris quiescentibus

» clàm monasterio egressi sumus. Post hæc

» verò decem & septem dies ambulantes,

» ⁶ coniunximus Ierusalem, & sanctam re-

Crucis adoratione.

surrectionem IESV Christi & Crucem ad-

» orauimus. Deinde exeuntes in Bethlehem,

» vidimus & salutauimus sanctum Præsepe,

» vbi Christus nasci dignatus est, & vbi stella

» Magos adduxit, Christo munera deferentes:

» & vidimus locum mirabilem, vbi Angelus

» cum multitudine exercitus cælestis,

» gloriam in altissimis Deo canebat: qui locus

» ad duo miliaria longè à Bethlehem situs est.

» In montem quoque Oliueti ascēdimus, &

» in ipso loco sancto adorauimus, vbi Christi

» pedibus stetit, quando eleuatus est, & à

» nube susceptus ascendit ad cælos. Exinde

Ad ingressum itineris signant se signo Crucis.

» Ierusalem reuersi adorauimus Deum, &

» ⁷ consignantes nos & commendantes Christo

» & Sanctis eius, exiimus non habentes

» iam animum & mentem in hoc sæculo.

CAP. IV.

Igitur nos Christi comitante gratiâ, viam

» continuò aggredientes, ac quinquagesimo

» die fluminis I ygris alueum pertranseuntes,

» terram Persarum ingressi sumus, & venimus

Assia vbi S. Mercurius Iulianum interemit.

» in campum magnum & planitiosum

» vocabulo ⁸ Assia, in quo martyr Christi

» Mercurius apostatam Iulianum peremisse

» legitur. Deinde ciuitatem Persidis, nomine

In Kitissofodo Ananias, Azarias, Misael requisierunt.

» ⁹ Kitissofodo, intrantes, in quâ tres

» pueri Ananias, Azarias, Misael requiescunt,

» non longè à Babylone, adorauimus ibi, & in

» eodem loco manducantes, & Domino laudis

» hymnum offerentes, mansimus dies ali-

quot. Inde profecti post menses quatuor,

» pertransiimus Persidis regionem, & Indiæ

» terram sumus ingressi. Ingredientes verò

» domum quamdam, & neminem ibi habi-

» tatorem reperientes, duos ibidem fecimus

» dies. Et ecce tertiâ post hæc die, apparue-

» runt aduenientes duo armati, vir & femina:

» nos verò nimio terrore perterriti, surrexi-

» mus, illisque obuiam ire deliberauimus. Ipsi

» autem nos videntes, simul & exploratores

» esse credentes, concito gradu per viam, quâ

» venerant, redierunt: & post aliquantulum

» congregati, de suis quasi tria millia Æthio-

» pes aduenerunt. Qui festinanter domum,

» in quâ eramus orantes, vallo circumdantes,

» nosque cuncti aspicientes, per quatuor eius-

» dem domus angulos ignem copiosum ap-

» plicuerunt, viuos nos cremare nitentes.

» Quod nos vt adspeximus, timore valido

» exterriti, Christum omnium Saluatorem

» inuocauimus, & in medium illorum profi-

» liuimus. Tunc ipsi linguâ suâ multum in-

» uicem murmurantes, diuque contra nos

» frendentes, cum neq; nos illos, nec ipsi nos

» vllatenus intelligere possemus, comprehen-

» dentes nos, in obscuro clauserunt carcere.

» Seditibus ergo nobis in tenebris, non erat

» qui panem vel aquam tribueret. Nos denique

» cum lacrymis omnipotentis Dei crea-

» toris omniū misericordiam inuocare haud

» omisimus. Facientibus autem nobis ibi dies

» aliquot, iterum congregati, cum nos fame

» & siti exanimes credidissent, circumdederunt

» carcerem. Sed cum orantes nos ad-

» spexissent, aperientes ianuam eduxerunt

» nos: & cum multum inter se murmurantes

» loquerentur, nouissime cum ¹⁰ lignis agre-

» stibus cædentes nos acriter, de finibus suis

» eiecerunt, & octoginta dies sine cibo exple-

» uimus, sicut testis est nobis Deus.

» Eiecti itaque à finibus illis, iter fecimus

» dies multos in Orientem: & deuenimus in

» locū admirabilem, & campum gloriosum,

» qui arboribus altissimis plenus, & mellifluis

» fructibus abundabat. Denique nos glorifi-

» cantes & laudantes Deum, manducauimus

» dulcissimos fructus, & saturauimus nos val-

» dè. Itaque exeuntes inde, terram ¹¹ Chan-

» anæorum ingressi sumus, qui ab aliis Cy-

» nocephali dicuntur: & videntes illos, in

» aspectu eorum valdè mirati sumus. Ipsi

» verò cum mulieribus suis & paruulis, subtus

» in petris habitantes, nos omnino non teti-

» gerunt, Christi nos protegente gratiâ.

» Inde igitur profecti contra Orientem,

» cum centum & decem dies eos pertrans-

» euntes, iter nostrum fecissemus: intrauimus

» terrâ gentis, quæ nominatur ¹² Pichiti: ipsa

» verò gens in staturâ & altitudine suâ non

» plus

ROMAN.

Periculum ab Æthiopicis.

Octoginta dierum ieiunium.

CAP. V.

Terra Chanæorum.

CAP. VI.

Pichiti seu Pygmaei.

ROMAN.

plus quàm mensuram vnius cubiti habebat. Et videntes nos, timore percussifugerunt. Nos autem Deum collaudantes, qui de illorum manibus nos liberauit, cursum nostrum quotidie accelerauimus.

CAP. VII.

Post hæc autem deuenimus in montes altissimos terribilesque, vbi sol non intrat, nec arbor nec herba crescunt: ibi ergo serpentes innumerabiles, & dracones & aspidēs, sed & basiliscos, & vipersas, & vnicornes, & bubalos vidimus multos: alias quoque bestias mortiferas multas, & venenosa animalia, quorum nomina vel naturam penitus ignoramus. Dexterâ igitur Dei nos protegente, illæsi pertransiuimus illa: sed & sibilos draconum & serpentium per viginti continuos dies in auribus habuimus, & non nisi aures obturantes, illos ferre quiuimus.

In magna itinere difficultates incidunt.

CAP. VIII.

Interea in locum incidimus terribilem, rupes habentē asperrimas, in altum erectas, & in ima descendentes. Nos ergo septem dies ibi fecimus, vltra progredi non valentes. Septimâ autem post hæc die apparuit ceruus ante nos ambulans rugiendo, quem surgentes secuti sumus. Iter autem facientes, multo maiores inuenimus ante nos rupes. Nos verò maximo cum labore & angustia exinde euasimus, & venimus in campum planum & magnum, in quo elephantorum magna multitudo stabat: & per medium illorum illæsi transiuimus. Post hæc itaque minimè nobis apparuit via. Tunc nos cum lacrymis clementiam Domini inuocantes, & per nouem dies sine cibo per deuia ambulantes, coniunximus tandem in locum planitie largum, qui fructibus plurimis abundabat. Iam ergo tenebræ densissimæ cuncta illa repleuerant loca: nec aliquid lucebat, sed nebulae obscurissimæ erant. Tunc nos nimium turbati & afflicti, cadentes in terram cum planctu valido orantes clamauimus ad Deum, & in eodem loco dies septem compleuimus, non manducantes nec bibentes, nec lumen cæli videntes.

Versantur in locis se-nobrosiss.

Septem die vñ inedia.

Columba iter monstrat.

Absida in scripta ab Alexandro Magno, via indoc.

Nobis autem valde afflictis, & in oratione persistentibus, post dies septem affuit columba, quæ nobis appropinquans, ac diu circa nos volitans, & pennulas fortiter percutiens, quasi ad ambulandum nos confortabat. Tunc nos Deo agentes gratias, surreximus: illaque præcedente, per deuia iter fecimus: & ecce ante nos maximam inuenimus absidam, in circuitu scriptam. Videntes verò scripturam illam, gauisi sumus, & collaudauimus Dominum. Hæc autem erat scriptura: ABSIDAM ISTAM FECIT ALEXANDER PHILIPPI MACEDO IMPERATOR, QUANDO PERSECVTVS EST DARIVM REGEM PERSARVM. QVITER-

RAM HANC INGREDI VOLVERIT, AD MANVM SINISTRAM VADAT: AD DEXTERAM ENIM TERRA INVIA, ET RVPIBVS ET ANGVSTIIS EST PLENA.

Nos igitur ad læuam intrantes, ambulauimus dies multos. Et factum est post quadraginta dies, euntibus nobis venit pessimus & intolerabilis fœtor, ex quo velut exanimis effecti, & cadentes in terram, orauimus Dominum, vt iam clementer recipi iuberet animas nostras. Post modicum verò surgentes à terrâ, adspeximus lacum magnum, & multitudinem serpentium in eo ignitorum: & ex ipso lacu exierunt voces, & audiuius vlulatum & planctum magnum, quasi populi innumerabilis, & de cælo vox sonuit, dicens: Locus iste iudicij & pœnarum est, in quo cruciantur qui Christum negauerunt. Nos autem vocem hanc audientes, & pectora percutientes cum lacrymis & timore nimio ipsum transiuimus lacum: & venimus inter montes duos altissimos, & in medio ipsorum apparuit nobis homo longâ staturâ, quali centum cubitorum, & ipse catenis constrictus æreis, toto ligatus erat corpore. Duæ autem catenæ de vnâ corporis parte, in monte vno erant fixæ, & duæ in monte altero, & ignis maximus in circuitu eius ex omni parte. Vox autem clamoris illius audiebatur, quasi per quadraginta miliaria. Qui vt nos vidit, plorans & eiulans fortissime exclamauit: crudeliter enim ab igne cremabatur.

CAP. IX.

Locus iudicij & pœnarum.

Centum cubitorum homo catenis alligatus.

CAP. X.

Cumq; nos talia cerneremus, valde perterriti: & cooperientes facies, à longè ipsos transiuimus montes: & ecce in alium continuò deuenimus locum, vbi rupes multæ & profunditas magna erat. Ibi etiam quamdam vidimus feminam crinibus solutis stantem, toto torpore à maximo & terribili dracone inuolutam. Quando cumque ergo ad loquendum os suum aperire voluisset, caput suum draco confestim in os eius mittens, linguam ipsius mordebat. Capilli autem huius mulieris ad terram vsque descendebant. Cumque in illam mirantes & pauidi adspiceremus, subitò de ipsa profunditate vallis miserabiles audiuius voces, dicentes: Miserere nobis, miserere Christe fili Dei altissimi. Nos itaque vehementer exterriti, ponentes genua in terram orauimus, dicentes cum lacrymis: Domine, qui nos creasti, tolle animas nostras, quoniam iudicia tua oculi nostri viderunt in terrâ.

Mulier Aracene circumuoluta.

CAP. XI.

Surgentes autem, ingenti luctu, & mœnore simul & timore venimus in locum alium, in quo arbores multas & maximas vidimus, habentes similitudinem ficorum:

in

Volatilia loquentia. in ramis autem ipsis ¹⁵ volatilia multa, similia auiibus cæli, voce humanâ fortiter clamabant, dicentia: Parce nobis, Domine, qui plasmasti nos; parce nobis, misericors: quia peccauimus ante faciem tuam, super omnem terram. Nos autem orauimus, dicentes: Domine misericordissime, ostende nobis ista, quæ vidimus, miracula tua, quoniam ignoramus, quid sint. Venit ergo vox dicens: Non est vestrum nosse mysteria, quæ vidistis: viam pergite vestram.

CAP. XII. Inde igitur cum ingenti pauore egressi, deuenimus ad locum honorabiliorem ac speciosissimum, in quo quatuor viri stabant, habentes figuras venerabiles, tamquam mirâ pulchritudine decoras, vt credi aut fari omnino facile vix possit: isti siquidem coronas aureas, gemmis & lapidibus honorificè compositas, in capitibus habebant, & in manibus palmas aureas gestabant: ignis verò maximus ac terribilis ante illos, & spathas acutissimas ante se tenebant. Nos verò ista cernentes, ac valido percussi timore, exclamauimus ad illos, dicentes: Domini & serui Dei excelsi, miseremini nostri, vt spathæ & iste ignis nobis non præualeant nocere. At illi respondentes nobis, dixerunt: Nolite timere, viam quam vobis Deus demonstrauit, ite securi: nos enim Dominus in isto posuit loco, vt viam hanc seruaremus & custodiremus, vsque in diem iudicij, quando orbem terræ iudicaturus adueniet.

CAP. XIII. Hæc nos audientes à sanctis viris illis, ac de longè eos salutantes, pertransiuimus locum ipsum: & per quadraginta continuos dies ambulauimus, nullum omnino cibum fumentes, aquam tantum bibentes. Ambulantibus ergo nobis, ¹⁶ subito voces populi innumerabilis audiuius psallentium, & odor suauissimus, quasi balsami optimi & pretiosissimi, venit nobis, & sicut de mellis fauo dulcissimo, os nostrum indulcorauit. De suauissimo igitur odoris nectare, ac cælestis melodiam cantilenæ sopor nos arripuit. Post modicum autem surgentes è somno, vidimus ante nos ecclesiam, mirabili ornatu decoratam, ac pretiosissimam, quæ tota quasi crystallina videbatur, in medio autem ipsius ecclesiæ altare honorificum, & de altari aqua egrediebatur, quæ lactis candidissimi colorem habebat. Nos autem aquam ipsam in veritate lac sperauimus. In circuitu verò fontis illius, stabant viri sancti & honorabiles, & cantabant canticum cæleste, id est, voces Cherubim. Nos autem hæc intuentes, timuimus valdè. Ipsa verò ecclesia à parte Meridianâ

similitudinem habebat lapidis prasini pretiosi, à parte Australi colorem sanguinis mundissimi prætendebat, à parte autem Occidentali tota erat alba, instar lactis & niuis candidissimæ: stellæ super ipsam ecclesiam plus quàm huius mundi sidera lucebant, sol ibi septemplex lucebat & calebat, quàm in huius terræ regione: alpes & arbores omnes plus altæ, & folia ac fructus plures & dulciores, quàm istius mudi arbores habebant: sed & aues cæli aliter resonabant, quàm aues terræ istius: omnis autem terra ipsa duplices habebat colores, id est, vna facies alba erat vt nix, & alia rubicundissimis coloribus erat. Nos igitur stupentes, & in eodem loco adorantes, ac ipsos viros salutantes, cum timore egressi, cœptum iter arripere festinauimus.

Denique post hæc centum impleti sunt dies, vt Dominus testis est nobis, quòd nullo refecti sumus cibo, aquâ nos frequentius refocillantes: cum ecce subito euntibus nobis, venit populi innumerabilis multitudo virorum ac mulierum obuiam, in vnum conglobati: non autem inter illos longiorum, præterquàm vnus cubiti staturam, vidimus. Igitur visis illis, valdè pertimimus. Tunc miserabilis ego peccator Theophilus dixi fratribus meis Sergio & Hygino: Soluentes capillos nostros, veniam aduersus eos, forsitan fugient à nobis, & liberabit nos Dominus de manibus illorum. Quod cum ipsis visum fuisset bonum, solutis fasciis & capillis nostris, irruimus super eos repente, ipsi autem hoc cernentes, confestim filios suos arripientes, stridentesque dentibus, citius auferunt omnes. Nos autem Dominum collaudauimus, qui eripuit nos: & transeuntes flumen, inuenimus herbas candidas & albas, sicut lac, dulces velut mel, altas verò vsque ad vnum cubitum. Manducantes itaque de herbis mellifluis, ac nos saturantes ex eis, gratiarum actiones Creatori omnium obtulimus, qui nos per tanta seruauit pericula, ac gratuitâ nos suâ gratiâ nutrebat. Nos interea iter agentes per deuia, subito semitam inuenimus speciosam: & cadentes in terram, adorauimus & collaudauimus Dominum misericordem, qui eam nobis demonstrauit.

Igitur per dies plurimos ipsam viam sequentes, tandem ad speluncam peruimus honorabilem. Tunc signaculo sanctæ crucis membris vndique munitis, in eandem ingressi sumus cryptam, sed nullum ibi inuenientes habitatorem, diximus inter nos: Munditia hæc non est, nisi de manu hominis. Maneamus ergo hîc, vsque ad vespe-

CAP. XIV.

*Centum dierum inedia.**Homines cubitales seu Pichiti & Pygmai.*

CAP. XV.

*Signo Crucis membra muniunt.**Ecclesia crystallina admiranda.*

ROMAN.

vesperum, & videre habebimus loci huius habitatorem. His ergo dictis, vnâ horâ, utpote lassî, resedimus, & subitò odore suauissimo perfusi, obdormiuimus. Rursum igitur paruo interuallo excitati à somno, foràs speluncam exiuimus, & contra Orientem respeximus: & ecce subitò figuram hominis à longè properantis vidimus, cuius capilli capitis, instar lactis candidissimi aut niuis, quasi in aëra volantes, totum viri corpus operuerunt. Ipse autem mox, vt nos à longè respexit, semetipsum in terram proiecit protinùs, ac rursum eleuans se, ad nos ita clamare cœpit: Si vos ex Deo estis, sanctæ Crucis signaculo munite vos, ad me vsque properantes: sin autem ex diabolo, fugite à me Dei seruo. Hæc eo dicente, tali voce affati sumus: Benedic nobis, pater sancte, & noli turbari: quoniam & nos serui sumus Iesu Christi, Domini & Saluatoris nostri. Renuntiauimus siquidem sæculo huic vano, factique sumus monachi. Talia vt audiuit, illicò ad nos venit: & manus suas ad cælum eleuans, diutius orauit: & surgens ab oratione, capillos ab ore & facie suâ tollens, benedixit nos, ac locutus est nobis. ¹⁷ Ipsius verò capilli capitis ac barbæ, erant candidi vt lac, faciesque eius, sicut vultus Angeli. Erat enim sicut lignum, secus aquarum decursus plantatum, & præ senectute nimiâ, oculi eius non aperiebantur, eò quòd supercilia eos cooperiebant: vngulæ quoque manuum eius ac pedum longæ nimis, barba verò & capilli, corpus eius omne circumdederunt: loquela illius exilis, & quasi de profunditate emissa: cutis faciei eius quasi pellis testudinis.

CAP. XVI.

Tunc ipse cum lacrymis ad nos exorsus est ita: Fratres mei benedicti, vnde estis? vel vnde huc aduenistis? dicite nobis, qualiter se habeat genus humanum, vel quomodo fides Christianorum, & si Sarraceni vel Ethnici hæctenus Christi populo persecutionem ingerunt. Nos itaque vt interrogati sumus, ei per ordinem responsum dedimus, simul dicentes angustias & pericula, quæ per omnem passî sumus viam, & quia voluntas ac desiderium esset ire, vbi cælum terræ se iungit, aperuimus. Ipse autem ad hæc respondens, ait: Filioli mei charissimi, audite me. Ab isto loco vltra ad paradisi loca non potest ire homo carne vestitus. Ego enim peccator exiguus, valdè in hac etiam voluntate laboraui, cupiens vltra procedere, vt finem terræ ac poli cernere quiuisssem, sed nocte quadam adstitit mihi in visu Domini Angelus, dixitque ad me: Ne vltra procedas, neque Dominum ten-

tare præsumas. Cui ego: Quam ob causam, inquam, mi Domine, in antea pergere non licet? At ille: De isto, inquit, loco viginti sunt milliaria vsque ad paradysum, vbi Adam & Eua in deliciis erant. Posuit denique Dominus ante eundem paradysum ¹⁸ Cherubim cum igneâ rhomphæâ atque volubili, ad custodiendum vitæ lignum: & habet à pedibus vsque ad vmbilicum similitudinem hominis, pectus sicut pectus leonis, manum sicut crystallum, habens gladium vt seruet paradysum, ne aliquis illuc proximare valeat. Ego itaque hæc audiens ab Angelo, amplius non respondi, nec vltra procedere tentaui. Igitur ego Theophilus, & itineris mei socij ac fratres, ista à sancto audientes, prostrato omni corpore, collaudauimus Dominum, & ipsum seruum Christi salutauimus.

Vespere autem facto, dixit nobis: Fratres mei dilectissimi, exite foràs cellulam, & exspectate paululum: habeo enim leones duos, ¹⁹ qui per diem foràs ambulantes, serò ad me reuertuntur, ne ipsis subitò venientibus, mali aliquid patiamini ab eis. Nobis ergo cum pauore paululum exeuntibus, leones rugiendo extemplo aduenerunt, & ipsum sanctum Dei adorauerunt. Ipse verò manus super eos ponens, ac colla demulcens, ait illis: Filioli mei, boni fratres tres de sæculo venerunt ad nos, ne faciatis illis malum. Continuò nos aduocans, dixit: Fratres venite, & iam timere nolite. Nos verò cum pauore nimio intrantes, salutauimus illum, & vespertinâ synaxi celebratâ, resedimus, glandes ac herbarum radices pro cibo sumentes, & aquam bibentes cum silentio. Manè autem facto, locuti sumus viro sancto, dicentes: Pater sancte & domine, obsecramus tuam beatitudinem, vt conuersationem tuam nobis enarres, & quomodo huc, aut vnde venisti, & quò nomine voceris, edicito nobis.

At sanctus nobis tale dedit responsum: Ego, inquit, mi amantissimi fratres & filij, Macarius vocor, in regali ciuitate natus & nutritus, filius viri Romani, qui inclytus fuit, & in imperiali pollebat ciuitate. Cùm autem pueriles excessissem annos, me reuente ac nolente, pater meus desponsauit mihi vxorem, diemque statuit nuptiarum. Interea thalamo adornato, cùm iam frequentia populi fuisset inuitata, & sponsa sedente, pater meus hilarior effectus, cunctos inuitatos hortatur ad voluptatem conuiuij. Omnibus autem, qui aderant, iocis ac saltationibus intentis, furtim exiui, & domum viduæ cuiusdam familiaris intraui, ac septem dies cum illâ latitans permani.

Ipsa

Paradysus
terrestria
inaccessus.Cherubim
paradisi
custos.

Gen. 3.

CAP. XVII

Leones fa-
miliares
S. Macario.Vespertina
synaxis.

CAP. XVIII

Sæctus Ma-
carius à nu-
ptijs fugit.Spelunca
Macarij
Romani.Signaculū
Crucis.Forma ha-
bitus S. Ma-
carij.

Psal. 1.

Ipsa autem diebus singulis domum patris mei ingressa, audiuit quæ de meâ inquisitione loquebantur: & veniens, cuncta mihi replicans dixit. Pater autem meus cum me vndique requirendo non inueniret, fleuit amarissime, sed & mater, ac tota familia. Octauâ exinde die, id est, nocte Dominicâ, mulierem illam salutavi, & egressus in publicam viam, inueni virum quemdam canitie venerabilem, quasi ad ambulandum paratum stantem. Quem adorans, dixi: Quò pergere habes, senior sancte? At ille hilari vultu ad me conuersus, dixit: Quò tu ire desideras, ego tecum ire dispono, eò quòd itinera ipsa mihi oppidò sunt cognita. Tunc ego confortatus, cœpi hominem sequi. Per domos verò exinde intrantes vicinas, per viam panem rogauimus accipere, & accepimus. Per plurimos autem dies ambulantes, tandem peruenimus ad locum tormentorum, & intrauimus angustias viarum omnium, vnde vos venire dixistis. Cum ergo ad triginta miliaria prope locum istum venissemus, quadam die sedentibus nobis, inter ipsa mutua colloquia, repente focus meus disparuit. Tunc ego nimium turbatus, & quòd me verterem, ignarus, cadens in terram, plangebam validissime. Et ecce confestim sine morâ is, qui antè disparuit, cum magnâ claritate apparuit, & ita affatus est me: Noli turbari, dilectissime, ego enim sum angelus ²⁰ Raphaël, in adiutorium tibi missus, qui te huc perduxì præcepto Altissimi. Dominus autem viam tuam prosperam fecit. Loca siquidem tenebrarum, loca tormentorum, loca pœnarum pertransisti, in lucem venisti, fontem aquæ viuæ & loca iustorum vidisti: idcirco noli timere, sed surgens, viam tuam proficiscere. Quo dicto, rursus qui apparuit, disparuit.

CAP. XIX.

Ab onagro in viâ dirigitur.

Ego verò interea viribus receptis, surgens ambulare cœpi, & à longe onagram intuitus, clamaui, dixique illi: Aue, per Christum, qui te creauit, ostende mihi viam, per quam ambulem: ipse autem concitè occurrens, ingressus est ante me per semitam quamdam paruulam & angustam. Quem ego subsecutus sum, sicque duos compleuimus dies, simul ambulantes. Die autem terciâ adspeximus ceruum miræ magnitudinis à longè. Quem onager videns & pertimescens, declinauit à me: iterum ego solus relictus, angustiatus sum, viam omnino non habens. Tunc contra ceruum clamans, dixi: Quia adiutorium mihi tulisti, per Deum te coniuro, semitam mihi ostende. Ad hanc vocem veluti animal domesticum ad me declinans, angustum ingressus ad callem,

post tergum me semper adspiciens. Sic ergo tres insimul ambulauimus dies. Tum ecce quartâ die immensum ac terribilem offendimus draconem, mediam distentum per viam. Quem vt ceruus vidit, repente fugâ elapsus euasit. Ego interim timore valido percussus, in terram cecidi: deinde confortatus in Domino, surrexi: ac me signo sancte Crucis muniens, ad draconem dixi: Deum omnipotentem time, & noli mihi nocere. Tunc ipse terribiliter de terrâ se erigens, humanâ me affatus est voce, dicens: Veni benedicte domine, tu enim es seruus Dei altissimi Macarius. Angelus autem sanctus Raphaël, figuram & vultum tuum mihi demonstrans, præcepit concitè, vt tibi occurrerem, atque perducerem in locum à Deo tibi præparatum. Ego itaque quarto hodie die te hîc exspectaui, nihil omnino comedens. Hac verò nocte in nube lucidissimâ te sedentem adspexi, simul & vocem desuper audiui, dicentem mihi: Accelera, vt eripias Macarium seruum Dei, qui adest, vt tibi prædixi. Quapropter surgens, sequere me, ne dubites, sed veni, & locum monstrabo tibi, vbi Dominum debeas collaudare. His ergo dictis, quasi vir iuuenis apparuit, & mecum ad speluncam hanc vique peruenit. Cumque ingressi fuissetus, repente euauit.

Signaculo Crucis draconem sine noxâ ena-

CAP. XX.

Tunc ego peccator in parte alterâ prospexi duos leonis catulos iacentes, mater autem illorum iuxta illos mortua iacebat. Quam ego foras eiiciens, sepeliui, & Dominum collaudans, glorificaui, qui tanta in me mirabilia fecit, & de tam grauibus angustis liberauit, ipsos autem leunculos, frondes arborum decerpens ac illis porrigens, vt proprios enutriui filios, sicque duos annos insimul quietè habitantes compleuimus. Cum ecce post hæc laqueus diaboli, cuius numquam à seruis Dei cessat inuidia, affuit. Nam die quadam, horâ quasi septimâ, è speluncâ foras egressus, sole feruescente resedi: tunc subito subtile ²¹ fasciolum & oculis delectabile, iuxta me in terrâ positum adspexi. Ego verò in memetipso cogitans dixi, Vnde in hac solitudine esset fasciolum? Æstimás tamen quia in veritate esset fasciolum, oblitusque ego miserrimus me signo Crucis munire, quoniam quidem sacrosanctæ Crucis signaculum omnem inimici eneruat phantasiâ, misi manum, & leuans fasciolum reportaui in speluncam. Alterâ nihilominus die egressus, ²² calceos femineos repperi iacentes in terrâ: sed nec tunc miser ego insidias diaboli aduertens, nec Crucis vexillo me muniens, calceos leuaui, & in speluncâ portans, fasciolo iunxi.

Signaculo Crucis omnem inimici eneruat phantasiâ.

V

Tertiâ

*Diabolus
mulieris
specie appa-
ret.*

Tertiâ autem iam die iterum exiens, diabolum in decore vel specie mulieris, vestibus pretiosis indutæ, stantem inueni: ego verò miserabilis nec sic quidem laqueos inimici recordans, nec aliquo modo me signans, sed credens in veritate, quia mulier esset, aio ad illam: Vnde huc aduenisti? aut quis te in hanc adduxit solitudinem? Illa continuo flere amarissime cœpit. Tunc ego misellus, simul cum illâ veluti compatiendo valde ploravi. Post hæc respondens dixit: Ego miserrima, ô pater sanctissime, filia sum viri Romani: quæ cum me inuitam ac nolentem desponsasset iuueni cuidam nobilissimo Romano, ac dies nuptiarum venirent, & thalamum ac conuiuium ordinarent, inter nuptias ipsas sponsus meus disparuit. Cumque turbati omnes, huc illucque eum inquirendo, turbarentur, ego gauisa effecta, clam exij: & nocte eadem iter arripiens, nec itineris ducem aliquo modo habens, per angusta montium ac vallium errando hucique perueni. Hæc ego cum audissem, & omnia ita esse credidissem, simul & sponsam meam fore sperans, per manus apprehendi illam, & in hanc introduxi speluncam: lacrymæ verò ab eius oculis nullatenus cessabant. Tunc ego miseris & lacrymis eius compatiens, & valde super eam dolens, sedere eam iuxta me feci: similiter & glandes illi ad manducandum præbui, non enim insidias diaboli intellexi, neque vllatenus Crucis me signo muniui: sed similiter sedentes, diutius colloquia habuimus. Tunc cœpi quasi de labore nimio somno grauari: at illa manibus suis mea omnia membra mulcendo palpauit, & eò amplius somno grauatus sum. Quid morer? miser ego, qui antea numquam cum feminâ peccare consensî, in somnis me peccatum perpetrassè cognoui: nam subito expergefactus è somno, quasi cum feminâ discoopertum me in terrâ iacentem inueni, ipsa iam verò non apparuit.

CAP. XXI.

*Leones fu-
giunt post
peccatum à
Macario
perpetratâ.*

Tunc infelix ego insidias diaboli serò aduertens, foras speluncâ citius exiui, & pectus feriens, ingentes lacrymas fudi. Ipsi interea leones, qui mecû aderant, meum intelligentes delictum, quantocius fugerunt à me. Hæc autem cum cernebam, fugissè scilicet leones, cum luctu nimio ac dolore, cœpi Christi misericordiam deuotè inuocare, quatenus & mihi pœnitentiæ normam ostenderet, ac leones ipsos redire iuberet. Nec mora, clementissimus pater, qui me ad pœnitentiam seruare voluit, illos confestim fecit redire leones, mecumque ingressi in hanc speluncam, humum pedibus suis ad vnus statueram hominis aggerebant: ego autem hæc

intelligens, collotenus ipsam intravi fossam, ipsis imperans leonibus, vt in eodem me sepelirent loco. Quod cum factum fuisset, annos tres sepultus in eadem fossâ peregi. Interèa ingenti pluuia descendente, rupta est spelunca desuper caput meum vbi itabam, & lucem vidi, & foras manus emittens, herbas quæ in circuitu super caput erant, decerpsi & comedi. Tribus itaque annis euolutis, affuerunt leones, & lumen circa me videntes, effodiebant humum in quâ me sepelierunt, ego quidem toto corpore sanus egressus sum, virtutem pristinam in me sentiens. Tunc glorificans Dominum meum Iesum Christum, exiui de speluncâ, ponensque genua mea in terrâ, quadraginta dies & quadraginta noctes in eodem immobilis permansi loco, collaudans & obsecrans Deum, & gratiarum actiones offerens, qui tanta misericordiarum munera nobis peccatoribus iugiter præstat.

His ergo completis diebus, respexi in speluncam, & ecce quatuor anguli eiusdem speluncæ, lumine cælesti resplēderunt valde: & vidi Saluatore Christum in schema viri, quasi auream habentem in manibus virgam, ac dulcisonâ voce mirabilem cantum personantem; vox autem illius vehemens & fortis, quasi mille hominum audiebatur. Cum verò iam melodix cælestis cantici explerentur, repente vox tribus vicibus insonuit, dicens: Amen, & in sempiternum amen. In ipsâ igitur horâ egressus à speluncâ Saluator, scandeat ad æthera, & ecce continuo maxima ignis columna, quasi nubes valida, intravit speluncam, & facta sunt tonitrua, & immensæ coruscationes, & omnia cæli volatilia secundum proprias audiui voces canere, dicentia: Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus. Ego itaque dum hæc cernebam, simulque audirem, propter visionis magnitudinem territus valde sum, & in extasi raptus, cecidi in terram, & octo dies inde permansi, tunc namque intellexi, quia Saluator mundi Christus Dominus hanc ingressus speluncam benedixerit, illamque sanctificauerit. Tunc ego introgressus in eam, pro ignorantia propriâ ac negligentia, cœpi satisfacere, collaudans & glorificans Christum Saluatorem ac redemptorem nostrum, & creatorem omnium, qui tantâ me sustinuit patientiâ, & perduxit ad pœnitentiam, & rursus talem mihi demonstrauit clementiam. Quando autem hæc acta sunt, septem in hac speluncâ, ætatis verò quadraginta annorum habebam.

Ecce nunc vobis, velut filiis charissimis, omnem vitam meam in veritate enarraui.

Vos

*Collotenus
triennio in
terrâ sitas
sepultus
Macarium.*

CAP. XXII

*Christus ei
apparet in
speluncâ.*

Vos ergo, si pugnās vel infidias maligni hostis sufferre potestis, considerate, & hīc nobiscum manete: sin aliās, ad monasterium, de quo egressi estis, reuertimini, & Dominus sit in itinere vestro.

CAP. XX-
III.

Nos autem cū ista à sancto Dei audissemus, cadentes in terram, glorificauimus Dominum, qui facit mirabilia solus, & ad sanctum seruumque Christi locuti sumus Macarium, dicentes: Pater beatissime Macari, ora pro nobis ad Dominum, vt ad nostrum remeare possimus monasterium, atque conuersationem tuam sanctam per omnes Christi ecclesias enarrare: credimus enim, quia Dominus idcirco nos perduxit ad te. Tunc senior diutius super nos orationem fudit, & fusā oratione, benedixit atque osculatus est nos omnes, & commendauit Christo, vt in pace dirigeret viam nostram, deinde tradidit nos leonibus illis, precipiens eis, vt transducerent nos, quousque loca tenebrarum pertransiremus, vbi pridem septem dies, & totidem noctes in tenebris iacuimus. Dimissi ergo à teruo Christi sancto Macario, prospere ad abscidam Alexandri peruenimus, vbi leones salutantes nos, concito gradu reuersi sunt ad seruum Dei.

Benedicti
à Macario,
leonibus
ducibus ad
monasteriū
reueriuntur.

CAP. XXIV

Igitur fauente Christo Deo, sine angustia aliquā nostram ambulauimus viam, & in-

troēntes terram Persarum, venimus in campum mirabilem, qui dicitur Assia, vbi sanctus Mercurius interfecit apostatam Iulianum, & ingressi denuō fumus ciuitatem Kitisséfodo, in quā pueri tres requiescunt, non longē à Babylone. Post hęc Tigrim flumē pertransēntes, quintodecimo die intrauimus Ierusalem, & ad sepulcrum Domini nostri IESU Christi, per cuncta loca sancta sanctorum orantes, gratiarum actiones Christo Saluatori omnium libauimus, qui nos suā gratiā incolumes seruaui euntes & redeuntes. Inde igitur egressi, veloci cursu ad nostrum peruenimus monasterium; & nostrum hegumenum, & fratres nostros omnes in pace & sospitate reperientes, per ordinem, quā vidimus & audiuius mirabilia, & misericordias Domini, sed & vitam & conuersationem beatissimi Macarij illis enarrauimus. Quotquot autem hęc audiebant, laudabant & glorificabant, & hymnum dicebant Deo Patri omnipotenti, & Filio eius vnigenito, Domino ac Saluatori nostro, nec non & Spiritui viuificatori & illuminatori animarum nostrarum, qui trinus in personis, vnaque Deitate nominatur, viuuit & regnat vbi que Deus benedictus & laudabilis, nunc & semper, per immortalia sæcula sæculorum, Amen.

Fratribus
visa nar-
rant.

NOTATIO.

MACARII ROMANI] Nulla huius mentio in Martyrologio Romano: Manologium Græcorum xxiii. Octobris: Eodem die commemoratio S. P. N. Macarij Romani. Menæa fusē eodem die Acta

eius exprimunt, quæ cum his nostris planè conueniunt. In Menæis, tamen peregrinatio & itinerum difficultates, quas tres peregrinantes Vita huius auctores subiēre, omittuntur. Vnicum Vita huius MS. exemplar habui ex Abbatiā Einhamensi, caractere planè recenti.

Baronius in Martyrologio Romano ad diem xi. Ianuarij, existimat de hoc Macario Romano agere Palladium, dum cap. cxxiii. enumerat eos, qui ad Pinianum maritum parua Melania, quæ nunc in Sicilia, nunc in Campania agris exercebatur, accesserunt: Similiter, inquit, etiam quidam nomine Macarius ex vicariā. Baronius hīc intelligit vicariam prefecturam. rectè, quòd ex eā monasticam vitam amplexus sit.

Non existimo tamen Macarium hunc nostrum Romanum, eundem esse cum Macario Palladij: imò potiùs Macarium Palladij esse eum, cuius meminit Russinus in Apologiā suā. Vide dicenda ad Palladium. Baronius ait Acta hęc, auctore Theophilo, minùs probari: quæ autem in Actis offendant, non exprimit. Ego ea passus sum in hac editione comparere, quia hætenus in omnibus editionibus prodierunt. Et verò Me-

naea Græcorum ea quoque suo inserunt Officio, & Gratianus xxvii. q. ii. cap. xxvi. ex eis testimonium citat. Acta igitur hæc cum Menæis comparauit, vt appareat in quibus Græci cum Latinis conueniant. Erunt fortasse, qui ea saltem amplectenda censeant, in quibus vtrique consentiunt. Verū ea ex Menæis Raderus noster, & Viridario suo Sanctorum parte i. inseruit.

Quòd si D. Hieronymus in Vita Pauli primi eremite ad hanc historiam (in quā cap. xv. dicitur, quòd barba & capilli corpus eius omne circumdederunt,) respicit, vbi ait in Prologo, inquirens de primo eremite cultore: Nonnulli & hæc & alia, prout voluntas tulit, iactant: subterraneo specu crinitum calcaneo tenus hominem, & multa, quæ persequi otiosum est, incredibilia fingentes. Quorum quia impudens mendacium fuit, ne refellenda quidem sententia videtur. Si, inquam, Hieronymus ad hanc historiam respicit, omnino vetus est fabula, & eius indicio explosa.

2. THEOPHILO, SERGIO, ET HYGINO] Ita auctores hos exprimunt Menæa. Editi Latini pro Hygino exhibent Thimum, MS. Gunnun.

3. ASCLEPION HEGVMENVS] Menæa: Εκ τῆς CAP. II. μωνῆς τῶ ἀγίου Ἀσκληπιόδ, ex sancti Asclepij cænobio. Theodoretus in Philotheo cap. xxv. meminit Asclepij admirabilis monachi, decem stadiis à Citticā vico, vbi Zebinas sepultus, & Polychronius eius discipulus videtur vixisse. Sed cū illi atate Theodoretū

ROMAN.

vixerint, antiquiorem aliquem Asclepium fuisse existimo, qui huic monasterio in Mesopotamiâ sito praefuerat, a quo & nomen accepit.

CAP. III.

4. HORA NONA QUADAM DIE SYNAXI EXPLETA] De horâ nonâ, quâ synaxis solui solet, & ieiunium resignari, vide Onomasticon.

Omnia hæc sequentia capita, quibus lunulas curvati præfigi, quæ stupendas continent peregrinationes, desunt Menæis. Existimo tamen fuisse in exemplari prototypo, ex quo Menæa suam de Macario historiam hausserunt. Sed omissa in Menæis esse, quod Vitam Macarî non spectarent. Certe Menæa horum trium sequentes peregrinationes satis his verbis insinuant: Καὶ τῆς πορείας ἀρξάμενοι ἀλλοπελάηλα, ἠνεσιπὼν δευῶν. πῆ μὲν ἐξ ἀνδρώπων, πῆ δὲ ἐκ θηρίων ἐλιθόμενοι κηκοχόμενοι, καὶ αὐτοῖς ἐστὶν ὅτι τὸ ἐκ τῆς ἀρχαίας βοτάνων ἕως σερρέμενοι: Iter auspiciati alia ex aliis mala experti sunt, modò ab hominibus, modò à feris illata, nonnumquam ab herbarum agrestium pastu retardati. Quibus apparet Menæa paucis hæc peregrinantium incommoda, quæ aliquot sequentibus capitibus narrantur, exprimere.

5. VBI CÆLVM TERRÆ IUNGITVR] Fuit veterum multorum sententia, planam esse terram, nec Antipodes ullos esse; atque ita cælum alibi terræ iungeretur. Quin multi Paradisum certâ terræ regione statuerunt, sublimiore, vbi cælum terræ iungitur. Alcimus Auitus lib. I. de Genesi.

Ergo vbi transmissis mundi caput incipit Indis, Quò perhibent terram confinia iungere cælo, Lucus inaccesâ scunctis mortalibus arce Permanet.

6. CONIUNXIMVS IERUSALEM] Phrasis istius sæculi, sic antè cap. II. ibi denique coniungentes sic post: coniunximus tandem, id est, peruenimus. Quam frequens olim fuerit Ierosolymitana peregrinatio, patet variis horum librorum locis. Vide Onomasticon.

7. CONSIGNANTES NOS, ET CÔMMENDANTES CHRISTO, ET SANCTIS EIVS] Religiosus antiquorum Patrum mos ad ingressum itineris signare se signo Crucis, & Deo Sanctisquæ iter suum commendare.

CAP. IV.

8. ASSIA, IN QVO MARTYR CHRISTI MERCVRIVS] Certum, in Perside Iulianum occisum. Vide Baronium tomò IV. anno Christi CCCLXIII. Liberij Pape XII. Iuliani Imp. II. variè inquirentem de percussore Iuliani.

9. KITSSEFODO] Existimo hîc intelligi Ctesiphontem Persidis civitatem. Quod autem addit, Ananiam, Azariam, & Misacem hîc quiescere, nescio unde hausserit. Martyrologium Romanum XVI. Decembris: Trium puerorum Ananiæ, Azariæ, & Misacem, quorum corpora apud Babyloniâ sub quodam specu sunt posita. Certe Ctesiphon non procul à Babyloniâ, utè etiam hoc loco in Vitâ Macarî dicitur.

10. LIGNIS AGRESTIBVS] Intelligit, opinor, rudia & impolita ligna. An phalanges Plinij lib. VII. cap. LVI. quibus olim prælia committebant Afri?

CAP. V.

11. CHANANÆORVM] Mirum hoc, nec alibi mi-

hi lectum, Chananaos eosdem esse cum Cynocephalis.

12. PICHITI] Manuscriptus Pytici. unde quis forte formet Pyrhecos, unde Cercopytheci. Sed Pichiti habent veteres editiones. & manuscr. addit: & hi alio nomine vocantur Pigmæi.

13. ABSIDAM] Manuscriptus addit, id est arcum. Olim & absis, & absida æquè erant in usu. Vide Onomasticon.

14. HOMO LONGA STATVRA] Non novum, prænarum locus vel à diabolo infestatis monstrosa quadam apparere. In Vitâ Antonij cap. XXXVIII. Vidit quemdam longum atque terribilem caput usque ad nubes attollentem.

15. VOLATILIA MVLTA SIMILIA AVIBVS CÆLI] In Vitâ S. Antonij cap. XXXVIII. Vidit etiam pennatos quosdam se eleuate cupientes ad cælum. quod apud Paschasium cap. XIX. n. 4. tamquam aues inquietas animas volantes vidit Antonius.

16. SVBITO VOCES POPVLI INNVMERABILIS] Multorum opinio fuit, animas quasdam versari in campo amœnissimo. Ita Beda lib. V. hist. Anglic. cap. XIIII. Dionysius Carthusianus in Dial. de Iudicio particulari art. XXXI. & Ludovicus Blosius Moniti spiritali cap. XIIII. Vide Bellarminum tomò I. I. contr. gen. III. quæ de Purgatorio, lib. II. cap. VII. Suarez sum in III. part. Diss. XLVI.

17. IPSIVS VERO CAPILLI CAPITIS AC BARBAE] Ita hæc Macarî delineatio ad verbum est in Menæis Grecis: Ἦσαν δὲ αἱ τρίχες αὐτῶν λευκαὶ ὡσεὶ χιτῶν· τὸ δὲ σῶμα αὐτῶν, ὡς δέρμα χελώνης. ἐκ δὲ τοῦ πολλοῦ γήρατος, κεκαλασμέναι ἦσαν αἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ὄνυχες τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν πλεονεχέον τῶν σπιθαμῶν· αἱ δὲ τρίχες τῶν πᾶρων αὐτῶν, μέγιστα τῶν ποδῶν αὐτῶν.

18. CHERVBIM CVM IGNEA RHOMPHÆA] Varia de Cherubim Paradisi custodibus opinio. Non est credendum, inquit Theodoretus, Cherubim dicere virtutes quasdam inuisibiles, vt quidam existimant: quoniam inuisibilis natura nihil isthic contulisset, cùm visio sensibilis esse deberet, qui ipsum Adam exterreret. Non igitur gladius ille flammeus naturaliter igneus erat, sed visu talis: neque Cherubim erant animalia; sed talia videbantur. Addit porro: Et statuit Cherubim Genesis III. dictum: vt indicet potentem quamdam & terribilem visionem, & formam, perinde ac si quædam animalia in ingressu paradisi, collocasset, quibus inde arceretur Adam. In eadem opinione fuit Theodorus Heracleæ episcopus, itemq; Procopius Gazæus. Vide Pererium nostrum ad cap. Genesis III.

19. QVI PER DIEM FORAS AMVLANTES] Contra aliorum morem: Leo, ait Hieronymus in cap. II. Nabum, semper noctibus circuit. Et Psalmò CII. In ipsâ (nocte) pertransibunt omnes bestiæ saltus.

20. RAPHAEL] Dux hic fuit Macario, vt olim Tobie.

21. FASCIOLVM] Menæa, σὺν ἀρίστων.

22. CALCEOS] Manuscript. caligas. nempe caliga erant olim calceorum loco. Sic Actor. cap. XXI. Calcea te caligas tuas.

V I T A
 BEATI POSTHVMII
 PATRIS

Quinque millium Monachorum,

INCERTO AVCTORE.

PROLOGVS

VONIAM desiderio desiderasti semper audire quæ sancta sunt; & nos, ne silentio tempora peragantur, curare debemus: idcirco de operibus Domini tace-

re non possumus, quæ in seruis suis indefinenter ostendit. At primum, de sancto Posthumio Dei seruo sciendum, quo ordine eum Dominus ad suam vocare dignatus est gratiam, sicut referentium iactauit oratio, qui conuersionis eius ordinem nouerunt. Hæc vestræ dilectioni scriptis intimare curavi, quomodo per rusticos Dominus credentibus in se manifestauit regni sui mysterium.

V I T A.

CAP. I. ERAT Posthumius Memphæus genere, gentilis natus, ab infantia innocens, ignarus litterarum, & ab omni peritiâ alienus Ægyptiorum, ab eorum gentiliū delubris temper extraneus. Fuerat restiū² spartarius, numquam se adolescentium gregibus commiscuit, nec publici vsus fabulas aliquando cognouit, pes eius ad saltandum non est commotus. In vitâ suâ numquam de ore eius turpis sermo processit, neque auaritia in cor eius aliquando ascendit. Ad feminam oculos suos, cum adhuc esset in sæculo, non leuauit: mendacium omni virtute vitauit: discordiam vel odium aduersus proximum suum, neque contra extraneum, nouerat: custodiebat pacem in animo suo per omne tempus.

CAP. II. Cum ergo hæc ab eo gererentur, & annorum esset triginta septem, placuit Deo eripere eum de corruptione peccatorum, & ad incorruptionem vitæ æternæ euocare.

Vnde fertur introisse ad eum angelum Domini, quando ipse³ plectam de spato plectebat. Aitque ad eum Angelus: Posthumie. At ille ait: Quid est? Et dixit ad eum angelus Domini: Quid est in manu tuâ? Ille ait: Funis plectacius. Et dixit ad eum Angelus Domini: Deum excelsum, qui habitat in cælo, nosti? Posthumius dixit: Domine, nescio si est Deus in cælo; sum enim rusticus, & nulla est mihi sapientia. Arti meæ inferuio ab infantia meâ, & nihil ab urbanis hominibus audiui, quod discerem: sed & publicum semper fugi accessum. Dixit ad eum Angelus: Ora Deum, & dabitur tibi sapientia & intellectus. Posthumius dixit: Deum non noui orare, nescio enim quid dicam. Et accepit Angelus folium lauri, & scripsit in eo verba orationis, & dedit illud Posthumio, dicens: Manduca illud, & erit amarum in ore tuo sicut fel, ventremque tuum implebit obsecrationibus sapientiæ, & dabit tibi formam orationis & sanæ doctrinæ. Et accipiens Posthumius, manducauit: & factum est os eius amarum. Porro venter eius dulcedine impletus est, & magnificauit Dominum valde. Verè autem credimus in eo impletum illud prophetæ Ezechielis, vel Ioannis apostoli, qui librum de manibus Angelorum accipientes, comederunt, & adimpleti sunt sapientiâ ad prophetandum.

Item angelus Domini tetigit labia Posthumij. Et depulsa amaritudine, lingua eius de Deo loquebatur ingentia. Dixitque ad eum Angelus: Posthumie, fige genua tua in terrâ, & faciem tuam ad Orientem, & tunc dabitur tibi à Deo, quemadmodum possis orare. Et posuit Posthumius genua sua in terram, faciem quoque etiam ad Orientem, & infusa est ei oratio, & ait: Benedicam te Domine Deus omnipotens rex cælestis, qui ignorantibus te nomen reum innotescere

Docetur ab Angelo.

Ezech. 3. Apoc. 10.

CAP. III.

Orat genu flexo.

Orat ad Orientem.

Prima oratio Posthumij.

MIVS.

scere facis, per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, nomen tuum efficiens manifestum, vt populum tibi congregaret ex omnibus gentibus adoptiuum. Nam volens mundo succurrere labore laboranti, propter generis humani salutem, vnico Filio non pepercisti. Per eum ergo te obsecro, & tuam misericordiam, vt mihi cæco verum lumen in tenebris constituto ostendas. Tu enim Domine nosti, quia nullum sciebam omnino sermonem: & dignatus es donare, quod loquerer ad te; & docuisti me, quibus te rogarem. Ex me ipso cognosco, Domine Deus meus, quia vere cæci vident, surdi audiunt, mutorum linguæ soluuntur, claudi ambulant, leprosi mundantur, pauperes euangelizantur, peccatores vocantur. Quis eram ego, quia recordatus es mei? In quo præualet apud te pusillanimitas mea, quia requisisti me? Quare nunc peto, vt à sordibus me abluas peccatorum naturalis miseræ meæ, quæ me longo tempore pressit; viuebam enim eruditus à parentibus infideliter more gentilium tamquam socius iumentorum. Misisti tu mihi Angelum tuum, & percussisti femur meum, aperuisti quæ mihi saxum pectus. Væ tacenti de te, quia ignis vstione trucidatur in sempiternum. Ecce in breui cognoui, quoniam non est gaudium impijs apud te, nec peccatoribus lætitia post obitum veniet: nisi ad te conuertentur, salui esse non possunt. Et quoniam non est visum tibi perdere me, Domine redemptor humilitatis meæ, ostende mihi in melius, vt in pleno cognoscam Dominum & Saluatorem Iesum, & quod non est alius absque te, qui es benedictus in sæcula. Hæc oratio sancti Posthumij prima, per quam eum introduxit angelus Domini ad viam fidei requirendam.

CAP. IV.

Erat intentus ex hoc beatus Posthumius, quando ad eum angelus Domini remeare posset: fretus ex hoc sperabat, quod esset eum Dominus semper visiturus. Cum autem pauci dies transissent, ecce Posthumius iuxta consuetudinem suam restim torquebat ex iunco. Et ingressus angelus Domini ad eum, ait: Ave Posthumi. Statimque pauefactus surrexit Posthumius. Et ait illi Angelus: Vis ducam te ad virum sacerdotem Dei, qui te baptizet in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti? Et respondit Posthumius: Domine mi sancte Dei, hoc est mihi optabile iucundumque valde, vt plenè me viam doceas Dei, & quæ sit perfecta salus operum supernorum. Et apprehendit eum angelus Domini à vertice capilli capitis eius, & duxit eum ad quemdam nomine Priscum, sanctum virum & timentem Deum, aitque

Transfer-
tur ab An-
gelo.

illi: Hunc doce quæ sit via Domini, sapientia & intellectus: & baptiza eum in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Porro sacerdos Domini audiens, gratulatus est valde: sed sacerdos non intellexit angelum Dei esse, qui introduxit eum ad se. Statimque Angelus in splendidâ mutatus effigie refulsit in faciem sacerdotis in albis vestibus, vultuque decoro. Tunc Christi sacerdos timore perterritus cecidit consternatus in terrâ. rursumque Angelus erexit eum, & ait: Ne timeas; conseruus enim tuus & omnium fratrum tuorum ego sum. Oportuit enim tibi manifestare gloriam Dei nostri, vt scias quo modo hunc doceas verbum Domini, erudiens eum secundum saluationem eius, vt viuat in æternum coram Domino. Hæc dicens, discessit ab eis.

Apoc. 22.

Priscus autem episcopus accepto secum Posthumio, docuit eum ieiunare. Cui manum imponens, catechumenum fecit; atque ita velociter baptizauit, docens eum symbolum Sacramenti. Qui mox, vt baptizatus est, impletus est Spiritu sancto, & dixit hanc orationem: Gratias tibi ago, Domine Iesu Christe, qui per Spiritum sanctum reconciliare me dignatus es Deo Patri, & redemisti me à morte & à pœnâ æternâ: quam non credentes in te consequuntur, peccatorum suorum ponderibus aggrauati. Sunt autem peccata plumbo grauiora, quibus ego lætor extractus: & de omnibus iniquitatibus & necessitatibus liberatus, exulto. Verè enim personarum acceptio apud Deum non est, sed misericordia multiplex. Quomodo igitur indignus ego ad sedes accederem creaturæ tuæ, nisi tu me cælesti digito tangeres, fœnum malè aridum, quod in corporis materiâ habitare præceperas? velociter mihi voluisti subuenire, inimicum legis tuæ, qui mihi in carne dominabatur, subuertens; à sordibus aquâ, Spiritus sancti regeneratione, mundasti. loquitur in me anima renouata, quæ longo tempore inter oues perditas iacebat abiecta. Accepto signo lætatus sum quasi nominis magni: cæsus imperatoris militi infixio reparatur in gratiam. Quasi mutus accepi vocem. loqui cupio filijs tuis, & hymnum narrare in confessione, quoniam absoluisti captiuum migrantem. Quæfisti stultum per sapientiam, vitam donasti, egentem ditasti, mortuum resuscitasti, longe positum appropinquare tuæ maiestati fecisti: alienum à conuersatione Israël, socium Sanctorum tuorum per Christi gratiam esse voluisti. Ideo coniteor tibi, & psalmum dicam nomini tuo, cum me docueris ordinem: psallam tibi, & benedicam nomini tuo in æternum, & in sæcula sæculorum.

CAP. V.
ieiunium
ante Bap-
tizatum.
Manus im-
posito in
catechiza-
tione.
Baptizatur
à Prisco
episcopo.
Secunda
Posthumij
oratio.

Act. 10.

Igitur

CAP. VI.

Igitur Posthumius Baptismum confectus, litteras nesciebat: sed tamen nomen Domini fidei augmento & robore de die in diem crescebat. Accendebatur fraternæ studio charitatis, humilitatis vinculo ad vniuersos colligatus fuerat fratres. Charitatis iugum vehementer amabat: cunctosque fratres, qui aderant, ecclesiæ proxima loca inhabitantes, sollicitè requirebat. Studiose psalmos dicebat; corpus verò suum ieiunijs affligebat, in oratione Dei quotidie pernoctabat. Agrestes edebat herbas, & aquam frigidam bibebat. Cilicio corpus opertum fatigabat, per eremum currens, vt miserum frangeret corpus: asserens esse peccatum, aliquando ab opere si vacasset. Verbofitatem sermonis cauebat, diuinis libris accommodabat aurem, iurare omnino detestabatur: mundum se in omni oratione suâ exhibebat: plangere non desinebat: nam cum frequentia pateretur in corpore dæmonum tentamenta, ad nota orationum præsidia conuolabat. Et ne ampliùs somno indulgere videretur, vt mortalia membra foueret, paululum super saxa quiescebat: vt cum duritia lectuli doloribus ageret corpus, statim ad Dei confurgeret opus. Panem etiam suum ad mensuram accipiebat, & aquam ad mensuram bibebat. Numquam pleno ventre à mensa recessit, nec sitim suam vquam satiauit, dicens, Non esse dignum si carnis voluntas esset impleta. Obedientiam verò & fecit, & docuit: patientiã verò superbos & iracundos homines humiliter mitigauit. Sed quando fatanas suggestionibus suis cupiebat propositum ipsius impedire, oculos in cælum leuabat, & statim sanctum adesse sibi sentiebat auxilium. Talis eius vita vsque ad senectam fuit, qualis ab initio fuit, cum hæc gererentur in eo, vt omnino vsque ad extremum, suum despiceret corpus.

Contra morbos fortis luctatur.

In orator.

& sine aliquo victu eremi petiuit arcana; ibique multo tempore demoratus, innumeras dæmonum insidias pertulit. Sed Dominus, qui de mundo venerabilem conuerterat virum, quotidie cor eius armabat ad sustinendas versutias dæmonum.

POSTHUMIUS.

CAP. VII. Innotescit Macario.

Macarius quinquaginta millia monachorum pater.

Visitatio reliquiarum S. Antonij.

Nota igitur facta est sancto Macario, scilicet beati Antonij discipulo, conuersatio Posthumij, & celebre eius factum est nomen: visumque est illi, ad hunc abire in eremum. Nam idem Macarius ab illustri viro Antonio monachorum ferè quinquaginta millia susceperat gubernanda. Eiusdem igitur Macarij exitus de sæculo appropinquabat, & Dominico gregi, quis post eius excessum magisterij nomine subrogaretur, inquirebatur. Sanctus itaque Macarius cum ad sanctum venisset Posthumium, excepit eum libenter, præcipue cuius iam ab Angelo famam audierat. Non ergo ille vt hospes, sed eius subtiliter explorare propositum venerat. Porro Macarij ad spectibus, Posthumij complacuit conuersatio, & eum suadere cœpit, vt sancti Antonij anachoretarum principis non grauaretur visitare reliquias. Sed cum omni virtute reniteretur, & abire penitus nolisset, in somnis Posthumius sine aliquo cunctamine ire iussus, diuinæ contradicere non poterat maiestati. Itaque cum Macario aggreditur iter, multitudinem congregationis monachorum, quæ à solo gubernabatur Macario, ingressus. de quo sæpè diximus, corpus sepe lisse magistri, cum spiritus eius vocatus est ex sæculo.

Qui cum se in extremo vitæ istius temporalis adspiceret, aduocato ad se sancto Posthumio, ita exorsus est ei: En frater, tempus resolutionis meæ instat: quapropter audiens bonum testimonium de te, finem senectutis meæ debilitatis suppositi gressibus ad pertingendum vsque ad te. Nunc igitur bene fecisti venire mecum. Suscipe ergo paterno amore gregem Dei ad regendum. Noli quærere quod tibi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant: ne ergo neges suscipiendi honoris gratiam, mercedem à Domino recepturus tempore opportuno.

1. Cor. 10.

Tunc sanctus Posthumius pedibus eius prouolutus, ait: Charissime pater, quomodo mihi tam magnæ multitudinis curam imponis, rustico homini, litteras nescienti? prouide igitur ex eis meritum hominem, qui possit cum sollicitudine tantas animas regere populorum. Tunc Macarius ait Posthumio: Excusationes non audio, neque causas recipio: hi enim omnes sub tuâ ditione manebunt, nec alius est tantæ abstinentiæ vir, qui possit istius populi gubernare

Macarius moriens suorum regimem Posthumio imponit.

Psalmi in funere.

CAP. VIII.

Posthumius ab Angelo Regulam accipit.

Eam discipulis suis tradit.

- 1. Obedientia erga maiores.
- 2. Timor castus.
- 3. Temperantia. Tit. 2.
- 4. Corporis afflictio.

5. Oratio frequens. 1. Thess. 5.

te animas, ac sollicitè pertractare. & vt certius dicam, dilectissime frater, te electione suâ Dominus designauit ad suscipiendum hunc ministerij locum: nequaquam ergo cælesti poteris contradicere iussioni. Nihil ex hoc Posthumius locutus est Macario: sed dum eius verba secum in animo volueret, Macarius emisit spiritum: statimque populorum ingens turba intentè ad funus currunt. Ibi plallentium multitudo, diuersis hymnorum vocibus, quasi vno ore laudes Deo canebant, donec corpus ad sepulcrum deduceretur humandum: nemo tamen vehementer dolebat, eò quòd sanctus Macarius tam velociter monasterium relinqueret, quoniam Dominus similem ei Posthumium gregi suo magistrum prouiderat.

Tribus ergo diebus post sancti Macarij decessum orabat Posthumius, vt acciperet de cælo fontem doctrinæ per Iesum in Spiritu sancto, vt posset tantam populorum militiam docere prudentiam. Tertio igitur die venit ad eum secundùm consuetudinem, qui eum conuerterat Angelus, & locutus est ad eum: & constituit eum monasteriorum doctorem & principem, in eum locum à quo Macarius recesserat: deditque ei formam spiritualium præceptorum, & abijt. Porro Posthumius congregatis fratribus cunctis, aperiens os suum, locutus est eis, dicens:

Audite filioli verbum, quod Dominus locutus est vobis, præclaram præceptorum iustitiam & charitatis Regulam sensibus nostris volens infundere. Paternâ enim voce loquor ad vos in nomine Domini nostri Iesu Christi, & Spiritus Dei nostri. Accepi enim formam de manu Angeli, vt dicam vniuersa, que acciderint sensui meo, ad vestram ædificationem. Intentè igitur præbete aures: Deus ipse mandauit, quod de ore meo procedit.

Prima est enim mandati confœderatio, in omnibus vos obedire maioribus.

Secunda mandati est subiectio, vt in timore casto teruiatis Domino.

Tertia positio est, vt temperanter & piè & iuste viuatis in hoc sæculo.

Quarta mandati ratio, vt corpora vestra affligatis per omnia, quòd possitis acquirere animarum salutem, domando ieiunijs, ac mortificando carnem, quia hæc est delectatio bonorum operum.

Quinta constitutio, orationi frequenter instare, sicut & Apostolus indesinenter orare nos iubet. Orantes quippe semper ac ieiunantes; & fidei dona in memoriâ mentium tenebimus iuncta, vt possimus scatu-

rientium dæmonum superare naturam.

Sequitur aliud genus erroris, in quo maius est animæ damnium, superbiæ malum per omnia esse cauendum: hæc angelum in primordio mundi de cælo deiecit: & nouimus, superbiæ originale esse peccatum. Ad quam excludendam de cogitationibus nostris, Deum semper deprecemur, vt donetur nobis forma humilitatis.

Accedit & alia infestatio mortis in corpore, si de sæculari vitiorum causâ monachorum sollicitet quemquam.

Funiculum verò charitatis ante omnia inter vos habete, fide continuâ in spe manentes: quoniam ad regnum Dei festinatæ æternitatis. Cura ergo disciplinæ monachorum, perfecta est dilectio. Hæc vincula charitatis & pacis exornant sine auaritiâ. Igitur in dilectione sincerâ modus sufficiens est præsentibus: & qui inuicem diligunt, filij regni vocabuntur. Perfectius inuicem diligentes, ipsi sunt qui manducant panem in regno Dei sine maculâ. Perfecti ergo eritis, si mundum sacrificium charitas in odorem suauitatis zelo succendet. Gaudet enim Dominus Iesus in vobis, quia fecistis fideliter quod ipse mandauit. Nam prima legis in monte Sinâ ordinatio hæc ad Moylen data est: Diliges, inquit, Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ. Secunda: Diliges proximum tuum, sicut teipsum. Vacat enim dilectio Dei, nisi iungatur & proximi. Plenum ergo præceptum veritatis, vt maneat in sensu indiuidua regula charitatis. Tunc ergo dilectio beata erit in pleno, si colla obedientiæ posueritis proposita.

Obedientia quoque in congregatione laudatur. Nihil vobis proderit, filioli, si diligitis inuicem, & non vultis inuicem obedire. Dilectio sine obedientiâ faciet criminofum, & cõscientiâ ægrum. Quomodo enim gramen seminales impedit fructus; sic inobediens homo frustra ieiunat, & orationis nullum accipit fructum. Igitur qui in vno esse concupiscunt, & viuere mente communi disposuerunt, hi consilijs maioribus seruiant. Quidquid ex consilijs processerit patrum, hoc faciat qui à perfectione adhuc procul est. Quicumque frater oneris quidpiam collo suo portauerit, nec quidem sustinet, de humero suo quous extare, si abbas præsens fuerit, reperiens 7 aquam scattiam siue germinantem, præter abbatis consilium diuerterit ad bibendum, aut alterius fratris secum comitantis, etiam iunioris, peccatum fecisti, qui præter benedictionem aquam potasti. Quòd si calor solis exarserit, & volueris bibere, & abbas ad te doman-

6. Humilitas.

7. Fuga sæcularium.

8. Funiculus charitatis.

Lucæ 14.

Deut. 6. Luc. 10. Leuit. 19.

9. Obedientia erga patres.

domandum prohibuerit : si vel mente murmuraueris, deliquisti. Deinde si in viâ calcaueris spinam, non est educenda, donec abbas præceperit.

10. Dormi-
torij ratio. Procul ab inuicem contextas vites sternite.

Cùm ad dormiendum seceditis, interstitium cubitus habeatur vnus: ne, dum ad inuicem proximant corpora, nutriantur libidinis incentiua.

11. Vigilia-
rum cura. Porro negotium noctis, propter lucifugas dæmones & noctipetas, in spiritali opere peragatur. Experfectis autem nulla de sæcularibus causâ ingerenda, donec ad galli cantum, fraternarum orationum communis hora succedat. Alterius vocis cantus alterum non excitet ad orandum: sed cùm suum pectus tundere cœperit, qui primùm experfectus est, prouocetur etiam ille qui dormit, exurgere. Sæpè enim satanas somno animam captam nocturnis inuoluit tenebris, vt ab orationis patrocinio separata sit, operante diabolo socio tenebrarum.

Matth. 24. Ideò dico vobis, filioli, vigilate: quia nescitis, quâ horâ fur veniet animarum.

12. Dei di-
lectio. Studete igitur complacere Deo, conuersationem habentes spiritali. Diuina mandata in dilectione Dei cum sapientiâ, legis præcepta in tabulis cordium vestrorum sunt: nec quidem ampliùs sapiatis, quàm simplicitas confirmat Scripturarum Dei. Multi autem de Deo aliter sentientes, exciderunt à dilectione ipsius & proximorum suorum. Qui autem huiusmodi sunt, audiant Baruch prophetam dicentem: Pax iustitiæ, & honor pietatis. Sic enim videns populi sui dilectionem fraternitatis esse incorruptam, inter cunctos facit eos amicitia Dei fieri socios. Quoniam qui diligunt Deum, secundum boni operis gloriam, inuicem in operibus bonis irritam faciunt vitam istius mundi: profanantes quicquid ex diabolo est cogitationum malarum, in cordibus Dei seruorum: quoniam cupiunt Anachoretarum perfrui vitâ, si corpus abdicant adhuc in terrâ positi: iam cælestibus delectentur, nihil terrenum profus exquirant, vt iam sæcularium tenebrarum causas conculcantes ac prosternentes.

13. Sermo
sæle conditi-
o. Verùm quia cælestibus regionibus apti, vos satis placere conuenit Creatori, virgines mente & corpore permanentes, fructus fidei & limam sermonis quam maximè conseruantes: nefas est enim, vt monachum quis reprehendat in modico vel in maximo. Irreprehensibiles enim nos esse oportere, Apostolus docet, & vt sermo noster in gratiâ sæle semper sit conditus, scilicet condimento quo nos Euangelista condiuit,

dicens: Vos estis sal terræ. Quod peto, vt non in vobis euanescat, ne forte, cùm euanuerit, extra congregationem multitudinis foras proiciatur, linguis inimicorum quotidie conculcandum.

MIVS.
Matth. 5.

Hoc autem obsecro, filioli, secundum formam quæ mihi data est de manu Angeli, fugere linguam detrahentium iniquorum, qui mordaci dente, etiam sine caussa, Ecclesiæ Christi insultare festinant.

14. Detra-
ctio fugien-
da.

Disensiones, quas habetis inter vos, proiicite ab inuicem: scientes, Dominum nostrum non esse disensionis, sed pacis. Si qua igitur scandala, inimico suggerente, frater habet aduersus fratrem, propter obedientiam fide extante, dimittat: quoniam ego non ex me loquor, sed ex Deo, qui in manu nuntij sui docuit me.

15. Dissen-
siones ca-
uenda.
1. Cor. 14.

Et si obedientiam prælato præbueritis, hospitalitatem peregrinanti, ex præcepto Domini facitis.

16. Obe-
dientia præ-
lato, hospi-
talis pe-
regrino ex-
hibenda.
17. Ira pro-
fliganda.

Si fieri potest, nullo pacto miles Dei debet irasci, non solum ad socios, verum etiam ad extraneos.

In quocumque negotio, nullus sæcularium seruum Dei audeat iudicare: quia inter se & illum distat. Non patiaris coniugatum iudicio tecum contendere: melius est enim monacho fraudem & iniurias sustinere, quàm vt audiatur vox militis Christi in clamore.

18. Conten-
tio vitanda.

Non decet monachum, causâ pecuniæ esse negotiatorem, sed cælestium bonorum lucra mercantem. Prædicet verbum salutis, animas inuiter ad cælum, ad nihilum deducat sæculi desiderium. Cor enim Christianum exultat, maximè serui Dei: tyrannum fraudatorem animarum, diuinæ virtutis oratione expugnat.

19. Nego-
tatio indig-
na mona-
cho.

Quòd si terrores aliquos intulerint, currat ad auxilium Crucis: statim ille recedet: versutia eius crebris orationibus & ieiuniis deuincitur. Filioli, quid ad vestram pertinet curam, si aduersus vos conueniant dæmonum castra, potestis & vos multis adiuuari agminibus Angelorum. Sed cùm dæmonum cateruæ crescere cœperint, oculos vestros ad cælum leuetis, dicentes: Domine Iesu Christe, adiuua infirmitatem meam. Tunc sermo vobis prophætæ Elisæi conueniat aduersus eos, qui de Samariâ comprehendere eum venerant, qui terrenti se puero suo respondit: Aperi Domine oculos serui tui, & videat, quòd plures sunt nobiscum quàm cum illis. Statim ergo ad adiuuandum vos, angelorum Dei legiones aduenient, qui fidei vestræ auxilium præbeant.

Dæmon fu-
gatur Cru-
ce, oratione,
ieiunio, re-
cursu ad
Deum.

4. Reg. 6.

Colo. 4. Hæc sunt, filioli, mandata, quæ vt pusillanimitas

CAP. IX.

nimitas cordis inuenit, vobis de diaboli certaminibus explanavi. Nolo autem ea, quæ nobis ipso immittente acciderunt, silentio prætereire, vt & vos possitis malitiis eius resistere.

Quadam die in monte sedenti mihi, ingens velut militum turba occurrit. Quos dum oculis cernerem venientes à longè, fatanæ angelos statim esse cognoui. Ego autem deposito omni terrore, genibus prouolutus humo, vt secederent orabam, Dominum inuocans redemptorem. Tunc turba

quæ venerat, velut stipula, quæ à vento rapitur, nusquam comparuit. Gratiâ ergo Domini per Iesum Christum Dominum nostrum, quod meo certamini finem imposuit citò, & orationem meam illicò exaudiuit. Multas itaque insidias passus sum, & ex omnibus me eripuit Dominus. Vnde & vos, filioli, constantes estote, quia mitis est Dominus ad liberandum nos. Amate ergo Dominum, odite malignum: & Deus misericordiæ erit vobiscum, vt possitis eius insidias euadere, Amen.

Posthumius cateruas demonum oratione profligat.

NOTATIO.

POSTHUMI] *Alie editiones habent Palthumij. De hoc nihil mihi occurrit vel in tabulis ecclesiasticis, vel apud historicos. Multa hic affinia cum Pachomio, eiusque Regulâ. Et cum Pachomius dicatur quibusdam Pachumius, vereor ne Palthumius ex Pachomio irrepserit.*

CAP. I.

2. SPATARIUS] *Ita omnes editiones. mox: plectam de spato plectebat. Nota spatula palmarum. Leuit. xxiii. Et ex palmis ferè restes suos & plectas plectebant eremita. Alias existimabam legendum spartarius, quasi qui è sparto restem plectat. qui Polluci lib. vii. cap. xxxiii. dicitur capro plectu.*

CAP. II.

3. PLECTAM] *Mox funis plectacius. à Græco πλεκτόν, id est, plexum seu flexum. Quæ vox non raro in his libris occurrit.*

CAP. IV.

4. PRISCVM] *Hic dicitur sacerdos: sequenti capite episcopus.*

CAP. V.

5. Censu Imperatoris] *Videtur hæc periodus melioris styli fragmentum esse. Fors ex eleganti aliquo Patre adumbratum. Alludit ad militiam, cum no-*

men Imperatoris militi inscribatur. Vt hic de one & milite, sic apud Augustinum epist. l. Sic error corrigendus est ouis, vt non in eâ corrumpatur signaculum Redemptoris. Neque enim si quisquam regio caractere à signato desertote signetur, & accipiat indulgentiam, atque ille redeat ad militiam, ille autem esse in militiâ, in quâ nondum erat, incipiat, in aliquo eorum character ille rescinditur, an non potiùs in ambobus agnoscitur, & honore debito, quoniam regius est, approbatur?

CAP. VII.

6. DE QVO SÆPE] *Hinc apparet, auctorem huius Vita & alius sanctorum Vitas consarcinasse. De Macario, qui Antonium dicitur sepelisse, vide supra Prologum in Vitam sancti Pauli primi eremita, n. 6.*

CAP. VIII.

7. AQVAM SCATIVAM SIVE GERMINANTEM] *Ipse explicat, quid scatina sit aqua, nempe quæ scaturit & germinat. an ex suâ origine? Nisi forte corruptam aquam intelligat, & scatentem vermicibus. vel stauam quis legat, vt in Martyrol Adonis xxx. Iulij ex MS. reposui, quæ ferè lutulenta. Sic alius lutulentam aquam bibit in Vita Pauli primi eremita, cap. v.*

VITA

14. APR.

SANCTI FRONTONII
ABBATIS

AUCTORE INCERTO.

PROLOGVS.

QVONIAM sæpè desiderastis audire quæ sancta sunt, & ego placidè disposui operari: iam non in pellibus caprarum, sed auro & argento gemmifque pretiosissimis decreui construere templum Dei: vt & nos tamquam lapides viui ædificemur in domum

spiritualem, ex operibus meliorum proficientes in Christo Iesu Domino nostro: quid nunc apud Nitriam gestum sit, referam: & non præteribo veritatem vllò modo, quoniam satis ædificat monachos præfens opusculum.

VITA.

Igitur Frontonius, verus Dei seruus, studio Dei timoris de die in diè proficiens, publicam communemque vitam perhorrescens,

1. Pet. 1.

CAP. I.

refcens, auiam desiderans solitudinem, conuocatis ad se fratribus, dixit, (erant enim cum eo viri circiter septuaginta:) En quid nobis & mundo damnabili, cuius operibus renuntiare omni modo condecet, vt caelestema consequamur vitam? Quapropter pergamus ad eremum, nihil nobiscum ferentes, ad acquirendam caelestem gloriam, & superiorem inuestigemus ex virtutibus disciplinam. His dictis, vniuersi consensere: deferentesque ad eremum secum parua olerum semina, & bis acutos, paruosque, sarculos, vnde humum defoderent, profecti sunt, & venerunt ita in eremum: rursusque Frontonius ait: Dominus in Euangelio ait: Nolite cogitare quid manducetis, aut quid bibatis, aut quo operiamini: haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Quarite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & haec omnia adiicientur vobis. Teneamus promissum, & inueniemus in nobis opus Domini conseruatum. Omnes ergo habitabant in eremo, in opere Domini iugiter laborantes, & in agone spirituali proficientes: adiuuabat enim Dominus seruos suos. Ipse vero Frontonius non pro se tantum, sed pro cunctis orabat, sciens scriptum esse: Non quaerens quod mihi vtile sit, sed quod multis, vt salui fiant.

Oratio
Frontonij
ad 70. fratres.

Ad eremum
tendunt.

Math. 6.

1. Cor. 10.

CAP. II.

Murmurans
fratres contra
inimicitiam
gorem.

CAP. III.

Frontonius
occurrit
murmura-
tionibus.

animam iusti. Ecce oculi Domini super timentes eum, vt alat eos fame. Et illud non memoramini scriptum, quod ait Apostolus: In fame & siti? Sed vobis quoque in eremo numquam defuerunt radices herbarum, nec mansistis aliquando ieiuni. Recordamini autem, quia antea locutus sum vobis: Nolite cogitare, quid manducetis, aut quid bibatis, aut quo operiamini: haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Nouit Dominus cibum dare timentibus se. Quarite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & haec omnia adiicientur vobis. Si enim Dominus volatilia pascit, & coruos non deserit: quomodo nos derelinquere poterit, ipsum iugiter in mente habentes, eumque assidue orantes? Certè si fame defecerimus in eremo, nos Dominum accusemus, & improperemus ei, cum ad ipsum venerimus, dicentes: Credidimus Euangelio tuo, vbi dixisti, quod vniuersos in te credentes, caeli pabulo pascas: fecimus cuncta quae praecipisti, sperauimus in te, & tu nos despexisti. Sed quia ibi nos probasti, hic magis, vt probes veritatem, redde quod promisisti. Nolite ergo murmurare aduersus Deum, ne murmurantes, sicut patres nostri in hoc deserto, a serpentibus pereatis. Quod si expectaueritis Dominum, quando voluerit, dabit bona timentibus se. Quo dicto, siluerunt omnes paululum a murmuracione sua: erant tamen in mœrore positi.

Cessant fra-
tres à mur-
muracione.

CAP. IV.

Ego vero proposui vniuersa breuiter exequi, & cuncta sermone rustico comprehendere, quae cum suo profequi titulo fas est: & per huiusmodi libelli sententias ac syllogifinos dulci eloquio currere, prout potest vnusquisque Lector audire. Redeamus ad ordinem coepti opusculi, vt non nostra videamur asserere.

Pergit itaque Angelus, missus a Domino ad quemdam diuitem nocte, & dicit illi: Tu epularis in diuitiis splendide, & serui mei in eremo indigent pane. Surge ergo diluculo, & mitte seruis meis escas ex omnibus quae tibi dedi, quia procuratorem te posui gregis mei, qui te caelo lactante iugiter pau, nec vnquam dimisi. Ita ergo placuit mihi ex eleemosynâ tuâ reficere pauperes meos, qui in deserto spiritualiter viuunt, & se mihi suo Domino crediderunt: idcirco facias sermonem, quem modo, missus a Domino, loquor ad te. Quod nisi feceris, dissipasti foedus pacificum Domini Dei tui.

CAP. V.

Angelus
diuitibus
cipit escas
monachis
mittere.

At ille tanto terrore conuentus, ex illo somno expergiscitur: consurgensque mane, conuocatis necessariis amicis, seruisque suis.

CAP. VI.

NIVS.

*Quò mitte-
re debent,
diues in-
quiris.*

fuis fidelibus, locutus est ad eos, dicens: Iacenti mihi nocte in lecto, quidpiam soporis ceperam: & ecce subito nuntius adstitit, dicens: En tu epularis in diuitiis tuis splendide, serui verò mei in deserto indigent panibus. Surge ergo diluculo, & mitte seruis meis escas ex omnibus quæ dedi tibi, quia procuratorem te posui gregis mei. Ecce mittere quæro: sed vbi morentur serui Dei, ignoro. Cupio præceptum implere admonitus: sed quis mihi, ad quem dirigam locum, ostendet? Conuenit me Angelus, præcepit & Deus. Sed vos, qui seniores estis, ostendite locum. Et nemo valuit illi indicare locum, quia in abdito montis manebant: & nemo, vbi morarentur, agnouerat.

CAP. VII.

*Iterũ diui-
ti Angelus
apparet, &
de morã ca-
stigas.*

Igitur alterâ nocte duriori comminatione conuentus, plagisque confossus diues ille, corripitur & vrgetur, vt seruis Dei dirigeret escas. Iterum diluculo confurgens, à prioribus amicis quærebat consilium, vt sibi dicerent, aut certe ab alijs inquirerent, vbi serui Dei morarentur. Aiebat quoque ista cum maximo fletu, plagas ostendens, quibus de manu Angeli fuerat nocte correptus. Sed cum nemo posset locum habitationis seruorum Dei ei ostendere, vnus qui præ ceteris maioris erat consilij, respondit & ait: Si volueris accipere consilium meum, charissime, forsitan erit hoc tibi salubre. Sunt tibi cameli septuaginta, onera eos ex omnibus bonis, quibus intelligis Dei famulos posse vesci: & dirige camelos per viam, nemine ducente. Et si ex Deo hoc factum est imperium, animalia tua salua regredientur ad te: si verò tibi ex diabolo iactura imminet, libenter tolera flagella temporis, quàm acriori fortè cæde corripiaris. Quod si hoc tibi consilium displicet, quære alium qui poterit dare melius responsum. Hęc dicens, conticuit: sed ipsi diuiti, & qui cum eo erant, huiuscemodi consilium bene placuit. Onerauit ergo ³ sexaginta quinque camelos ex his quæ serui Dei comedere possent: quinque verò camelorum cibaria facta imposuit, escam cunctorum animalium, in maximo dolore dicens: Si quis inuenerit eos, & eorum exposuerit onera: visis cibarijs miserebitur eis, & dabit eis manducare. Et cum ingenti fletu vno ordine innectens chordas, direxit eos per viam, commendans Domino, vt si ex Deo esset imperium, remearent celeriter cum salute. Nullus verò ⁴ ducator cum animalibus abijt.

*Cameli sine
directore
mittun-
tur in in-
certum.*

CAP. VIII

Et quando egressi sunt ianuam, dimisit seruulus primũ camelum, cuius ⁵ ducalem tenebat, quem ceteri sequebantur, & abierunt per viam ⁶ iuxta præinctum montis,

euntes soli. Sed nescio an soli cameli pergere poterant, sed Domini nuntio præeunte, viam directam (vt intellectum est postea) abierunt: & quarto die confecto itinere, horâ nonâ agētibus opus Dei fratribus, sicut quidam postea retulit nobis, ecce primus ante fores accubauit camelus: sed ⁷ campanæ sonitum audire non potuit perstrepsens sonus hymnorum. Abbas tamen, quoniam prope ostium erat, ipse prior vidit, & gauisus est valde. Angustus enim erat introitus monasterij, & solus abbas fores suo statu claudebat, ceterisque interpositis fratribus tacuit, nihil respondens, donec hymni complerentur. Tunc completo hymnorum ordine, aduocatis fratribus, penè improperans, ait: Vbi sunt murmuraciones vestræ? Ecce Dominus improperio forti nobis escas ab alto misit, cui voluit viro prudenti imperans, adduxit nobis camelos onustos. Venite, deponamus onera, vt possint refici animalia lasa. Tunc omnes mirâ gratulatione læti, communiter gratiarum actionem Deo reddiderunt: & gaudentes deponebant onera camelorũ. Supra quinque verò camelos, referatis farcinis, cibaria repperunt. Abluentes igitur animalium pedes, de stratu eorum fecerunt præsepia: & apposuerunt eis escas, quas ipsi sibi apportauerant; necnon & ipsi etiam discurrebant per omnes montis anfractus, notas inquirere herbas, vt laborantia animalia escis pluribus reficerentur.

*Angelico
ductu quar-
to die per-
ueniunt ad
monaste-
rium abba-
tis Fronio-
nij.**Abbas in-
crepat mur-
murantes.*

Manè autem facto, abbas consilium vtile eligens, & auaritiam omnino spernens, medietatem sumpsit escarum, aliam verò partem diuidens, super camelos omnes, ne alij viderentur portare, & fieret aliis iniuria, omnibus medium imposuit onus, velut ⁸ eulogias reuocans Domino rerum, vt auaritiæ legem scinderet, & medietatem oblationis proprio domino camelorum reddidisset. Erant igitur supradicti amici cum domino camelorum, consolantes eum de animalium tantorum periculo, simulque Dominum deprecantes, ne accideret innocenti viro tanta iactura. Octauâ autem die, cum essent omnes in vnum collecti, ieiuni; vnus qui leues ac tinnulas aures habebat, per flamina ventorum campanulæ rapiens sonitum, paululum reticuit: & cum benè tandem sonantem comprehenderet, ait: Puto, quòd ex altitudine montium campanæ sonantis motus auditur. Tunc omnes egressi, senserunt camelorum aduentus; gratulando mirabilis accidit lætitia, secunda verò de consolatione viri. Nam qui defuncta animalia aut perditam iam lugebat, gaudens de receptis animal-

CAP. IX.

malibus lætabatur. Venerunt omnes illa-
si, non tristes vultu, nec maciem necessita-
tis habentes. Suscepit ergo camelos suos
homo ille, cum magnâ gratiarum actione:
& visis oneribus, multò ampliùs recreatus,
exultat. Tunc & illos amicos, & pauperes
plures, ad prandium nobile vocat, easdem-
que eulogias indigentibus distribuit, quas
acceperat. Sed & amicis qui aderant, ex eis
largitus est: & ipse quoque benedictionem
sanctæ iucunditatis accipiens, gaudebat in
Domino.

Pauperibus
dat, quæ re-
missa sunt,
diues.

CAP. X.

Quotian-
nus cibos eo-
rum dirigit.

Ex illo igitur anno, vsque in mortem
Frontonij, sic diues ille notato tempore,
quando primùm miserat, escas necessarias
ipsis dirigebat: & aliis sic diuitibus Domi-
nus imperabat, vt ex omnibus dapibus irri-
gati, nihil Dei serui cum sancto Frontonio

minus haberent. Vigilabant in operibus
Dei filij cum patre, spiritualibusque eos
admonens dapibus, implebat quotidie ser-
mone cælesti: exultansq; lætabatur in Do-
mino, qui sibi talem dederat intellectum,
vt aua solitudinis loca digna quæssisset.

Legendum hoc tradite, multorum ad
ædificationem monachorum. Ille enim
magis erit melior in conspectu Dei, non
quicumq; legerit, sed qui credendo Dei ser-
uis sic fecerit. Mercedem autem à Christo
Iesu Domino nostro recipiet, qui eleëm-
synam pauperum non despexerit, & seruos
Dei, directo corde intuitus fuerit, in gloriâ
Domini nostri Iesu Christi, cui est honor &
gloria in sæcula sæculorum, Amen. 9 Hæc
sub Antonino Imperatore gesta sunt, ter-
tiodécimo anno imperij eius.

NOTATIO.

FRONTONII] Aliis Fronto dicitur. Martyrologium Romanum
xiv. Aprilis: Alexandria sancti Frontonis abbatis, cuius vita
sanctitate & miraculis claruit.

Eadem apud Vsuardum & Ado-
nem. addit Beda: qui septuaginta ferme pater ex-
stitit monachorum. Rhabanus & Notkerus fusiùs
aliquanto rem narrant, ex hoc loco, vt apparet, de-
promptam. Miror vnde in Florario Sanctorum ma-
nuscripto: Obiit anno salutis clxxiv. De hoc Pe-
trus in Catalogo SS. libro xi. cap. ultimo, num. cxx.
Caenodus lapsus Petri lib. ix. cap. cix. & Antoni-
ni in Chron. parte i. Tit. vi. cap. xxvi. §. i. qui
confundunt Acta huius Frontony cum Actis Fronto-
nis discipuli S. Petri, episcopi Petragerici. Disting-
uendi sunt, & vnius Vita ab alterius separanda.

Rectè aduertit Petrus Maturus noster, Antonini
commentator, quæ de camelis hic narrantur, non con-
uenire Gallie regionibus, nisi dicatur, inquit, huius
Vite auctorem, quicumque ille, camelos pro inuentis
sarcinariis quibuscumque vsurpasse.

Sed, vt dixi, Frontones hi duo distinguendi, quo-
rum vnus in Galliis floruit, alter in Aegypto, vbi
camelorum vsus. Frontonis Galli memoria celebris
exstat xxv. Octob. in Martyrologio Romano.

Alius quoque Fronto martyr vnus ex xviii. mar-
tyribus CasarAugustanis, de quo in Martyrologio
Romano xvi. Aprilis, & Prudentius hymn. iv. *et*
seq. Petrus in Catalogo SS. lib. iv. cap. lvi.

2. BIS ACVTOS, PARVOSQUE SARCIVOS] CAP. I.
Bifacuta seu bifacutus hic peculiare instrumentum est,
vt & in Vita S. Antonij cap. xxv. n. 62. Glossarium
Camberonense manuscriptum: Bifacuta, ferramen-
tum quoddam vtriusque incidens. Planè quâ for-
mâ bipennis dicitur, quasi bis pennatum seu acutum.

3. SEXAGINTA QVINQUE CAMELOS] Ita CAP. VII.
manusc. Audomarenfis, & vetus editio. Rhaba-
no & Notkero quinque deest. Requiritur hoc ad nu-
merum septuaginta. Nam mox alia quinque se-
quuntur.

4. DVCATOR] Ita vsurpabant pro ductor.
Terullianus libro aduersus Iudeos cap. xiiii. cum
ducator eius in eâ pati haberet.

5. DVCALEM] Eadem formâ, quâ antè ducator.
Sic ducatio apud Terullianum de Coronâ milit.
cap. xi. Vel ipse hæc præstruxerim, & ceteras of-
ficialium coronarum causas, quibus familiarissi-
ma ista ducatio necessitatis.

6. IUXTA PRÆCINCTVM MONTIS] Ita MS. CAP. VIII.
Vetus editio: iuxta præcinctorium montis. Colo-
niens. iuxta prædictam viam montis.

7. CAMPANÆ SONITVM] Hinc apparet, iam
olim gregibus tintinnabula apposita. Vide Onomast.

8. EVLOGIAS] Frequens vox hæc Græca apud CAP. IX.
Latinos scriptores pro benedictionibus, seu munere
benedictionis. Vide Onomast.

9. HÆC SVB ANTONINO] Ita manu- CAP. XI.
script. & Coloniens. Malè in veteri editione, An-
tonio.

VITA
SANCTORVM
BARLAAM EREMITAE
ET
IOSAPHAT INDIAE REGIS,
AVCTORE
S. IOANNE DAMASCENO,
INTERPRETE
IACOBO BILLIO PRVNÆO.

PROLOGVS AVCTORIS.

Rom. 8.
Nazianz.
Orat. de
Athanaſ.

VICVMQVE Spiritu
Dei aguntur, hi sunt
filij Dei, vt ait Apосто-
lus. Illud porrò Spiritu
ſancto donari, & filios
Dei fieri, expetendo-
rum omnium extre-

mmum eſt; & quò cùm ventum fuerit, con-
quieſcit omnis contemplatio, quemadmo-
dum diuinis litteris proditum eſt. Hanc
igitur excellentem, & expetendarum om-
nium rerum ſupremam beatitudinem, ſan-
cti omnes, qui ab æuo condito extiterunt,
per virtutum cultum ac ſtudium diuino
beneficio conſecuti ſunt, vt qui partim mar-
tyrium ſubierint, atque ad ſanguinem vſque
aduſus peccatum in acie ſteterint, partim
religioſæ ac Deo deuotæ vitæ certamen
exantlarint, arctamque viam tenuerint, ani-
miq̄ue deſtinatione martyres extiterint.

Quorum luculentas virtutes ac præcla-
ra facinora (hoc eſt & eorum qui marty-
rio perfunſti ſunt, & eorum qui per religio-
ſam exercitationem angelicum vitæ genus
imitando expreſſerunt) litterarum monu-
mentis commendare, atque ob virtutis ex-
emplum ad poſteras ætates tranſmittere, à
diuinis apoſtolis, & beatis patribus Chriſti
Eccleſiæ accepit: hoc videlicet, ad noſtri ge-
neris ſalutem velut latâ lege promulganti-
bus. Etenim via ea quæ ad virtutem ducit,
aſpera eſt atque ardua & permoleſta, ijs

Religioſa
exercitatio
angelicæ
vitæ imi-
tatio.

præfertim qui nondum ſeſe totos ad Deum
tranſtulerunt, verùm adhuc vitiorum ani-
miq̄ue perturbationum tyrannide conſti-
tantur. Quo fit, vt multis ad eam illece-
bris indigeamus, nimirum & conſilijs ac
cohortationibus, & exemplis eorum qui
hanc viam priores inierunt.

Id quod etiam minore cum moleſtiâ ad
eam attrahit, efficitque ne ob vitæ difficul-
tatem animis frangamur, ac deſperatione
afficiamur. Siquidem ei quoque cui ardua
& difficilis via ineunda eſt, non perinde
quiſpiam monendo ac cohortando, vt
eam ingrediatur, perſuaſerit. At cùm mul-
tos oſtendit, qui eam conſecerint, ac tan-
dem per commodum diuerſorium nacti
ſint, tum verò magis eum adducet, vt eam-
dem quoque viam capeſſat.

Exemplis
potius quâ
præceptis ad
virtutis
ſtudium
trahimur.

Huic igitur ipſæ quoque regulæ inſiſtens,
ac prætereà impendens ignauo illi ſeruo
periculum metuens, qui talentum à Do-
mino acceptum in terram abdidit, quod-
que ei quæſtus faciendi cauſâ datum erat,
ita occultauit, vt nihil ex eo lucri faceret,
hiſtoriam animabus vtilem, ad me vſque
allatam ſilentio minimè præteribo, quam
mihi pij quidam viri interioris Æthiopiæ
(quos Indos vocant) ex veris commenta-
rijs tranſlatam narrauerunt. Hæc porrò ad
hunc modum ſe habet.

Matth. 25.
Hiſtoria
hæc ex om-
mentarijs
Indiæ acco-
pta.

VITA.

India, quæ ingens ac frequentiffima eſt
regio, procul ab Ægypto diſtat, atque vn-
dique

CAP. I.

India idola dedita.

Ioan. I.

dique ab Ægypti parte mari alluitur: à continente autem ad Persidis fines accedit. Ea porrò atrà idololatriæ caligine olim obducebatur, atque extremâ barbarie scatebat, nefariisq; flagitiis addicta erat. Posteaquam autem vnigenitus Dei Filius, qui est in sinu Patris, figmentum suum peccati seruitute oppressum indigno animo cernens, misericordiâ erga ipsum commotus, instar nostri excepto peccato apparuit, ac Patris throno relicto, nostræ salutis causâ (hoc est vt nos in cælis habitaremus, atque à veteri lapsu excitaremur, ac peccato liberati priorem adoptionem reciperemus:) in Virginis corpore habitauit, atque expletis omnibus carnis propter nos assumptæ muneribus, crucem ac mortem suscipiens, ac terrenis mirandum in modum cum cælestibus coniunctis, à morte ad vitam rediens, & cum gloriâ in cælos ascendens, & in Patris dextrâ magnificè sedens, Spiritum paraclitum discipulis, à quibus conspectus fuerat, pro eo ac promiserat, in ignearum linguarum formâ misit, ipsosq; ad omnes gentes legauit, vt eos qui in ignorantia tenebris sedebant, illuminarent, atq; in Patris & Filij & Spiritus sancti nomine baptizaret, aded vt deinceps illi, partim Orientales sedes, partim Occidentales regiones, quæ ipsis obtigerant, circumirent, ac Septentrionalia & Meridionalia climata peragrarent, vt imperatum munus exequerentur, tum sanctissimus quoque Thomas, vnus ex duodecim Christi Apostolis, in Indiam, salutiferæ doctrinæ illic prædicandæ causâ missus est. Domino autem cooperante, ac sermonem per sequentia signa confirman- te, Gentilitiæ superstitionis tenebræ depulsæ sunt, atque illi simulacrorum sacrificiis & cultu liberati, ad rectam fidem se adiunxerunt. Sicq; Apostolicis manibus velut reficti, Christo per Baptismum conciliati sunt: ac tacitis incrementis augescentes in fide, ab omni labe alienâ proficiebant, ecclesiisq; per totam regionem extruebant.

Lucæ I.

*Apostoli in omnes orbis partes dispersi.**Thomas in Indiam mittitur. Marci vlt.**Monachorum vita angelica vitam imitatio.*

Cùm autem etiam in Ægypto monasteria exædificari, ac monachorum ingentia agmina cumulari cœpissent, atque eorum virtutis & vitæ rationis, ad Angelorum imitationem accedentis, fama orbis terrarum fines peruasisset, atque ad Indos vsque peruenisset, ipsos quoque ad eiusdem vitæ studium excitauit: aded vt complures ipsorum, relictis omnibus rebus in solitudines concederent, atque in mortali corpore, eorum qui corporis expertes sunt vitæ rationem susciperent. Cùm igitur res præclaro statu essent, atq; aureis pennis, vt dici solet, in cælum plerique conuolarent, exurgit

quidam rex in eadem regione. 7 Abenner nomine, vir opibus quidem ac potentiâ, victoriisque & bellicâ fortitudine, corporisque proceritate insignis, ac præterea vultus elegantia clarus, atque ob mundanos ocysimeq; marcescentes rerum successus insolenter se efferens; ceterum, quantum ad animam attinebat, extremâ paupertate laborans, ac multis malis constrictus & enectus, quippe qui Gentilium partes tene- ret, ac superstitioso idolorum errori magnopere addictus esset. Porrò cùm rex in magnis deliciis ac vitæ oblectamentis & voluptatibus versaretur, nec res vlla esset, quæ non ex ipsius voluntate ac cupiditate succederet, vnum id demum erat, quod ipsi lætitiâ interrumpere, animumq; ipsius curis pulsaret, nimirum sterilitatis malum. Nam cùm filiis careret, hæc eum cura sollicitum habebat, quonam pacto his vinculis solueretur, ac susceptis liberis patris nomen obtineret: quo videlicet apud plerosque nihil est optatius. Atque huiusmodi rex hic erat, eaq; mente ac sententiâ.

Dolet quod liberis careat.

At illustrissima Christianorum natio, & monachorum cateruæ, regis cultum ac venerationem pro nihilo ducentes, nec ipsius minas metuentes, per Dei gratiam amplissimos progressus faciebant, vt qui in multitudinem omni sermone maiorem exerescerent, ac paruam omnino regis rationem haberent; iis autem rebus, quæ ad Dei cultum pertinebant, singularem in modum dediti essent. Ac propterea permulti ex iis, qui ad monasticum ordinem sese contulerant, omnia quidem ea quæ in vitâ iucunda sunt, peræquè contemnebant, soliusq; pietatis amore tenebantur, ac mortis pro Christo subeundæ siti, futuræque beatitudinis cupiditate flagrabant. Eoque nomine, non timido ac dubitante animo, verum perquam fidenti ac libero salutiferum Christi nomen prædicabant, Christumq; vnum in ore habebant, atque fluxam & caducam præsentim rerum naturam, futuræq; vitæ firmitatem & immortalitatem omnibus palàm apteque demonstrabant, ac velut subsidia quædam, & semina ipsis porrigebant, quorum ope ad Deum sese conferrent, vitamq; in Christo absconditam consequerentur. Ex quo effectum est, vt multi, suauissimâ illâ doctrinâ perceptâ, ab acerbis erroris tenebris abscederent, atque ad dulcem veritatis lucem sese adiungerent: vsque aded, vt nonnulli etiam illustres viri ac senatores, abiectis huius vitæ sarcinis, in monachorum album sese adscriberent.

Christiani & monachi intrepidè Christum prædicant.

Coloss. 3.

Ex Indis senatoribus multi monachi fiunt.

Rex autem vbi hæc intellexit, ingenti

IAAMET
IOSAPH.

iracundiâ commotus, atque indignatione feruens, statim edicto sanxit, vt Christiani omnes pietatem eiurare cogentur. Ac deinceps noua suppliciorum genera comminisceretur, atque inuitata mortis genera minabatur, litterasque ad omnes regionis ditioni suæ subiectæ partes mittebat, quibus & præfectis & ducibus imperabat, vt tormentis atque iniquis cædibus in homines pietate præditos grassarentur. Præsertim autem, in præstantissimos quosque monastici ordinis excandescere, atque implacabile aduersum eos bellum excitabat. Ob eamque causam piorum plerique animo vacillabant: alij autem, quia cruciatibus ferendis impares erant, nefario ipsius imperio parebant. At verò monasticæ classis duces atque antistites, partim ipsius iniquitatem coarguentes ac refutantes, martyrio vitam finiebant, atque ad sempiternam beatitudinem perueniebant; partim in solitudinibus & montibus sese occultabant, non tormentorum, quæ ipsis denuntiabantur, metu; verum diuiniore quodam consilio ac prouidentia.

Rex Abenner monachos persequitur.

CAP. II.

Cùm itaque huiusmodi caligo Indorum regionem inuassisset, ac pij & sancti viri vndique vexarentur, impietatis autem propugnatores opibus ac potentia florere, atque cruoribus & victimarum nidore ipse quoque aer inficeretur, vnus è regionum satraparum principibus, animi fortitudine, corporisque magnitudine ac pulchritudine, ceterisque aliis rebus, quibus corporis elegantia & animi generositas, tamquam certis quibusdam notis exprimi solent, alios omnes antecellebat. Quamobrem cùm impium illud edictum audisset, inani hac atque humi serpente gloria & deliciis valere iussis, ad monachorum cœtum sese aggregauit, atque in locis solitariis exulans, ieiuniis & vigiliis, ac diligenti oraculorum diuinorum meditatione sensus suos apprimè repurgabat, animumque ab omni vitiosa affectione solutum & abductum, eâ luce, quam tranquillitas à vitiosis affectionibus parit, illustrabat. Rex autem, cùm eum maiorem in modum diligeret, atque in honore ac pretio haberet, vt hoc audiuit, de amici iacturâ dolorem animo cœpit, vehementiusque aduersus monachos exarsit. Atque cùm homines ad eum conquirendum quaquaversum misisset, & quemadmodum vulgò dicitur, nullum non lapidem mouisset, quò eum inueniret, aliquantò post illi qui ad eum inuestigandum missi fuerant, vt eum in solitudine commorari senserunt, ita per scrutati sunt, vt tandem eum arriperent, atque ad regis tribunal

Princeps quidam Indicus monasticam vitam suscepit.

sisterent. Rex autem, cùm eum, qui quondam splendidis vestibus utebatur, atque in magnis deliciis vitam exigebat, tam viliter & abiectè amictum, ac religiosæ exercitationis asperitate afflictum, vitæque solitariae signa haud obscure gestantem conspexisset, mœrore simul atque iracundiâ implebatur, atque ex utroque affectu temperato sermone, ita eum allocutus est:

Vestitus asperitas in monachus, & dura cœnerisatio.

O vecors & demens, quid te adduxit, vt honorem cum ignominia, & illustrem gloriam cum turpi ac dedecoris pleno habitu commutares? Siccine tu, qui regno meo præeras, atque in copias meas imperium militare obtinebas, teipsum puerorum ludibrium effecisti, ac non modò meæ amicitia memoriam ex animo procul eiecisti, verum etiam aduersus ipsam naturam impetum fecisti, ac ne tuorum quidem filiorum miseratione affectus, tum opes, tum omnem vitæ splendorem pro nihilo putasti, tantamque ignominiam tam luculentâ gloria potiore & præstabiliore habuisti? Quidnam te ad hoc impulit, cuiusnam lucris spes, vt eum, qui Iesus nominatur, omnibus diis atque hominibus antepones, ac duram hanc & superstitiosam vitæ rationem suauissimæ huiusce vitæ oblectamentis anteferes?

Regis impudens mundo addicti oratio.

Hac oratione auditâ, vir ille Dei, lepidâ simul ac placidâ & æquabili voce ad hunc modum respondit: Si sermones mecum conferere in animum inducis, ô rex, fac hostes tuos è medio tribunali submoueas: ac tum de his rebus, quas intelligere cupis, tibi respondebo. Illis autem præsentibus, nullus mihi ad te sermo erit. Citra sermonem autem excrucia, obrunca, fac denique quidquid lubet. Mihi enim mundus crucifixus est, & ego mundo, vt ait meus magister. Cùmque rex dixisset: Quinam tandem sunt hi hostes mei, quos me hinc ablegare iubes? Iracundia, inquit ille, & cupiditas. Nam ex primùm quidem ab omnium rerum parente atque architecto ita productæ sunt, vt naturæ opitularentur, ac nunc etiam eandem iis operam præbent, qui non vt carni, sed vt spiritui consentaneum est, viuunt. In vobis autem, qui prorsus carnales estis, nec vllam spiritus partem habetis; aduersariae existenterunt, eaque quæ inimicis & hostibus conueniunt, exsequuntur. Cupiditas etenim, cùm ei à vobis opera datur, voluptatem excitat: cùm autem aboletur, iracundiam. Proinde faceffant ipsæ hodierno die abs te; præ sint autem ad eorum, quæ à me dicentur, auditionem ac iudicium, prudentia & iustitia. Nam si iracundiam & cupiditatem

Egregia viri Dei responsio.

Gal. 6.

Ira & cupiditas à tribunali bus ableganda.

de

de medio sustuleris, atque earum loco prudentiam & iustitiam induxeris, verè omnia tibi dicam. Atque rex his verbis est vñs: En petitioni tuæ cessi, atque cupiditatem & iracundiam e concilio eijciam: daboque operam, vt prudentia & iustitia interponantur.

Iam igitur absque vllò metu mihi exponere, vnde tibi hic error obortus sit, vt ea quæ in vanâ spe posita sunt, ijs rebus quæ manibus tenentur, atque oculis cernuntur, anteponas. Respondens autem eremita dixit:

*Pij principis
responsio.*

Si intelligere cupis, ô rex, vnde hoc primum mihi animo iniectum fuerit, vt caducas res contemnerem, ac me totum sempiternarum rerum spei traderem, audi. Olim, cum adhuc inuenili ætate essem, bonum ac salutare verbum audiui, cuius vis maiorem in modum me rapuit, ipsiusque memoria, diuini cuiusdam seminis instar, pectori meo insita ita permanfit, vt numquam à me diuelli potuerit: adeo vt & radices egerit, & germen ediderit, ac maturo tempore fructum in me tulerit. Huius autem verbi hæc vis erat: Excordes, inquiebat ille, ac stolidi homines, animo ita comparati sunt, vt ea quæ sunt, perinde ac si non sint, aspernentur: ea autem quæ non sunt, perinde ac si sint, amplectantur, ac mordicus retineant. Qui autem eorum quæ sunt, dulcedinem minimè degustauit, is eorum, quæ non sunt, naturam perfectam habere non poterit. hanc porro nisi exploratam habuerit, quonam modo ea contemnet ac pro nihilo putabit? Porro per ea, quæ sunt, hæc oratio sempiternas res, atque à iactatione alienas intelligebat: per ea autem quæ non sunt, hanc vitam & delicias, ac mendacem prosperitatem: quibus, ô rex, heu! cor tuum malè affixum est, egoque item quondam ea complectebat. Verum huius sermonis vis, animum meum sine vllâ intermissione velligans, mentem, quæ mei principatum tenet, ad id quod melius erat, eligendum excitabat. Ceterum lex peccati, cum mentis meæ lege pugnans, ac velut quibusdam compedibus me vinciens, per affectum erga res præsentis, captiuum tenebat.

Cum autem Saluatoris nostri benignitati ac bonitati me ex hac acerbâ captiuitate vindicare placuit, atque ipse menti meæ ad superandam peccati legem robur addidit, oculosque meos aperuit, vt mali ac boni delectum haberem; tum scilicet, tum, inquam, animaduerti ac vidi, præsentia omnia vanitatem & afflictionem spiritus esse, quemadmodum etiam sapientissimus Sa-

Eccli. 1.

lomon quodam loco dixit. Tum peccati velamen è corde meo sublatum est, atque obscuritas ea, quæ ex corporis crassitie animo meo incumbibat, discussa & dissipata: atque cuiusnam rei causâ procreatus sum, agnoui: mihi que faciendum esse, vt per mandatorum obseruationem, ad summum illum rerum omnium effectorem ascendam. Quapropter relictis omnibus rebus, eum secutus sum. Gratiisque Deo per Iesum Christum Dominum nostrum ago, quod me ex luto & lateritio labore, ac crudeli & pestifero tenebrarum huius sæculi principe liberarit, viamque mihi compendiarium & proliuem ostenderit, per quam in hoc fictili corpore angelicam vitæ rationem amplexari possim. Cuius adipiscendæ studio, arctam hanc & angustam viam ingrediendam mihi duxi, sic videlicet animo constitutus, vt præsentium rerum vanitatem atque instabilem earum iactationem & conuersionem vehementer improbem; neque adduci possim, vt credam aliud quidquam, præter id quod verè bonum est, bonum appellandum esse. A quo tu, ô rex, misere te abrupisti ac seiunxisti. Ea que de causâ nos etiam à te disiuncti ac diltracti sumus, quoniam tu in perspicuum & indubitatum exitium ruis, ac nos in idem periculum præcipites ferri cogis. Nam quamdiu in solâ mundi militiâ censebamur, nullam officij partem præmittēbamus. Ac tu quoque optimus testis eris, nos nec negligentia, nec socordia nomine vñquam esse notatos ac reprehensos.

Posteaquam autem id quoque, quod omnium bonorum caput est, hoc est pietatem, nobis extorquere, Dei que detrimento (quod detrimento omnium extremum ac grauissimum est) nos afficere studuisti, nobisque interim honores ob eam causam in nos collatos, atque amplissima beneficia in memoriam reuocas: qui fieri potest, vt non optimo iure te veri boni in scitiâ laborare dicam, vt qui omnino hæc inter se componas, pietatem scilicet erga Deum, cum humanâ amicitia & gloria instar aquæ defluente? Quonam item modo in hac re socij tibi futuri sumus, ac non contra tum amicitiam, tum honorem, tum liberorum amorem, & si quid aliud maius esset, aspernabimur, cum te, ô rex, in Deum sceleratè gerere conspiciamus, qui tibi ipsum esse & spiritum ducere præbuit, qui est Christus Iesus omnium Dominus: qui cum principio careat, eiusdemque cum Patre æternitatis sit, cælosque ac terram sermone procrearit; hominem ta-

*Per mandatorum
obseruationem, non per
solam fidem,
ad Deum
ascendendum.*

Matth. 7.

*Monachismus via
cõpensiõsa
per quam
angelicam
quis potest
ducere conuersionem.*

ET
IOSAPH.Gen. 3.
Sap. 2.

men suismet manibus effinxit, eumque immortalitate coornauit, regemque omnium rerum, quæ in terrâ sunt, constituit, ei que, quod omnium rerum præstantissimum erat, hoc est paradysum, tamquam regiam quamdam aulam, attribuit. At ille inuidiâ deceptus, & in fraudem inductus, & voluptatis illecebris delinitus, his omnibus miserè deiectus est: & qui prius beatus censebatur, miserum spectaculum præbebat, lacrymisque ob acceptam calamitatem dignus erat. Verùm enimuerò is, qui nos effinxerat ac procreauerat, benignis rursus oculis manuum suarum opus conspicatus, nullam diuinitatis suæ mutationem suscipiens, nostræ salutis causâ, id quod nos sumus, citra peccatum factus est, atque crucem & mortem spontè subiens, hostem eum, qui iam inde ab initio generi nostro inuidebat, prostrauit, nosque acerbâ illâ captiuitate liberatos in priorem libertatem, pro suâ erga nos bonitate, restituit, eo que rursus, vnde nos inobedientia exturbauerat, ob suam erga nos humanitatem reduxit, maiore que quàm antea honore profecutus est.

Hunc igitur, qui nostrâ causâ tot cruciatus pertulit, tantisque rursus nos beneficiis affecit, hunc, inquam, ipse reicis, atque eius Crucem dicitur infectariis, totusque corporis deliciis, ac perniciosis affectibus affixus, ignominiosa ac turpitudinis plena simulacra deos appellas. Nec te ipsum dumtaxat à cælestium bonorum coniunctione abstraxisti; verùm etiam omnes, qui tuis imperiis obtemperant, ab eâ remoues, atque in animæ periculum coniicis. Quocirca velim noscas, me minimè commisiturum, vt tibi paream, in eademque tecum erga Deum ingratitude verfer; atque eum, qui præclare de me meritus est, mihi que salutem attulit, abiurem, etiam si feris me lacerandum & absumentum obicias, aut gladio, aut igni me addicas: quæ quidem in tuâ potestate sita sunt. Neque enim mortem extimesco, nec præsentia expeto: quippe quæ perquam imbecilla & vana esse compertum habeam. Quid enim in ipsis vtilitatis est? quid quod stabile sit ac diuturnum? Neque id solùm: verùm etiam, tum quoque cum adsunt, ingens ipsis ærumna coniuncta est, ingens mœror, ingens & perpetua sollicitudo; siquidem eorum voluptati ac perceptioni nihil non mœstitiæ ac doloris adnexum est: ipsorum diuitiæ, paupertas sunt: ipsorum sublimitas, extrema deiectio. Quisnam autem eorum mala enumerando consequi possit? Quæ quidem paucis verbis? Theo-

Presentium
rerum vana-
ritas & in-
stabilitas.

logus meus mihi demonstrauit, his verbis vtens: Totus mundus in maligno positus est. ac rursus: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Quoniam omne quod in mundo est, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. Et mundus transit, & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum. Hanc igitur ego bonam Dei voluntatem querens, omnia pro derelicto habui, cum ihsque me coniunxi, qui eadem cupiditate tenentur, atque eundem Deum expetunt. Inter quos non similtas est, non liuor, non mœrores & curæ: sed omnes idem curriculum obeunt, vt ad sempiternas eas mansiones perueniant, quas luminum pater ihs, à quibus amatur, præparauit. Hos ego pro parentibus, hos pro fratribus, hos pro amicis & familiaribus habeo. Ab ihs autem, qui quondam amici mei ac fratres erant, elongaui fugiens, & mansi in solitudine, Deum expectans, qui saluum me fecit à pusillanimitate spiritus, & tempestate.

Hæc cum ita commodè ac iucundè à Dei homine dicta essent, rex iracundiâ quidem impellebatur, ac sanctum virum acerbis supplicijs excruciare cupiebat: rursus autem se reprimebat, atque id aggredi cunctabatur, venerandam ipsius dignitatem ac splendorem veritus. Sermonem verò excipiens, his eum verbis est allocutus:

Vndique, ô miser, exitio tuo studuisti, vt qui ad ipsum, fortunâ, vt videtur, te impellente, tum mentem, tum linguam acueris, ac proinde obscuram quamdam atque inanem verborum naniam effuderis. Ac nisi sermonis principio me tibi facturum recepissem, vt è medio concilio iracundiam depellerem, nunc carnes tuas in ignem coniecissem. Quoniam autem ipse anteuertens, tibi que cauens, huiusmodi verbis me obuinxisti; audaciam tuam, ob pristinam meam erga te amicitiam fero. Quamobrem exurge, atque ab oculis meis profuge. non iam te videbo, sed malè mactabo.

Ita egressus Dei homo in solitudinem secessit, mœrore quidem eo nomine affectus, quod martyrium minimè obisset, ceterum nullo non die, quantum ad conscientiam attinet, martyrio fungens, atque aduersus principatus & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum huius sæculi, aduersus spiritualia nequitæ, vt ait beatus Paulus, dimicans. Cum igitur ille abisset, rex grauiore iracundiâ concitatus, acriorem persecutionem aduersus monasticum agmen exercere, maiore que honore

Ephes. 6.

nore simulacrorum cultores ac sacerdotes afficere cœpit.

CAP. III.

Regi nascitur filius Iosaphat.

Cùm autem rex in tam graui errore atque imposturâ versaretur, nascitur ei elegantissimâ formâ filius, atque ex eâ pulchritudine, quæ ipsi affusa erat, id quod futurum erat præsignans. Sic enim sermone ferebatur, in illâ terrâ puerum, pari pulchritudine ac venustate nusquam extitisse. Rex autem ob pueri natiuitatem maximo gaudio perfructus, eum Iosaphat nominauit: atque ad idolorum templa demens se contulit, vt dementioribus sacrificia offerret, laudesque ad edendam grati animi significationem persolueret: ignorans nimirum, quisnam bonorum omnium verè auctor esset, ad quem spirituale sacrificium adhiberi deberet. Ille igitur rebus inanitis & furdis filij ortum acceptum ferens, quaquâ versum missis nuntijs plebem ad eius natalitia celebranda cogendam curabat. Ac cernere erat omnes regis mœtu confluentes, secumque ea, quæ ad sacrificium accommodata erant, afferentes, pro cuiusque scilicet facultatum modulo, atque erga eum beneuolentiâ. Præsertim autem ipse stimulos eis ad munificentiam admouebat, vt qui quamplurimos & maximos boues mactandos offerret. Atque ad hunc modum luculentissimo festo peracto, omnes, tam qui Senatorij ordinis erant, magistratūque fungebantur, quàm militum manum, atque etiam plebeios & ignobiles amplissimis donis prosequeretur.

Ob natali Iosaphat sacrificia offeri.

In ipso autem natalitiorum filij sollempni die, delecti viri circiter quinquaginta, qui in eâ Chaldæorum sapientiâ, quæ in conspiciendis notandisque sideribus versatur, studium atque operam collocarant, ad regem conuenerunt. Quos cùm rex propius ad se accedere iussisset, de singulis percunctabatur, quidnam puer in lucem editus futurus esset. Illi autem longâ consideratione habitâ, futurum dicebant, vt opibus ac potentiâ floreret, atque omnes, qui regnum ante ipsum obtinuissent, superaret. Vnus verò Astrologus, qui socios omnes suos eruditione anteibat, his verbis usus est: Quantum ex siderum cursu addiscere possum, ô rex, filij, qui nunc ex te ortus est, amplitudo atque profectus non in tuo regno erit, sed in altero præstantiore, atque incomparabiliter excellentiore. Atque ipsum Christianorum quoque religionem, quam tu insectaris, arrepturum existimo: nec eum ab hoc scopo ac spe aberraturum puto. Hæc scilicet dixit Astrologus, vt olim

cusatio amputaretur, veritatem per ipsos aduersarios ostenderet.

ET
IOSAPHAT.

Rex autem, vt hæc intellexit, eiusmodi nuntium grauius ac molesto animo excepit, voluptatemque suam mœstitiâ interrumpi sensit. Nihilominus tamen, in priuatâ quadam ciuitate, pulcherrimo palatio extructo, splendidaque domo elaboratâ, illic filium collocauit, iussitque vt exactis primis ætatis annis, nullis ad eum accessus pateret. Atque pædagogos ipsi & ministros ætate florentes, eximiaque formâ præditos constituens, hoc ipsis mandauit, vt nihil eorum quæ in hac vitâ molesta sunt, perspectum ipsi facerent, non mortem, non senectutem, non morbum, non paupertatem, non quidquam aliud molestiæ, quodque ipsi oblectationem interpellare posset: verum omnia iucunda, & cum suauis fructu coniuncta proponerent, vt in his ipsius animus cum voluptate ac delicijs versans, nihil omnino rerum futurarum cogitatione complecti posset, ac ne verbo quidem tenus de Christi religione, ipsiusque decretis quidquam audiret. nam hoc præ omnibus rebus ipsi occultare in animo habebat, Astrologi nimirum vaticinium veritus. Quod si ministrorum aliquem in morbum incidere contigisset, eum statim illinc eijci iubebat, alterumque nitidum optimeque valentem ipsi substituebat: vt ne quid omnino salebrosi atque acerbi in filij oculos incurreret. Ad hunc modum se rex gerebat, atque hæc cogitabat, & agebat. Videns enim non videbat, & audiens non intelligebat.

Rex omnes molestias procul à filio arcere studet.

Cùm autem certior factus fuisset, monachos nonnullos (quorum ne vestigium quidem vllum reliquum esse putabat) adhuc superesse, iracundiâ æstuabat, atque acerrimo impetu in eos ferebatur, ac præcones passim totâ vrbe & regione procurfare imperabat, qui edicerent, ne monastici ordinis quisquam vsquam omnino post triduum inueniretur: quod si inueniretur, flammis addiceretur. Hi enim sunt, inquit, quorum auctoritate populus adducitur, vt eum, qui cruci suffixus est, pro Deo colat. Interea autem huiusmodi quiddam accidit, quod maiorem ipsi indignationem excitauit, eumque monachis infensorem reddidit.

Inter homines dignitate præditos quidam erat, qui primas in aulâ obtinebat, vir elegantis vitæ, ac fidei pietate, qui que salutis suæ operam summo studio dabat: occultè tamen, ob regis merum. Quamobrem nonnulli, ob eam, quâ apud regem pollebat, auctoritatem ipsi inuidentes, eum crimina-

CAP. IV.
Quidam princeps occultè Christianus.

Rex Astrologos de filio consulit.

Vnus dicit Christianū fore.

Num. 23.

Balaam: non quod Astrologia veritate nitatur, sed quod Deus, vt omnis impijs ex-

ET
IOSAPH.

minari studebant, ac summopere laborabant. Et quidem cum rex aliquando satellitum manu pro suo more septus, ad venationem profectus fuisset, in venatorum numero probus ille vir erat. Cum autem ipse solus ambularet (diuino, vt opinor, consilio ita ferente) hominem inter densas arbores humi prostratum, ac pede à ferâ quadam grauitè contritum, offendit. Qui quidem ipsum prætereuntem intuens, precibus ab eo contendebat, ne se præteriret, verùm calamitatis suæ miseratione afficeretur, atque in domum suam abducendum curaret. Simul etiam illud adiunxit, suam operam ipsi non prorsus inutilem atque inanem fore. Præclarus autem ille vir ei dixit: Equidem ipse virtutis studio atque amore te assumam, tuique quàm maximam potero curam geram. verùm quæ tandem est hæc vtilitas, quam abs te ad me redituram esse ais? Pauper autem ille & imbecillus: Ego, inquit, sermonibus læsis medeor. Nam si quando in verbis aut colloquiis vultus aliquod aut afflictio inueniatur, consentaneis medicamentis ea curo, ac ne malum vltèrùs serpat, prohibeo. Pius itaque ille vir, quamquam id quod dixerat, nullius momenti duceret, tamen diuini mandati causâ eum in domum suam deferri, ei que quam par erat, curam adhiberi iussit. At inuidi illi & liuore perciti homines, de quibus ante locuti sumus, improbitatem, quam iam pridem parturiebant, in lucem proferentes, ipsum apud regem hoc nomine accusant, quòd non solum amicitia ipsius oblitus, deorum cultum neglexisset, atque ad Christianam religionem animum inflexisset, verùm etiam aduersus ipsius maiestatem grauiam moliretur, popularem scilicet turbam peruertens, omniumque beneuolentiam sibi concilians. Quod si pro certo scire cupis, inquirunt, nihil nos fingere atque comminisci, priuatim ei, tentandi ipsius causâ, dic te relicta patriâ religione ac regni gloriâ, Christianam fidem amplecti, habitumque monasticum, quem olim tamquam parum honestum persecutus es, induere velle. Nam qui hæc aduersus virum illum sceleratè confingebant, ipsius animi institutum ad compunctionem propensissimum exploratum habebant: nec dubitabant, quin si hæc verba à rege audiret, statim ipsi quod præstantius esset suadens, auctor futurus esset, vt iis quæ rectè consulta essent, nullam moram afferret, atque hinc vera esse, quæ dicebant, inuenirentur.

Rex autem, quâ vir ille erga se beneuolentiâ esset, minimè ignorans, ea, quæ dice-

bantur, probabilitate omni carere, ac falsa esse censebat. Neque sibi faciendum esse ducebat, vt ea temerè susciperet, verùm rem ipsam, atque obiectum crimen exploraret. Quapropter cum eum remotis arbitris acciuisset, tentandi ipsius causâ ita eum est alloecutus: Nosti, ô amice, quonam modo aduersum eos, qui monachi dicuntur, atque adedò aduersus omnes Christianos me gesserim: nunc autem eo nomine penitentiâ ductus, atque præsentium rerum pertæsus, ad spes illas, quas eos commemorantes audiui, nempe immortalis cuiusdam regni, quod in aliâ vitâ futurum est, me conferre cupio: (nam præsens regnum morte omnino interrumpitur.) istud autem me nullo alioqui modo consequi, ac voti mei compotem esse posse existimo, nisi Christianus fiam, regni que mei gloriæ ac reliquis huiusce vitæ iucunditatibus & voluptatibus dictâ extremâ salute, illos religiosæ vitæ cultores, & monachos, quos iniquè & sceleratè expuli, quocumque tandem in loco sint, inquirens, ipsis me admisceam. Ad hæc, quid ipse ais? & quid mihi faciendum censes? dic quæso, per veritatem ipsam te obtestor. Non enim me fugit, te supra omnes mortales veri studiosum, atque animi probitate præditum esse. Bonus autem ille vir, vt hæc audiuit, abstrusam fraudem nullo modo agnoscens, animi compunctione affectus est, lacrymisque perfusus, simplici animo respondit: Rex, æternum viue: bonum & salutare consilium iniisti. Quoniam etiam si cælorum regnum agrè inueniri potest: tamen ipsum omnibus viribus querendum est: Qui enim quærit, inquit ille, ipsum inueniet. Præsentium autem rerum fructus licet in speciem oblectet ac voluptatem afferat, pulchrum tamen est eum propellere ac propulsare. Et enim noster tum denique est, cum est: & quos oblectat, multò magis rursum excruciat. Nam & ipsius suauitatis & molestiæ vmbra imbecilliores sunt, ac velut nauis in mari cursum tenentis, aut auis aërem peragrantis vestigia quàm ocysimè euanescent. Contra, futurorum spes, quam Christiani prædicant, firma ac tutissima est, tametsi in mundo pressuram habeat. Ac iucunditates quidem eæ, quibus nunc fruimur, breues sunt: illic autem nihil omnino præter supplicium, ac numquam finendos cruciatus accersit. Harum enim rerum suauitas fluxa & temporaria est; acerbitas autem sempiterna: Christianorum contra labor quidem temporarius est, voluptas autem & vtilitas immortalis. Quamobrem feliciter velim cedat bonum tuum consilium.

Pauperem
à pede mi-
serum sus-
cipit.

Callida re-
gis oratio
ad piùm
principem.

Rex mona-
chi se velle
feri simu-
lat.

Accusatur
callidè ab
amicis.

Pij principis
pia respo-
sio.

Lucæ 11.

Sap. 5.

Ioan. 16.

lium. Pulchrum est enim, ac valdè pulchrum, ea quæ interitu obnoxia sunt, cum sempiternis commutare.

*Rex iram
premit.*

His verbis auditis, rex vehementer quidem indignatus est: ceterùm iracundiam compressit, neque ipsi tum quidquam locutus est. At ille, vt qui prudens ac sagax esset, regem sua verba grauitè & molestè accepisse animaduertit, versutoque animo id dumtaxat egisse, vt ipsius animum exploraret: domumque reuersus, in mœrore atque languore versabatur, addubitans videlicet, quonam modo regis animum mitigaret, atque impendens sibi periculum effugeret. Cùm autem insomnis noctem totam exigeret, eius, qui pedis infractione laborabat, in mentem ipsi venit: eumque ad se accitum ita est allocutus: Memoriâ teneo, te mihi hoc dixisse, quòd noxiis verbis medearis. Ille autem, Est ita, inquit: & si opus est, scientiæ meæ specimen edam. Senator autem sermonem excipiens, ipsi veterem suam erga regem beneuolentiam & auctoritatem, quam apud eum obtineret, exposuit: recentemque item sibi versuto animo adhibitum sermonem: & quemadmodum ipse quidem probè respondisset, ille autem ipsius sermonem molesto animo accipiens, per vultus mutationem, iram in intimo pectore latitantem ostendisset.

*Pauper pio
principi dat
consilium.*

Pauper autem ille & infirmus, re cum animo suo consideratâ, dixit: Noscas oportet, vir illustrissime, regem malam ac finistram aduersum te opinionem concepisse, nempe quòd ipsius regnum occupare studeas: atque tentandi tui studio ea dixisse, quæ dixit: quamobrem fac exurgas, ac tonso capite, splendidisque his vestibus abiectis, atque induto cilicio, cùm primùm luxerit, ad regem adeas. hoc autem sci-scitante quidnam sibi hic habitus velit, responde: De ijs rebus, de quibus mecum hesternò die collocutus es, ô rex, en adsum, paratus te in hac viâ, quam ingredi constituisti, sequi. Nam etsi deliciæ ac voluptates iucundæ sunt: absit tamen vt eas post te retineam. At verò virtutis iter, quod ingredi paras, licet arduum & asperum sit, tamen, modò tecum sum, facile & procliuè ac iucundum erit. Vt enim me oblectamentorum huius vitæ socium habuisti, ita etiam molestiarum habiturus es: quò etiam in futurorum bonorum societatem tecum veniam. Præclarus igitur ille vir infirmi hominis verba comprobans, fecit quemadmodum ipse monuerat. Eum itaque rex videns atque audiens, hac quidem de causâ delectatus est, ipsius nimirum erga se beneuolentiam admirans:

atque falsa esse, quæ aduersus eum ad se delata fuerant, intelligens, maiore eum honore atque apud se auctoritate ac familiaritate donauit. Ceterùm aduersus monachos rursus irâ exarsit, eorum scilicet hæc præcepta esse dicens, vt homines ab huiusce vitæ voluptatibus abstineant, atque incertâ spe, tamquam per somnium sese illudi sinant.

Cùm autem rursus ad venationem egredetur, dños monachos per desertum iter facientes cernit. Quos statim comprehendit, & ad currum suum adduci iussit. Atque iracundis oculis eos intuens, ^{1º} ignemque vt dici solet, spirans; An non audiistis, inquit, ô impostores & circumscriptores, præcones meos apertè proclamantes, nequis vestri diabolici instituti, post triduum in vrbe aut vllâ regni mei regione inueniretur, aut alioqui prorsus igni cremaretur? Monachi autem, En, inquirunt, pro eo ac iussisti, ex vrbibus tuis ac regionibus excedimus. Verùm cùm longum nobis iter propositum sit, vt ad fratres nostros proficiscamur, ac cibo careamus, hac viâ incedimus, vt nobis viatica suppetant, nec fame absumamur. Rex autem inquit: Qui mortis minas metuit, huic cibos comparare minimè vacat. Monachi autem, Rectè dixisti, ô rex, inquirunt: qui mortem metuunt, id curant, quonam pacto eam effugiant. Quinam autem hi sunt, nisi qui fluxis rebus intabescunt, easque ad stuporem vsque mirantur? Qui quidem cùm in alterâ vitâ quidquam boni sese consecuturos esse desperent, à præsentibus diuelli nequeunt, ob eamque causam mortem timent. At nos, qui iam pridem mundum, & ea quæ in mundo sunt, odio prosequimur, arctamque & angustam viam Christi causâ ingredimur, nec mortis metu, nec præsentium rerum cupiditate afficimur: verùm futurarum dumtaxat rerum desiderio tenemur. Quoniam igitur mors ea, quam nobis inferis, ad sempiternam & præstantiorem vitam transitus efficitur, idcirco cupiditati potius nobis est quàm terrori.

*Rex duos
monachos
capit.*

*Quibus
mors ter-
roris esse
soleat.*

*Mors pia
transitus
est ad vitâ.*

Hic rex per solertiam, videlicet monachos arripere cupiens, dixit: Quid? An non paulò antè vos secedere dixistis, vt meo imperio pareatis? Quòd si mortem minimè timetis, quid est quamobrem fugam ineatis? En hæc quoque frustra & inaniter iactantes, mentiti estis. Responderunt monachi: Non idcirco fugimus quòd denuntiatam nobis abs te mortem pertimescamus: verùm tui miseratione commoti, ne grauiorem condemnationem tibi accersamus, secedere in animum induximus.

*Cur pi
interdū gra-
sante perso-
nacione se-
cedant.*

Nam

LAAMET
IOSAPH.Duo mo-
nachis igne
cremantur.

Nam alioqui, quantum ad nos attinet, nullo modo minas tuas expauescimus. Ad hæc rex irâ commotus ipsos exuri iussit. Sicque Dei famuli extremo vitæ die functi, martyrij coronam per ignem adepti sunt. Statimque edictum promulgatum est, vt si quis monachus inueniri posset, sine vllâ inquisitione trucidaretur. Atque ita nullus huiusmodi ordinis in illâ regione reliquus factus est, nisi qui in montibus, & speluncis, & cauernis terræ sese occultarant. Verùm hæc hæctenus.

CAP. V.
Regis filij
studia.

At regis filius, de quo initio nobis oratio instituta est, in palatio quod ipsi exstructum fuerat, ita manens, vt à nemine adiri posset, iuuenilem ætatem tandem attingit (cùm intereâ omnem, tam Æthiopum quàm Persarum doctrinam percepisset) prudens & cordatus, atque omnibus virtutum dotibus illustris. Quin naturales etiam quæstiones præceptoribus suis proponebat: ad eò vt ipsi quoque adolescentis ingenium animique acumen admirarentur, rexque etiam ipse ex vultus ipsius venustate, animique habitu, in stuporem traheretur. Mandabat autem his, qui cum eo versabantur, vt darent operam, ne quid prorsus eorum quæ in hac vitâ molesta sunt, intelligeret, nec omnino quòd mors præsentis voluptates exciperet. Ceterùm inani spe nitebatur, atque (vt prouerbio dicitur) ¹¹ in cælum sagittas mittere conabatur. Quoniam enim modo mors humanæ naturæ incognita esse posset? itaque ne pueri quidem cognitionem effugit. Nam cùm animum summâ sagacitate ornatum & instructum haberet, secum ipse considerabat, quidnam patrem adduxisset, vt ipsi omnium aditum interdiceret, nec quemlibet ad se accedere pateretur. Per se enim intelligebat, hoc citra patris imperium non fieri. Ceterùm ipse interrogare verebatur, tum quòd minimè vero consentaneum esse diceret, quin pater ea, quæ ipsi conducerent, animaduerneret: tum quòd illud secum reputaret, si id de patris voluntate fieret, quantumlibet ipse percontaretur, se tamen rei veritatem minimè intellecturum esse. Quapropter ex aliis, ac non à patre hæc scire constituit.

Rogat quâ
de causâ
exire sibi
non liceat.

Itaque cùm vnum è pædagogis reliquis chariorem ac familiariorem haberet, eumque maiore adhuc beneuolentiâ sibi deuinxisset, atque amplissimis muneribus affecisset, ab eo sciscitabatur, quidnam regem impulisset, vt eum in hoc septo inclusum teneret. Illud etiam adiungebat: Si mihi apertè hoc exposueris, omnibus te anteponam, perpetuamque amicitie fœdus tecum feriam. Pædagogus autem, vt qui etiam ipse pru-

dens & cordatus esset, puerique sagacitatem ac numeris omnibus absolutam prudentiam exploratam haberet, neque sibi ab eo periculum vllum conflatum iri existimaret, omnia ei sigillatim exposuit, nempe & persecutionem aduersus Christianos, ac potissimum aduersus eos, qui se pietati colendæ totos deuouissent, promulgatam: & quemadmodum ab omnibus finitimis locis expulsi & eiectionis fuissent: atque item ea, quæ ipso in lucem edito Astrologi prædixissent. Ne igitur, inquit, auditâ eorum doctrinâ, eam religioni nostræ præferas, idcirco à rege data opera est, ne multi tecum consuetudinem haberent, sed pauci omnino. Ac nobis etiam atque etiam mandauit, vt studeremus, ne quid huiusce vitæ molestiarum per nos intelligeres.

Hæc vt adolescens audiuit, nullum alterum verbum adiunxit. Ceterùm salutaris sermo ipsius pectus tetigit, ac Paracliti gratiâ spirituales ipsius oculos aperire aggressa est, eum ad verum Deum, tamquam porrectâ manu ducens, quemadmodum orationis progressu demonstrabimus. Cùm autem rex ipsius pater crebrò eum viseret, (singularis etenim ipsius erga eum amor erat) quadam die his verbis ad eum filius vsus est: O here ac rex, aliquid ex te scire cupio, cuius causâ perpetuus mœror, atque omnis intermissionis expers sollicitudo animum meum exest ac conficit. Pater autem ex hoc ipso sermone intimis visceribus discruciat, ait: Dic mihi, charissime fili, quidnam sit hic mœror, qui te obsidet, ac statim eum in gaudium commutare studebo. Tum puer, Expone, inquit, quidnam causâ sit, cur hîc detinear, atque inter muros & ianuas abs te concludar, eoque statu sim, vt à nemine adiri ac cerniqueam. Quoniam, ô fili, inquit rex, nolo quidquam videas, quod pectori tuo molestiam afferat, tibi que voluptatem interpellat. Siquidem hoc ago ac specto, vt in perpetuis deliciis, atque omni gaudio animique voluptate, omne vitæ tempus traducas. At velim scias, ô here, inquit filius ad patrem, me hoc modo non in gaudio atque animi voluptate, sed potius in afflictione atque ingenti angustia vitam agere: ad eò vt ipse quoque cibus ac potus fastidio mihi & acerbitati sit: etenim gestit animus ea, quæ extra has ianuas sunt, perspicere. Quamobrem si me lætè ac iucundè viuere cupis, iube me arbitrato meo foràs progredi, atque earum rerum, quarum prospectus mihi negatur, spectaculo animum oblectare.

Responde-
tur, ne
Christia-
nus fiat.Petit à pa-
tre vt egre-
di possit.

Hæc vt rex audiuit, mœstitiâ affectus est,

est, illudque cogitabat fore, ut si illi quod petebat denegaret, maiorem ei mœrorem ac sollicitudinē afferret. Quocircà se, quæ grata ipsi essent, facturum dixit. Ac statim eximios equos ac satellitum manum regis dignitati congruentem parari iussit, eique foras, quoties vellet, progrediendi potestatem fecit. Iiis autem, qui cum eo versabantur, summo opere mandauit, ut curarent, ne quid iniucundi obuiam haberet: verum quidquid pulchrum & amœnum ac iucundum esset, ipsi ostenderent, choreasque in viis agitant, suauissimisque cantionibus operam darent, ac varia spectacula constituerent: ut ipse mentem his rebus occuparet atque oblectaret.

Cum igitur regis filius ad hunc modum foras crebrò progrediretur, quadam die ministrorum obliuione factum est, ut duos viros perspiceret, quorum alter leprâ, alter cæcitate laborabat. Quos conspiciatus, atque animi mœstitiâ affectus, ab iis qui secum erant, quinam hi essent, & quodnam graue hoc spectaculum esset, percontatus est: illi autem, cum id, quod in ipsius aspectum venerat, occultare non possent, has humanas calamitates esse responderunt, quæ ex corruptâ materiâ, & corpore vitiosis humoribus pleno, mortalibus contingere solent. Tum ille: Cunctisne hominibus hæc accidere consueuerunt? Non cunctis, inquit illi, verum iis dumtaxat, quorû valetudo propter improbos humores deprauata sit. Rursû igitur sciscitari perrexit adolescens: Si non omnes homines in has calamitates incidere consueuerunt, sed quidam dumtaxat, exploratum ne est, quinam sint, quos malorum acerbitates arrepturæ sint; an contra circa vllam distinctionem atque ex improviso constantur? Et quis tandem hominum, responderunt illi, futura perspicere, ac perfectè intelligere queat? Hoc enim humanæ naturæ captum excedit, ac solis immortalibus diis attributum est. Hic percontandi quidem finem fecit regis filius: verum ex huiusmodi spectaculo dolore in animo cepit, rei que nouitate ita affectus est, ut oris ipsius forma immutaretur.

Rursum autem foras progrediens, in capularem quemdam senem incidit, rugatâ facie, fractis ac dissolutis tibiis, curuo corpore, capite prorsus cano, qui præterea dentibus carebat, atque concisum quiddam & interruptum loquebatur. Stupore itaque correptus, cum hominem eum propius ad se adduci iussisset, eos, qui tum aderant, interrogabat, Ecquidnam tam insolens spectaculum esset. Illi autem dixerunt: Hic

ætate valdè prouectus, ac paulatim decedentibus ipsi viribus, membrisque imbecillitatem contrahentibus, ad hanc quam cernis ærumnam peruenit. Et quisnam, inquit ille, ipsius finis est? Nihil aliud, inquit illi, quam mors ipsum excipiet: Omnibusne hominibus, inquit ille, hoc propositum est, an quibusdam dumtaxat contingit? Responderunt illi: Nisi mors anteuertens aliquem hinc abducat, fieri non potest, quin temporis progressu status huiusce periculum non faciat: Tum adolescens: Quoto anno hoc cupiam contingit? atque prorsusne mori necesse est, neque ars vlla est, quâ mortem effugiamus, atque in hanc calamitatem minimè incidamus? Dicunt ei: Octogesimo, aut centesimo anno ad hanc senectutem homines perueniunt, ac deinde moriuntur: nec aliter fieri potest: Debitum enim naturale mors est, hominibus ab initio impositum: neque vllâ ratione ipsius aduentus vitari potest.

Hæc omnia, ut sagax ille ac prudens adolescens audiuit atque intellexit, intimo corde ingemiscens, dixit: Acerba hæc vita est, atque omni dolore ac mœstitiâ plena, si res ita se habet. Et quonam modo quispiam in incertæ mortis expectatione, cuius aduentus non modò vitari non potest, sed etiam, ut dixistis, incertus est, securo animo erit? Abijtque hæc secum voluens atque assiduè considerans, mortisque memoriam idemtidem animo repetens, ac deinceps in doloribus animique consternatione viuens, atque in perpetuo mœrore degens. Atque apud se dicebat: Ergone mors me aliquando corripiet? Et quisnam erit, qui mei post mortem meminerit, cum tempus omnia obliuione contriuerit? Num præterea morte functus in nihilum dissoluatur: an contra, altera quædam vita est, & alter mundus? Hæc, & his similia perpetuò cogitans, pallore conficiebatur. Præsente tamen patre, si quando ad eum veniret, hilarem ac mœrore vacuum animum præ se ferebat: quòd scilicet ea, quæ cogitabat, ad ipsius cognitionem venire nollet. Incredibilem autem in modum aliquem nancisci cupiebat, qui ipsius pectori certam fidem faceret, ac bonum sermonem ipsius auribus instillare posset.

Quocircà de pædagogo eo, cuius antè mentionem fecimus, rursum quærit, num quem norit, qui ad eam rem, cuius cupiditate flagrabat, adiumento ipsi esse, ipsiusque mentem, grauibus cogitationibus æstuantem, atque huiusmodi curam abijcere nequeuntem, confirmare possit. Ille autem

Concedit
patr.

Iosaphat
deprosum
conspicit
eum.

Rogat mor-
borum
causam.

Miratur
decrepitum
senem.

Mors, na-
turale de-
bitum est.

An mori-
turus sit
rogat.

Apud pa-
trem dissi-
mulat.

Quærit qui
se inueniat.

ET
IOSAPH.

autem ea quæ prius dicta fuerant, in memoriam rursus ipsi reuocans, dicebat: Iam quoque prius tibi exposui, quemadmodum pater tuus sapientes illos viros, ac pietati colendæ deuotos, qui de huiusmodi rebus disputant, partim obtruncarit, partim irato atque infenso animo expulerit: nec vllum eiusmodi in totâ hac vndique regione cognosco. Quo quidem nomine magnâ ille molestiâ impletus, grauique animi vulnere affectus, ei similis erat, qui ingentem thesaurum amisit, atque in eius inuestigatione mentem totam occupatam ac defixam habet. Ac proinde in perpetuo languore & sollicitudine versabatur, omnesque mundi iucunditates & voluptates in ipsius oculis piaculi cuiusdam & execrationis instar erant. Cùm autem hoc animi statu esset, ac magno cum gemitu bonum inuenire cuperet, in somnis ille oculus, qui omnia cernit, atque omnes saluos fieri, & ad veritatis agnitionem venire vult, ipsum aspexit, suamque ipsi consuetam benignitatem ostendens, quodnam iter tenendum esset, hoc modo demonstrauit.

1. Tim. 2.

CAP. VI.

*Barlaam monachus in Sennarivitiditerra.**Barlaam diuino admonitu in Indiamprofisciscitur.**Regis filij pædagogum consulit.**Regis filio lapidẽ pretiosum se daturum promittit.*

Erat enim eo tempore monachus quidam diuinarum rerum peritus, vitaque ac sermone ornatus, atque in omni monasticâ viuendi ratione summopere versatus: vnde oriundus, aut ex quo genere, dicere nequeo, verùm in solitudine quadam Sennarivitidis terræ domicilium habens, ac sacerdotij dignitate præditus. Huic porrò seni Barlaam nomen erat. Hic igitur cùm diuino quodam admonitu, quonam statu regis filius esset, comperisset, è solitudine egressus, ad cultam & habitabilem terram profectus est: mutatoque habitu suo, atque indutis mundanis vestibus, & conscensâ nauis, ad Indorum regnum se contulit, ac mercatorem se esse fingens, in eam urbem in quâ regis filius palatium habebat, ingreditur. Per multosque dies illic commoratus, qui rerum ipsius status esset, diligenter exquisiuit, & quinam essent qui prius ad eum accedere solerent: cùm igitur pædagogum eum, de quo superius à nobis mentio facta est, ipsi omnium familiarissimum esse intellexisset, seorsim eum conueniens, his verbis vsus est:

Scias velim, domine mi, me mercatorem esse, atque ex longinquâ regione venisse, eximijque pretij lapidem habere, cui nullus vnumquam similis inuentus est: quemque nemini adhuc ostendi. Tibi autem hoc declaro, quod te prudentem ac cordatum virum esse videam, vt me ad regis filium introducas, ipsique eum dono dem. Siquidem bona omnia incomparabiliter

antecellit. Nam & ijs qui cordis oculis capti sunt, sapientiæ lucem affert, & surdis aures aperit, & mutis vocem impertit, & ægrotantes in sanitatem asserit, & stultos sapientiâ donat, & dæmones pellit, ac denique quidquid pulchrum & expetendum est, domino suo vberimè suppeditat. Ait ad eum pædagogus: Te quidem hominem grauis atque constantis animi esse video; ceterum verba tua immodicam quamdam iactantiam præ se ferunt. Quot enim excellentes atque ingentis pretij lapides & vniones viderim, quonam modo enumerando recensere queam? nec tamen vnumquam aut vidi aut audiui, qui eas quas commemorasti, vires haberent. Verumtamen eum mihi ostende, ac si talis est qualem ais, sine vllâ cunctatione ad regis filium te introducâ, qui te maximis honoribus ac beneficijs ornabit. Priusquam autem per ipsum oculorum obtutum, qui falli nequit, dicta tua confirmaris, fieri non potest, vt domino meo ac regi de re incertâ & incognitâ, hæc tam immodica ac prætumida renuntiem. Dixit autem Barlaam: Rectè dixisti, te huiusmodi vires ac facultates nec vnumquam perspexisse, nec audisse. Etenim oratio ad te mea non de re vulgari, sed ingenti quadam & admirandâ est. Quod autem eum cernere quæsiuisti, audi quid dicam.

Lapis hic summi pretij, præter eas quas dixi vires & facultates, hanc etiam habet. Eum enim promptè ac facile prospicere non potest, qui sanum ac firmum oculum, corpusque purum atque ab omni spurcitie alienum non habet. Nam si quis his duabus rebus non rectè comparatis, in hunc pretiosum lapidem oculos temerè ac petulanter iniiciat, ipsa quoque scilicet, quâ præditus est, cernendi vi ac mente insuper mulctabitur. Ego porrò, vt pote medicinæ minimè rudis & ignarus, oculos tuos parum sanos esse conspicio: ac proinde vereor, ne hanc quoque quam habes, cernendi facultatem amittas. Verùm de regis filio audiui, eum tum vitæ castitate præditum esse, tum pulchros ac perspicaces oculos habere. Quocircâ thesaurum hunc ipsi ostendere minimè dubitabo. Quamobrem ne commiseris, vt hoc negligas, ac re tanti momenti dominum tuum priues. Ille autem ad eum dixit: Si hæc ita se habent, ne mihi lapidem ostendas. siquidem plurimis peccatis vita mea inquinata est, ac præterea ne oculos quidem satis sanos habeo. De hac autem re dominum meum regem certiolem facere minimè cunctabor. Hoc sermone habito, ad regis filium

Lapis hic non nisi casto oculo videri potest.

filium ingressus, omnia ei sigillatim exposuit. Ille autem ut præceptoris verba audivit, spirituali quadam lætitiâ & voluptate pectus suam afflari sensit: ac velut numine correptus, hominem celeriter introduci iussit.

*Barlaam
regis filium
accedit.*

Ut igitur ingressus est Barlaam, eique quam conveniebat, pacem dedit, sedere iussus est. Cumque præceptor secessisset, Iosaphat ad senem dixit: Velim mihi pretiosum illum lapidem ostendas, de quo magna & admiranda abs te commemorari præceptor meus mihi narravit. Barlaam autem suam ad eum disputationem ad hunc modum auspiciatus est: Haudquaquam æquum est, o rex, ad illustrem tuam excellentiam quidquam falsò & inconsideratè à me dici. Omnia enim, quæ de me ad te allata sunt, vera atque ab omni dubitatione aliena sunt. Verùm nisi prudentiæ tuæ prius periculum fecero, nefas est hoc mysterium tibi declarare. Ait enim Dominus meus: Exijt qui seminat, seminare. Et dum seminat, alia quidem ceciderunt secus viam, & volucres cæli comederunt illa. Alia ceciderunt super petrosa, ubi non erat terra multa, & confestim exorta sunt, eò quòd non haberent terram multam. Sole verò exorto æstuaerunt, & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt inter spinas, & surgentes spinæ suffocauerunt ea. Alia postremò ceciderunt in terram bonam, & dederunt fructum centuplum. Quocircà si in corde tuo frugiferam ac bonam terram inuenero, diuinum semen in te conijcere, atque ingens mysterium tibi aperire minime dubitabo. Si autem petrosa ea & spinea fuerit, viaque à quolibet calcata, omnino salutare hoc semen haudquaquam ferere, ipsumque auibus & feris, ante quas margaritas proijcere mihi prorsus interdictum est, in prædam obijcere præstiterit. Verùm de te meliora ac salutari viciniora confido: nempe quòd & lapidem qui pretium omne superat, videbis, ac per luminis ipsius splendorem hoc consequeris, ut ipse quoque lumen efficiaris, fructumque centuplum feras. Etenim tuâ causâ longam viam conficere studui, ut quæ numquam vidisti, tibi ostenderem, atque ea docerem, quæ numquam audijsti.

*Quibus
pia doctrina
predicanda sit.*

Dixit autem ad eum Iosaphat: Equidem ipse, venerande senex, incredibili quodam, atque eiusmodi, quod nullo modo coerceri queat, desiderio teneor, nouum quemdam ac bonum sermonem audiendi. Atque ignis in pectore meo incensus est, qui me ad necessarias quasdam quæstiones intelli-

gendas vehementer inflammat. Ceterùm adhuc hominem nancisci mihi non licuit, qui de hac re certam mihi fidem facere posset. Quòd si sapientem quemdam, & doctrinam præditum virum nactus fuero, ac salutarem sermonem audiero, nec auibus, ut opinor, nec feris eum tradam: nec rursus petrosus & spineus, ut tuis verbis utar, ero. Quin potius & candido ac sincero animo eum excipiam, & eruditè ac diligenter conseruabo. Tu verò si quid eiusmodi nosti, ne quæso id reticeas, verùm mihi narres. Quamprimùm enim è longinquâ regione te venisse audiui, animi voluptate affectus sum, atque in bonam spem veni fore, ut operâ tuâ id quod cupiebam consequerer. Eoque nomine statim te ad me introduxi, comiterque tamquam familiarium meorum & æqualium aliquem excipi. Atque utinam spe meâ minimè fallar. Dixit autem Barlaam: Præclare, atque ut regiâ magnificentiam dignum erat, hoc fecisti, ut non ad externæ vilitatis speciem animum adijceres, verùm abstrusæ spei te ipsum traderes.

Erat enim aliquando magnus quidam & illustris rex, cui, cum in aureo curru, satellitum manu regiæ maiestati dignâ cinctus iter faceret, contigit, ut duos viros, laceris ac fordidis vestibus, atque ore macie confecto, ac maiorem in modum pallido, obuios haberet. Regi porrò exploratum erat, eos corporis afflictatione, ac vitæ Deo consecratæ laboribus carnes suas ita confecisse. Ut igitur eos vidit, è curru statim desiliens, atque humi prostratus, eos adorauit: ac deinde surgens, amicissimè complexus est, & salutauit. Proceres autem ipsius ac præfecti hoc molestè tulerunt, eum facinus regiâ gloriâ indignum admisisse existimantes. Verùm cum coram ipsum reprehendere minimè auderent, cum germano ipsius fratre agebant, ut regem admoneret, ne diadematis amplitudinem & sublimitatem ad hunc modum dedecore ac contumeliâ afficeret. Cum itaque ipse hæc fratri dixisset, atque intempestiuam & præposteram ipsius humilitatem accusasset, responsum ipsi rex dedit, quod à fratre minimè intellectum est.

*Rex quidam
duos
religiosos
honorat.*

Mos enim regi erat, ut cum aliquem morte mulcicaret, præconem cum tubâ, quæ quidem mortis idcirco dicebatur, ad ipsius fores mitteret: atque ex tubæ illius clangore omnes ei moriendum esse intelligebant. Itaque cum aduersasset, letalem tubam ad fratris sui fores clangorem edituram rex misit. Ut igitur ille hanc tubam audiuit, desperatâ salute per totam

*Tuba mortis
præconis.*

LAAM ET
IOSAPH.

noctem domesticis rebus consuluit. Manè autem atrà ac lugubri veste indutus, cum vxore ac liberis ad palatij fores flens ac lamentans profectus est. Cùm autem rex ipsum ad se admisisset, atque ita eiulantem vidisset, his verbis vsus est: O stulte ac demens, si fratris tui, cum quo idem tibi genus & par honor est, in quem nullius omnino sceleris tibi conscius es, præconem ita extimuisi, quonam modo mihi reprehensionis notam idcirco inuissisti, quòd Dei mei præcones, qui mortem, ac Domini, in quem; me multa & grauias scelera perpetrasse scio, pertimescendum aduentum mihi quauis tubâ vocaliùs altiusque denuntiant, humiliter ac demissè salutarim? En igitur, vt tuam dementiam coarguerem, hac ratione vsus sum: quemadmodum etiam eos, qui tibi, vt me reprehenderes, in animum induxerunt, statim stolidos & amentes esse demonstrabo. Atque ita curatum & vtiliter instructum fratrem suum, domum remisit.

Iussit autem è ligno quatuor arcas effici: quarum cùm duas vndique auro contèxisset, fœtidaque; cadauerum ossa in eas iniectisset, aureis feris eas obfirmavit: reliquis autem duabus pice ac bitumine oblitis, pretiosisque lapidibus & exquisitis vnionibus, omni que vnguentariâ fragrantia impletis, asperisque; fumibus constrictis, proceres eos, à quibus ob virorum illorum occursum reprehensus fuerat, ad se acciuit, ipsisque quatuor has arcas proposuit, vt quanti hæc, quanti que illæ pretij essent, æstimarent. Illi autem duas eas quæ inauratæ erant, maximi pretij esse asseriebant: neque enim aliter fieri posse inquebant, quin in ipsis regiarum coronæ ac cingula recondita essent. Eas contrà quæ pice ac bitumine oblitæ erant, viles omnino ac nullius pretij esse aiebant. Rex autem ipsis dixit: Ne me quidem fugiebat, vos hoc dicturos esse: nam sensibilibus oculis, ea quæ in sensum cadunt, perspicitis. Atqui non ita faciendum est: verùm interioribus oculis siue pretium, siue vilitatem & fœditatem, quæ intus condita sunt, spectare oportet. Ac protinus inauratas arcas aperiri iussit. quibus patefactis, grauis quidam ac teter odor exhalauit, atque iniucundissimum spectaculum oculis obiectum est.

Ait itaque rex: Hic eorum typus est, qui cùm splendidis & illustribus vestibus vtantur, atque ob ingentem gloriam & potentiam insolenter se efferant, intus tamen fœtidis cadaueribus ac flagitiis pleni sunt. Pòst autem, cùm eas quæ pice ac bitumine oblitæ erant, aperiri iussisset, omnes eos qui

aderant, splendore atque odoris suauitate, quæ in ipsis recondita erat, oblectauit. Dixitque eis: Scitis cuius rei hæc arcæ similes sint? humilibus nimirum atque abiectis illis viris, vilibusque vestibus indutis, quorum vos externum habitum intuentes, contumeliæ ac probro mihi duxistis, quòd ante eos in terram me abiecissem. Ego autem eorum dignitatem, atque animorum pulchritudinem spiritualibus oculis considerans, ex ipsorum contactu gloriam contraxi, eosque quauis coronâ & quauis regiarum purpurâ præstantiores existimaui. Ad hunc igitur modum pudorem ipsis incussit, eosque in his rebus, quæ in aspectum cadunt, minimè oberrare docuit, verùm iis animum adiungere, quæ intellectu percipiuntur. Itaque ad pij & sapientis regis similitudinem ipse quoque accessisti; vt quæ bonâ spe nixus me susceperis, quæ quidem, vt opinor, minimè te fallat. Dixit autem ad eum Iosaphat: Hæc omnia pulchrè atque concinnè dixisti. Verùm illud scire aueo, quisnam sit tuus Dominus, quem tu orationis initio de illo seminatore verba fecisse dicebas.

Rursus igitur sermonem assumens Barlaam, dixit: Si quisnam Dominus meus sit intelligere cupis, Dominus Iesus Christus est, vnigenitus inquam ille Dei Filius, ille beatus & solus potens, ille Rex regum & Dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem, ac lucem habitat inaccessibilem, qui cum Patre & Spiritu sancto glorificatur. Neque enim ex eorum numero sum, qui multos hos & petulantes deos colunt, atque hæc animæ expertia & surda simulacra venerantur: verùm vnum Deum agnosco & confiteor, qui in tribus personis, hoc est Patre & Filio & Spiritu sancto, atque vnâ naturâ & essentiâ, in vnâ gloriâ & regno minimè diuiso glorificatur. Hic igitur in tribus personis vnus Deus, principij ac finis expers, sempiternus, increatus, immutabilis, corpore vacans, inuisibilis, circumscriptione carens, animi comprehensionem fugiens, solus bonus ac iustus est; qui omnia, tam quæ oculis cernuntur quàm quæ oculorum obtutum fugiunt, ex nihilo in ortum produxit.

Primum scilicet inuisibilem ac celestium virtutum innumerabilem quamdam multitudinem à materiâ & corpore secretam, hoc est administratos diuinæ maiestatis spiritus: deinde autem mundum hunc in aspectum cadentem, hoc est cælum, ac terram, & mare; quem etiam lætissimâ luce coornauit, cælum nempe sole ac lunâ & sideribus, terram autem omnis generis stirpi-

Mortis
præcones
religiosi.

Homines
non ex habitu
externo
astimandi.

Quibus
similes
qui
externè
sanctum
pulchri.

CAP. VII.

Barlaam
fidem Iosaphat
exponit.

1. Tim. 6.

Rerum
creatio.
Naz. 2.
Ora. de
Pascha.

stirpibus ac variis animantibus, mare denique numerosissimis piscium generibus.

Pfal. 148. Hæc omnia ipse dixit, & facta sunt: ipse mandavit, & creata sunt. Post autem hominem suismet manibus effingit, sumpto nimirum à terrâ ad corporis compositionem luto, animâ autem rationis & intelligentiæ particeps per suam insufflationem ipsi tributâ, quæ quidem ad Dei imaginem & similitudinem effecta esse scripta est: ad imaginem videlicet, propter vim intelligendi, atque arbitrij libertatem: ad similitudinem autem, propter virtutis ipsius, quoad eius fieri potest, imitationem. Hunc porro hominem, arbitrij libertate atque immortalitate donatum, eorum quæ in terra sunt, regem constituit; atque ex ipso feminam, quæ ipsi auxilio esset, ipsi similem effecit.

Gen. 1.

Homocreaturæ cum libertate arbitrij.

In paradiso consistitur.

Consititque in Eden ad Orientem paradiso, voluptatis omnis atque oblectamenti pleno, hominem, quem effinxerat, in ipso collocavit: sic quidem, ut diuina bonitas omnia ligna, quæ illic erant, sine ullo impedimento eum percipere iuberet: vnus autem dumtaxat degustatione ipsi interdiceret (quod quidem lignum scientiæ boni & mali appellatum est) his verbis utens: Quacumque die comederitis ex eo, morte moriemini. Enimvero vnus ex prædictis angelicis copiis, qui vni agmini præerat, cum naturalis vitij ne minimum quidem vestigium à creatore accepisset, verum boni causâ procreatus fuisset, liberâ mentis inductione à bono in malum deflexit, atque insolentiâ elatus, aduersus Dominum ac Deum rebellare voluit. Ac propterea ex ordine suo ac dignitate expulsus est, atque pro beatâ illâ gloriâ & angelico nomine, diaboli ac sathanæ nomen consecutus est. Deus enim ipsum, & cælesti gloriâ indignum, præcipitem è cælo exturbavit. Cum eo porro simul auulsa & eiecta est ingens angelorum qui ipsi suberant, multitudo: qui quidem mentis inductione mali effecti, ac boni loco principis sui defectionem secuti, dæmonum nomen, ut impostores ac circumscriptores acceperunt.

Diaboli à Deo defectio.

Diaboli in hominem inuidia.

Sap. 2.

Diabolus igitur, abiurato prorsus bono, malaque naturâ assumptâ, inuidiam aduersus hominem concepit, propterea quod se ipsum è tantâ gloriâ eiectum, illum autem ad tantum honorem subuectum perspiceret: cumque è beatâ illâ viuendi ratione deiicere moliebatur. Quare serpentem imposturæ suæ officinam nactus, per eum feminam conuenit. Cumque eam spe diuinitatis adduxisset, ut interdictum lignum degustaret, per eam postea etiam Adamum

(nam hoc primo homini nomen fuit) in fraudem impulit. Porro autem, ut primus homo contra diuinum imperium interdictam plantam degustauit, à summo parente atque architecto e deliciarum paradiso exterminatur, atque beatæ illius & ab exitio immunis vitæ loco in hanc (heu!) miseram vitam incidit, ac postremo morte mulctatur. Atque hinc vires nactus diabolus, & victoriâ elatus, aucto hominum genere, omne improbitatis genus ipsis in animum iniicit. Ex quo factum est, ut Deus ingentem peccati impetum coercere ac reprimere volens, terræ diluuium induxerit, atque omnem animam viuentem extinxerit. Cum autem vnum dumtaxat in illâ ætate iustum virum inuenisset, hunc cum vxore ac liberis in arcâ quadam seruatum, solum in terrâ constituit. Posteaquam autem rursus homines numero augeri cœperunt, Dei obliuione capti sunt, atque ad grauiorem impietatem proruperunt, ut qui diuersis peccatis in seruitutem se addixerint, atque in varia errorum genera distraxerint.

Diluuium.

Gen. 7.

Alij enim casu ac fortuito omnia ferri, prouidentiaque expertia esse censuerunt: tamquam scilicet nullus Dominus sit, qui ea regat ac moderetur. Alij fatum inuenerunt, natalitijque sideribus omnia commiserunt. Alij multos deos malos, ac multis vitiosis affectionibus laborantes coluerunt: quod videlicet suarum affectionum & grauium flagitiorum defensores & patronos eos haberent. Quorum etiam formas picturâ exprimentes, turdas statuas, ac sensu carentia simulacra in altum erexerunt, eaque in templis inclusa coluerunt & adorarunt, seruientes nimirum creaturæ potius quam creatori. Quidam enim solem & lunam ac sidera, quæ Deus ad lucem terreno huic mundo afferendam posuit, coluerunt: quæ quidem animâ & sensu carent, ac creatoris prouidentia illuminantur & conseruantur, non autem quidquam per se virium habent. Alij autem ignem & aquam ac reliqua terræ elementa, quibus nec anima nec sensus inest. Neque eos qui animâ & ratione præditi sunt, eiusmodi rebus cultum adhibere puduit. Alij feris, & reptilibus, & pecudibus, & quadrupedibus animantibus venerationem tribuerunt: hinc scilicet sese rationis magis expertes ostendentes, quam ea ipsa quæ colebant. Alij turpium quorundam & abiectorum hominum formas depinxerunt, eosque deos appellarunt, partim masculos, partim feminas: quos etiam ipsimet adulteros, & homicidas, & iracundos, & inuidos, & furiosos, & parricidas, & fratricidas, & fures,

Varia falsa religionis genera.

LAAM ET
IOSAPH.

& raptores, & claudos, & debiles, & veneficos, & insanos esse tradiderunt, atque horum nonnullos mortem obiisse, nonnullos fulmine percussos fuisse, nonnullos hominibus seruiisse, atque exules extitisse, nonnullos vulnera accepisse, ac lamenta edidisse, atque ob improba & fœda flagitia in animalia sese immutasse. Quo fiebat, vt homines ab ipsis dijs occasionem sumentes, omni impuritatē genere sese contaminarent. Ac tūc horrenda quidem caligo genus nostrum tenebat: neque erat qui intelligeret, nec qui Deum requireret.

Psal. 13.

Abraham
ex rebus
conditiis
conditorem
agnoscit.

Ea autem ætate Abraham solus inuentus est, qui animæ sensum firmum ac valentem haberet, atque ex rerum conditarum prospectu conditorem agnosceret. Nam cum cælum, ac terram, & mare, solem item & lunam ac reliqua considerasset, huiusmodi ornatum concinnitatis plenum admiratus est. Cumque mundum, & ea quæ in ipso sunt, conspexisset, non casu ac fortuito ea extitisse atque conseruari existimauit. Nec rursus terræ elementis, aut inanimis simulacris ornatus huiuscemodi causam ascripsit: sed Deum verum per hæc agnouit, atque vniuersi effectorem & conseruatorem esse intellexit. Deus autem eius probitatem animi atque candorem, rectumque iudicium comprobans, seipsum ei patefecit (non quidem vt natura est; neque enim fieri potest, vt creatura Deum cernat: verum per dispensatorias quasdam Dei visiones, quemadmodum ipse nouit) pleniorēque sui cognitionē in ipsius animo inferens, gloriā eum affecit, sibi que famulum adsciuit. Qui quidem per successionem his qui ab ipso promanarunt, transmissā pietate, eos veri Dei cognitione instruxit. Eamque ob causam Dominus semen ipsius in infinitam multitudinem excrefcere voluit, populūque sibi peculiarem appellauit: eosque Ægyptiæ gentis, ac tyranni Pharaonis seruitute pressos, editis horrendis atque admirandis signis & prodigijs per Moysen & Aaronem, viros sanctos ac prophetiæ dono præditos eduxit. Quorum etiam operā Ægyptios, pro eo atque ipsorum improbitas merebatur, excruciauit: & Israëlitas (sic enim populus ille, qui ab Abrahamo ortum duxit, vocabatur) sicis pedibus per rubrum mare, scissis videlicet aquis, atque tum à dextrā tum à sinistrā muri instar effectis, traiecit. Cum autem Pharaon & Ægyptij à tergo eos sequerentur, reuersæ aquæ eos prorsus deleuerunt. Ac postea, cum per maxima miracula diuinis que prospectus, quadraginta

Gen. 15.

1. Pet. 2.

Exodi 15.

annorum spatio populū in deserto deduceret, ac cælesti pane eum aleret, Legem (quæ futurorū typus atq; adumbratio erat) lapideis tabulis diuinitus inscriptam dedit, eamque Moyse in monte tribuit. Quæ quidem ab omnibus simulacris & flagitiosis actionibus abducebat, solumque verum Deum venerari docebat. Sic igitur per ingentia miracula ipsos in bonam quamdam terram induxit, quam olim patri archæ illi Abrahamo seipsum semini daturum receperat. Ac longum esset commemorare, quot quamque magna & admiranda & illustria atque eximia beneficia, quæ numerum omnem excedunt, in eos contulerit. Quibus omnibus id agebatur, vt ab omni nefario cultu & flagitio genus humanum abstraheret, atque in veterem statum reuocaret. Nihil feciūs tamen adhuc natura nostra erroris libertati seruiebat, ac per diaboli tyrannidem mors in homines regnum obtinebat, omnesque diuinā sententiā condemnatos in infernum trans mittebat.

Exod. 31.
Legis Moy-
sæ & esse-
tus.Lex vetus
solum docet
verum co-
lere Deum,
& bonis o-
peribus in-
habere.

Cum igitur in eiusmodi calamitatem ac miseriam venissemus, minimè nos desepit is, à quo effecti atque in ortum producti fueramus: neque manuum suarum opus funditus perire siuit. Verum benignā Dei ac Patris voluntate vnigenitus Filius, & Dei Verbum, qui est in sinu Patris, ille, inquam, eiusdem cum Patre ac Spiritu sancto substantiæ, ille xuo omni antiquior, ille principij expers, qui in principio erat, & apud Deum ac Patrem erat, & Deus erat, ad seruos suos indulgenter se demittit: & quidem ita, vt hæc demissio nec verbis declarari, nec mente comprehendi possit. Nam cum Deus perfectus esset, perfectus homo ex Spiritu sancto & sanctā Mariā virgine Dei genitrice efficitur, non ex viri semine aut voluntate aut concubitu, in labijs omnis experte Virginis vtero conceptus, sed ex Spiritu sancto, quemadmodum ante conceptionem Archangelorum vnus missus est, qui nouam illam & admirandam conceptionem Virgini nuntiaret. Etenim Dei Filius ex Spiritu sancto sine semine conceptus est: compactaque sibi in Virginis vtero carne animatā animā rationis ac mentis particeps, prodit in vnā personā, & duabus naturis, perfectus Deus, & homo perfectus, matris virginitatem etiam post partum ab omni labe conseruans. Atque iisdem omnino quibus nos, excepto peccato, passionibus obnoxius effectus, infirmitates nostras suscepit, ac morbos nostros portauit. Quoniam enim per peccatum mors in mūdum introierat, necesse erat, vt qui redemptionis munere

Christi in-
carnatio.

Ioan. 1.

Heb. 4.

Isa. 53.

Rom. 5.

munere

munerè perfuncturus erat, ab omni peccato purus esset, peccatiq̄ue morti minime obnoxius.

Triginta porrò annis cū hominibus versatus, in Iordanis vndis à Ioanne viro sancto, ac prophetarum omnium præstantissimo, baptizatus est. Eoque baptizato vox eiusmodi de cælo à Deo Patre delata est:

Luc. 3.

Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui: atque Spiritus sanctus columbæ specie in ipsum descendit. Ac deinceps magna & admiranda signa efficere cœpit, mortuos videlicet ad vitam reuocans, cæcis lucem adferens, dæmones in fugam vertens, surdos & claudos curans, leprosos purgans, atque inueteratam naturam nostram vndique renouans, operibusq̄ue erudiens, ac virtutis viam edocens, atque à corruptione abstrahens, & ad sempiternam vitam iter monstrans. Vnde etiam duodecim discipulos elegit, quos Apostolos nominauit, ipsisq̄ue negotium dedit, vt cælestem vitæ rationem prædicarent, quam vt in terrâ ostenderet, ac nos humiles & terrenos per incarnationem suam cælestes efficeret, venerat.

Matth. 19.

At verò admirandæ ipsius ac Deitati cōsentaneæ vitæ atque infinitorum miraculorum inuidiâ & furore commoti Iudæorum pontifices ac principes, apud quos scilicet commorabatur, & ad quorum vtilitatem admiranda huiusmodi signa & prodigia perpetrarat, beneficiorum omnium inmemores, eum morte mulctarunt, vno nimirum ex ipsius discipulis ad ipsum prodendum arrepto, comprehensumq̄ue ipsum Gentibus dederunt, ipsum inquam, qui omniū vita erat, ac spontè hæc suscipiebat. Hac enim de causâ venit, vt nostrâ causâ omnia perpeteretur, quò videlicet nos à vitiosis affectionibus in libertatem vindicaret. Cùm autem multa in eum suppliciorum genera exercuissent, eum ad extremum cruce condemnarunt. Atque omnia in carnis, quam ex nobis assumpserat, naturâ pertulit: diuinâ interim ipsius naturâ ab omni perpeffione liberâ manente. Nam cùm duplici naturâ præditus esset, hoc est diuinâ, & eâ quam à nobis assumpserat; humana quidem natura perpeffa est; diuinitas autem perpeffione immunis & immortalis erat. Cruci igitur in carne affixus est innocens Dominus noster Iesus Christus. Peccatum enim non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius; proindeq̄ue morti obnoxius non erat. Quandoquidem, vt iam dixi, mors per peccatum in mundum introiuit. Verùm nostrâ causâ carne mortem oppetit, vt nos à mortis tyrânide redimeret. De-

Christi crucifixio.

Isa. 53.
Rom. 5.

scendit ad inferos; iisq̄ue contritis, eas quæ ab orbe condito illic inclusæ tenebantur, animas liberauit. In sepulcro conditus, tertiâ die resurrexit: cùm scilicet mortem superasset, victoriâq̄ue nobis aduersus eam donasset, atque immortalitatis largitor immortalitatem carni conciliaffet, discipulis visus est, ipsisq̄ue pacem impertiuit, ac per eos vniuerso mortalium generi.

Post quadraginta autem dies in cælos ascendit, atque in Patris dextrâ sedet, rursumq̄ue venturus est iudicare viuos & mortuos, ac reddere vnicuique iuxta opera sua. Post gloriosam autem suam in cælos ascensionem, sanctissimum Spiritum ad sanctos suos discipulos in ignis specie misit: cuius instinctu peregrinis linguis loqui cœperunt, quemadmodum ipse dabat eloqui illis. Hinc igitur per ipsius gratiam in omnes Gentes dispersi sunt, atque orthodoxam fidem prædicauerunt, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, & docentes seruare omnia Saluatoris præcepta. Ad hunc igitur modum Gentes à rectâ viâ aberrantes illustrarunt, ac superstiosum idolorum errorem de medio sustulerunt. Quamuis autem hostis, cladem suam indignissimè ferens, nunc quoque bellum aduersus pios excitet, stultis videlicet ac stolidis persuadens vt idolorum cultum adhuc retineant: imbecilla tamen ipsius vis effecta est, atque ipsius fraxe per Christi potentiam in finem defecerunt. En tibi Dominum meum ac Deum & salutis auctorem paucis verbis declarauit: plenius autem eum cognosces, si ipsius gratiam in animâ tuâ acceperis, diuinoque beneficio tibi contigerit, vt ipsius seruus fias.

Hæc verba vt regis filius audiuit, ipsius animus lumine peritricus est, ac præ latitiâ e folio suo exurgens, Barlaamq̄ue complectens, dixit: Fortasse, nisi me coniectura fallit, vir præstantissime, hic est inæstimabilis ille lapis, quem non abs re occultum tenes, nec cuilibet promiscue ostendis; verùm ijs demum, qui sanis ac firmis animi sensibus præditi sunt. Ecce enim vt hæc verba auribus excepi, suauissima lux pectus meum subijt, & graue illud mœroris velamen, quod iam pridem animo meo vndique incumbibat, statim sublatum est. Si igitur rectè conijcio, fac quæso sciam. Sin autem aliquid his, quæ abs te commemorata sunt, præstantius nosti, ne cuncteris id mihi rursus aperire.

Rursum igitur respondit Barlaam: Ita fane, mi domine ac rex, hoc est illud magnum mysterium, quod absconditum est

LAAM ET
IOSAPH.

Christi resurrectione.

Ioan. 20.
Act. 1.

Psal. 61.

Christi ascensio.

Spiritus sancti missio.

Matth. 28.

CAP. VIII

Iosaphat
lumen fidei
accepit.

Colos. 1.

est à sæculis & generationibus : in extremis autem temporibus hominum generi patefactum . Cuius declarationem olim per Spiritus diuini gratiam multi prophetae ac iusti viri prædixerunt , multifariam multifque modis edocti , atque altâ voce annuntiantes . Cumque salutem omnino futuram prospicerent , eiusque cernendæ cupiditate tenerentur , non tamen eam perspexerunt : verum vltima hæc generatio diuino beneficio salutis auctorem suscepit . Quamobrem qui crediderit , & baptizatus fuerit , saluus erit .

Mar. 16.

Dixit autem Iosaphat : Omnia ea , quæ abs te dicta sunt , sine vllâ dubitatione credo : eumque , quem annuntias , Deum gloriâ afficio . Hoc vnum peto , vt sine vlllo errore cuncta mihi declares ; quidque mihi faciendum sit , exactè doceas . Atque etiam quidnam Baptismus sit , quem ab ijs , qui fide præditi sunt , accipi ais , deinceps fac intelligam .

Baptismus
Christiana
fidei radix.

Ille autem ad eum respondit : Sanctæ huius & incontaminatæ Christianorum fidei velut radix ac certum fundamentum diuini Baptismi gratia est , vt quæ omnia à natiuitate contracta peccata expiet , atque ea inquinamenta , quæ ex vitio conflata sunt , profus expurget . Sic enim Saluator mandauit , vt per aquam ac Spiritum regeneremur , atque ad veterem dignitatem redeamus : per orationem videlicet ac salutarem inuocationem , ad aquam accedente Spiritu sancto . Baptizamur igitur iuxta Saluatoris sermonem in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti . Atque ita Spiritus gratia in eius qui baptizatur animâ immoratur , eam illustrans , ac diuinam reddens , atque imaginem illam ac similitudinem Dei , ad quam condita est , ipsi instaurans . Ac deinceps , veteribus omnibus vitij operibus abiectis , nouæ vitæ cum Deo pactum inimus , ac puriorem viuendi rationem auspicamur : quò nimirum etiam coheredes eorum efficiamur , qui ad immortalitatem regenerati sunt , ac sempiternam salutem consecuti sunt . Citra Baptismum autem fieri non potest , vt quisquam bonam spem consequatur : quamlibet etiam pios omnes pietate antecelluerit . Sic enim Deus Verbum , qui , vt generi nostro salutem afferret , humanitatem suscepit , dixit : Amen dico vobis , nisi quis regeneratus fuerit ex aquâ & Spiritu sancto , non intrabit in regnum cælorum . Quamobrem ante omnia te rogo , vt animo fidem accipias , ac statim ardentissimo quodam desiderio ad Baptismum accedas , nec vllam omnino moram adhibeas . Pe-

Matth. 28.

Baptismi
effectus.

Naz. orat.
de sanct.
Baptism.

Sine Ba-
ptismo nul-
la bona spes
esse potest.

Ioan. 3.

riculosa siquidem est dilatio : propterea quòd præstitutus morti dies incertus est . Iosaphat autem ad ipsum dixit : Et quænam bona illa spes est , cuius fieri posse negasti , vt quisquam citra Baptismum compos fiat ? Quidnam etiam illud est , quod cælorum regnum appellas ? Vndenam item Dei humanitate induti verba audiuiisti ? Quinam rursus est incertus morti præstitutus dies , de quo ingens sollicitudo pectus meum subiens , mœroribus ac doloribus carnes meas conficit , atque adeò ipsum ossium robur exest ? Denique vtrum morientes in nihilum dilabimur , an contrà post præsentem peregrinationem alia vita superest : hæc & his consentanea ex te scire auebam .

Periculosa
est salutis
dilatio.

Barlaam huiusmodi responsum his verbis dedit : Bona ea spes , de quâ locutus sum , regni cælestis est . Ea autem est eiusmodi , vt nulla omnino humana lingua explicari possit . Ait enim Scriptura : Quæ oculus non vidit , & auris non audiuit , & in cor hominis non ascenderunt , præparauit Deus diligentibus se . Cùm autem abiectâ hac crassâ carne , beatitudinem illam diuino beneficio consecuti fuerimus , tum ille , cuius beneficio spes nostra nos minimè fefellerit , nos docebit , efficietque , vt bonorum illorum gloriam , omnem mentis captum superantem , lucem illam , quæ nullâ oratione exprimi potest , vitam illam , quæ morte non interruptitur , ac denique illam cum Angelis vitæ consuetudinem cognoscamus . Nam si hoc diuinitus consequamur , vt cum Deo , quantum humanæ naturæ fas est , consuetudinem habeamus , omnia ea , quæ nunc nobis ignota sunt , ab eo sciemus . Hoc enim , Scripturis diuinitus inspiratis edoctus , omnium maximè cælorum regnum esse duco , nempe ad sanctæ , & quæ vitæ initium dedit , Trinitatis contemplationem accedere , atque incomparabili ipsius lumine purius illustrari , ac reuelatâ facie ipsius gloriam omnem verborum facultatem superantem contueri . Nec verò mirandum est , gloriam illam ac lucem & arcana bona nullis verbis declarari posse : neque enim ampla & eximia essent , si nos terreni & mortales , ac grauem hanc & affectionibus obnoxiam carnem gestantes , ea tum cognitione percipere , tum verbis exprimere possemus . Quæ cum explorata tibi sint , ea fide solâ citra vllam dubitationem accipe , atque ab omni fictione abhorre : illudque stude , vt per bona opera immortalem illam gloriam arripias . Quæ cum tibi potiri contigerit , perfectius hæc cognosces .

Isa. 64.
I Cor. 2.

Calorum
regnum in
quâ re po-
tissimum
consistat.

2 Cor. 3.

Fide & bo-
na operibus
ad æternam
gloriam
peruenitur.

Quòd

Quodd autem ex me quæsiuisti, quonam modo nos incarnati Dei verba audierimus: hoc habeto, nos per sacrosancta Euangelia, ea, quæ ad theandricam, hoc est Dei cum homine coniuncti, dispensationem pertinent, didicisse. Nam ita sanctus ille liber appellatur, vt qui immortalitatem & statum à corruptione alienum, & sempiternam vitam, & peccatorum remissionem, & cælorum regnum, nobis qui mortales interituique obnoxij ac terreni sumus, faustè annuntiet. Quem quidem scripserunt, qui spectatores ac ministri Verbi tuerunt. De quibus superius dixi, quod Saluator noster Christus discipulos & apostolos elegerit. Qui quidem nobis post gloriosam Dei in cælos ascensionem, ipsius in terrâ vitæ rationem, & doctrinam ac miracula, quantum ab hominibus præstari poterat, litterarum monumentis mandarunt. Sic etenim in extremâ libri sui parte eximius ille inter diuinos Euangelistas dixit: Sunt & alia multa, quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum eos qui scribendi sunt, capere posse libros.

In hoc igitur diuino Euangelio, tum incarnationis, tum declarationis, tum miraculorum, tum præceptorum ipsius historia, Dei spiritu exarata continetur. Ac deinde supplicij illius ab omni labe remoti, quod Dominus nostrâ causâ subiit, sanctæque triduo post resurrectionis, atque in cælos ascensionis, ac denique illustris ac metuendi ipsius secundi aduentus mentio habetur. Rursum enim Dei Filius cum gloriâ, omni sermone præstantiori atque ingenti cælestis militiæ multitudine in terram venturus est, vt de mortalium genere sententiam ferat, atque vnicique pro eo ac gessit, rependat. Etenim cum Deus hominem ab initio effinxisset (quemadmodum etiam iam tibi exposui) insufflauit in eum spiraculum vitæ: quæ quidem anima rationis atque intelligentiæ particeps appellatur. Quoniam autem morte damnati sumus, omnibus nobis mori necesse est: nec fieri potest, vt hic calix hominem vllum prætereat. Nihil autem est aliud mors, quam animi à corpore disunctio. Ac quidem illud corpus, quod è terrâ effictum est, posteaquam ab animo seiunctum est, in terram, ex quâ sumptum fuerat, reuertitur, ac corruptum dissoluitur. Anima autem immortalis cum sit, eò proficiscitur, quod summus ille effector imperat, vel, vt rectius loquar, quemadmodum ipsa sibi, cum adhuc in carne versaretur, hospitium præparauit. Vt enim quisque vitæ munere hic functus fuerit, illic recepturus est.

Denique confectis longis temporum curriculis, Deus noster cum metuendâ & sermonis facultatem superante gloriâ ad iudicium de orbe ferendum veniet. Cuius metu cælorum virtutes commouebuntur, atque omnis Angelorum exercitus tremore correptus coram ipso adstabit: tum videlicet, cum in Archangeli voce ac diuinâ tubâ mortui ad vitam redibunt, ac tremendo ipsius throno sistentur. Est autem resurrectio, animæ rursus cum corpore coniunctio. Quocirca hoc ipsum corpus, quod interit ac dissoluitur, ita resurget, vt deinceps interire nequeat. Nec verò huic rei fidem vllò modo abrogare in mentem tibi veniat. Neque enim ei, qui ipsum primùm è terrâ effinxit, posteaquam in terram, ex quâ sumptum est, rediit, iuxta Creatoris sententiam rursus ad vitam excitare impossibile est. Nam si, quod Rex Deus ex nihilo in ortum produxerit, tecum reputes, istud satis magno argumento tibi futurum est. Etenim sumptâ terrâ, quæ prius non erat, hominem procreauit. Quonam igitur modo è terrâ homo factus est? Quonam modo ipsa ex nihilo producta est? Quonam item fundamento nititur? Quonam denique modo ex ipsa, infinita tum brutorum, tum seminum, tum stirpium genera producta sunt? Quinetiam in nostro quoque ortu velim hoc consideres. An non enim perexiguum semen in terram, hoc est in vuluam ipsum excipientem emittitur? Vnde igitur hæc tanta animalis effectio?

Quamobrem ei, qui omnia ex nihilo produxit, atque etiamnum producit, minimè impossibile est, corpora ea, quæ morte extincta atque corrupta sunt, è terrâ ad vitam reuocare, vt vnusquisque consentaneam operibus suis mercedem recipiat. Laboris enim est, inquit ille, præsens tempus: futurum autem, mercedis. Alioqui, vbinam Dei iustitia erit, nisi sit resurrectio? Siquidem multi probi viri, cum in hac vitâ multas calamitates ac multa supplicia tulissent, per vim tandem de medio sublati sunt. Nonnulli contra impij ac facinorosi homines, in delicijs ac prosperis rerum successibus præsentem vitam consumpserunt: at Deus, vt qui simul & bonitate & iustitiâ præstet, resurrectionis ac referendarum rationum diem constituit: vt, cum quæque anima corpus suum receperit, improbus quidem & sceleratus, qui hic omnia secunda ac læta habuerit, illic scelerum pœnas luat: probus contra eorum quæ iniquè gesserit, pœnis in hac vitâ persolutis, illic bonorum hereditatem consequatur. Audient enim, inquit Dominus, qui in mo-

Fides Christi
si hauritur
ex Euange-
liis.

Ioan. 21.

Lucæ 21.

Gen. 2.

Quid sit
mors?

Gen. 3.

Eccli. 3.

Merita vi-
te.

LAAM ET
IOSAPH.

Dan. 7.

numentis sunt, vocem Filij Dei. Et exhibunt, qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui autem mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Quo scilicet tempore sedes quoque collocabuntur, atque Antiquus dierum, rerumque omnium parens & architectus præsidebit. Ac libri aperiuntur, in quibus omnium nostrum actiones, sermones, cogitationes inscriptæ continentur. Atque igneus fluuius rapido cursu voluetur, cunctaque quæ in abstruso delitescunt, patefient. Non illic patronus, aut verborum lenocinium, aut falsa excusatio, aut opum potentia, aut dignitatum fastus, aut amplissimæ munerum largitiones rectum iudicium suppressere poterunt: verum incorruptus ille ac verus iudex, ad iustitiæ lancem omnia perpendet, hoc est, & actionem, & sermonem, & cogitationem. Ac proficiscentur, qui virtutibus operam dederunt ad sempiternam vitam, & lucem omnem orationis vim excedentem, vt cum Angelis oblectentur, atque arcanis bonis fruantur, sanctæque Trinitati purè astent. Qui autem turpibus flagitiis sese deuinxerint, atque omnes impij & peccatores ad sempiternum cruciatum, qui quidem gehenna dicitur, & exteriores tenebræ, & insomnis vermis, & stridor dentium, aliaque innumera tormenta.

*Gravissima
pena
damnatorum
est visio
Dei
carere.*

Quorum omnium nullum æquè graue & acerbum est, atque à Deo abalienari, & à dulcissimâ ipsius facie abijci, gloriaque illâ, quæ nullis verbis exponi potest, orbari, atque inspectante vniuerso orbe traduci, & ignominia, quæ numquam finem habitura sit, notari. Posteaquam enim horrenda illa sententia edita fuerit, omnia deinceps immutabilia, & conuersionis omnis expertia manebunt: sic videlicet, vt nec vita lata iustis finem habitura, nec afflictio & pœna peccatoribus terminum acceptura sit. Neque enim sublimior post eum alter iudex est, nec per sequentia opera purgatio, nec præstitutus emendationis terminus, nec alia vlla ijs qui in cruciatu versabuntur, ars & ratio: quippe cum supplicium vnâ cum ipsis in sempiternum duret.

2. Pet. 3.

Quæ cum ita sint, quales tandem nos in sanctis conuersionibus ac pijs actionibus esse oportet, vt digni habeamur venturas minas effugere, atque à dextris Filij Dei stare? Nam hæc iustorum statio est: quemadmodum contrâ miserrima ad sinistram pars peccatoribus assignata est. Post autem Dominus iustos Patris sui benedictos vocans, in perpetuum regnum introducet: peccatores autem cum irâ & ex-

Matth. 25.

cratione à suavi & tranquillâ facie suâ abiectos (quo nihil grauius & acerbius excogitari potest) ad sempiternam pœnam ablegabit.

Iosaphat autem his ad eum verbis vsus est: Magnas quasdam & admirandas res, magnoque metu ac tremore dignas mihi, ô homo, narras, si quidem hæc ita se habent, atque postquam fatis concesserimus, & in cinerem ac puluerem dissoluti fuerimus, resurrectio & regeneratio futura est, rerumque in vitâ gestarum examen ac merces. Verum quo argumento hæc probas? & quonam ei rei, quæ nondum oculis perspecta est, auditæ atque intellectæ vsque adeò firmam & indubitatam fidem adhibuistis? Nam quæ iam gesta ac re ipsâ declarata sunt, etiamsi ipsi minimè videritis, at ab ijs qui ea viderunt ac memoriæ prodiderunt, audiuistis. Quonam autem modo de rebus futuris tam magna & prætumida prædicantes, certam de ijs fidem nacti estis?

CAP. IX.
*Iosaphat
futurorum
rationem
exquirat.*

Respondit Barlaam: Ex ijs, quæ iam contigerunt, de futuris etiam certam fidem nactus sum. Nam qui hæc prædicarunt, nec vllâ in re à vero aberrarunt, verum per signa & prodigia, variasque virtutes sermonibus suis robur conciliarunt, iidem etiam de futuris nos admonuerunt. Quemadmodum igitur hîc nihil preposterum ac fictum docuerunt, verum omnia ea quæ ab ipsis dicta & facta sunt, sole clariùs effulserunt: eodem quoque modo illic verè omnia tradiderunt. Quæ quidem etiam ipse Dominus noster ac herus Iesus Christus, tum sermone, tum opere confirmauit. Amen

*Probantur
futura ex
precedenti-
bus.*

Ioan. 12.

enim, inquit, dico vobis, quia venit hora, quando mortui audient vocem Filij Dei, & qui audierint, viuent. Ac rursus: Venit hora, in quâ omnes qui in monumentis sunt, audient vocem Filij Dei. Et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Ac rursus ait: De mortuorum autem resurrectione non legistis quod dictum est vobis à Deo, dicente, Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob? Deus porrò mortuorum Deus non est, sed viuentium. Vt enim colliguntur zizania, & comburuntur: sic erit in consummatione sæculi huius. Mittet Filius Dei Angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem. Et mittent eos in caminum ignis: illic erit fletus & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.

Luc. 20.

Matth. 24.

Hæc dicens addidit: Qui habet aures audiendi, audiat. His igitur pluribusque aliis verbis

Luc. 8.

verbis Dominus corporum resurrectionem declaravit. Reipsa autem sermonibus suis fidem astruxit, cum mortuos ad vitam revocavit, ac sub terrestri vitæ suæ catastrophe Lazarum quemdam amicum suum, qui iam quatrinduo mortuus erat, ac fœtebat, è monumento vocavit, eumque qui animam efflauerat, viuum exhibuit. **Quin** ipse quoque Dominus perfectam, nec iam morti subiectam resurrectionem auspiciatus est: quippe qui morte in carne degustata, triduo post ad vitam rediit, ac mortuorum primogenitus effectus est. **Quamquam** enim alij quoque à morte ad vitam excitati sunt: morte tamen rursus functi sunt, nec futuræ veræ resurrectionis imaginem exhibere potuerunt. Solus autem ipse resurrectionis illius auctor ac princeps extitit, ut qui immortalis resurrectione ad vitam redierit. Hæc illi etiam, qui ab initio spectatores ac ministri verbi fuerunt, prædicarunt. Ait enim beatus Paulus, qui non ab hominibus, sed è cælo vocatus est: **Notum** vobis facio, fratres, Evangelium quod annuntiaui vobis. Tradidi enim vobis in primis, quod & accepi, quod Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum Scripturas, & quod sepultus est, & quod resurrexit, secundum Scripturas. Si autem Christus prædicatur quod resurrexit à mortuis, quomodo dicunt quidam, quod resurrectio mortuorum non est? Nam si mortui non resurgunt, ne Christus quidem resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est fides vestra. Adhuc estis in peccatis vestris. Si in hac tantum vitâ sperantes sumus in Christo, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientium. Quoniam quidem per hominem mors, per hominem autem resurrectio mortuorum. Ut enim in Adam omnes moriuntur: ita in Christo omnes vivificabuntur. Et paucis interiectis: Oportet enim, inquit, corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est, Absorpta est mors in victoriâ. Vbi est mors victoriæ tuæ? Vbi est mors stimulus tuus? Destruetur autem prorsus ac delebitur mortis potentia, ut quæ iam vim suam non exerat, verum deinceps hominibus immortalitas atque incorruptibilitas sempiterna concedatur. Erit igitur, erit, inquam, sine vllâ dubitatione mortuorum resurrectio: idque certissime credimus. **Quin** etiam rerum in vitâ gestarum, examen ac præmia & pœnas fore per-

spectum habemus, in metuendo videlicet adventus Christi die, in quo cæli igne solentur, & elementa ardore contabescunt, ut Theologi cuiusdam verbis utar. **Nouos** autem cælos, ac novam terram secundum ipsius promissionem expectamus. Nam quod illic operum præmia & pœnæ sint, nihilque omnino bonorum vel malorum negligatur, verum & actionum, & verborum, & cogitationum merces recondita sit, ex his Christi verbis constat: **Quicumque** potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli, non perdet mercedem suam. Ac rursus ex his: **Cum** venerit Filius hominis in maiestate suâ, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis. Et statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem à sinistris. Tunc dicet Rex his qui à dextris erunt: **Venite** benedicti Patris mei, possidete regnum vobis paratum à constitutione mundi. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me: nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me. Cur his verbis utitur, nisi quia beneficia, quæ à nobis in egentes conferuntur, sibi asciscit? Et alio loco ait: **Omnis** quicumque confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui est in cælis.

En per hæc omnia, ac plura alia, firma & certa esse bonorum operum præmia declaravit. **Quemadmodum** etiam contra improbarum actionum pœnas illic reconditas esse denuntiavit, per admirandas scilicet & eximias parabolas, quas ille sapientiæ fons, prorsus sapienter exposuit. Etenim diuitem quemdam inducit, purpurâ & bysso indutum, ac quotidie splendide epulantem; tenacem autem atque à misericordiâ remotum, adedò ut pauperem quemdam, Lazarum nomine, ad fores suas iacentem despiceret, ac ne ipsas quidem mensæ suæ micæ ei impertiret. **Vtroque** igitur extremo vitæ die functo, pauper quidem ille atque vlcerosus in Abraham sinum delatus est (quo nempe vocabulo proborum virorum sedem declaravit) diues contra acerbissimo flammæ supplicio in inferno addictus est. Ad quem etiam Abraham his verbis utebatur; **Recepisti** bona in vitâ tuâ: & Lazarus similiter mala. Nunc autem ipse consolatur, tu verò cruciaris.

Rur-

Ioan. 11.

1. Cor. 16.

*Quæ ratio-
ne Christus
resurgentiū
primitiæ.*

Gal. 1.

Rom. 4.

1. Cor. 15.

LAAM ET
IOSAPH.

1. Pet. 2.

*Operū mer-
ces afferi-
tur in die
iudicij.*

Matth. 10.

Matth. 25.

Lucæ 12.

*Merces as-
præmia bo-
norum ope-
rum asse-
runtur ex
historiâ De
Lazaro &
epulone.*

Lucæ 16.

LAAM ET
IOSAPH.*Item ex pa-
rabolâ de
rege qui
nuptias fi-
lio fecit.*

Matth. 22.

Rursum alio loco cælorum regnum homini regi simile esse ait, qui filio suo nuptias fecit. Per nuptias porrò futura lætitiâ & claritas indicatur. Etenim ad humiles ac terrenis affectibus imbutos homines verba faciens, ab iis rebus quæ ipsis vñtata ac familiares erant, parabolas ducebat: non quòd nuptias & mensas in æuo illo esse ostenderet, sed ad eorum crassitiem sese demittens, his vocabulis utebatur, vt futura ipsis perspicua faceret. Omnes itaque, inquit, rex ille sublimi præconio ad nuptias inuitauit, atque vt bonis illis ad satietatem vsque fruerentur.

Multi autem eorum, qui inuitati fuerant, ire neglexerunt: verum se ipsos partim in agris, partim in negotiationibus, partim in vxoribus nuper acceptis occupantes, nuptialis thalami splendore caruerunt. Illis autem suâ sponte à suauissimâ illâ lætitiâ exclusis, alij vocati sunt, atque impletæ sunt epulæ discumbentibus. Ingressus autem rex vt videret discumbentes, vidit illic hominem non vestitum veste nuptiali. Et dixit ei: Amice, quomodo huc intraisti, non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris: Ligatis pedibus ac manibus eius, tollite eum, & mittite in tenebras exteriores. Illic erit fletus & stridor dentium. Per hos porrò qui nuptiis interesse recusarunt, nec ei, à quo vocabantur, vllò modo morem gesserunt, illi significantur, qui ad Christi fidem minimè accurrerunt, verum aut in idolorum cultu, aut in aliquâ hæresi perstiterunt. Per eum autem qui veste nuptiis consentaneâ carebat, is demum intelligitur, qui fide quidem præditus fuit, ceterùm spiritualementem vestem impuris flagitiis conspurcauit, meritoque proinde à nuptialis thalami lætitiâ submotus est.

Quin aliam quoque huiusmodi parabolam eodem pertinentem attulit, propositis nimirum decem quibusdam virginibus, quarum quinque prudentes erant, & quinque fatuæ. Quæ quidem fatuæ acceptis lampadibus suis non sumpserunt oleum secum, prudentes autem sumpserunt. Hoc autem loco per oleum probarum actionum possessionem significauit.

Mediâ autem nocte, inquit, clamor factus est; Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Porrò per mediam noctem diei illius incertitudinem indicauit. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ: & quæ paratæ erant, exierunt obuiam sponso, & intrauerunt eum ad nuptias, & clausa est ianua. Quæ autem imparatæ erant (quas etiam idcirco non abs re stultas appellauit) cum lampa-

des suas extinguere perspicerent, ad oleum emendum sese contulerunt. Posteaquæ clausis iam foribus accedentes, clamabant, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. Ipse autem respondens, dixit eis: Amen dico vobis, nescio vos. Ex his omnibus perspicue constat, improbis actionibus, atque adeò sermonibus, ipsisque etiam cogitationibus, suam esse mercedem constitutam.

Dixit enim Saluator: Dico vobis, quòd omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij. Ac rursum: Vestri verò & capilli capitis omnes numerati sunt. Quo scilicet loco per capillos minutissimas etiam considerationes, animiq; cogitationes significauit. Consentanea autem his quoque beatus Paulus tradit: Vilius est, inquit, sermo Dei, & efficax, ac penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ & corporis, spiritus quoque & compagum ac medullarum, & discretor cogitationum & intentionum cordis. Et non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius, omnia autem nuda & aperta sunt in oculis eius: ad quem nobis est sermo.

Hæc etiam Prophetæ longis ab hinc temporibus, Spiritus sancti gratiâ illustrati, apertissimè nuntiauerunt. Ait enim Isaias: Ego opera illorum noui, & reddam eis. Ecce venio vt congregem omnes gentes & linguas: & venient, & videbunt gloriam meam: & erit cælum nouum, & terra noua, quæ ego faciam manere coram me. Et veniet omnis caro, & adorabit me in conspectu meo, dicit Dominus: & exhibunt, & videbunt cadauera hominum, qui præuaricati sunt in me. Nam vermis eorum non morietur: & ignis eorum non extinguetur. Et erunt vsque ad satietatem visionis omni carni. Ac rursum de die illo ait: Istaie 13.

Et inuoluetur cælum sicut liber, omnes stellæ cadent sicut folium de vineâ. Ecce enim dies Domini venit plenus furore & irâ, ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores eius conterendos ex eâ. Quoniam stellæ cæli & splendor earum non expandent lumen suum. Et obtenebrabitur sol in ortu suo, & luna non splendebit in lumine suo. Et quiescere faciam superbiam infidelium, & arrogantiam fortium humiliabo. Ac rursus ait: Væ Istaie 5. qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustrum, peccatum. Væ qui dicitis malum bonum, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam

Matth. 12.

Matth. 10.

Ex Scrip-
tû noui Te-
stamenti.

Heb 4.

Ex Prophe-
tis.

Istaie 66.

Istaie 13.

Istaie 5.

*Explicatio
superioris
parabola.**Item ex pa-
rabolâ decem
virginum.*

Matth. 25.

*Oleum quid
significet.**Quid me-
diæ noctis.*

tiam iusti aufertis ab eo. Qui declinatis iudicium pauperum, & diripitis substantiam egenorum, ut sit vobis orphanus in prædam. Et quid facietis in die visitationis? & ad quem confugietis in auxilium? & ubi derelinquetis gloriam vestram, ne in visitationem incidatis? Propter hoc, sicut deuorat stipulam lingua ignis, & calor flammæ exurit: sic radix eorum quasi fauilla erit, & germen eorum ut puluis. Abiecerunt enim legem Domini exercituum, & eloquium sancti Israël blasphemauerunt.

Soph. 1. Eodem accedit, quod ait alius Prophe-
ta: Iuxta est dies Domini magna & velocimimis. Vox diei Domini amara, tribulabitur fortis. Dies iræ dies illa, dies tribulationis & angustiae, dies calamitatis & miseriae, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulae & turbinis, dies tubæ & clangoris super ciuitates munitas, & super angulos excelsos. Et tribulabo malignos, & ambulabunt cæci, quia Domino peccauerunt: & effundetur sanguis eorum sicut humus, & corpus eorum sicut stercorea. Sed & argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die furoris Domini. In igne zeli eius deuorabitur omnis terra, quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram. Insuper etiam Dauid rex & propheta ad hunc modum clamat: Deus manifeste veniet, Deus noster, & non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. Aduocabit cælum desursum, & terram discernere populum suum. Ac rursus: Exurge Deus, inquit, & iudica terram: quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi. Ac rursus: Tu reddes unicuique iuxta opera sua. Complura autem etiam alia huiusmodi, tum Psalmista, tum omnes prophetæ diuino Spiritu edocti, de futuro iudicio ac mercede prædicarunt.

Psalm. 49. Quorum sermones Saluator quoque certissime confirmans, nos mortuorum resurrectionem, rerumque in vitâ gestarum mercedem, atque immortalem futuri sæculi vitam credere docuit.

Psalm. 77. Iosaphat autem ingenti ob hæc verba animi compunctione plenus, lacrymis perfundebatur, atque his ad senem verbis usus est: Omnia mihi perspicue declarasti, ac horrendam hanc & admirandam narrationem luculentâ oratione complexus es. His itaque nobis propositis, quid tandem faciendum est, ut ea supplicia, quæ sceleratis hominibus parata sunt, effugiamus, ac iustorum gaudium consequamur?

Cap. x. Respondit Barlaam: Litteris sacris proditum est, quod cum Petrus, qui aposto-

lotum princeps vocatus est, plebem doctrinâ instrueret, corde compuncti sunt: quemadmodum scilicet tu quoque hodie: no die. Cumque dixissent: Quid faciemus? Petrus ad eos dixit: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in remissionem peccatorum: & accipietis donum Spiritus sancti: Vobis enim est promissio, & filius vestris; & omnibus qui longè sunt, quoscumque aduocauerit Dominus Deus noster. En igitur ipse misericordiæ suæ diuitias in te effudit; teque qui animo ac voluntate procul ab eo distitus eras, & alienis, non dicam diis, sed pestiferis dæmonibus, & surdis ac sensus expertibus statuis cultum adhibebas; acciuit. Quocirca ante omnia ad eum, qui te vocauit, accede: à quo veram tam eorum quæ oculis cernuntur; quàm quæ ab oculorum sensu remota sunt; cognitionem consequeris. Quod si posteaquam vocatus es, accedere recusas, aut moras nectis, iusto Dei iudicio exheres eris, ac repudiaberis, quia ipse repudiasti. Ad hunc enim modum ipse quoque apostolus Petrus ad quemdam discipulum dixit: Ego autem credo, quod & obediisti vocationi, & adhuc sincerius obediens; crucem tolles, Deumque ac Dominum te vocantem sequeris, qui te à morte ad vitam, & à tenebris ad lucem inuitat. Nam profectò Dei ignoratio, animæ caligo ac mors est: & simulacra colere ad naturæ exitium, amentiam omnem excedit.

Quos quidem homines cuius rei similes esse dicam? & quam imagine eorum stoliditatem tibi ob oculos ponam? Sed tamen exemplum quoddam tibi proponam, quod mihi à viro quodam summâ sapientiâ prædico commemoratum est. Aiebat enim, simulacrorum cultores aucupi similes esse, qui cum lusciniam, perexiguam auiculam, cepisset, gladiumque arripisset ut eam iugularet ac comederet, ea, concessâ sibi articulatâ voce, ad aucupem dixit: Quidnam, ô homo, ex meâ nece ad te vtilitatis rediturum est? neque enim per me ventrem tuum explere poteris. At si me vinculis liberaueris, tria præcepta tibi tradam: quibus si parueris, magnis per omnem vitam commodis afficeris. Ille autem ex ipsius sermone admiratione commotus, sese facturum recepit, ut si nouum aliquid ab eâ audiret, statim eam libertate donaret, ac missam faceret. Conuersa itaque lusciniâ, homini ait: Numquam rem, quam cõsequi nequeas, aggredere. Numquam rei præteritæ te pœniteat. Rei incredibili numquam fidè adhibe. Hæc tria mandata serua:

Barlaam
eum ad pœ-
nitentiam
& Bapti-
smum bap-
tizatur.

Hæc ex li-
bro quo-
dam apo-
crypho
sumpra vi-
dentur.

Dei igno-
ratio ani-
mæ caligo
est.

Cui similes
sunt idolo-
rum culto-
res, egregio
de lusciniâ
apologo do-
cet.

LAAM ET
IOSAPH.

& præclare tecum agetur. Ille autem horum verborum sagacitatem ac prudentiam admiratus, eam vinculis solutam in aërem emisit. Luscinia itaque periculum facere cupiens, an ille verborum eorum, quæ audierat, vim intellexisset, atque aliquam ex ipsis vtilitatem percepisset, per aërem volitans, ad eum dixit: Prò quàm nihil est in te consilij, ô homo! qualem thesaurum hodie amisisti! Est siquidem in meis visceribus vnio, struthionis ouum magnitudine excedens. Quæ vt ille audiuit, mœrore conturbatus est, cumque pœnituit quòd luscinia ex ipsius manibus effugisset. Atque eam rursus arripere tentans, dixit: Veni quæso in ædes meas: atque vbi præclare & humaniter à me accepta fueris, honorificè te dimittà. Luscinia autem ipsi dixit: Nunc planè te stolidum ac vœcordem esse scio. Nam posteaquam ea, quæ ad te dicta sunt, prompto animo excepisti, ac libenter audiisti, nihil ex eis emolumenti consecutus es. Admonui enim te, ne ob rem præteritam pœnitentiã ducereris: & ecce mœrore conturbatus es, propterea quòd è manibus tuis fugã me subduxerim, pœnitentiã videlicet ob rem præteritam affectus. Præcepi tibi, ne ea, quæ assequi non posses, aggredieris: & tamen arripere me conaris, cum iter meum assequi nequeas. Ad hæc id quoque tibi edixi, ne incredibili sermone fidem arrogares: & tamen in visceribus meis vnionem, stature meæ modum excedentem inesse credidisti: neque tantulum tibi prudentiæ fuit, vt intelligeres, me totam ad oui struthionis magnitudinem minime accedere. Quonam itaque pacto tantum vnionem corpusculum istud caperet?

Ad hunc igitur modum illi quoque in summâ stultitiã versantur, qui in simulacris confidunt. Nam ea manibus suis effecerunt, & opera digitorum suorum adorant, dicentes: Hi opifices nostri sunt. Quis fit igitur, vt eos quos effecerunt & condiderunt, opifices suos esse censeant? Quin etiam cum ea magno studio custodiant, ne à furibus surripiantur, tamen salutis suæ custodes nuncupant. Atqui, quæ hæc stultitia est, illud non intelligere, fieri non posse, vt qui sibiipsis opem ferre ac se tueri nequeunt, alios tueri ac seruare possint? Ac præterea opes suas effundunt, dum statuas & simulacra dæmonibus excitant, eosque bonorum datores esse nugantur: ab iis ea sibi dari, quæ nec ipsi vmquam habuerunt, nec vmquam habituri sunt. Eoq; nomine scriptum est: Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis. Qui quidem aurifice mercede conducto simulacrũ manu effecerunt,

ac prono corpore ipsum adorarunt. Humeris illud tollunt ac proficiscuntur: si autem ipsum vsquam collocarint, illic manet, nec moueri potest. Et quantumlibet quis ipsi clamauerit, non exaudiet, nec ex calamitatibus eum eripiet. Quamobrem confundantur qui in sculptilibus confidunt: & qui dicunt iis quæ conflata sunt, Vos dij nostri estis. Immolauerunt enim dæmoniis, & non Deo, diis quos ignorabant. Noui recentisque venerunt, quos non coluerunt patres eorum. Generatio enim peruersa est, nec iam fides ipsis inest.

Ex hac igitur peruersã & incredulã generatione Dominus te vocat, his verbis vtens: Exi de medio eorum, ac separare, & im- mundum noli tangere: verum à generatione hac peruersã te eripe. Surge & ambula: quia non habeshic requiem. Etenim multiplex deorum, qui à vobis coluntur, principatus præposterus est, & cum dissidio coniunctus, atque eiusmodi, qui nullo modo consistere queat. Apud nos autem non sunt dij multi, nec Domini multi, verum vnus Deus Pater, ex quo omnia, & nos ipsum: & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum, qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ, & omnium sæculorum, quoniam in ipso creata sunt omnia, tam quæ in cælis quàm quæ in terrâ, tam visibilia quàm inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil quod factum est: & vnus Spiritus sanctus, in quo omnia, qui Dominus est, & viuificat, qui Deus est, & diuinitatem affert, Spiritus bonus, Spiritus rectus, Spiritus paraclitus, Spiritus adoptionis filiorum. Horum vnusquisque Deus est, si separatim consideretur: vt Pater, sic Filius: vt Filius, sic Spiritus sanctus. Vnus autem Deus in tribus personis, vna natura, vnum regnum, vna potentia, vna gloria, vna substantia: quæ personarum ratione diuiditur, sed Deitatis respectu vna est. Vnus enim est Pater, cui proprium est genitum non esse. Vnus item vnigenitus Filius, cui proprium est genitum esse. Vnus denique Spiritus sanctus, cui proprium est processisse. Sic enim nos ex lumine, hoc est ex Patre, in lumine, hoc est in Spiritu sancto, cernentes, in tribus personis vnam diuinitatem laude ac gloriã afficimus. Atque ipse verus ac solus Deus est, qui in Trinitate agnoscitur: quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia sunt.

Huius beneficio & gratiã ipse quoque, cum de tuo statu certior factus esset, missus sum

Idolola-
trarum
væcordia.

Psal. 113.

Deut. 32.

Dij falsi
multi.

Num. 16.

Mich. 2.

Verus
vnus.

1. Cor. 8.

Coloss. 1.

Ioan. 1.

Trinitatis
mysterium.

Psal. 33.

Rom. 11.

sum, vt ea te docerem quæ didici, atque ab ineunte ætate vsque ad hanc canitiem seruauit. Quocirca si credideris, & baptizatus fueris, saluus eris: si autem non credideris, condemnaberis. Nam ea quæ hodierno die cernis, & quibus gloriaris, hoc est, gloria, & delicia, & opes, & omnis huiusce vitæ impostura, iam iamque præteribunt, teque inuitum etiam ac repugnantem hinc euicient.

Marc. 16.

Res mundi fluxa ac breui peritura.

Barlaam pœnis terretur: Iosaphat.

Ac corpus quidem perexiguo sepulcro includetur, solum relictum, atque omnium amicorum & cognatorum cœtu destitutum. Facebant autem mundi iucunditates, atque ingens quædam insuauitas ac fœtida corruptio præsentis pulchritudinis & fragrantia loco tibi vndique affundetur. Anima verò tua inferno addicta, in inferiores terrarum partes vsque ad postremam resurrectionem conicietur. Quo scilicet tempore anima recepto corpore tuo à Domini facie proicietur, ac gehennæ, cuius flamma sempiterna est, mancipabitur. Hæc tibi, atque etiam longè his grauiora contingent, si in infidelitate persisteris.

Si autem ei, qui te ad salutem inuitat, prompto animo parueris, atque ad eum cupido & læto animo accurrens, ipsius lumine signatus fueris, eumque ita sequaris, vt à tergo minimè respectes, atque omnibus rebus abiectis & contemptis, ipsi soli adhæreas, quantam inde fiduciam ac lætitiã consequeris, audi: Si sederis, securus eris: si dormieris, iucundè conuiesces: nec timebis terrorem superuenientem, nec impiorum dæmonum impetus; verum confidenter vt leo incedes, ac cum lætitiã & sempiternâ exultatione viues. Etenim super caput tuum exultatio & laus & lætitiã te comprehendet. Effugiet dolor, & mœror, & gemitus. Tunc erumpet quasi manè lumen tuum, & sanitas tua citius orietur. Et anteibit faciem tuam iustitiã tua, & gloria Domini colliget te. Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet: clamabis, & dicet: Ecce adsum. Ego enim sum, qui deleo iniquitates tuas, & non memorabor. Tu verò memor esto, & iudicemur. Dic tu iniquitates tuas, vt iustificeris. Si fuerint peccata tua vt coccinum, quasi nix dealbabitur. Et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Os enim Domini locutum est.

Pramijs inuitat. Psal. 4.

Prou. 3.

Prou. 28.

Isa. 58.

Isa. 43.

Isa. 1.

CAP. XI.

Ait ad eum Iosaphat: Hæc tua verba præclara & admiranda sunt: eaque credidi, & credo, omnemque idolorum cultum ex animo odi ac detestor. Etenim prius etiam quàm ad me accederes, oblique quodammodò ac dubitanter erga ea afficiebatur

animus meus. Nunc autem posteaquam eorum vanitatem, hominumque qui ea colunt stultitiam ex te intellexi, perfectò odio ea infector, ac Deo vero me in seruitutem addicere gestio, modò me ipse, hominem indignum, ob iniquitates meas minime submoueat: verum pro sua, vt doces, benignitate mihi omnia condonet, meque seruum sibi adsciscere dignetur. Iam itaque Baptisma suscipere paratus sum, atque omnia quæ præscripseris, seruare. Quidnam autem mihi post Baptismum faciendum est? Satisne est ad salutem, credere ac baptizari? an etiam alia quædam adiungere necesse est?

Iosaphat Baptismum petit.

Dixit autem ad eum Barlaam: Audi quid tibi post Baptismum faciendum sit: nempe vt ab omni peccato, & ab omni vitiosâ affectione abstineas, atque orthodoxe fidei fundamento virtutum studium superstruas. Quoniam fides sine operibus mortua est: quemadmodum etiam opera remotâ fide. Ait enim Apostolus: Spiritu ambulate, & desideria carnis ne perficiatis. Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt adulterium, fornicatio, immunditia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, ira, rixæ, dissensiones, secta, inuidia, homicidia, auaritia, maledictiones; amor voluptatum, ebriitates, comestationes, & his similia, quæ prædico vobis, sicut prædixi: quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem Spiritus est, charitas, gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, continentia, sanctificatio animæ & corporis, cordis afflictatio & contritio, eleemosyna, iniuriarum obliuio, humanitas, vigilia, sincera de omnibus præcedentibus peccatis pœnitentia, compunctionis lacrymæ, luctus tum pro suis tum pro aliorum peccatis, aliaque eiusdem generis: quæ quidem tamquam gradus & scælæ inter se coherentes, atque alia ab aliis suffulta, animam in cælum subuehunt. En hæc sunt quæ post Baptismum amplecti iubemur, atque ab aliis, quæ cum his pugnant, abstinere.

Præter Baptismum necessaria bona opera.

Iacob. 1.

Gal. 5.

Virtutes velut scælæ, quædam calisunt.

Quod si post acceptam veritatis cognitionem priora mortua opera rursum arripimus, ac canis instar ad nostrum vomitum reuertamur, illud nobis vsu veniet, quod à Domino dictum est: Cum enim, inquit, exiuerit immundus spiritus ab homine, (per Baptismi scilicet gratiam) ambulat per loca inaquosa, quærens requiem, & non inuenit. Permolesse autem ferens se diutius recti ac laris expertem esse,

2. Pet. 2.

Luc. 11.

Z

ait:

ait: Reuertar in domum meam vnde exiui. Et veniens inuenit eam scopis mundatam & ornatam, ceterum inanem ac vacantem, vt quæ gratiæ cultum atque operationem minime susceperit, nec se ipsam virtutum opibus cumularit. Tunc vadit, & assumit secum septem alios spiritus nequiores se, & ingressus habitat illic. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Siquidem Baptismus priorum quidem omnium peccatorum syngraphas aquâ obruit, ac prorsus delet & obliterat, atque in posterum firmissimus nobis murus est ac turris, & forte telum ad prælium cum hoste conferendum. Non tamen arbitrij libertatem tollit, neque peccata ea, quæ post Baptismum contrahuntur, remittit, nec secundam in piscinam immersionem continet. Vnum enim Baptisma confitemur: ac proinde summâ diligentiam cauere debemus, ne in nouas sordes incidamus, verum Domini mandata capeffamus. Nam cum ipse apostolis dixisset, Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; non hic constitit, verum adiecit, Docentes eos seruare omnia quæcumque præcepi vobis.

Quid agat
Baptismus.

Quid potest
cauendum.
Marc. 16.

Matth. 5.

Mandauit porrò vt spiritu pauperes simus (tales enim beatos, cælestique regno dignos esse pronuntiat.) Deinde vt in præsentia vobis luceamus monet, quò videlicet in futuro consolatione afficiamur. Mox vt mites simus, ac iustitiæ fame & siti teneamur. Tam vt misericordes & liberales, atque ad commiserationem propensi simus. Cordis item puritate præditi, atque ab omni inquinamento carnis & spiritus abstinentes. Pacifici etiam tum erga alios, tum ipsi cum animis nostris; nimirum id quod deterius est præstantiori subiicientes, atque intestinum ac perpetuum bellum recto iudicio comprimentes. Postremò, vt omnem persecutionem & afflictionem & probrum iustitiæ causâ pro ipsius nomine nobis illatum sustineamus, quò sempiternum gaudium in præclarâ illâ donorum distributione consequamur. Quinetiam cum adhuc in mundo versaretur, ad hunc modum suos hortabatur: Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.

Matth. 5.

Differentia
legis anti-
quæ & nouæ.

Etenim Moylis quidem lex antiquitus Israelitis data dicebat; Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices. Christus autem ait: Omnis qui irascitur fratri suo sine causâ, reus erit iudicio. Qui autem dixerit, Fatue: reus erit gehennæ ignis. Ac rursus: Si offers munus tuum ad altare, & illic recordatus

fueris, quòd frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque illic munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo. Et quicumque viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam mœchatus est eam in corde suo (spurcitiem nimirum animæ, ac libidinis assensum, adulterium vocans.) Ad hæc, cum lex periurium prohibeat, Christus iurare omnino vetat, nec quidquam aliud permittit, quàm, Est, est; Non, non. Oculum pro oculo, & dentem pro dente, illic: hic autem, Quicumque percusserit te in dexteram maxillam, præbe ei & alteram. Et qui tecum vult iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicumque te angariauerit mille passus, vade cum illo alia duo. Qui petit à te, da ei. Et volentem à te mutuari ne auertas.

Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Luc. 6. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persecutibus & calumniantibus vos: vt sitis filij Patris vestri qui in cælis est, qui solem suum facit oriri super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Nolite iudicare, vt non iudicemini. Dimittite, & dimittetur vobis. Matth. 6. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terrâ, vbi ærugo & tinea demolitur, & fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo, vbi neque ærugo neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt nec furantur. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi & cor tuum. Ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini: scit enim Pater vester cælestis, quoniam his omnibus indigetis. Quare qui animam & corpus dedit, prorsus etiam cibum & indumentum dabit: ille inquam qui cæli aues nutrit, & agri lilia tantâ pulchritudine ornat. Quærite autem primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adicientur vobis. Nolite solliciti esse de crastino: nam crastinus dies sibi ipsi sollicitus erit.

Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis. Luc. 18. Matth. 7. Luc. 13. Intrate per angustam portam: quia lata est porta, & spatiosa via, quæ ducit ad mortem, & multi sunt qui intrant per eam. Quoniam angusta est porta, & stricta via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniant eam. Matth. 7. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est. Matth. 10. Qui diligit patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus. Et qui diligit filium aut filiam plus quàm me, non est me dignus. Et qui non acci-

Matth. 10.

acci-

accipit cruce[m] suam, & sequitur me, non est me dignus. En hæc omnia, & his similia, Saluator apostolis mandauit, vt fide præditos docerent. Atque hæc omnia nobis obferuanda sunt, si quidem nobis cordi sit perfectionem adipisci, & iustitiæ coronas ab

subijciuntur. Quo fit, vt ea, cum in mensuram ac numerum cadant, immensam Dei misericordiam, atque innumerabiles miserationes vincere nequeant.

Ac proinde ob peccatorum multitudinem animum despondere minimè iubemur, sed Dei bonitatem agnoscere, ac peccata nostra condemnare: quorum remissio propter Christi benignitatem proposita est, qui pro sceleribus nostris sanguinem suum effudit. Porro cum ex multis Scripturæ locis pœnitentiæ vim addiscamus, tum potissimum ex Domini nostri Iesu Christi actionibus ac parabolis. Ex tunc enim, ait, cœpit Iesus docere, & dicere: Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum.

Quin etiam in parabolâ filium quemdam inducit, qui cum acceptis paternis opibus in longinquam regionem profectus fuisset, easque in omni luxus atque intemperantiæ genere consumpsisset, postea, regione illâ fame laborante abiit, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Qui etiam illum in agrum, vt porcos, hoc est asperrimum & execrandum peccatum, pasceret, misit. Cum itaque multis calamitatibus affectus fuisset, atque in tantam miseriam venisset, vt ne porcorum quidem siliquis ipsi ventrem suum implere liceret, tandem aliquando hanc vsque adeo grauem ignominiam agnoscens, vitamque suam lugens, dicebat: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo. Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccavi in cælum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longè esset, vidit illum pater suus, & misericordiâ motus est, ac accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum, atque in pristini honoris locum restituit, & ob ipsius inuentionem lætissimum festum celebrauit, occiso vitulo saginato. En hanc parabolam de ijs, qui à peccatis resiliunt, atque ad pœnitentiam accurrunt, nobis commemorauit.

Quinetiam bonum quemdam pastorem rursus inducit, qui cum centum oues haberet, atque vnâ amisisset, relictis nonagintanouem, ad conquirendam eam, quæ aberrabat, profectus est, donec eam inuenisset, atque humeris sublatam, cum ijs quæ minimè aberrauerunt, coniunxisset. Qui etiam hoc nomine amicos ac vicinos ad conuiuium ob eam inuentam celebrandum inuitauit. Ita, inquit Saluator, gaudium erit in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonagintanouem iustis, qui non indigent pœnitentiâ.

2. Tim. 4.

De pœnitentiâ disserere incipit.

Hebr. 6.

Pœnitentiæ lacryma Baptismi nomen obtinent.

Psal. 6.

Psal. 144.

Ob peccata minimè desferandam est.

Matth. 3.

Luc. 15.

Filius prodigum.

De bono pastore. Luc. 15.

LAAM ET
IOSAPH.*Cur Petrus
labi per-
missus sit.*

Luc. 22.

*Petrus or-
bis magi-
ster, &
principem
locum te-
net.*

Psal. 6.

*Quomodo
agitur ve-
ra pœni-
tentia.*

Isaia 1.

*Periculosus
in pecca-
tum lapsus
est.*

Atque aded discipulorum princeps Petrus, illa inquam fidei petra, iplo salutiferæ passionis tempore certo quodâ consilio aliquantisper à Deo desertus (nempe vt humanæ imbecillitatis vilitatem ac miseriam perspectam haberet) eò peccati prolapsus est, vt Dominum abiuraret. Post autē confestim, inquit, verborum Domini recordatus, foras exiuit, & fleuit amarè, ac per calentes illas lacrymas acceptum detrimentum sarcinuit, victoriamq; in alteram partem inflexit. Nam cum rei militaris peritus esset, etiam si cecidit, non tamen animo fractus est, nec salutis suæ spem abiecit: verum resiliens, acerbissimas ex oppresso pectore lacrymas profudit, ac statim vt eas hostis conspexit, non secus atque vehementissimè cuiusdam flammæ ardore ambustus oculis, pedem retulit, procul fugiens, atque horrendum in modum eiulans. Contrà autem ille principem rursus locum tenuit: quemadmodum totius orbis magister institutus fuerat, ita etiam pœnitentiæ exemplar effectus. Post resurrectionem autem, cum Christus tertio ad eum dixisset, Petre, amas me? triplicem abiurationem correxit, respondens scilicet, Etiam Domine, tu scis quia amo te.

Ex his igitur omnibus, alijsq; quamplurimis, atq; aded numerum omnem superantibus exemplis, lacrymarum ac pœnitentiæ vim intelligimus. Tantum opera detur, vt ipsa, quemadmodum rationi consentaneum est, fiat, hoc est ex affectu peccatum execrante, ipsumque odio infectante, atque condemnante, ac lacrymas emittente: quemadmodum ait propheta Dauid; Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo. Ac tum peccatorum purgatio per Christi cruorem in misericordiæ ipsius magnitudine, ac miserationum multitudine continget. Ipsius enim hæc verba sunt: Si fuerint peccata vestra sicut coccinum, quasi nix dalbabuntur: si autem vt vermiculus, quasi lana alba erunt.

Operæpretium est itaque, vt posteaquam veritatis cognitionem accepimus, atque regeneratione & filiorum adoptionem consecuti sumus, diuinaque myteria percepimus, omni studio ac diligentia prouideamus, ne corruamus. Neque enim cadere athletam decet: quandoquidem multi, cum cecidissent, sese erigere nimimè potuerunt. Etenim alij, cum ianuas vitiosis affectionibus aperuissent, atque arctissimo nexu ipsis hæsisent, non iam ad pœnitentiam sese conuertere potuerunt. Alij autem morte prius abrepti quam contractas vitiorum sordes per pœnitentiã absterisissent, con-

demnati sunt. Propterea periculosum est, in vitium, quodcumque tandem illud sit, labi. Ceterum, si labi contigerit, statim enitendum est, vt resiliamus, rursusque ad præclarum certamen obeundum stemus. Et quoties cadere contigerit, toties etiam statim vsque ad extremum vitæ diem curandum est, vt resurgamus, atque in procinctu stemus. Conuertimini enim ad me, & ego

Zachar. 1.

conuertar ad vos, ait Dominus. Ad hæc autem Iosaphat dixit: Quanam igitur ratione seipsum quispiam post Baptismum ab omni peccati labe purum serua-bit? Nam etsi peccantibus, vt ipse ais, pœnitentia patet, tamen labore & fatigatione, ac fletu & luctu opus est: quæ quidem eiusmodi mihi esse videntur, vt non ea multi facile consequi possint. Quocirca viam potius nancisci cuperem, quæ sincerè atque exactè Dei præcepta seruarem, nec ab iis deflecterem, nec post priorum peccatorum veniam impetratam, suauissimè illum Dominum ac Deum ad iracundiam prouocarem.

CAP. XII.

*Inquirio Iosaphat de
viâ tutiore.*

Respondit autem Barlaam: Rectè hæc dixisti, domine mi ac rex, atque hoc mihi pergratum est; verum arduum est, ne dicam impossibile, vt quispiam in igne versetur, nec tamen fumo offundatur. Eodem item modo arduum est ac perquam difficile, vt qui huiusce vitæ negotijs tamquam vinculis quibusdam astrictus tenetur, eiusque curis ac tumultibus distinetur, atque in opibus ac delicijs viuunt, sine vllâ inflexione mandatorum Dei viam peragret, purumque seipsum atque incolumem ab ijs seruet. Ait enim Dominus: Nemo potest duobus dominis seruire. Aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit: aut vni adhærebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire & mammonæ. Quin etiam charus ipsius discipulus Ioannes Euangelista & Theologus in epistolâ suâ ait: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Quoniã omne quod est in mundo, aut concupiscentia carnis est, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.

Difficile est, inter mundi tumultus saluti fundere.

Matth. 6.

1. Ioan. 2.

Hæc igitur cum diuini ac diuinitus inspirati patres nostri animaduertissent, atque illud Apostoli audissent, quod per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum, in id omni animi contentione incubuerunt, vt post Baptismum, immaculatum ac labis omnis expers incorruptionis indumentum conseruarent. Ac proinde quidam eorum alterum etiam Baptismum insuper assumpserunt, hoc est, eum, qui in sangu-

Act. 14.

*Martyrij
baptismus
omniū pra-
stāssimus.*

Lucæ 12.

Plal. 18.

*Martyrium
reliquia ad
varia effi-
caciſſima.*

2. Cor. 7.

*Cur mona-
stica vita à
pijs viris
suscepta.*

fanguinis profusione, ac martyrio situs est. Baptismus enim hic quoque appellatus est, & quidem præstantissimus, ac summâ veneratione dignus: neque enim posterioribus peccati fordibus inquinatur. Quem etiam Dominus meus accipiens, Baptismum meritò nuncupavit. Deinde ipsius imitatores effecti, primùm quidem ipsius spectatores, & discipuli, atque apostoli, deinceps autem vniuersus sanctorum martyrum chorus, idolorum cultoribus, regibus ac tyrannis seipso pro Christi nomine obicientes, omnia suppliciorum genera sustinuerunt, feris videlicet obiecti, atque igne cremati, & gladiis obruncati. Cumque præclaram confessionem edidissent, & cursum consummassent, ac fidem seruassent, iustitiæ palmam consecuti sunt, Angelorum contubernales, & Christi coheredes effecti. Quorum virtus vsque ad emicuit, vt in omnem terram eorum sonus exierit, & in fines orbis terræ fulgor eorum, quæ rectè cum virtute gesserunt, rutilarit. Horum non verba dumtaxat & opera, sed ipse quoque cruor & ossa, omni sanctitate plena sunt. Dæmones namque per vim in fugam vertunt: atque iis qui cum fide accedunt, incurabiles alioqui morbos profligant. Quin vestes quoque ipsæ, & si quid aliud ad pretiosa eorum corpora propius accessit, omnibus venerationi sunt.

De quibus longâ oratione mihi opus esset, si præclara eorum facinora sigillatim exponere vellem. Posteaquam autem crudeles illi ac belluini tyranni miserè, vt eorum improbitas merebatur, perierunt, persecutioque finem accepit, ac pij Imperatores totius orbis imperio potiti sunt, succedentes alij, ac zelum illum, diuinamque cupiditatem sibi imitandam proponentes, eodemque timore fauciam animam habentes, illud optimè secum considerabant atque spectabant, vt ab omni spurcitie puram animam ac corpus Deo exhiberent: sic nimirum se comparantes, vt omnes vitiosarum affectionum actiones amputarent, seipsosque ab omni carnis & spiritus inquinamento repurgarent. Quoniam autem hoc non alia ratione, quâ per mandatorum Christi obseruationem, a se præstari posse intelligebant, mandatorum porro obseruationem ac virtutum cultum in medijs mundi tumultibus ægrè consequi se posse perspiciebant, nouum quoddam atque ab alijs diuersum vitæ genus sibiipsis instituerunt, ac iuxta diuinam vocem relictis omnibus rebus, hoc est parentibus, liberis, amicis, cognatis, opibus, deliciis, cunctisque mundi commodis contemptis,

in solitudines, tamquam exules quidam, sese contulerunt, egentes, angustiiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & in cauernis terræ, ac seipso ab omnibus terrenis iucunditatibus & voluptatibus procul remouentes, atque adeò panis etiam & vestimètorum graui penuriâ laborantes.

Quod vt facerèt, duplex eos causa impellebat: altera, vt vitiosarum affectionum materias minimè cernentes, earum cupiditates radicitus ex animis suis euellerent, earumque memoriam oblitterarent, ac diuinarum & celestium rerum amorem & desiderium in seipsis infererent: altera, vt per afflictionem corpus conficerent, animoque ac voluntate martyres effecti, eam gloriam, quam ij qui martyrio perfuncti sunt, obtinent, minimè carerent; verum cum ipsi quoque, quantum in se esset, Christi passionem expressissent, ipsius quoque regni participes essent. Ad hunc igitur modum optimâ consideratione adhibitâ, monasticam ac solitariam vitam consecrati sunt.

Atque alij quidem sub dio durante, solis æstu, atque asperis frigoribus ac pluuiis, & ventorum turbinibus afflictabantur. Alij constructis tugurijs, aut in speluncis & antris sese occultantes, vitam agebant. Sicque virtutem colentes, omnem carnalem consolationem & quietem ad extremum vsque repudiarunt, crudis oleribus & herbis, aut pomis, aut etiam sicco ac durissimo pane vitam tolerantibus: nec suauium ciborum qualitati dumtaxat nuntium remittentes, sed præ exuberanti quadam continentiam magnitudinem animi sui ad ipsam quoque quantitatem extendentes. Tantulum enim dumtaxat, etiam ex ipsis vilibus maximeque necessariis cibis percipiebant, quantum ad tolerandam famem satis esset. Quidam enim eorum integram hebdomadam per inediam transigentes, Dominico demum die cibum admittebant. Quidam bis tantum hebdomadam quaque ipsius meminerant: alij alternis diebus sub vesperam edebant, sic vt cibum dumtaxat degustarent: precibusque ac vigilijs propemodum cum Angelis quoque certantes, atque auri & argenti possessione, emptionibusque & venditionibus prorsus valere iussis, inter homines omnino se esse obliuiscabantur.

Inuidiæ autem & animi elationi, quæ potissimum bonorum operum comites esse solent, locus inter eos nullus erat. Neque enim is qui in vitæ monasticæ exercitationibus inferiorem locum tenebat, aduersus eum, cuius illustrior virtus erat, liuoris cogitationem in animum admittebat: nec rursus eum qui virtutibus pollebat, arrogantia

*Monastica
vita quod-
dam mar-
tyrij genus
est.*

*Ciborum
delectus.*

*Ieiunia,
orationes,
& vigilia,
paupertas
voluntaria,
& vite in-
nocentia.*

LAAM ET
IOSAPH.

& fastus aduersus imbecilliores efferebat, atque in hanc fraudem impellebat, vt proximum nihili penderet, aut de religiosa exercitatione gloriaretur, ob eaque quæ cum laude præstitisset, magnificè atque arroganter de se sentiret. Nam qui virtute alterum antecellebat, id totum non suis laboribus, sed Dei virtuti adscribens, humiliter hoc sibi persuadebat, se nihil omnino efficere, verum multò plura sibi præstanda esse, iuxta illud quod ait Dominus:

Lucæ 17.

Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quæ debuimus facere, fecimus. Ac quidam etiam hoc sibi persuadebant, se ne ea quidem vllò modo fecisse, quæ ipsis à Deo præcepta essent, verum multo plura esse quæ sibi deessent, quàm quæ iam præstitissent. Rursum is, qui in religiosâ exercitatione, ob corporis fortasse imbecillitatem inferior erat, seipsum nihili pendebat, ac miserum dicebat, animi scilicet ignauiæ, ac non naturæ imbecillitati defectum suum assignans. Ita alij aliis, atque omnes omnibus modestiores se præbebant. Inanis porro gloriæ affectus, aut hominibus placendi studium, quonam tandem pacto in illis inesset, quippe qui hac de causâ orbem fugâ reliquerant, atque in desertis morabantur, vt virtutes suas non hominibus, sed Deo, à quo virtutum quoque præmia sperabant, demonstrarent. Illud quippe probè norant, religiosa exercitia, quæ inanis gloriæ causâ obeuntur, mercede carere: vt quæ non Dei, sed humanæ laudis causâ fiant. Ac proinde huiusmodi homines duplici detrimento afficiuntur: dum nimirum corpus conficiunt, nec tamen mercedem vllam ferunt. Qui autem cælestis gloriæ desiderio flagrant, atque ad eam omni celeritate contendunt, terrenam omnem & humanam aspernantur.

Cur monachi de mundo fugiant.

Opera quæ laudis humana studio fiunt, mercede carent.

Eucharistia effectus.

Ex huiusmodi porro hominibus alij sic degunt, vt in secessu ac solitudine pietatis certamen obeant, & ab hominum contubernio per omne vitæ tempus sese remoueant, atque ad Deum appropinquent. Alij procul inter se constructis ædiculis, Dominicis diebus ad vnam & eandem ecclesiam pergunt, ac diuina mysteria, hoc est incruentum puri corporis ac pretiosi sanguinis Christi sacrificium percipiunt: quæ quidem Dominus piis in peccatorum remissionem, ac tum animi tum corporis illuminationem & sanctificationem donauit. Atque diuinorum oraculorum exercitatione, mirabilibusque consiliis & cohortationibus mutuò sese pascentes, & occulta hostium bella patefacientes (ne quis videlicet

luctandi adhuc ignarus ab iis superetur) domum rursus singuli redeunt, virtutis mel in pectorum suorum fauis studiosè recondentes, suauissimumque fructum ac cælesti mensâ dignum excolentes: alij autem cœnobiacam vitam confectantur.

Monachorum in desertis consuetudo.

Qui quidem maximo numero in vnum coacti, vnius præfecti atque antistitis (qui omnibus virtute præstat) imperio se ipsos subdunt: ac voluntatem suam obedientiæ microne profus truncantes, seque velut emptitia mancipia vtrò reputantes, non iam sibi ipsis viuunt, sed ei, cui ob Christi amorem sese submiserunt, vel vt aptius loquar, viuunt iam non sibiipsis, viuit autem in his Christus, quem rebus omnibus abiuratis secuti sunt. Nam in hoc demum secessus à mundo consistit, vt propter earum rerum quæ naturâ sublimiores sunt cupiditatem, voluntarium suiipsius odium quispiam concipiat, ac naturam abiuret. Hi igitur Angelorum instar in vitâ versantur, psalmos videlicet & hymnos concordibus animis Domino canentes, & Confessorum nomen propter obedientiæ certamina obtinentes. In quibus etiam Dominicum illud oraculum expletur: Vbicumque fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, illic sum in medio illorum. Quibus verbis non hoc dumtaxat numero eos qui in ipsius nomine congregantur, circumscripsit, verum per duos aut tres indefinitum numerum significauit. Nam siue pauci siue multi ob sanctum ipsius nomen in vnum conueniant, eique ardenti amore cultum adhibeant, illic eum in medio seruorum suorum adesse minimè dubitamus.

Monachorum obedientia.

Gal. 2.

Quid sit secedere à mundo.

Matth. 18.

Per hæc exempla, & per huiusmodi coitiones & actiones, terreni cælitum vitam imitati sunt: vt qui in ieiuniis, & precibus ac vigiliis, in calentibus lacrymis & luctu ab omni animi distractione libero in peregrinatione ac mortis memoriâ, in lenitate animiq; affectu ab iracundiâ remoto, in labiorum silentio, in paupertate atque inopiâ, in castitate ac pudicitia, in humilitate & quiete, ac denique in perfectâ erga Deum & proximum charitate presentis vitæ curriculum confecerint, Angelosque moribus expresse- rint. Ob eamque causam Deus miraculis ac signis, variisq; virtutibus eos exornauit, effecitque vt admirandæ eorum vitæ rationis sono, ipsi quoque orbis terrarum fines personent. Ac si vnius ipsorum, hoc est Antonij, qui etiam monasticæ vitæ auspex ac princeps extitisse dicitur, vitam tibi sigillatim exponerem, nimirum ex vnâ arbore fructum eorum, qui eiusdem generis ac speciei sint,

Antonius monastica vitæ princeps.

BAR.
LAAMET
IOSAPH.

sint, dulcedinem prorsus intelligeres, quodnamque ille exercitationis religiosæ fundamentum iecit, & quodnam fastigium struxit, & quantas à Salvatore gratias consecutus est. Plerique etiam alij post eum eodem certamine perfundi, ad easdem coronas & eadem præmia peruenerunt.

sunt & afflictio spiritus, multas temporis puncto mutationes ferens: siquidem in somniis, & umbris, ac ventis aërem perflantibus, imbecilliora sunt. Quorum parua & breuis voluptas est, imò non voluptas, sed fraus quædam & impostura peruersitatis mundi, quem nullo modo diligere, verum potius ex animo odisse atque insectari docemur. Ac sanè odio ac detestatione dignus est: nam quidquid amicis suis dono dat, idem rursus animo irato eripit, atque omni bono spoliatus, ignominiaque indutos, grauibusque sarcinis onustos ad sempiternam calamitatem transmittit. Et quos in sublime attollit, extremæ humilitati atque afflictioni obnoxios quamprimùm reddit, hostiumque suorum ludibrio exponit. Huiusmodi enim sunt ipsius beneficia, huiusmodi ipsius munera. Amicorum enim suorum hostis est, omnibusque qui ipsius voluntatibus obsequuntur, insidias struit: horrendum videlicet in modum eos qui ipsi innituntur, conturbans, & eorum qui fiduciam suam in eo collocant, neruos omnes elidens. Cum stultis fœdus sancit, falsaque pollicitationes init: hoc tantum animo, ut eos ad se pertrahat. Illis autem sincero animo sese ad ipsum adiungentibus, improbus ipse ac mendax esse comperitur, nihil eorum quæ pepigerat, præstans.

Mundus
fallax in
promissis.
1. Ioan. 2.

Nam cum iucundis cibus eorum fauces hodie deliniuit, cras eosdem hostibus suis deuorandos obiicit. Hodie regem aliquem creat, & cras eundem in miseram seruitutem addicit: hodie innumeris bonis florentem reddit, cras mendicum & mancipiorum mancipium: hodie insignem coronam ipsius capiti imponit, cras ipsius faciem terræ allidit: hodie ipsius collum splendidis dignitatum honoribus exornat, cras eundem ferreis catenis vinctum deiicit. Ad breue tempus omnium amorem ac beneuolentiam ipsi conciliat; aliquantò post autem eidem omnium odium & execrationem conflatur. Hodie ipsum voluptate afficit, & cras eundem luctibus ac lamentis conficit. Quemnam autem etiam ipsis finem imponat, audi. Incolas enim gehennæ, eos à quibus adamat, miserandum in modum efficit. Hæc semper ipsius mens ac sententia est, hoc institutum. Nec eos qui præterierunt luet, nec eorum qui relicti sunt commiseratione afficitur. Illis enim graui detrimento multæ, retribusque suis inclusis, ad hos rursus artem suam transferre nititur, neminem videlicet, qui periculosos ipsius laqueos effugiat, esse cupiens.

Mundi in-
constantia.

Quamobrem eos, qui tam pestifero ac
Z 4 crudeli

Descriptio
vitæ mona-
stica.

Beati certè illi ac ter beati, ut qui Dei amore flagrant, atque ob ipsius charitatem omnia pro nihilo duxerunt. Siquidem lacrymas profuderunt, diuque ac noctu in luctu versati sunt, ut perpetuam consolationem adipiscerentur: se ipsos vtrò depresserunt, ut illi in altum attollerentur: carnes suas fame ac siti & vigiliis confecerunt, ut illic paradisi deliciae & exultatio ipsos exciperent. Spiritus sancti tabernaculum per cordis puritatem extiterunt, quemadmodum scriptum est: Inhabitabo in ipsis & inambulabo. Se ipsos mundo crucifixerunt, ut ad Christi dexteram starent: lumbos suos in veritate succinxerunt, atque in promptu semper lampades habuerunt, immortalis sponsi aduentum expectantes. Nam cum mentis oculis præditi essent, horrendum illum diem semper prospiciebant: atque tum futurorum bonorum, tum futuri supplicij contemplationem ita in corpore defixam gerebant, ut ab ipsa numquam diuellerentur. Atque hinc laborare studuerunt, ut sempiternæ gloriæ compotes essent. Perturbationum expertes, non secus atque Angeli, fuerunt: ac nunc cum illis quorum vitam imitati sunt, choreas agunt. Beati illi ac ter beati, quoniam firmis mentis oculis præsentium rerum vanitatem, atque humanæ prosperitatis incertitudinem & inconstantiam perspexerunt, eaque reiecta, sempiterna bona sibi ipsis condiderunt, ac vitam eam, quæ numquam occidit, nec morte interrumpitur, arripuerunt.

2. Cor. 6.
Ephes. 6.
Matth. 25

Hos igitur admirandos & sanctos viros nos quoque indigni ac despicabiles imitari studemus; verum eorum vitæ cælestis fastigium minimè assequimur, sed pro infirmitatis nostræ ac miseræ facultatis modulo eorum vitam exprimimus. Atque ipsorum habitum gerimus, etiam si opera non assequamur. Etenim diuinam hanc professionem peccatum propulsare, atque corruptionis per diuinum Baptisma nobis cœlestis sociam & opitulatricem esse perspectum habemus. Ac beatorum illorum virorum sermonibus adducti, caducas atque interitui obnoxias huiusce vitæ res magnopere condemnamus, in quibus nihil firmum & æquabile, quodque eundem semper statum retineat, inueniri potest; verum omnia vanitas

Certus monachorum habitus.

Vanitas verum huius vitæ.

Eccle. 5.

LAAM ET
IOSAPH.*Eleganti
parabolâ
mundi a-
matorum
stultitia
ostenditur.*

crudeli domino seruiunt, quiq̄ue à bono ac benigno per summam dementiam seip-
sos remouentes, rebus præsentibus inhiant
& intabescunt, nec futura vllò modo cogi-
tant, verùm ad corporeas quidem volu-
ptates sine vllâ intermissione sese conferunt,
animas autem suas fame confici, & innu-
meris malis conflictari sinunt, homini à fu-
rentis vnicornis facie fugienti similes esse
cenfeo, qui cùm clamoris ipsius sonum at-
que horrendos mugitus ferre nequeat,
magno impetu, ne ipsi in prædam cedat,
aufugit. Dum autem celeriter currit, in-
ingentem quamdam scrobem ruit, ac
ruendo manus extendens, arborem quam-
dam arripit, eamq̄ue arctissimè retinet, at-
que gradu quodam affirmatis pedibus, pa-
cata deinceps omnia, atque ab omni pericu-
lo aliena esse arbitratur. Respiciens autem,
duos mures cernit, alterum candidum,
alterum atrum, arboris illius, quam arripue-
rat, radicem perpetuò corroderentes, iamq̄ue
pænè eam amputantes. Atque insuper, con-
iectis in imam scrobem oculis, horrendum
draconem conspicit, aspectu ipso ignem
spirantem, ac toruis oculis ipsum intuen-
tem, horrendèq̄ue ipsi deuorando inhian-
tem. Ac rursùm in gradu illo, cui pedes
ipsius innitebantur, oculorum acie defixâ,
quatuor aspidum capita videt, è pariete, in
quo consistebat, prominentia. Surfum au-
tem oculos conuertens, nonnihil mellis
ex arboris illius ramis stillans perspicit.
Quocirca calamitatum earum, quibus vn-
dique obsidebatur & vrgebatur, omis-
sâ consideratione, nimirum quonam pacto
externè quidem vnicornis vehementi furo-
re percitus eum deuorare quæreret, ab in-
feriore autem parte acerbus draco eum de-
glutire vehementer expeteret, ac rursus
arbor ea, quam arripuerat, iam iamq̄ue am-
putanda esset, pedes denique ipsius lubri-
co & infido gradui inniterentur. Horum
inquam tantorum periculorum oblitus, in
exigui illius mellis dulcedine percipiendâ
seipsum occupauit.

*Homo ca-
pius exigui
mellis sua-
uitate peri-
culum neg-
ligit.**Vnicornis
est mors.**Scrobs,
mundus.**Arbor, vita**Duo mu-
res, nox &
dies.*

Hæc eorum, qui præsentis vitæ ludibriis
intabescunt, figura est: cuius quidem expla-
nationem protinus tibi exponam. Vnicor-
nis igitur mortis typum gerit, quæ semper
mortalium genus persequitur, atque arri-
pere contendit. Scrobs autem mundus est,
qui omnis generis malis ac mortiferis la-
queis scatet. Arbor ea quam compressis
manibus tenemus, & quæ à duobus muri-
bus indefinenter arroditur, cuiusque homi-
nis vitæ curriculum est: quod quidem per
diei ac noctis horas absumitur & confici-
tur, ac paulatim ad excisionem accedit.

Quatuor autem aspides, humani corporis
super quatuor lubrica & instabilia elemen-
ta constitutionem designant: qui cùm im-
moderatè se habent ac perturbantur, cor-
poris compages dissoluitur. Adhæc igneus
ille ac truculentus draco, horrendum in-
ferni ventrem adumbrat, qui eos suscipere
gestit qui præsentis voluptates futuris bo-
nis anteponunt. Mellis verò guttula di-
stillans, mundi iucunditatem & dulcedi-
nem significat, per quam ille amicos suos
ludificans, eos salutis suæ prospicere mini-
mè finit.

*Quatuor
aspides,
quatuor
corporis
elementa.**Draco, in-
fernus.**Mellis gut-
ta, mundi
iucunditas.*

Hanc parabolam maiorem in modum
comprobans Iosaphat, dixit: Quàm ve-
rus hic sermo est, ac concinnitatis omnis
plenus! Quamobrem ne te quæso huius-
modi figuras mihi assidue demonstrare pi-
geat: quò certò intelligam, qualis nostra
vita sit, & quas res amicis suis accersat. Di-
xit autem senex: Similes rursùm sunt ij,
qui voluptatum huius vitæ amore capti,
earumq̄ue suauitate deliniti, res fluxas &
imbecilles futuris atque à iactatione alienis
antiquiores habuerunt, homini, qui tres
amicos habuit, ex quibus duos quidem in-
genti animi affectu colebat, ac vehementer
amabat, adeò vt ad mortem vsque pro ipsis
dimicare, ac pericula quæuis adire mini-
mè recusaret, tertium autem admodum
aspernabatur, ita vt nec honorem vquam,
nec quam par erat benevolentiam ipsi
præstaret, sed exiguam quamdam dumtaxat,
eamq̄ue fictam ac simulatam amici-
tiam exhiberet. Venerunt autem quodam
die immanes atque horrendi milites, qui
eum summâ cum festinatione ad regem
traherent, vt decem millium talentorum,
quæ debebat, rationem redderet. Ille igitur
in summam angustiam redactus, aliquem
quærebat, qui in metuendâ illâ rationum
apud regem redditione opem ipsi ferret.
Currens itaque ad primum, omniumq̄ue
aliorum charissimum amicum, ad eum ait:
Non te fugit, ô amice, quemadmodum
tuâ causâ vitam meam semper in discrimen
adduxerim: nunc autem hodie-
no die, urgente necessitate, ope tuâ atque
auxilio indigeo. Ecquid ergo te mihi au-
xilio fore polliceris? & quanam in te, vir
charissime, spes mihi constituta est? Re-
spondens autem ille, ait: Amicus tuus non
sum, ô homo, nec qui sis noui. Sunt enim
mihi alij amici, quibuscum hodie oblectari
me oportet, quosq̄ue in posterum pro
amicis habiturus sum. Quare duo tantum
cilia tibi porrigo, vt ea in viâ, qua pergis,
habeas quæ etiam ipsa nihil tibi emolumen-
ti allatura sunt: nec est quòd à me quid-
quam

CAP. XIII

*Fallax mû-
di vanitas
aliâ para-
bolâ rursùm
amicorum
ostenditur.**Primum a-
micus duo
cilia of-
fero.*

quam expectes. Hæc ille audiens, ac de auxilio, quod ab eo expectabar, spem omnem abijciens, ad secundum amicum se confert, ad eumque ait: Recordare amice, quantum à me honoris & beneficiorum acceperis. Hodierno autem die in maximam calamitatem & afflictionem prolapsus, opitulatore aliquo opus habeo. Quidnam igitur adiumenti nunc mihi afferre queas, fac sciam. Ille autem ait: Hodie mihi per negotia tecum certamen subire minimè licet. Curis enim & sollicitudinibus undique vigeor, atque in afflictione sum. Paulum tamen tecum pergam: quamuis nihil hinc commodi ad te rediturum sit: ac post statim domum reuersus, negotiis meis operam dabo.

Inanibus igitur manibus homo inde reuersus, atque omni ex parte auxilio destitutus, de vanâ spe, quam in perfidis & ingratis amicis suis collocarat, & de inutilibus laboribus, quos pro suo erga eos amore susceperat, seipsum deplorabat. Pergit autem etiam ad tertium amicum, quem nec vlllo vnumquam loco habuerat, nec lætitiæ suæ socium adsciuerat. Atque ad eum pudibundo & in terram deiecto vultu his verbis usus est: Vix mihi ad te loquendi facultatem os concedit. Etenim illud perspectissimum habeo, me numquam tibi benignè fecisse, nec amico erga te animo fuisse. Ceterum, quoniam grauissimâ calamitate oppressus in reliquis meis amicis nullam salutis spem inueni, ad te accedo, teque rogo atque obsecro, ut si exiguam aliquam opem mihi afferre queas, ne id, ingratitude meæ memor, facere refuses. Ille autem hilari & amœno vultu ait: Sanè sincerissimum amicum meum te esse profiteor: atque exigua illius tuæ erga me beneficentiæ memor, eam tibi hodierno die cum fœnore rependam. Quocirca ne metuas ac pertimescas. Nam ego ante te proficiscar, regemque tuo nomine obsecrabo, ne te hostium manibus dedat. Quare fac bono animo sis, vir amicissime, nec te mœrore excrucies. Tum ille compunctione affectus, & lacrymis perfusus, dicebat: Heu me miserum, quidnam prius deflebo ac lamentabor? Vanamne meam in immemores & ingratos falsos illos amicos benevolentiam condemnabo: an potius insanam eam ingratitude, quâ in hunc verum & sincerum amicum usus sum, insectabor.

Iosaphat autem hunc sermonem non sine admiratione suscipiens, eius explicationem requirebat. Dixit itaque Barlaam: Primus amicus, opum copia est, & diuitiarum amor, ob quem homo in sexcenta pericula incidit, ac multas ærumnas per-

fert. Cum autem extremus vitæ dies clausus est, ex illis omnibus opibus, præter inutiles quosdam pannos, qui ad funus adhibentur, nihil omnino secum accipit. Secundus autem amicus, vxor ac liberi sunt, ceterique cognati & familiares, quorum affectione ac benevolentia cõstricti tenemur, ut ab his diuelli vix queamus, ac præ eorum amore corpus etiam & animam nostram negligamus. Ex ipsis porrò nemo in mortis horâ utilitatis aliquid percipit, nisi quod ad sepulchrum vsq; dumtaxat cadauer committantur, ac protinus domum reuerfis, suis curis ac negotiis operam dant, memoriam eius, qui quondam ipsis charus erat, non minus obliuioni, quàm corpus sepulcro relinquentes. At verò tertius amicus, qui contemptui ac fastidio erat, cuiusq; aditum horremus & auerſamur, optimorum operum chorus est, hoc est, fides, spes, charitas, misericordia, benignitas, reliquusque virtutum cœtus: qui quidem ante nos, cum è corpore excedimus, proficisci, ac nostrâ causâ Deum precibus inflectere, atque ab hostibus nostris & horrendis exactoribus, qui de referendis rationibus acerbam nobis in aère litem mouent, ac crudeliter nos arripere contendunt, liberare potest. Hic nimirum est candidus ille ac probus & gratus amicus, qui quamlibet etiam exiguum bonum nostrum opus memoriâ tenet, ac cum fœnore nobis illud rependit.

Rursum igitur Iosaphat dixit: Vtinam tibi à Domino Deo tuo omnia fausta & iucunda sint, hominum sapientissime. Si quidem optimis tuis aptisque sermonibus animum meum exhilarasti. Quocirca vanitatis huius mundi rursum imaginem mihi exprime: & quâ ratione hanc vitam in pace ac securitate peragere queam.

Excipiens igitur sermonem Iosaphat, ait: Huiusce quoque quæstionis similitudinem audi. Urbem quamdam magnam extitisse accepi, in quâ ciues hoc in more atque instituto positum habebant, ut peregrinum quemdâ & ignotum virum, ac legum & consuetudinum ciuitatis omnino rudem & ignarum acciperent, eumque sibiipſis regem constituerent, penes quem per vnius anni curriculum rerum omnium potestas esset, quiq; liberè & sine vlllo impedimento quidquid vellet, faceret. Post autem, dū ille omni prorsus curâ vacuus degeret, atque in luxu & delicijs sine vlllo metu versaretur, perpetuumque sibi regnum fore existimaret, repente aduersus eum insurgentes, regiamque ipsi vestem detrahentes, ac nudum per totam urbem tamquam in triumphum agentes, in magnam quamdam ac longè

Secundus
comitatur
parum.

Secundus,
parentela

Tertius, bonorum operum chorus.

CAP. XIV.

Tertius fidelis amicus.

Pulchra parabola de bonis per elemosynam in calum præmittendis.

Parabola explicatio.

Quis sibi male cauit.

Primus amicus, opes.

LAAM ET
IOSAPH.

gè remotam insulam eum relegabant, in quâ nec victu nec indumentis suppetentibus, fame ac nuditate miserrime premebatur, voluptate scilicet atque animi hilaritate, quæ præter spem ipsi concessa fuerat, in mœrorem rursus præter spem omnem & exspectationem commutatâ.

Quis sibi
melius pro
vidit.

Contigit ergo, vt pro antiquo ciuium illorum more atque instituto, vir quidam magno ingenij acumine præditus ad regnum adisceretur. Qui statim subitâ eâ felicitate, quæ ipsi obtigerat, haud quam præceps abreptus, nec eorum, qui ante se regiam dignitatem obtinuerant, misereque eiectionis fuerant, incuriam imitatus, animo anxio ac sollicito id agitabat, quoniam pacto rebus suis optime consuleret. Dum ergo crebrâ meditatione hæc secum versaret, per sapientissimum quemdam consiliarium, de ciuium consuetudine, ac perpetui exilij loco certior factus est: quoniam pacto sine vlllo errore ipse sibi cauere deberet, intellexit. Cùm igitur hoc cognouisset, futurumque propediem, vt ad illam insulam ablegaretur, atque aduentitium illud & alienum regnum aliis relinqueret, patefactis thesauris suis, quorum tunc promptum ac liberum vsum habebat, aurique atque argenti, ac pretiosorum lapidum ingenti mole famulis quibusdam, quos fidissimos habebat, traditâ, ad eam insulam, ad quam abducendus erat, præmisit. Vertente autem anno ciues commotâ seditione nudum eum, quemadmodum superiores reges, in exilium miserunt. Ac ceteri quidem amentes, & breuis temporis reges, grauissimâ fame laborabant: ille contra qui opes suas præmiserat, in perpetuâ rerum copiâ vitam ducens, atque infinitâ voluptate fruens, perfidorum ac sceleratorum ciuium metu prorsus abiecto, sapientissimi consilij sui nomine beatum se prædicabat.

Parabola
superioris
explanatio.

Hic porro per ciuitatem, vanum hunc atque impostorem mundum intellige. Per ciues autem, principatus & potestates dæmonum, ac mundi rectores tenebrarum huius sæculi, qui nos per voluptatis molliciem inescant, atque in animum nobis inducunt, vt de rebus caducis & interituris, velut de immortalibus cogitemus, tamquam scilicet earum fructus nobis perpetuus ac sempiternus futurus sit. Cùm igitur ad hunc modum decepti atque in fraudem impulsus sumus, nec de certis illis ac sempiternis vllum vmquam consilium iniimus, nec nobis in futurum æuam quidquam recondidimus, repentinus nobis mortis interitus ingruit. At tum demum

Prou. 1.

nudos nos, atque omnibus huius vitæ rebus spoliatos improbi illi ac sæui tenebrarum ciues accipientes, vt qui tempus illis omne impenderimus, in terram tenebrosam & obfcuram abducunt, in terram sempiternæ caliginis, vbi lux non est, nec mortalium vitam intueri licet. Per probum verò consiliarium, qui prudenti ac perquam sapienti illi regi omnia verè aperuit, ac sublata consilia tradidit, me vilem & humilem homunculû intellige, qui huc idcirco venio, vt tibi viam bonam & ab omni errore liberam commonstrem, teq; ad sempiterna & numquam finienda bona traducam, illucq; omnia tua recondere suadeam, contraq; te ab impostore hoc mûdo abducam. Quem quidem ipse quoq; aliquando miserè amabam, eiusq; voluptates & oblectamenta cõplectebam. Ceterum cùm rectis mentis oculis animaduertissem, quemadmodû in his rebus vniuersa mortalium vita conteritur, aliis nimirum accedentibus, aliis decedentibus, nec vlllo omnino firmâ & stabili sede constituto, hoc est, nec diuitibus & copiosis in opibus, nec potentibus in potentiâ, nec sapientibus in sapientiâ, nec iis quibus prosperè res succedunt, in prosperitate, nec luxui deditis in luxu & cupediis nec iis qui securè sibi viuere videntur, in inani suâ & imbecillissimâ securitate, nec in vllâ aliâ re ex iis quæ laudibus efferuntur. Verùm hæc res torrentium aquarum in profundum mare labentium transitui similis est: eodem enim modo fluxa sunt & fragilia omnia præsentia. Hinc scilicet hæc omnia vana esse, neq; quidquam vtilitatis habere intellexi. Quin potius quemadmodum priora omnia obliuione obruta sunt (siue gloriam dixeris, siue regnum, siue dignitatum splendorem, siue potentiæ amplitudinem, siue tyrannorum audaciam, siue quid aliud eiusdem generis) eodem modo præsentia quoque tandem vetustas obscurabit. Quorum in numero cùm ipse quoq; sim, consultæ immutatione prorsus subijcior. Vt enim iis, qui ante me extiterunt, præsentium rerum voluptatibus perpetuò frui minimè cõcessum est, sic ne mihi quidem concedetur. Animaduerti enim, quemadmodum tyrannus hic ac turbulentus mundus homines tractet, eos nimirum huc atq; illuc inuertens, hos scilicet ex opibus ad egestatem, illos rursus ex grauissimâ paupertate ad gloriam, hos è vitâ ducens, illos rursus eorum loco in vitam inducens: sapientes quosdâ & ingeniosos viros improbens ac reijciens, eosq; qui in honore ac splendore erant, contemptos & despicabiles reddēs; alios contra insipientes ac stolidos in gloriæ throno collocans, eosque

Job 10.

Nihil in
mundo firmum ac
stabile.

Res huius
vita corrē-
ti similes.

Quo pacto
mundus
cum homi-
nibus agit.

eosque qui abiecti & obscuri erant, ita euehens, vt ipsis ab omnibus honor tribuatur.

Similitudo columbae que accipitrem fugit.

Ac cernere est, hominum genus ita comparatum esse, vt ante crudelem ipsius tyrannidem nihil omnino firmum ac stabile habeat. Quemadmodum enim columba aquilam aut accipitrem fugiens, locum subinde commutat, ac nunc quidem in hac arbore, nunc autem in illo frutice, ac deinde in rupium cauernis, ac varijs spinis pedem affigens, nec tutum vsquam perflugium inueniens, in perpetuâ iactatione atque ærumnâ versatur: eodem modo se habent, qui res præsentibus ad stuporem vsque mirantur: quippe qui inconsiderato quodam impetu misere laborent, nec quidquam omnino firmum aut stabile habeant, nec ad quem finem peruenturi sint, intelligant, nec quò tandem vana vita, cui, perquam infeliciter ac misere mala bonis præferentes, ac probitatis loco vitium confectantes, sese subiecerunt, eos ducat; nec quisnam frigidus multorum ac miserorum laborum suorum fructus excepturus sit, hoc est, propinquusne an alienus, ac persæpè ne amicus quidem aut notus, verum inimicus & hostis.

Quamnam vera bona existimanda sint. Psal. 110. Prover. 1.

Hæc inquam omnia, & quæ his consentanea sunt, cum ipse in animæ meæ foro disceptassem, totius vitæ meæ, quam in rebus vanis consumpsi, ac terrenis laboribus addictus transegi, odium me cepit. Cumque eorum amorem ex animo excussissem & eiecississem, ea sese oculis meis obtulerunt, quæ verè bona sunt, hoc est, Dei metu præditum esse, atque ipsius voluntati obsequi. Nam hoc bonorum omnium caput esse compertum habui. Hoc enim sapientiæ initium esse dicitur, atque adeò perfecta sapientia. Etenim mœroris expers vita est, atque ab omni offensione libera iis qui eam amplectuntur, & qui ei tamquam Domino innituntur, tuta & ab omni periculo immunis. Cum itaque animum meum ad erroris omnis expertem mandatorum Domini viam adiecississem, nihilque in ipsis obliquum & anfractuosum, ac voraginibus & scopulis & sentibus & tribulis plenum esse certò comperissem, verum eam omnino planam & æquabilem esse; eorum quidem, qui hanc ingrediuntur, per clarissimas contemplationes oculos oblectantem, pedibusque pulchritudinem conciliantem, atque eos ad præparationem Evangelij pacis calceantem, me ipsum prioris imposturæ ac stolidæ fraudis nomine miserum existimaui, ac per rectam illam incedere aggressus sum: quam etiam optimo iure rebus omnibus antetuli, atque col-

Vita san-ctæ iuani-tas.

lapsam & dirutam animæ meæ domum instaurare cœpi.

LAAM ET LOSAPH.

Cum ergo ad hunc modum rebus meis confulerem, ac mentis lubricum corrigere studerem, sapientis cuiusdam magistri vocem audiui, hæc mihi inclamantis: Egredimini, inquit, omnes, quos salutis cupiditas tenet, atque à mundi vanitate vos remouete; transit enim ipsius figura. Iam iamque, & ecce non erit. Irretortis oculis excedite: nec tamen inanes & vacui, verum sempiternæ vitæ viatica ferentes. Etenim longum iter vobis ineundum est, quodque multo huiusce vitæ viatico opus habeat; atque ad sempiternum locum, duas regiones, in quibus mansiones multæ sint, habentem, peruenietis. Quarum alteram quidem Deus iis qui ipsius amore flagrant, eiusque mandatis obtemperant, præparauit, omnibus bonis florentem & circumfluentem.

1. Cor. 7.

1. Cor. 2.

Cælestis iter multo viatico opus habet.

Ad quam qui diuino beneficio admittuntur, in sempiternâ incorruptione degunt, vt qui immortalitate interitus omnis experte fruuntur, vnde effugit dolor, tristitia & gemitus. Altera autem, quæ tenebris, & calamitate, ac dolore conferta est, diabolo & angelis eius parata est. In quam etiam conuicentur, qui per flagitiosas actiones eam sibi conciliauerint, atque ab interitu aliena & sempiterna bona cum præsentibus commutarint, totosque sese ignis æterni pabulum effecerint.

1. Sa. 35.

Hac ego voce auditâ, atque ipsius veritate intellectâ, in hoc vnum opus incubui, vt ad illud hospitium peruenirem, quod omni dolore & mœstitiâ vacat, tantaque contrâ securitate, ac tantis bonis scater: quorum cognitio nunc mihi dumtaxat ex parte est, vt qui spiritualis ætatis ratione puer sim, ac velut per specula dumtaxat & ænigmata res futuræ vitæ perspiciam. Cum autem venerit quod perfectum est, ac facie ad faciem cognoscam, tum demum euacuabitur quod ex parte est. Quocirca gratias ago Deo per Iesum Christum Dominum nostrum. Etenim lex spiritus vitæ in Christo Iesu, à peccati & mortis lege me liberauit, oculosque meos aperuit, vt carnis affectum mortem esse, spiritus autem affectum vitam & pacem, liquidò cerne-
Rom. 8.

Quemadmodum igitur ego præsentium rerum cognitâ vanitate, perfecto odio eas habui: eodem modo, vt de ipsis existimes, te moneo, atque erga eas, non secus ac alienas, & quam primùm diffluxuras afficiaris: atque hinc ereptis omnibus facultatibus, in immortalis æuo, ad quod tibi sine vllâ morâ proficisci necesse est, the-
Luc. 12. Matth. 6.

saurum, qui furto compilari nequeat, &

opes

LAAM ET
IOSAPH.

opes quæ exhauriri nullo modo possint, tibi recondas: vt cum eò accesseris, haudquaquam penuriâ labores, verum opibus circumfluas, quemadmodum tibi aptissimam imaginem superiùs proposui.

CAP. XV.

Dixit autem Iosaphat ad senem: Quam igitur ratione pecuniarum thesauros illuc præmittere queam, vt eorum, cum hinc abscessero, fructum ab omni furto & interitu alienum nanciscar: quonamque item pacto meum in res præsentis odium demonstrare, resque sempiternas consequi possim, aperte mihi velim explices.

*Diuitiæ ad
calum per
pauperum
manus
mittenda.*

Daniel. 4.

Ait igitur Barlaam: Diuitiæ ad sempiternam regionem per pauperum manus præmittuntur. Ait enim quidam sapientissimus propheta, Daniel nomine, ad regem Babylonis: Propter hoc, rex, consilium meum tibi placeat, & peccata tua eleëmofynis redime, atque iniustitias tuas in miserationibus pauperum. Quinetiam Saluator his verbis vtitur: Facite vobis amicos de mammonâ iniquitatis: vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Luc. 16.

Math. 25.

Multaque de eleëmofynâ & largitione erga pauperes, in Euangelico volumine inculcat. Ad hunc scilicet modum quam tutissimè fortunas tuas omnes per egenitium manus illuc præmiseris. Nam quidquid in eo beneficij contuleris, Dominus tibi adsciscens, magno cum scenore tibi repondet. Et enim eos, qui ipsius amore præditi sunt, beneficiorum remunerationibus semper superat. Ad hunc inquam modum huius sæculi, cui diu iam non sine ingenti afflictione seruiisti, surreptis thesauris, ex his præclare viaticum tibi in futurum comparabis, atque alieno eos eripiens, tibi ipsi priùs recondes, per fluxa nempe & caduca hæc bona, ea quæ firma & stabilia sunt emens. Deinde autem, Deo tibi opem ferente, huius mundi incertitudinem & inconstantiam perspicias: omnibusque rebus valere iussis, ad futurum te transferes, atque ea quæ prætereunt ipse præteriens, iisque rebus quæ in spe positæ ac firmæ sunt, te addicens, tenebralque cum mortis umbrâ relinquens, odioque tum mundum tum mundi principem insectans, carnemque interitui obnoxiam hostem tibi esse ducens, ad lucem inaccessibleem accurres, cruceque humeris sublatâ, Christum irretoris oculis sequeris, vt etiam cum ipso glorificeris, vitæque, non iam caducæ & fallacis heres efficiaris.

*Quidquid
in pauperes
conferitur,
Christus sibi
adsciscit.*

1. Tim. 6.

Iosaphat itaque ad eum ait: Istud ipsum, nempe omnia pro nihilo putare, atque vsque adeo asperum vitæ genus suscipere, quemadmodum superiùs dixisti, vetusne institutum est, ab apostolorum doctrinâ manans, an recens mentis vestræ solertiâ excogitatum; tamquam scilicet hoc, vt melius ac præstantius, vobis amplexandum duxeritis?

Senex autem ait: Non recens industam legem tibi afferro (absit istud;) verum antiquitus nobis traditam. Dixit enim Dominus ad diuitem quemdam, qui ex ipso percontabatur, quidnam sibi faciendum esset, vt vitam æternam consequeretur, iactabatque se cuncta, quæ in lege scripta erant, seruasse; Vnum tibi deest, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni, ac sublatâ cruce me sequere. At ille his auditis mœstitiâ affectus est. Erat enim admodum diues. Cum igitur Iesus eum mœrore affectum vidisset, dixit: Quam difficile ij qui pecunias habent, intrabunt in regnum Dei: facilius enim est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum Dei. Hoc igitur mandato audito, sancti omnes id studuerunt, vt ab huiusmodi opum difficultate sese abstraherent, ac per largitionem erga pauperes, dispersis omnibus facultatibus, sempiternisque diuitiis sibi ipsis reconditis, crucem sustulerunt, Christumque secuti sunt: sic nimirum vt quidam, velut iam à me dictum est, martyrio perfunderentur, quidam autem religiosæ vitæ exercitatione concertarent, atque, quantum ad veræ huiusce philosophiæ rationem attinet, nihilo illis inferiores essent. Quocirca illud scias velim, Regis nostri ac Dei mandatum hoc esse, per quod homines sempiternorum bonorum participes redduntur.

Cum igitur, inquit Iosaphat, tam antiqua & necessaria huiusmodi philosophia sit, quid causæ est, quamobrem hodiernâ die pauci sint, qui hanc vitam imitentur?

Respondit senex: Multi quidem eam imitati sunt, & etiamnum imitantur. At multò plures cunctantur, ac moras neſtunt. Pauci enim sunt, vt ait Dominus, qui per arctam & angustam viam incedant: qui autem per facilem & latam, quam plurimi. Nam qui semel pecuniarum cupiditate, & vitiorum quæ ex voluptatibus oriuntur, amore correpti, vanæque & inani gloriæ addicti sunt, vix ab ipsis diuelli possunt, vt qui alieno domino, qui que omnia, contra ac Deus, imperat, atque ipsos tamquam cætenis quibusdam vinctos tenet, vltra se ipsos mâciparint. Animus quippe, cum semel salutis suæ spem abiecerit, habenas suas auersis à ratione cupiditatibus permittens, quaquaversum fertur. Ac proinde Propheta of-

*Vetus de
rerum ab-
dicatone
doctrina.
Marc. 10.
Luc. 18.*

*Euange-
lium con-
sulit pro-
prietarum
rerum ab-
dicatio-
nem.*

*Math. 7.
Luc. 13.*

fusam huiusmodi animis amentiam deplorans, caliginisque ipsos vrgentis crassitiam lugens, his verbis utebatur: Filij hominum, vsquequod graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Quemadmodum etiam quidam sapietum magistrorum nostrorum, vir rerum diuinarum peritissimus, eadem cum Prophetâ cantilenam canens, ac quædam à seipso adiungens, tamquam ex altâ quadam & editissimâ speculâ omnibus inclamat: Filij hominum, vsquequod graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium; magnum nimirum aliquid hanc vitam, & delicias, & exiguam gloriam, & mendacem prosperitatem esse existimantes? quæ quidem non magis eorum sunt qui fruuntur, quàm qui ea in spe habuerunt: nec rursus horum magis, quàm eorum, qui ne ea quidē vniquam expectarunt, & quæ non secus ac puluis à turbine ad alios atque alios subinde perflantur, ac vicissim iactantur, aut fumi instar defluunt, ac velut insomniū homines ludificantur, & vt umbra retineri nequeūt, ac deniq; ita naturâ comparata sunt, vt nec cum absunt, ea se habituros esse homines desperent, nec cū adsunt, possidentibus certa & stabilia sint.

Cum igitur ad hunc modum Saluator præcipiat, prophetæ & apostoli prædicent, ac sancti omnes viri tum re ipsâ tum sermone ad virtutis viam ab omni errore maximè immunem nos impellant, etiam si pauci hanc teneant, contra autem multalatum atque in exitium ducentem sibi deligant; non tamen propterea diuinæ huius philosophiæ institutum minoris æstimandum est. Vt enim sol, cum illuminandi causâ exoriens radios suos affluenter emittat, omnesque ad excipiendum lumen cohortetur, si quidam clausis oculis splendorem ipsius intueri nolint, non propterea reprehensionem meretur, aut à reliquis negligi debet, nec splendoris ipsius gloria ob illorum stultitiam in contemptu versatur: quin potius illi quidem seipsos lumine orbantes, tamquam cæci, parietes palpant, atque in multas scrobes præcipientes ruunt, multisque spinis eorum oculi punguntur; sol contra splendorem suum retinens, eos illustrat qui ipsius lumen detectâ facie contuetur: ad eundem quoque modum Christi lumen omnibus quidem illucet, splendoremque suum nobis affatim impertit: at verò pro suâ quisque cupiditate, animique alacritate ipsum percipit. Nam nec ille iustitiæ sol vllum ex his qui oculorum aciem in ipsum intendere cupiunt, beneficio eo priuat; nec rursus his vim infert, qui suapte sponte tenebras eligunt: verum suæ

quisque liberę voluntati & electioni, quam diu in hac vitâ est, relinquitur.

Cum autem Iosaphat, quidnam arbitrij libertas atq; electio esset, quæret, respondit senex: Arbitrij libertas, est animæ ratione vtentis voluntas, sine vlllo impedimento ad id quod vult, hoc est siue ad virtutem siue ad vitium, incitata, atque à summo illo parente & architecto ita effecta. Rursum, Arbitrij libertas est intellectualis animæ pro suo arbitratu agitatio. Electio autem est earum rerum quæ in arbitrio nostro sitæ sunt, cum consilio coniuncta appetitio. Siquidem rem eam, quæ inuito consilio melior iudicata est, eligentes appetimus. Consilium, est inuestigatrix appetitio de rebus gerendis, quarum penes nos potestas est. Deliberat enim quispiam, expediâtne aliquid agere, nec ne. Deinde quod præstantius est, iudicat, ac iudicium efficitur. Mox autem afficitur, atque id quod ex consilio iudicatum est, amat, ac sententia dicitur. Nam si ita iudicet vt tamē erga id quod iudicatum est, minimè afficiatur, hoc est, id minimè amet; sententia haudquaquam appellatur. Tum post affectionem fit electio. Nam electio nihil aliud est, quàm è duabus rebus propositis alteram præ alterâ amplecti & eligere. Atque illud vel ex ipsâ etymologiâ perspicuum est, electionem esse consilium cum diiudicatione coniunctum. *προαίρετον* enim est alterum præ altero electum. Nemo porro quidquam adhibito iudicio alteri præfert, nisi prius consilium inierit: nec rursus eligit, nisi prius iudicârit. Nam quoniam non ea omnia quæ nobis recta & præclara esse videntur, in opus perducere studemus, tum deniq; electio & eligendum efficitur id quod ex consilio propositum est, cum appetitionem comitem adiciuerit.

Ex quo concluditur, electionem esse appetitionem cum deliberatione cōiunctam, earum rerum quæ in nostrâ potestate sitæ sunt. Etenim id quod ex consilio præpositum est, eligentes appetimus. Omne quippe consilium actionis causâ & propter actionem suscipitur. Ita consilium quidem electionem antecedit, electio autem omnem actionem. Quocirca non modò actiones, sed ea etiam quæ animo agitantur (quæ quidem electiones exhibent) tum coronas tum pœnas accersunt. Etenim electio in his rebus quæ in arbitrio nostro sitæ sunt, versans, tum peccati tum iusti operis origo est. Nam quarum rerum facultates penes nos sunt, harū etiam actiones facultatibus cōsentaneæ penes nos sunt. Quamobrem cum facultates virtuti consentaneæ in nostrâ potestate sint, in nostrâ quoque potestate

*Quid sit
liberum ar-
bitrium.*

*Consilium,
quid.*

*Quid sit
electio.*

*Psal. 44.
Naz. Ora.
de suis ser.
& ad Iuliu
Exifoteni.*

*Rerum mū-
danarum
vanitas.*

*Simile de
eo, qui so-
lem aspice-
re renuit.*

*In hominis
potestate
virtus est,
præsupposi-
tâ tamen
diuinâ
gratiâ.*

LAAM ET
IOSAPH.

testate virtutes sint necesse est. Propriè enim in arbitrio nostro consistunt ea omnia, quæ animam attingunt, & de quibus deliberamus. Ad hunc igitur modum liberè consultantibus hominibus, ac liberâ item voluntate eligentibus, quatenus quispiam eligit, hæctenus quoque diuinam lucem percipit, atque in philosophiæ studiis progressus facit. Varia enim electionum sunt genera. Et quemadmodum quædam aquarum fontes e terræ visceribus scaturientes, partim e superficie terræ oriuntur, partim aliquantò profundius, partim profundissime: atque harum aquarum, aliæ e propinquo emanant, gustuque dulces sunt; aliæ ex imo exeunt, ac falsæ aut sulphuræ sunt; atque item aliæ vberimè profluunt, aliæ paulatim stillant. Eodem modo in electionibus quoque cogita, alias celeres ac perquam feruidas esse, alias segnes & frigidas, ac rursus alias ad virtutem omnino propensas, alias ad vitium omnibus viribus inclinatas. Igitur quales earum affectiones sunt, tales quoque ad agendum impetus consequuntur.

Simile à
fontium
aquis.

CAP. XVI.

Dixit autem ad senem Iosaphat: Sunt ne etiam alij nonnulli, qui eadem quæ tu prædicent, an verò tu hodierno die solus es qui hæc doces, ac præsentem vitam vsque aded auersandam, atque odio infectandam esse mones?

Ille autem ad hunc modum respondit: In hac vestrà infelicissimâ regione neminem noui. Nam patris tui tyrannis innumeris mortis generibus eos mulctauit, deditque operam, ne profusus inter vos diuinæ cognitionis prædicatio audiretur. Apud reliquas autem nationes hæc cantantur ac celebrantur, ab aliis quidem rectissimâ ratione, ab aliis autem peruersè: quippe cum animarum nostrarum hostis eos à rectâ viâ transuersos egerit, atque in alienas opiniones diuiferit, eosque loca quædam diuinæ Scripturæ, aliter quam germanus sensus ferat, interpretari docuerit. Ceterum vna est veritas, quæ ab illustribus apostolis & diuinis patribus prædicata est, & in catholicâ, atque ab extremis orbis finibus ad extremos vsque fines diffusâ Ecclesiâ sole splendidiùs lucet. Quam quidem ego vt tibi prædicarem ac traderem, ad te missus sum.

Vna est veritas in totâ Ecclesiâ & per vniuersum mundum.

Dixit autem ad eum Iosaphat: Nihilne horum pater meus vmquam didicit?

Respondit senex: Perspicuè quidem, atque vt par erat, nihil didicit. Occlusis enim sensibus, bonum de industriâ repudiat, atque in malum liberâ animi inductione propendet.

At vellem, inquit Iosaphat, ille quoque hac doctrinâ imbueretur.

Respondit senex: Hæc apud homines Matth. 19. sunt impossibilia: apud Deum autem nihil est quod fieri non possit. Ecquid enim scis, futurumne sit, vt patri tuo salutem afferas, atque admirando modo patris tui pater tandem voceris? Narratum enim mihi est, regem quemdam extitisse, qui præclare admodum regiam suam dignitatem administrabat, leniterque ac placidè populum, qui ipsius ditioni atque imperio suberat, tractabat, in hac autem vnâ re labebatur, quòd diuinæ cognitionis lumine careret, atque idolorum cultu constrictus teneretur. Erat autem ei probus quidam consiliarius, ac tum erga Deum pietate, tum ceteris virtutibus ornatissimus, qui cum regis errore angeretur, eumque permolestè ferret, atque ipsum hoc nomine coarguere in animo haberet, tamen hac de cavitâ sese reprimebat, quòd vereretur, ne & sibi & sociis suis perniciem accerferet, eamque vtilitatem quæ ex ipso ad alios promanabat, amputaret. Occasionem autem nihilominus querebat, quâ commodè ipsum ad bonum pertraheret. Dixit igitur nocte quadam ad eum rex: Ades dum, egrediamur, ac ciuitatè circumeamus, num fortè aliquid quod in rem futurum sit, perspiciamus. Cum autem illi per urbem obambulant, lucis splendorem per foramen quoddam radiantem cernunt: cui, cum oculos adiecissent, subterraneum quoddam & cauernosum domicilium conspiciantur, in quo præsidebat vir quidam extremâ inopiâ laboras, ac vilibus quibusdam & laceris pannis indutus. Attabat autem ipsius vxor, vinum ipsi temperans. Cumque ipse poculû manibus accepisset, illa suaue quoddam carmen canens, voluptatem ipsi afferebat, saltans nimirum, ac maritum laudibus deliniens. Rex igitur aliquantisper hæc perspicies, mirabatur, quòd cum tantâ egestate premerentur, vt nec domus nec vestis ipsis suppeteret, tamen vsque aded lætam & hilarem vitam ducerent. Atque ad primum suum consiliarium his verbis vtitur: O rem miram, ô amice! quod scilicet, nec mihi, nec tibi, vita nostra, quamuis alioqui tantâ gloriâ & deliciis & voluptate vndique collucens, vsque aded vmquam placuerit, vt vilis hæc & ærumnosa vita vçordes istos oblectat & exhilarat, vt quæ, tametsi alioqui aspera & auersanda, facilis ipsis ac blanda videatur. Opportunam autem horam nactus princeps ille consiliarius, inquit: Tu verò, ô rex, cuiusmodi tandem horum vitam esse existimas? Omnium, inquit ille, quas vmquam viderim, insuauissimam & miserrimam, execrationeque dignam & auersandam. Tum ait ad eum

Barlaam
alterius regis exemplo
Iosaphat docet.

prima

primarius ille consiliarius : Ad eundem ita modum mihi crede, ô rex, ac multò etiam acerbior vita nostra ijs esse videtur, qui sempiternam illam gloriam, ac bona illa quæ omnem mentis captum superant, contemplantur atque cognoscunt. Atque auro rutilantes ædes, ac præclara hæc indumenta, ceteræque vitæ deliciae, iis qui cælestium tabernaculorum non manu factorum, vestisq; diuinitus contextæ, ac diadematum corruptionis omnis expertium, quæ rerum omnium architectus ac Dominus diligentibus se præparauit, stercoreibus & cæno tectidiores videntur. Quemadmodum enim isti iudicio nostro ac sententiâ desipiunt: ita etiam, ac multo magis nos qui in mundo oberramus, atque in mendaci hac gloriâ, stultisq; deliciis nobis placemus, in eorum oculis, qui bonorum illorum dulcedinem degustarunt, luctu & lacrymis digni sumus.

His autem verbis percussus rex, inquit: Quinam igitur illi sunt, qui præstantiorem nobis vitam agunt? Omnes, inquit ille, qui sempiterna caducis & fragilibus prætulerunt. Cumque rex rursus, quænam sempiterna illa essent, quæsiuisset; respondit ille: Regnum ab omni successione alienum, ac vita morti minimè obnoxia, & opes egestatem non metuentes, lætitia item & oblectatio ab omni mœstitiâ & dolore seiuncta, paxque perpetua, & ab omni inimicitia & contentione libera. His bonis, quibus diuinitus frui contigerit, beati illi ac sæpè beatam vitam enim omni labore & mœstitiâ vacuum in omne æuum ducent, omnibus regni Dei iucunditatibus & oblectamentis sine vlllo labore fruentes, ac cum Christo in perpetuum regnantes. Cumque rex dixisset: Quisnam tandem hæc cõsequi promerebitur? respondit ille: Omnes qui vitam illuc ducentem arripuerint: aditu enim nemo prohibetur, qui modò voluerit. Tum rex, Et quænam, inquit, est via, quâ illuc itur? Respondit ille præclari animi vir: Cognoscere solû verum Deum, & Iesum Christum vnigenitum ipsius filium, & sanctum ac viuificum Spiritum.

Rex igitur, regiâ sanè prudentiâ præditus, ad eum inquit: Et quidnam hactenus te prohibuit, quo minùs mihi hæc exponeres? Neque enim hæc cunctatione ac dilatione mihi digna esse videntur, si quidem vera sunt. Quòd si dubia sunt, sedulò & accuratè inuestigandum est, quoadusque ea citra vllam ambiguitatem ac dubitationem inueniamus. Non negligentia & socordia factum est, ait ille, vt tibi hæc exponere cunctarer, cum vera sint atque ab omni dubitatione remota: verum quòd excellentem gloriæ tuæ magnitudinem vererer, at-

que illud metuerem, ne tibi grauis ac molestus essem. Quocirca si mihi famulo tuo hoc imperas, vt te de his rebus in postero submoneam, imperio tuo obsequar. Sanè, inquit rex, non interdum solùm, sed etiam qualibet horâ mihi harum rerum memoriam renoua. Neque enim negligenter ac perfunctorie, verum summo studio ac feruore his rebus animum intendere oportet. Audiui igitur, ait Barlaam, hunc regem deinceps piè ac religiosè vitam instituisse, præsentisque vitæ curriculo placidè ac tranquillè confecto, sempiternam beatitudinem consecutum esse. Quamobrem si quis etiam patrem tuum de his rebus tempestiue admoneat, fortassis intelliget atque exploratum habebit, quantis malis implicitus teneatur, atque ab ijs sese auertens, quod bonum est, amplectetur. Nam in præsentia quidem cæcus est, & manu tentans, vt qui vero lumine sese orbarit, atque ad impietatis tenebras transfugerit.

Dixit autem ad eum Iosaphat: De patre meo, quod Dominus iusserit, fiat. Nam ipsi, velut etiam abs te dictum est, ea omnia possible sunt, quæ apud homines impossibilia esse videtur. Ego verò per eximios ac singulares tuos sermones; vanitatis præsentium rerum pertæsus, ab his quidem omnino animum abducere constitui, ac tecum, quidquid mihi vitæ superest, traducere: ne per fluxa & fragilia sempiternorum bonorum & omni interitu alienorum fructu excidam.

Respondit senex: Si hoc feceris, prudentissimo cuidam iuueni, quem copiosis atque illustrissimis parentibus natum esse intellexi, similem te præbebis. Cui cum pater nobilis cuiusdam atque in primis copiosi viri filiam insigni pulchritudine præditam despondisset, ac de huiusmodi matrimonio cum filio sermonem conseruisset, quidque in animo haberet exposuisset, hæc vt ille audiuit, quasi absouum quiddam ac præposterum, huiusmodi rem excutiens, relicto patre profugit. Cumque iter faceret, apud senem quemdam pauperem, vt à diei æstu sese recrearet, diuertit.

Filia porrò senis illius, quæ vnica illi virgo erat, pro foribus sedens, manibus operabatur, ore autem Deum sine vllâ intermissione laudabat, ex intimo pectore gratias ipsi agens. Ipsius autem laudem iuuenis audiens, ait: Quodnam, ô puella, tuum institutum est? Et quam ob causam, cum in tantâ vilitate & inopiâ verferis, tamquam ob ingentia beneficia accepta, horum auctorem laude afficis? Ipsa autem ad eum respondit: An nescis quòd quemadmodum exiguum pharmacum è magnis plerumque

Quæ in hoc mundo magis estimantur, pjs contemptius sunt.

1. Cor. 2.

1. Pet. 1.

Pulchra parabola, ac eo qui vitam religiofam amplectatur.

Ioan. 17.

Simile de pharmaco.

morbis hominē eripit, eodem modo etiam ob paruas res Deo gratias agere, ingentia bona conciliat? Ego igitur pauperis lenis filia, ob exigua hæc gratias ago ac Dominum laudibus afficio, illud nimirum exploratum habens, quòd qui hæc dedit, maiora quoque dare potest. Arq; hæc quidem de rebus externis ac minimè nostris, ex quibus nec his qui multa possident, fructus vllus, imò etiam sæpè damnum oritur, nec his qui pauciora acceperunt, incommodum vllum ac detrimentum existit: quippe cum vtrique eandem viam obeant, atque ad eundem finem contendant. At in iis quæ magis necessaria maiorisq; momenti sunt, multis maximisq; atque aded innumeris beneficiis à Deo affecta sum: etenim ad Dei imaginem condita, ipsiusq; cognitione imbuta, & ratione præter omnia animantia exornata, & ex morte, per viscera misericordiae Dei nostri ad vitam reuocata sum, ac percipiendorum ipsius Sacramentorum potestatem accepi. Denique paradisi porta patefacta est, liberum mihi, si quidem voluero, aditum præbens. De tot igitur ac tantis beneficiis, quorum pauperes æquè ac diuites participes sunt, dignas Deo gratias agere prorsus nequeo. Quòd si exiguam hanc quoque laudem, ei qui me tot muneribus cumulauit, minimè obtulero, quam tandem excusationem habitura sum?

Iuuenis autem ingentem hanc prudentiam admirans, accito ipsius patre, Da mihi, inquit, filiam tuam: (siquidem ipsius prudentiam ac pietatem amore complector.) Senex autem ait: Non licet tibi, qui diuitibus & copiosis parentibus ortus es, hanc pauperis viri filiam accipere. Rursus autem iuuenis ait: Certè hanc accipiam, nisi tu prohibeas. Etenim filia quædam nobilis ac diues mihi desponsa fuerat: verùm eâ repudiata atque abiectâ, in fugam me dedi. Contrâ filia tuæ, ob ipsius erga Deum pietatem ac prudentiam amore correptus, matrimonio cum eâ iungi paratus sum. Senex autem ad ipsum ait: Eam tibi dare nequeo, vt in paternam domum abducas, atque à meis vlnis abstrahas: vnica enim mihi est. At ego, inquit iuuenis, apud vos manebo, vestramq; vitæ rationem suscipiam: ac postea, luculentâ veste abiectâ, tenis illius vestes petijt, iisque se induit. Cumq; ille ipsum diu multumq; tentasset, variisque modis ipsius animum explorasset, vt eum mentis grauitate præditum esse cognouit, nec stulto quodâ amore obsessum filiam suam in matrimonium petere, verùm pietatis studio pauperem vitam amplexari, eamq; gloriae suæ ac nobilitati anteterre, arreptâ ipsius

manu in conclaue suam eum introduxit, & ingentes opes illic reconditas, atque innumerabilem pecuniarum molem, quantumque iuuenis ille numquam viderat, ipsi commonstrauit. Aitque ad eum: Fili, hæc omnia tibi dono do: propterea quòd mearum opum heres esse in animum induxisti. Quâ hereditate perceptâ, ille omnes terræ diuites & claros homines superauit.

Dixit autem Iosaphat ad Barlaam: Aptè sanè hæc etiam narratio rerum mearum statum exprimit; ac proinde de me quoque hæc abs te dicta esse existimo. Verùm quodnam tandem est illud experimentum, per quod animi mei constantiam exploratam habere cupis?

Respondit senex: Equidem ipse etiam periculum feci, & intellexi, quanta in te mentis prudentia atque constantia, quamque rectus & integer tibi animus sit: verùm actionis tuæ finis hæc confirmabit. Huius rei gratiâ flecto genua mea ad Deum nostrum, qui in Trinitate celebratur, ad eum inquam, qui omnia, tam quæ aspectu sentiuntur quàm quæ oculorum sensum fugiunt, procreauit: qui verè ac sempiternè est, nec gloriosi status sui aut principium vquam habuit, aut finem habiturus est: ad illum inquam metuendum atque omnium rerum præpotentem, bonumque & ad miserationem propensum, vt cordis tui oculos illuminet, detque tibi spiritum sapientiæ & reuelationis ad ipsius agnitionem, vt cognoscas quæ sit spes vocationis tuæ, & quæ diuitiæ gloriae hereditatis ipsius in sanctis, & quæ supereminens illa magnitudo potentiae ipsius in nos qui credidimus, vt iam non sis hospes & aduena, sed ciuis sanctorum & domesticus Dei, superædificatus super fundamentum apostolorum & prophetarum, ipso summo angulari lapide Iesu Christo, in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino.

Iosaphat autem ingenti animi compunctione affectus, dixit: Hæc scilicet omnia ipse quoque scire gestiens, abs te peto, vt & diuinæ gloriae diuitias, & ipsius potentiae excellentiam mihi declares.

Dixit autem ad ipsum Barlaam: Deum supplex rogo vt hæc te doceat, atque huiusmodi rerum cognitionem animo tuo inserat. Quandoquidem apud homines ipsius gloria ac potentia nullo modo commemorari potest, quamuis etiam omnes omnium hominum, tam qui nunc sunt quàm qui aliquando fuerunt, linguæ in vnum coeant. Deum enim, inquit Euangelista & Theologus, nemo vidit

CAP. XVII.

Ephes. 3.

Barlaam
orat pro sa-
lute Iosa-
phas.

Ephes. 1.

Ephes. 2.

Dei diuitia
nullis ver-
bis exponi
possunt.

Ioan. 1.

Præcipua
Dei erga
nos bene-
ficiis.Præcipua
Dei benefi-
cia diuiti-
bus & pau-
peribus cõ-
munia sunt

mo vidit vniquam. Vnigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarrauit. Eius porro qui oculorum obrutum fugit, atque immensus est, gloriam & maiestatem, quis tandem eorum qui è terrâ concreti sunt, comprehensam habere queat, nisi ipse arbitrato suo eam patefecerit, quemadmodum scilicet prophetis suis & apostolis patefecit? Nos autem tum ex eorum prædicatione, tum ex ipsâ rerum naturâ, quantam assequi nobis datur, eam discimus. Ait enim Scriptura: Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum. Ac rursus: Inuisibilia ipsius à creaturâ mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ipsius potentia & diuinitas.

Psal. 18.

Rom. 1.

Simile, quomo do ex rebus conditis conditor agnoscitur.

Quemadmodum enim quispiam domum præclare ac summâ arte constructam, aut vasculum eleganter concinnatum perspiciens, architectum aut fabrum statim ob animum sibi proponit: sic etiam ego ex nihilo effectus, atque in ortum productus, etiamsi fictorem ac productorem meum cernere nequeam, tamen ex aptissimâ maximeque admirandâ mei structurâ ad sapientiæ ipsius cognitionem veni, non quatenus est, sed quatenus intelligere queo: nempe quia non casu ac fortuito productus sum, nec à me ipso extiti, verum ipse arbitrato suo me effinxit: sic nimirum ut me rerum omnium conditarum principem constituerit, quibusdam autem inferiorem fecerit, ac contritum etiam diuino suo imperio me ex hac vitâ educens, ad alteram vitam finis expertem ac sempiternam transferat. Quibus omnibus in rebus prouidentia ipsius viribus obluctari nequeo, nec mihi quidquam, vel quantum ad statutam, vel quantum ad formæ figuram attinet, adicere aut subtrahere, nec ea quæ in me vetustate confecta sunt, renouare, nec quæ labefactata & corrupta sunt, in integrum restituere. Neque enim mortaliū vllus vniquam fuit, qui horum quidquam efficere posset, non rex, non sapiens, non diues, non potens, non denique alius quispiam humana studia confectans. Nihil enim, inquit ille, regum, aut eorum qui in sublimitate sunt, aliud habuit natiuitatis initium. Vnus enim est omnium introitus ad vitam, & idem exitus.

Sap. 7.

Item, ex rebus conseruatione.

Quamobrem ex iis quæ ad me pertinent, ad magnificentia summi illius architecti cognitionem, velut porrectâ manu ducor. Præterea autem aptissimam rerum omnium conditarum structuram atque conseruationem consideravi, nempe quod suapte quidem naturâ cuncta mutationi

atque conuersioni subiecta sunt, nimirum ea quæ mente prædita sunt, ratione voluntatis, progressusque in bono aut recessus à bono; ea autem quæ in sensum cadunt, ratione ortus & interitus, accretionisque, & imminutionis, & mutationis eius, quæ in qualitate posita est, ac denique localis motus. Ac per ea tacitis quibusdam vobis prædicant, se à Deo creatore ac mutationis omnis & conuersionis experte procreata esse, atque contineri & conseruari, semperque gubernari. Quoniam enim alioqui modo naturæ inter se pugnantibus ad vnius mundi ornatum omnibus numeris absoluendum in vnum coissent, ac dissolutionis expertes permansissent, nisi vis quædam omnipotens hæc & copulasset, & semper à dissolutione aliena cōseruaret. Quoniam enim pacto, nisi voluntas ipsius ita tulisset, aliquid mansisset? aut quoniam pacto, vt Scripturæ verbis vtar, quod ab eo minime vocatum est, conseruari potuisset?

Nam cum nauis remoto gubernatore consistere nequeat, verum statim pessum eat, nec vlla, quantumlibet exigua, domus stare possit, nisi sit aliquis, qui ipsius curam gerat; quoniam tandem pacto mundus, opus vsque aded ingens, atque ita præclarum & admirandum, sine eximiâ aliquâ & ingenti atque admirandâ gubernatione sapientissimaque prouidentia, tam diuturno temporis spatio constitisset? Ecce enim quantum iam temporis fluxit, ex quo cælum est, nec tamen obscuritatem contraxit, nec terræ vis tandiu parens elanguit, nec fontes, ex quo orti sunt, scaturire destiterunt, nec mare tot fluuios excipiens mensuram suam excessit, nec solis ac lunæ cursus immutationem vllam subierunt, nec diei ac noctis ordines inuersi sunt. Ex his nimirum omnibus Dei potentia & magnificentia, quæ omnem orationis facultatem superat, nobis declaratur, prophetarum atque apostolorum testimonio confirmata. Verum ipsius gloriam nemo vniquam pro dignitate cogitare aut collaudare poterit. Siquidem diuinus Apostolus, ille inquam qui Christum in seipso loquentem habebat, cum ea omnia, tam quæ intellectu percipiuntur, quàm quæ sensibus subiecta sunt, cum animo suo considerasset, dixit; Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus: cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Ac propterea ex immensis sapientiæ ipsius opibus admiratione ac stupore perculsus, aperte exclamauit: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei! quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius!

Simile de nauis sine gubernatore.

2. Cor. 11.

1. Cor. 13.

Rom. 11.

LAAM ET
IOSAPH.

2. Cor. 12.

Quòd si ille, qui ad tertium vsque cælum peruenerat, atque arcana verba audierat, huiusmodi voces emisit; ecquis mei similitum in tantorum mysteriorum abyssum oculos aduertere, atque aliquid pro dignitate, non dicam dicere, sed ne quidem cogitare poterit, nisi ipse sapientiæ subministrator atque insipientium corrector dederit? Etenim in ipsius manu & nos & sermones nostri sunt, & omnis prudentia ac solertiæ scientia. Atque ipsius beneficio veram earum rerum, quæ sunt, cognitionem habemus, mundi; concretionem intelligimus, elementorum vires, temporum initium & medietatem & finem, partium anni vicissitudines, ac tempestatum mutationes: quoniam omnia in modo & mēsurâ constituit. Siquidem multum posse, ipsi semper præstò est: & brachij ipsius robori quis resistet? Etenim tamquam momentum stateræ, sic est ante eum orbis terrarum, & tamquam gutta roris matutini, quæ descendit in terram. Sed miseretur omnium, quia omnia potest, & dissimulat peccata hominum propter pœnitentiam. Neminem enim ex ijs qui ad ipsum accurrunt, execratur, nec auersatur solus ille bonus, atque animorum amans Dominus. Benedictum sit nomen gloriæ ipsius sanctum, & laudabile, & superexaltatum in sæcula, Amen.

Sap. 11.

Daniel. 3.

CAP.
XVIII.

Dixit autem ad eum Iosaphat: Si diuturno tempore tecum reputasses, vir sapientissime, quonam pacto propositarum quæstionum solutionem mihi perspicuam redderes, meo quidem iudicio id melius præstare non potuisses, quam ea mihi, quæ nunc exposuisti, commemorans: quippe qui omnium quidem rerum effectorem & conseruato-rem Deum esse docueris, maiestatisque ipsius gloriam omnem mentis humanæ captum excedere, clarissimis rationibus demonstraris; neque vllâ aliâ ratione quemquam eam consequi posse, nisi cui ipse arbitrato suo eam patefaciat. Quo quidem nomine eloquentissimam tuam sapientiam maiorem in modum admiror.

Sed illud velim mihi dicas, vir beatissime, quanâ ipse ætate sis, & quibus in locis commoreris, quosque philosophiæ socios habeas: siquidem anima mea tuæ arctissime hæret, atque per omne vitæ tempus ne latum quidem vnguem à te discedere cupio.

Ait autem senex: Annos ni fallor, quinq; & quadraginta natus sum, atque in terræ Sennaar desertis vitam dego. Commilitones porrò eos habeo, qui ad superni itineris cursum mecum laborant ac certant.

Quid ais, inquit Iosaphat? Mihi enim septuaginta annos excedere videris. Quid

igitur est, quamobrem te quadraginta quinque tantum annos habere dicas? neque enim hac in re mihi vera loqui videris.

Dixit autem ad eum Barlaam: Si annos meos ab ipso vitæ ortu nosse quæris, rectè sanè eos plusquam septuaginta esse coniecisti. At mihi quidem nullo omnino modo inter vitæ annos censentur, qui in huius mundi vanitate consumpti sunt. Nam cum, peccatis in seruitutem addictus, carni viuerem, quantum ad interiorem hominem attinet, mortuus eram. Quamobrem mortis annos, vitæ annos nunquam appellarim. Ex quo autem mundus mihi crucifixus est, & ego mundo, atque exuto veteri homine, qui secundum erroris desideria corrumpitur, non iam carni viuo, sed viuit in me Christus: quòd autem viuo, in fide viuo Filij Dei, qui dilexit me, & pro me seipsum tradidit: hos vitæ annos & salutis dies optimo iure vocauerim. Quos quidem quinque & quadraginta esse asserens, consentaneâ ratione, ac non absurdè, horum numerum tibi dixi.

Quin tu quoque eâ semper mente ac sententiâ sis velim, nimirum vt eos, qui quantum ad omne probum opus mortui sunt, peccatis autem viuunt, atque eorum qui humi prouoluti sunt principi obsequuntur, & in voluptatibus ac pestiferis cupiditatibus vitam absument, nullo modo viuere existimes, verum eos extinctos esse tibi persuadeas, vitæque functioni mortuos. Nam peccatum immortalis animæ mortem esse, sapiens quidam non immeritò pronuntiauit. Atque etiam his verbis Apostolus vtitur: Cum serui essetis peccati, liberi eratis iustitiæ. Quem ergo fructum habuistis in his, in quibus nunc erubescitis? Finis enim illorum mors est. Nunc autem liberati à peccato, serui autem facti iustitiæ, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem autem vitam æternam. Stipendia enim peccati, mors: gratia autem Dei, vita æterna, in Christo Iesu Domino nostro.

Dixit autem ad eum Iosaphat: Quandoquidem vitam quæ in carne ducitur, vitam esse minimè censet, par est igitur, vt ne mortem quidem hanc quam omnes subeunt, mortem esse censeas.

Respondit senex: Sine vllâ dubitatione de his quoque ita censeo, quippe qui temporariam hanc mortem minimè pertimescam, imò nec omnino mortem eam appellem, si quidem me per diuinorum præceptorum viam incedentem arripuerit: quin potius transitum à morte ad præstantiorem & perfectiorem vitam, atque in

Quantam
vera vita
existiman-
da sit.

Gal. 6.

Ephes. 4.

Mundo ad-
dicti in mor-
tuis habēdi.

Peccatum
anima
mors.

Rom. 6.

Mors hæc
temporaria
proprie non
est mors.

Christo

Coloss. 3. Christo absconditam. Cuius quidem consequendæ cupiditate flagrantes optimi viri, præsentem hanc vitam permolestè ferebant. Vnde etiam ait Apostolus: Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluitur, ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cælo est, superindui cupientes, si tamen vestiti & non nudi inueniamur.

Nam & qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati: eò quòd nolumus expoliari, sed superuestiri, vt absorbeat quod mortale est à vitâ. Ac rursus: Infelix, inquit, ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Et alio loco: Cupio dissolui, & esse cū Christo. Et propheta Dauid: Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Quòd autem ego quoque omnium infirmus corpoream mortem nullo modo extimescâ, hinc facillè tibi intelligere licet, quòd patris tui minis contemptis ac pro nihilo habitis, intrepide ad te accesserim, vt salutiferam doctrinam tibi exponerem: tametsi alioqui compertissimum haberem fore, vt si hæc rescisceret, sexcentis me, si fieri posset, mortibus afficeret. Verum ego Dei sermonem omnibus rebus anteponeus, ipsoque frui cupiens, nec temporariam hanc mortem perhorresco, nec eam huiusmodi nomine appellandam duco, Domini scilicet mandato obtemperans dicentis: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animum autem non possunt occidere; sed potius timete eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.

Matth. 10.

Hæc, inquit Iosaphat, veræ vestræ philosophiæ præclara facinora, terrenorum hominum qui à præsentem hac vitâ vix auelli possunt, naturam longè multumque superat. Ac vos beati, qui hac strenuissimâ mente præditi estis. Quinam porrò tibi ac sociis tuis in huiusmodi solitudine victus sit, atque item vnde, & cuiusmodi vobis vestes suppetant, verè mihi expone.

Barlaam autem dixit: Victus quidem nobis ex pomis, & stirpibus, quas solitudo, cælesti rore perfusa, & creatoris imperio parens, alit, nobis suppetit. Ob quæ nemo est qui aduersum nos pugnam inecat atque contendat, maioremque partem, vt auaritiæ lex præscribit, arripere quærat: verum vberrimè omnibus illaboratus cibus, & extemporalis mensa proponitur. Quòd si quâdo piorum fratrum, qui nobis vicini sunt, aliquis panis benedictionem afferat, hunc tamquam ad eorum qui cum fide obtulerunt, benedictionem à diuinâ prouidentia

missum suscipimus. Vestes autem nobis ex asperis ciliciis & ouium pellibus sunt, vetustæ omnes, atque ex variis pannis confutæ, imbecillam nostrâ carnem atterentes. Etenim eadem nobis est tum æstatis tum hiemis vestis. Quam etiam vt semel induimus, exuere postea nobis non licet, quousque vetustate confecta prorsus deleatur. Ad hunc enim modum & frigoris & æstus molestis corpus afflictantes, futuræ immortalitatis vestem nobis comparamus.

Cumque hinc Iosaphat quæsiuisset, vnde nam vestem illam, quâ indutus erat, sibi comparasset, respondit senex: A quodam piorum fratrum eam, cum ad te profecturus essem, vtendam accepi: neque enim par erat, vt cum eâ quam ferre soleo, veste accederem. Quemadmodum enim quispian charissimum quemdam cognatum in alienam regionem captiuum abductum, illinc educere cupiens, abiectâ veste suâ, atque hostium susceptâ personâ, ad eorum regionem sese contert, variisque artibus propinquum suum ex acerbâ tyrannide in libertatem asserit: eodem modo ego quoque de tuis rebus certior factus, hoc habitu suscepto veni, vt diuinâ prædicatione peccatus tuum consererem, atque à truculenti principis mundi seruitute te vindicarem. Ac nunc per virtutem diuinam, quantum quidem in me fuit, ministerio meo perfunctus sum. Etenim ipsius cognitionem tibi annuntiaui, ac prophetarum & apostolorum prædicationem exposui, vereque ac sine vlllo errore præsentium rerum vanitatem demonstrari, quantisque malis hic mundus scateat, eos qui ipsi obtemperant in fraudem inducens, variisque modis irretiens. Deinceps igitur, eò vnde huc veni, reuertendum est, ac tum alieno habitu deposito, meum induam.

Obsecrauit autem senem Iosaphat, vt se ipsi cum consuetâ veste ostenderet. Cum itaque Barlaam vestem eam, quam gerebat, exuisset, horrendum Iosaphat spectaculû sese obtulit. Etenim tota carnis ipsius *qualitas absorpta erat, ac pellis ex solis æstu atque ardore circum ossa tensa erat, nõ secus ac si quis pellem subtilibus calamis tetendisset. Pannoso porrò ac perquam aspero cilicio è lumbis vsque ad genua cingebatur, idemque pallium humeris gerebat.

Admiratus itaque Iosaphat huiusmodi vitæ duritiam & asperitatem, atque ex ingenti eâ & singulari tolerantia stupore affectus ingemuit, profusisque lacrymis ad senem ait: Quoniam ea tibi huc veniendi causa fuit, vt me ex acerbâ diaboli seruitute extraheres, beneficio tuo extremam

LAAM ET
IOSAPH.
Asperitas
vestitus
monachorum
antiquorum.

Simili, cur
vestem
tauerit,
docet.

De vitâ
& vestibus
Barlaam
& sociorum
vnum.

* πτότης
fortasse legendum, id est, pinguedo.

Optat Io-
saphat co-
mitari
Barlaam.

Parabolâ
valde ad-
rem acco-
modatâ
dissidat
id Barlaam.

manum impone, atque animâ meam de custodia educ, ac me itineris tui sociû adhibe: vt mundi imposturâ prorsus liberatus, tum deniq; salutaris Baptismi sigillum accipiam, sociumq; me tibi admirandę huius philosophiæ atque eximie exercitationis præbeam.

Dixit autem ad eum Barlaam: Capræ hianulum diues quispiam olim alebat: cum autem ipse creuisset, naturali affectu pertractus solitudines expetebat. Egressus igitur quodam die, caprearum gregem pastui operam dantem inuenit, atque ad eas sese adiungens, per agros & campos oberrabat, ac serò quidem domum se referebat, manè autem famulorum negligentia foras egrediebatur, atque cum filueltribus capris se aggregabat. Porro cum illæ pabulatum longius processissent, ipse quoque eas comitatus est. At verò diuitis illius viri famuli, re cognita, conscensis equis eas à tergo insecuti sunt, ac suam quidem capream viam captam, domumque reductam posthac ita tenuerunt, vt nulli ad eam aditus pateret; reliquum autem gregem partim trucidarunt, partim malè mulctarunt. Eodem modo ne nobis accidat metuo, si mihi te comitem adiungas. Hoc est, ne & tuo contubernio priuer, & ingentes sociis meis calamitates, ac sempiternam patri tuo condemnationem accersam. Vult itaque te Dominus nunc quidem diuini Baptismi sigillo consignari, atque hinc manentem omni pietatis generi studere, præceptisque suis operam dare. Posteaquam autem illius bonorum omnium datoris munere occasio sese obtulerit, tum demum & ad nos venies, & per reliquum omne huiusce vitæ tempus nobiscum deges. Ac Domini benignitate fretus, haudquaquam dubito, quin in futurâ vitâ ita coniungamur, vt numquam diuelli possimus.

Iosaphat autem lacrymis rursus perfusus, ad eum ait: Si Domino ita placet, ipsius voluntas fiat. Quocirca cum diuino Baptismate me initiaueris, pecuniasque à me & vestes, tam ad tuum quàm ad sodalium tuorum victum ac vestitum acceperis, in religiosæ exercitationis locum, diuinæ pacis præsidio septus, abscede: mea que causa sine vllâ intermissione Deum roga, vt ne spe meâ frustrer, verum primo quoque tempore ad te peruenire, atque in altâ quiete vtilitatem ex te percipere possim.

Barlaam autem ait: Quin Christi quidem sigillum accipias, nihil est quod prohibeat. Quare te ipsum iam adorna, ac Deo iuuantem Christianæ fidei sacris initiaberis. De iis autem pecuniis, quas te tum mihi tum sodalibus meis daturum dixisti, qui tandem

fieri posset, vt tu qui pauper es, diuitibus eleemosynam impertias? Siquidem diuitum est de pauperibus bene mereri, non autem contra pauperum de locupletibus & copiosis. Nam totalium omnium meorum postremus, opibus omnino te superat. Verum diuinis miserationibus fretus, hoc mihi persuadco, te propediem locupletissimum fore. Quod cum contigerit, minime ad largiendum promptus ac procliuis eris. Dixit autem ad eum Iosaphat: Expone mihi quæso, quonam pacto sodalium tuorum extremus opibus me antecellat, cum paulò antè tu eos in magnâ inopiâ viuere, atque extremâ paupertate conflictari dixeris. Quidnam item sit, quamobrem nunc me pauperem appelles: cum autem amplissimis opibus præditus fuero, minime liberalem fore dicas, qui nunc ad largiendum promptus ac propensus sum.

Respondit Barlaam: Non eos paupertate conflictari dixi, sed inexhaustis potius opibus florere. Nam opibus opes semper adiungere, nec cupiditatem tamquam fræno coercere, verum sine vllâ satietate plura appetere, extremæ paupertatis argumentum est. Contra, qui sempiternarum rerum cupiditate præsentia omnia contemnunt, eaque pro stercore ducunt, vt Christum solum lucentur, omni que ciborum & indumentorum excussa atque in Deum proiectâ curâ, maiorem ex inopiâ voluptatem capiunt, quàm quisquam eorum qui mundi amore flagrant, ex opum & pecuniarum abundantia capiat, qui que amplissimas virtutum diuitias sibi aggeserunt, atque immortalium bonorum spe sese alunt, hos ego optimo iure, te, atque adeò quouis terreno rege locupletiores dixerim. Quod si Deo tibi fauente, tu quoque spirituales huiusmodi diuitias arripueris, eas summo studio ac diligentia seruabis, ac semper, & quidem merito, augere cupies, nec vllam omnino earum partem effundere sustinebis. Nam in hoc demum veræ diuitiæ sitæ sunt. Earum autem opum quæ in sensum cadunt, moles detrimento potius quàm comodo amicos suos affecerit. Quare non abs re eas extremam paupertatem appellauim, quas cælestium bonorum amatores, rebus omnibus remisso nuntio, ita fugiunt, vt quispiam serpentem fugit. Si verò eum hostem, quem mei piæ exercitationis socij & commilitones iam obruncarunt, ac pedibus proculcarunt, vinum rursus abs te acceptum ad ipsos detulero, bellorumque ac perturbationum causa ipsis fuero, prorsus ipsis exitiosus nuntius ero. Quod quidem absit vt faciam.

Auari
semper
pauperes.

Qui verò
diuites
sunt.
Philip 3.

Iosaphat
offert
munera.

Barlaam
ea respuit.

Idem

*Vestes re-
cusat Bar-
laam Chri-
stovestitus.*

Idem autem de indumentis etiam intel-
ligas velim. Nam eos, qui vetustatis labem
& corruptelam exuerunt, atque inobe-
dientiae vestem, quantum in ipsis fuit, depo-
suerunt, Christum autem tamquam vesti-
mentum salutaris, & pallium laetitiae in-
duerunt; quoniam tandem modo rursus
pelliceis tunicis induerem, ipsisque ignomi-
niae amictum imponerem? Quin potius,
cum sodales meos, ut qui pia & religiosa
solitudinis exercitatione contenti sint, eam-
que pro verissimis deliciis ducant, nullis
omnino eiusmodi rebus indigere comper-
tum habeam, pecuniis & vestibus, quas te
ipsis daturum dicebas, in pauperes distribu-
tis, fac tibi eiusmodi thesaurum in futurum
recondas, qui nullo modo furripi possit,
Deum scilicet in ipso per illorum preces
opitulatorem tibi adiungens. Sic enim hoc
consequeris, ut opes ad optima quaeque
tibi adiumento sint. Ac deinde, cum Spi-
ritus armaturam acceperis, & lumbos in ve-
ritate succinxeris, ac iustitiae lorica indueris,
& salutis galeam capiti tuo imposueris,
& pedes in Euangelij pacis praeparationem
calcearis, fideique scutum ac Spiritus gla-
dium, quod est verbum Dei, manibus
sumpseris, atque undique te praestantis-
simis armis instruxeris ac munueris, ita
demum fidenti animo ad bellum cum im-
pietate committendum egredere: ut ea in
fugam versa, atque ipsius duce diabolo in
terram alliso, a dextra Domini manu quae
vitae principium affert, victricem coronam
consequaris.

Ephes. 6.

CAP. XIX.

*Ante Ba-
ptismi su-
scceptionem
ieiunan-
dum &
orandum.*

Cum Barlaam huiusmodi doctrinis ac
salutiferis sermonibus, regis filium im-
buisset, atque ad diuinum Baptismum praeparasset,
ei que, ut consuetudo fert, ad ali-
quot dies ieiunare ac precibus incumbere
praecipisset, ad eum crebro ventitare non
desinebat, atque omnia orthodoxae fidei
dogmata ipsi tradebat, diuinumque Euan-
gelium exponebat, ac praeterea apostolicas
cohortationes & prophetarum loca
ipsa explanabat. Nam cum vir ille diuini-
tus tradita doctrina polleret, omnem tam
veteris quam noui Testamenti scripturam
memoriter recitabat. Cumque diuino Spi-
ritu incitatus ferretur, adolescentem verae
Dei notitiae luce collustravit. Eo autem die
quo baptizandus erat, docendi causa his ad
eum verbis utebatur: En Christi sigillum
accipere, atque Dominici vultus lumine
consignari, Deique filius, ac viuifici Spiritus
templum effici properas.

*Oratio Bar-
laami ad
Iosaphat.
Psalm. 4.*

*Instruit
eum fidei
Nicena
Symbolo.*

Quocirca in Patrem & Filium & Spiritum
sanctum crede, sanctam inquam, ex
qua vita initium duxit, Trinitatem, quae in

tribus personis & vna diuinitate celebra-
tur, ac, quantum quidem ad personas &
personales proprietates attinet, distincta est,
quantum autem ad essentiam, coniuncta
& copulata: vnum Deum ingenitum ag-
noscens, atque vnum Filium vnigenitum,
Dominum nostrum Iesum Christum, lu-
men de lumine, Deum verum de Deo ve-
ro, genitum ante omnia saecula. (Etenim
ex bono Patre bonus Filius genitus est, &
ex vnigenito lumine sempiternum lu-
men effulsit, & ex vera vita viuificus fons
prodiit, & ex ipsamet potentia, Filij poten-
tia emicuit, qui est splendor gloriae, & Ver-
bum vere subsistens, qui in principio erat,
& apud Deum erat, & Deus erat, principij
expers & sempiternus; per quem omnia
facta sunt, tam quae oculis cernuntur quam
quae cerni nequeunt.) Et vnum Spiritum
sanctum, ex Patre procedentem, agnoscens,
Deum perfectum, & vitam afferentem, ac
sanctitatem praebentem, eadem voluntate
praeditum, omnipotentem, eandem
aeternitatem habentem, vere subsistentem.
Ad hunc igitur modum Patrem & Filium
& Spiritum sanctum adora, in tribus per-
sonis seu proprietatibus, atque in vna diui-
nitate. Communis enim his tribus est diui-
nitas, atque vna ipsorum natura est, vna
substantia, vna gloria, vnum regnum, vna
potentia, vna auctoritas. Commune au-
tem est Filio & Spiritui sancto, quod ex Pa-
tre sunt: at vero Patri proprium est, inge-
nitum esse; Filio, genitum esse; Spiritui de-
nique, processisse.

Heb. i.

Ioan. i.

Sic igitur haec crede: at generationis
aut processionis modum comprehendere
minime studeas, (neque enim comprehen-
di potest) verum integro corde ac sine vlla
superuacanea inuestigatione illud tene, ni-
mirum Patrem & Filium & Spiritum san-
ctum omnibus modis vnum esse, excepta
ingeniti proprietate, & generatione, & pro-
cessione: illudque item, vnigenitum Fi-
lium ac Dei Verbum, & Deum, salutis no-
strae causa Patris decreto, ac Spiritus sancti
adiuncta opera, in terram descendisse; sine
femine in sanctae Virginis ac Dei genitricis
Mariae utero per Spiritum sanctum con-
ceptum, ac sine vlla labe genitum, perfe-
ctumque hominem effectum: illudque
praeterea, ipsum perfectum Deum, ac per-
fectum hominem esse, ex duabus naturis,
hoc est diuinitate & humanitate, ac in dua-
bus naturis intelligentia & voluntate &
operatione & arbitrij libertate praeditis,
atque omni ratione perfectis, iuxta normam
ac rationem vtriusque naturae, hoc est diui-
nae & humanae consentaneam, vna autem
compo-

*Non inqui-
rendum
quo pacto
vel Filius
genitus sit,
vel Spiritus
processus
serii.*